

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

ဦးဇော်ဇော်

၁၉၉၉

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

ဦးသော်ဇင်

မြင်သာ စာအုပ်တိုက်

ထုတ်ဝေသူ

ဦးသော်ဇင် (၀၇၀၉) ဥယျာဉ်မှူးစာပေ၊
အမှတ် ၁၀၅၊ ၆-ရပ်ကွက်
ဟောင်ဥက္ကလာပ၊ ရန်ကုန်။

၁၆၆၆၆၇

ဒုတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ (၃၀၀၀) ၁၉၇၂-ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ။
ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက် အမှတ် (၅၀၉၀) တန်ဖိုး ၄ - ကျပ်။

ပုံနှိပ်သူ

ဦးအုန်းတင် (၀၇၆၀)
မြန်မာစာပုံနှိပ်တိုက် အမှတ် ၂၀၅၊
သစ္စာလမ်း ကန်ဘဲ၊ ရန်ကုန်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

၁။ သီလ နိဒ္ဒေသ			၂၅
၂။ စုတင်္ဂ နိဒ္ဒေသ			၆၄
၃။ ကမ္မဋ္ဌာန်ဂဟ နိဒ္ဒေသ			၇၉
၄။ ပထဝီ ကသိန် နိဒ္ဒေသ			၁၀၀
၅။ သေသ ကသိဏ နိဒ္ဒေသ			၁၁၄
၆။ အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန် နိဒ္ဒေသ			၁၁၉
၇။ ဆ အနုဿတိ နိဒ္ဒေသ			၁၃၂
၈။ အနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန် နိဒ္ဒေသ....			၁၄၃
၉။ ဗြဟ္မဝိဟာရ နိဒ္ဒေသ			၁၆၄
၁၀။ အာရုပ္ပ နိဒ္ဒေသ			၁၇၇
၁၁။ သမာဓိ နိဒ္ဒေသ			၁၈၁
၁၂။ ဣဒ္ဓိဝိဓ နိဒ္ဒေသ			၁၈၇
၁၃။ အဘိညာ နိဒ္ဒေသ			၁၉၃
၁၄။ ခန္ဓ နိဒ္ဒေသ			၂၀၀
၁၅။ အာယတန ဓာတု နိဒ္ဒေသ			၂၂၇
၁၆။ ဣန္ဒြိယ သစ္စ နိဒ္ဒေသ			၂၃၃

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

၁၇။ ပညာဘူမိ နိဒ္ဒေသ			၂၅၀
၁၈။ ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိ			၂၆၃
၁၉။ ကင်္ခါဝိရုဏ ဝိသုဒ္ဓိ			၂၇၀
၂၀။ မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ			၂၇၈
၂၁။ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ			၂၈၇
၂၂။ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ			၂၉၄
၂၃။ ပညာဘာဝနာ နိသံသ			၂၉၈

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နိဒါန်း

၁

ဗုဒ္ဓဃောသာ၊ ဆရာထေရ်မြတ်
ကဝိထွတ်လျှင်၊ ပိဋကတ်နှုတ်
နက်စံထုတ်သား၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
သစ်စက်စက်ကို၊ သို့ဝှက်သိကြား
ကွယ်ရာထားမှ၊ စီးပွားရှာရှာ
နှင်းပြန်လာသို့....

အရှင် ရဋ္ဌသာရ (ကိုးခန်းပျို့)

၂

အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ အကြောင်းကား ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ၌
လာသောအကြောင်း၊ စူဠဝင်္ဂ၌လာသော အကြောင်းအားဖြင့်
စကားနှစ်ရပ် ထူးခြား ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ၌
လာသော အကျဉ်းအမြက်ကား—

သီဟိုဠ် ဘာသာ အရေး-အသားဖြင့် ပရိယတ္တိသာသနာ ရှိလေ
သည်ကို မာဂဓ ဘာသာ အရေး-အသားဖြင့် ဘယ်သူ ပြန်ပါအံ့
နည်းဟု ရဟန္တာကြီးတဦး ဆင်ခြင် ကြံစည်လျှင် တာဝတိံသာ
နတ်ပြည်တွင် ဃောသ နတ်သားကိုမြင်၍ တက်ပြီးသော် သိကြား
မင်းနှင့်တကွ တောင်းပန်၍ မဟာဗောဓိပင်၏အနီး ဃောသရွာ
ကေသီပုဏ္ဏား၏ မယား ကေသီနီ ပုဏ္ဏေးမ ဝမ်း၌ သန္ဓေ ယူသဖြင့်
လူဖြစ်လာစေ၏။

ထိုအခိုက် စားကြကုန်၊ သောက်ကြကုန်၊ အစရှိသဖြင့် ပုဏ္ဏားတို့ ကြွေးကြော်ကြဆဲတွင် ဖွားသောကြောင့် ယောသဟု အမည်မှည့်၏။ ခုနစ်နှစ် အရွယ်ရှိလျှင် ဗေဒသုံးပုံ အပြီးတိုင်၏။ ထိုအခါ ရဟန္တာကြီးနှင့် ဗေဒစကား ဖြေတင်ကြသော် ဗေဒသုံးပုံ အပြီးတွင် ကုသလာဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ-အစရှိသော ပရမတ်စကား ဗုဒ္ဓ မန္တန်ကို မဟာထေရ် ဟောပြောလျှင် အဖိုးအနုဉ္စ ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ကြားလိုရကား ထိုရဟန္တာကြီးထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုပြီးမှ နေ့တိုင်း ပိဋကတ်ကို ပုဒ်ခြောက်သောင်း ဝါစုဂ္ဂတ ရအောင် သင်သည်။ တလနှင့်ပင် ပိဋကတ် သုံးပုံ အပြီးတိုင်၏။

ထိုနောက် ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ တယောက်ထီးတည်း နေလျက် ‘ဘုရားဟော ပိဋကတ်အရာ၌ ငါ့ပညာတည်း သာလွန်မည်လော၊ ငါ့ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ပညာတည်း သာလွန်မည်လော’ဟု ကြံစည်၏။

ထိုအကြောင်းကို ဆရာရဟန္တာကြီးသိ၍ ခေါ်ပြီးလျှင် “ဤသို့ သင် ကြံစည်သည်ကို ငါ မနှစ်သက်”ဟု ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ပြု၍ အလွန်ထိတ်လန့်ရကား “အကျွန်ုပ် အပြစ်ကို သည်းခံတော်မူပါ”ဟု ကန်တော့သည်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူး၍ ပိဋကတ်ကို “သီဟိုဠ်ဘာသာ အရေး - အသားမှ မာဂဓဘာသာ အရေးအသား ပြန်လျှင် ငါကန်တော့ခံမည်” ဆို၏။

အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသလည်း အဘ ပုဏ္ဏားကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လွတ်အောင် ချေချွတ်ပြီးလျှင် ယခင် ဆရာ ဆိုချက်အတိုင်း ပိဋကတ်ကို ပြန်အံ့သောငှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးလေ၏။

ထိုအခါ မဟာသမုဒ္ဒရာအပြင်ဝယ် သုံးရက်ကူး သင်္ဘောခရီး သို့အသွား ရောက်သည်။ ထိုအတူ အရှင် ဗုဒ္ဓဒတ်စီးသော သင်္ဘော

လည်း သိဟိုဠ်က အပြန်ရောက်သည်။ သိကြားနတ်တို့ အာနုဘော်ကြောင့် မထေရ် နှစ်ပါး စီးသော သင်္ဘော နှစ်စင်း ဆိုင်မိကြလေသည်။

ထိုသို့ ဆိုင်မိလျှင် ကုန်သည် သင်္ဘောသားတို့ ကြောက်လန့်၍ ငိုကြွေးကြကုန်သည်တွင် အချင်းချင်း မေးမြန်းသဖြင့် မထေရ် နှစ်ပါးတို့ အသွား အပြန် သင်္ဘော ဆိုင်မိသော အကြောင်း ပိဋကတ်ကူးလာသော အကြောင်းများကို ပြောဟောကြပြီးမှ “အကျွန်ုပ်စီရင်သော ဇိနာလင်္ကာရကျမ်းကို စကားပေါ်ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားလေး မဟုတ်ဟူ၍ ပိဋကတ်ကို မပြန်ခဲ့မကူးခဲ့ရ။ သင်မူကား ပိဋကတ် သုံးပုံအဖွင့် အဋ္ဌကထာ စကားလေးကို ပြုပါလေ”ဟု အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသကို အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ်က မှာထား၍ မိမိအား သိကြားမင်းပေးသော ဖန်ခါး ကြစုသီးနှင့် သံအရိုးတပ်သော ကညစ်ကိုင်း၊ သွေးကျောက်ကိုင်း ပေးလိုက်၏။ မထေရ်နှစ်ပါး စကား ပြောဟောပြီးလျှင် သင်္ဘော နှစ်စင်းလည်း အလိုလိုပင် ရှဲ၍ သွားကြလေ၏။

အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသလည်း သိဟိုဠ် ကျွန်းသို့ ရောက်၍ သဗ္ဗပါလ မထေရ်ကို ဖူးတွေ့ပြီးမှ ပိဋကတ်ကို မာဂဓ ပြန်အံ့သောငှာ လာကြောင်းကို ကြားလျှင် သီလေ ပတိဋ္ဌာယ စသော ဂါထာကို ပေး၍ “ဤဂါထာ၌ ပိဋကတ် သုံးပုံကို ယှဉ်လျက် အနက် အဓိပ္ပာယ်ပြပါ”ဟု တိုက်တွန်း၏။

ထိုနေ့ညချမ်းကစ၍ ထိုဂါထာ၏အဖွင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို စီရင်သည်။ တစောင်ပြီး၍ အိပ်လျှင် ထိုအရှင် အစွမ်းကို စုံစမ်းလို၍ သိကြား ဝှက်ထားလေသဖြင့် အသစ် တစောင် ရေးပြန်ရသည်။

ထိုအတူပင် ဝှက်ထားပြန်၍ နောက်တစောင်လည်း ရေးပြန်ရလေသည်။ သုံးစောင်စေ့မှ ယခင် နှစ်စောင်ကိုလည်း ဘော်ပြသည်။ သုံးစောင်လုံးကို သဃ်ပါလ မထေရ်အား ပြလေ၏။ မထေရ်လည်း အားရ နှစ်သက်စွာ ဖြစ်၍ ပိဋကတ်ကို မာဂဓ ပြန်စီမံသောငှာ ခွင့်ပြု၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ သဃ်ပါလထေရ် တိုက်တွန်းသည်ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓသောသုပတ္တိမှာ သဃ်ရာဇာ မထေရ် တောင်းပန်သည် ဆိုသည်။

၃

စူဠဝင်၌ လာသော အကျဉ်း အမြက်ကား....

မဟာဗောဓိပင် အနီး တခုသော ပုဏ္ဏားရွာ၌ဖြစ်၍ ကြီးပွားသော တဦးသော ပုဏ္ဏားလုလင်သည် ဗေဒသုံးပုံ၏ ကမ်းတဘက် သို့လည်း ရောက်၏။ ထိုထို အယူဝါဒကိုလည်း ကောင်းစွာသိကျွမ်း၍ သူတပါးနှင့် အပြောအဟော အဖြေ အတင် ဝါဒကိုလည်း အလိုကြူး၏။ ဇမ္ဗူဒိပ် မြေပြင် အလုံးကို လှည့်ပတ်လတ်သော် တဆောင်သော ကျောင်းသို့ ရောက်၍ တည်းခို နေထိုင်လေ၏။ ထိုကျောင်း၌နေသော ရေဝတမထေရ်အား ဗေဒသုံးပုံနှင့်စပ်သော ပြဿနာကို ထိုပုဏ္ဏားလုလင်မေးလျှင် မေးတိုင်း မေးတိုင်း မထေရ် ဖြေနိုင်၏။ မထေရ်က မေးသော ပရမတ်နှင့်စပ်သော ပြဿနာကို ပုဏ္ဏားလုလင် မဖြေနိုင်၍— “အဘယ် အတတ် မန္တန်ပေနည်း” ဟု လျှောက်လျှင် “ဗုဒ္ဓ မန္တန် မည်သည်” ဟု ဆိုသော် သင်ကြားလိုကြောင်းကို လျှောက်သဖြင့် “ရှင် ရဟန်းပြုမှ သင်ကြားသာမည်” အမိန့်ရှိ၍ မန္တန် သင်ခြင်းငှာ ရှင် ရဟန်းပြုပြီးမှ ပိဋကတ် သုံးပုံ

အကုန်သင်ပြီးလျှင် ဘုရားသခင်ကဲ့သို့ နက်နဲသောအကျော်အစော ရှိသောကြောင့် ဗုဒ္ဓဃောသဟု ဆရာတို့ မှည့်ခေါ်ကြ၏။

ထိုအရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည် အရှင်ရေဝတ၏အထံ၌ နေလျက် ဉာဏာဒယကျမ်း၊ အဋ္ဌသာလိနီ ကျမ်းများကို ပြုပြီးမှ ပရိတ် အဋ္ဌကထာကိုပြုမည် အားထုတ်ဆဲတွင် ဆရာ ရေဝတ မထေရ်က “ဤ ဇမ္ဗူဒီပါ၌ ပါဠိတော်မျှသာ ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာလည်း မရှိ၊ အာစရိယဝါဒလည်း ကွဲကွဲပြားပြားရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟိန္ဒ ယူဆောင်ခဲ့သော သီဟိုဠ်ရှိသော အဋ္ဌကထာ၊ သံဂါယနာသုံး တန်ဝင်သော ပါဠိတော်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ စသော ရဟန္တာတို့ ဟောသော စကား အစဉ်များသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရှိသည်ကို သင်သွား၍ မာဂဓဘာသာရေးသားပြန်ယူချေ၊ ထိုသို့ပြန်ယူသော် သူခပ်သိမ်းတို့ အစီးအပွား များလတံ့”ဟု ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာက စေခိုင်းသဖြင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ အနုရာဓပြည် မဟာဝိဟာရကျောင်းသို့ဝင်ပြီးလျှင် သဃ်ပါလမထေရ်ထံ သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာနှင့် တကွ ထေရာဝါဒ အလုံးစုံကို ကြားနာပြီးမှ အဋ္ဌကထာများကို ပြုအံ့သောငှာ ပန်ကြား၏။

သဃ်များက သီလေ ပတိဋ္ဌာယ စသော ဂါထာကို ပေး၍ “ဤ ဂါထာ၌ သင်၏အစွမ်းကို ပြပါဦး”ဟု ဆိုသော် အဋ္ဌကထာ နှင့် တကွ ပိဋကတ် သုံးပုံကို အကျဉ်းရုံး၍ ဂါထာ ၁၄၀၀၀၀ ပမာဏရှိသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကို ပြု၏။ ယခင်ကနည်း တည၌ တည်းတွင် သုံးစောင်တိုင်အောင်ပင် စီရင်လေသတည်း၊ သုံးစောင် လုံးကို သဃ်အားပြသော် အားရ နှစ်သက်ရှိ၍ အဋ္ဌကထာနှင့် တကွ ပိဋကတ်တော် စာမူတို့ကို ဆောင်နှင်း၏။

ဤသို့လျှင် ကျမ်းနှစ်စောင်၌လာသော အကြောင်းအရာ နှစ်ပါးအားဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူး၍ အဋ္ဌကထာ အလုံးစုံကို မာဂဓဘာသာ အရေးအသားဖြင့် ရေးကူးပြီးမှ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဇမ္ဗူဒီပါသို့ ပြန်ခဲ့၏။ ဗုဒ္ဓဃောသပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် စေရင်း ဆရာဆီသို့ပင် ဝင်ပြီးမှ မိဘထံသွားကြောင်းကို ဆိုသည်။ စူဠဝင်တွင် အဋ္ဌကထာ များကို မာဂဓ ဘာသာပြန်ပြီးမှ ဇမ္ဗူဒီသို့ သွားကြောင်းကို ဆိုသည်။ အရပ် အမည် အကြောင်းထူး မပါ။

သုဝဏ္ဏ ဘုမ္မိတိုင်း သထုံပြည်သည် သီဟိုဠ်နှင့် သင်္ဘောလမ်း သင့်သည်ဟူ၍ အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်နှင့်အညီ ပြန်ခဲ့ပြီးသော ပိဋကတ်နှင့်တကွ သထုံပြည်သို့ ရောက်သည်ဟု စကားစဉ် စာတန်းရှိသည့် အရာသာ သင့်မြတ်သည်။

မင်းတိုင်ပင်အမတ် မဟာဓမ္မသင်္ကြန်
(သာသနာလင်္ကာစာတန်း)

၄

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၉၇ ခုနှစ်မှ နောက်ပြန် ရေတွက်သည် ရှိသော် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၅၂၃ ခုနှစ် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည့်နောက် နှစ်ပေါင်း ၉၅၆ နှစ် ကြာသော အခါ အရိမေတ္တေယျ ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးဟု ကျော်စောသော အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်သည် အရှင် မဟိန္ဒ အစရှိသော ရှေး ရဟန္တာ မထေရ်ကြီးတို့ သီဟိုဠ် ဘာသာအားဖြင့် ပေထက်

အက္ခရာ တင်ကြကုန်သော သီဟိုဠ် ဘာသာ အဋ္ဌကထာများကို မာဂဓဘာသာ ပြန်ဆိုရေးသားရန် သီဟိုဠ်ကျန်း အနုရာဓမြို့သို့ ကြွရောက်လေသည်။

ထိုအခါ သီဟိုဠ်ကျန်းကို သီရိပါလ ဘွဲ့အမည်ရှိသော မဟာ နာမ်မင်းအုပ်စိုး၏ အနုရာဓမြို့၌ မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်၊ ဇေတဝနကျောင်းတိုက်၊ အဘယဂီရိ ကျောင်းတိုက်ဟူသော ကျောင်းတိုက်ကြီးများရှိကြ၏။ ထောင်သောင်းမကသော ရဟန်း သံဃာတော်တို့၏ သင်္ကန်းရောင်တို့ဖြင့် တပြောင်ပြောင် ထွန်းလင်း တောက်ပလျက် သာသနာတော် အလွန် စည်ပင် ထွန်းကားသော အခါ ဖြစ်လေ၏။

ထိုအခါ အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်သည် မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ ဝင်ရောက်၍ သံဃာတော်တို့၏ အကြီးအမှူး ဦးစီး နာယက ဖြစ်သော အရှင် သံဃပါလ မထေရ်ကြီးထံ ချဉ်း ကပ်လျက် အလုံးစုံသော သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာနှင့် ထေရဝါဒများကို နာယူ မှတ်သားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်တို့၏ ဆိုလိုသော အနက် အဓိပ္ပာယ်သည် ဤ သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာတို့တွင် ဖွင့်ပြသော အတိုင်း မှန်ပေသည်ဟု ဆုံးဖြတ် လေသည်။

ထို့နောက် အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်သည် မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက် သံဃာတော်တို့၏ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်၍ သီဟိုဠ်ဘာသာ အဋ္ဌကထာ စာပေများကို ပေးသနားတော် မူကြ ပါမည့်အကြောင်း အကျွန်ုပ်သည် ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်တို့၏

အဖွင့် အဋ္ဌကထာကို မာဂဓ ဘာသာအားဖြင့် ပြန်ဆိုပြုပြင် စီရင်ခြင်းငှာ အလိုရှိကြောင်းနှင့် သံဃာတော်တို့ထံ တောင်းပန်လျှောက်ကြားလေသည်။

ထိုအခါ အစည်းအဝေးပါ သံဃာတော်အပေါင်းတို့က အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်၏ စွမ်းရည် သတ္တိ ရှိမရှိကို စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ ဂါထာ နှစ်ပုဒ်ကို ပေးကြကုန်၏။ “ဤဂါထာ နှစ်ပုဒ်ကို အကျယ် ဖွင့်ဆို ရေးသား၍ သင်၏ စွမ်းရည် သတ္တိကို ပြပါ။ သင်၏ စွမ်းရည် သတ္တိကို သိရသောအခါ အလုံးစုံသော စာပေတို့ကို ပေးအပ်ပါမည်” ဟု ဝန်ခံစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

ထိုအခါ အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ် သံဃာတော်တို့က ပေးသော သဂါထာ ဝဂ္ဂ သံယုတ် ပါဠိတော်လာ ဂါထာနှစ်ပုဒ်ကို မူတည်၍ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်နှင့် တကွ အဖွင့်အဋ္ဌကထာများကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အမည်ရှိသောကျမ်းကြီးကို ပေါင်းရုံးစီစဉ် တည်ထွင် ရေးသားလေသည်။ ထိုရေးသားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း ပြီးစီးသောအခါ နတ်တို့သည် အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ပညာစွမ်းကို သိကြစေခြင်းငှာ ထိုရေးပြီးသော ပေစာကို ကွယ်ဝှက် ထားကြကုန်၏။ အရှင် ဗုဒ္ဓ ဃောသသည် ပေစာပျောက်လျှင် တဖန် ထပ်၍ ရေးပြန်၏။ ပြီးလျှင် နတ်တို့သည် ကွယ်ဝှက်ကြပြန်၏။ သုံးကြိမ်မြောက် ပြန်၍ ရေးပြန်၏။ ပြီးသောအခါ နတ်တို့သည် အထက် ဝှက်ထားသော ပေစာ နှစ်စောင်ကို ဖော်ပြ ပေးကြကုန်၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း ပေစာ သုံးစောင် ဖြစ်လာလေ၏။

ထို ပေစာသုံးစောင်ကို ယူ၍ သံဃာတော်များအား ပေးအပ်လေ၏။ သံဃာတော်တို့သည် ပေစာ သုံးစောင်ကို တပြိုင်နက်

တိုက်ဆိုင်ဖတ်စေ၏။ ထိုပေစာ သုံးစောင်သည် အပိုင်း အခြား ကဏ္ဍ၊ အက္ခရာပုဒ်၊ ဗျည်း၊ အနက်၊ အဓိပ္ပာယ်၊ ရှေ့နောက် အစီအစဉ်၊ ထေရဝါဒ ပါဠိတော် အကိုးအကားအားဖြင့် ကွဲလွဲခြင်း မရှိ၊ အလုံးစုံ တူညီကုန်၏။

ထိုအခါ အထောင် မကသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့သည် မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်ကြီးတွင် စည်းဝေး၍ မဖြစ်စဘူး ထူးဆန်း အံ့ဩဘွယ်တို့ကို တွေ့မြင်ကြရကုန်သောကြောင့် နှစ်သက်ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ - “မေတ္တေယျ ဘုရား အလောင်းတော်ကြီးလာပြီ” ဟု တပြိုင်နက် ကြွေးကြော်ကြကုန်လျက် ကောင်းချီး သာဓု ပြုကြကုန်၏။

ထိုအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်း၏ အရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်ကြီး ဖြစ်တော်မူသော မဟာနာမမင်းကြီးသည် အရိမေတ္တေယျဘုရားအလောင်းအရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်၏ ထူးဆန်း အံ့ဩဘွယ် သတင်းကို ကြား၍ များစွာသော မင်းပရိသတ်ဖြင့် ခြံရံလျက် မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ ထွက်ကြွလာပြီးလျှင် သံဃာတော်များနှင့် အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်အား တရားတော်များကို ရေးသားစီရင်ခြင်း ပြီးသည်တိုင်အောင် အကျွန်ုပ်၏နန်းတော်မှ ဆွမ်း ခံယူတော်မူပါမည့် အကြောင်းနှင့် ပင့်ဖိတ် လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည် ဆိတ်ဆိတ်နေ၍ သည်းခံတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်း သံဃာတော် အပေါင်းတို့သည် ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော် စာပေတို့နှင့် တကွ သီဟိုဠ်ဘာသာ အဋ္ဌကထာ ပေစာတို့ကို အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသအား ပေးအပ်ကြကုန်၏။ အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည် အလုံးစုံသော စာပေတို့ကို ယူ၍ မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ တောင်မျက်နှာ ပဓာနာဃရ အမည်ရှိသော

ပြာသာဒ်၌ သီတင်းသုံးနေ၍ သီဟိုဠ် ဘာသာ အဋ္ဌကထာများကို မူလဘာသာဖြစ်သော မာဂဓပါဠိဘာသာဖြင့်ပြန်ဆို၍ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်တို့၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းကြီးများကို ပြုစီရင် လေသတည်း။

သီဟိုဠ်ဘာသာ အဋ္ဌကထာတို့သည် မဟာ အဋ္ဌကထာ ဟူ၍ ၎င်း၊ ပစ္စရိယ အဋ္ဌကထာဟူ၍၎င်း၊ ကုရုန္ဒီ အဋ္ဌကထာ ဟူ၍၎င်း သုံးမျိုးရှိ၏။ မဟာအဋ္ဌကထာ ဆိုသည်ကား သင်္ဂါယနာ သုံးတန် တင်အပ်သော အဋ္ဌကထာဖြစ်၏။ အရှင် မဟိန္ဒ မထေရ် သီဟိုဠ် ကျန်းသို့ဆောင်ယူ၍ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားအပ်သော အဋ္ဌကထာဖြစ်၏။ ပစ္စရိယ အဋ္ဌကထာ ဆိုသည်ကား သီဟိုဠ် ဘာသာဖြင့် ပစ္စရိယဟုခေါ်သော ဖောင်သည် ရှိ၏။ ထိုဖောင်၌ နေ၍ စီရင်သောကြောင့် ပစ္စရိယအဋ္ဌကထာဟု ခေါ်၏။ ကုရုန္ဒီ အဋ္ဌကထာဆိုသည်ကား ကုရုန္ဒီ အမည်ရှိသော ဝါးကျောင်းသည် ရှိ၏။ ထိုဝါးကျောင်း၌ နေ၍ ပြုစီရင်သော အဋ္ဌကထာတည်း။ ရှေး မထေရ်ကြီးများတို့သည် ပါဠိတော်နည်းကို ယူ၍ ပြုစီရင် အပ်သော ကျမ်းဂန်များကို ထေရဝါဒဟု ခေါ်၏။

အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည် ရှေးဦးစွာ ကုရုန္ဒီ အဋ္ဌကထာကို သီဟိုဠ်ဘာသာမှ မူလ ဘာသာဖြစ်သော မာဂဓ ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆို၍ ပါသာဒိက အမည်ရှိသော ဝိနည်း ပိဋကတ် အဋ္ဌကထာကို ပြုစီရင်၏။

မဟာအဋ္ဌကထာကို သီဟိုဠ် ဘာသာမှ မာဂဓ ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆို၍ သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီ အမည်ရှိသော ဒီဃ နိကာယ် အဋ္ဌကထာ၊ ပပဉ္စ သူဒနီ အမည်ရှိသော မဇ္ဈိမ နိကာယ် အဋ္ဌကထာ၊ သာရတ္ထ ပကာသိနီ အမည်ရှိသော သံယုတ္တ နိကာယ် အဋ္ဌကထာ၊

မနောရထ ပူရဏီ အမည်ရှိသော အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာများကို ပြုစီရင်၏။

ပစ္စရိယ အဋ္ဌကထာကို သီဟိုဠ်ဘာသာမှ မာဂဓဘာသာဖြင့် ပြန်ဆို၍ အဋ္ဌသာလိနီ အမည်ရှိသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အမည်ရှိသော ဝိဘင်းကျမ်း အဖွင့် အဋ္ဌကထာ၊ ပရမတ္ထ ဒီပနီ အမည်ရှိသော ပဉ္စမကြိမ် အဋ္ဌကထာများကို ပြုစီရင်၏။

ထို့အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစီရင်အပ်သော မာဂဓ ဘာသာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်းကြီးနှင့် တကွ သီဟိုဠ်ဘာသာမှ မာဂဓ ဘာသာ ပြန်ဆိုအပ်သော ပိဋကတ်သုံးပုံ အဖွင့် အဋ္ဌကထာ ကြီးတို့သည် ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည်၌ နေကြကုန်သော အမျိုးသား အပေါင်းတို့၏ အကျိုး စီးပွားကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြကုန်၏။

ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူအမျိုးမျိုးတို့သည် အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ် သီဟိုဠ်ဘာသာမှ မာဂဓဘာသာ ပြန်ဆိုထားသော အဖွင့် အဋ္ဌကထာကြီးများကို အမှီပြု၍ မိမိ မိမိတို့၏ မိရိုးဘာလာ ဘာသာစကားဖြင့် ဘုရားဟော ပိဋကတ် သုံးပုံ ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးသား သင်ကြား လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားကြကုန်၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်းကြီးကိုလည်း မိမိ မိမိတို့၏ ဘာသာစကားဖြင့် ပြန်ဆို လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားကြကုန်၏။

ထူးခြားသော အချက် တရပ်မှာ မြန်မာ နိုင်ငံသား မြန်မာ လူမျိုးတိုင်းဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့ ယူနီဘာစီတီ သိပ္ပံကျောင်းတော်ကြီး ပရိဖက်ဆာ ဦးဖေမောင်တင် M.A.D. Litt သည် ပါဠိ

ဘာသာဖြင့် ရှိနေသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို အင်္ဂလိပ် ဘာသာ စကားအားဖြင့် ပြန်ဆို ရေးသား၍ ဥရောပ တိုက်သားများ ဖတ်ရှုနိုင်ကြရသည်ကို အံ့ဘွယ်ကောင်းလှပေ၏။

ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ထို ပါဠိဘာသာ မာဂဓ ဘာသာဖြစ်သော ဘုရားဟော ပိဋကတ်သုံးပုံ တရားတော်တို့၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို အရှင်ဗုဒ္ဓဘောဓဇ၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာကြီး များကို အမှီပြုလျက် ပါဠိ တချက် မြန်မာ တချက် ပြန်ဆိုထား သော နိဿယကျမ်းစာများကို ရှေး ဆရာတော်ကြီးတို့ ပြန်ဆို ရေးသားကြကုန်၏။ ထိုနိဿယ ကျမ်းစာများသည် ပါဠိ မြန်မာ အဘိဓာန်ကြီးတွေဖြစ်၍ ပါဠိဘာသာ သင်ကြားသူ မြန်မာလူမျိုး တို့အဖို့ အလွန် အသုံး ဝင်ပါသော်လည်း ပါဠိဘာသာကို သင် ကြားသူမဟုတ်ကြသော မြန်မာလူမျိုး မိန်းမ ယောက်ျား လူ အများတို့အတွက် ခက်ခဲခြင်း ရှိနေပြန်သောကြောင့် ယခုအခါ မြန်မာဘာသာ မြန်မာစကားပြင် သက်သက် ပြန်ဆိုရေးသား၍ ပုံနှိပ်ထားသော မြန်မာဘာသာ ပိဋကတ်တော်များ ထင်ရှား ပေါ်ထွန်းလျက် ရှိပြီ ဖြစ်ပါကြောင်း။

အရှင် ဗုဒ္ဓဘောဓဇ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်းကြီးကို ရှေးအခါက မြန်မာ ဘာသာ စကားပြင်အားဖြင့် ပြန်ဆိုပြီးမရှိသေး၍ ပိဋကတ် သုံးပုံ၏ လိုရင်း အချုပ်ဖြစ်သော သီလ, သမာဓိ, ပညာ သုံးဖြာ သော သာသနာတော်ကြီး၏ အနက် အဓိပ္ပာယ် အနှစ်သာရများ ကိုလူအပေါင်းတို့ မသိဘဲ အလွဲလွဲ အချော်ချော်နှင့်သာ နှစ် ကာလကုန်လွန်ခဲ့ကြရာ ယခုအခါ မေတ္တာ ကရုဏာ ကြီးမားတော် မူလှသော ကျိုက်ထိုမြို့ ဘုရားသုံးဆူတောင် အရညဝါသီ ယောဂီ သူမြတ်ကြီးဖြစ်သော အရှင် ဦးနန္ဒမာလာ ဆရာတော် ဘုရားကြီး

သည် မြန်မာဘာသာ စကားပြင်အားဖြင့် ပြန်ဆိုရေးသားတော်
မူပေသောကြောင့် မြန်မာဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်းကြီးသည် ထင်ရှား
ပေါ်ထွန်း၍ လာပေကြောင်း။

ထိုမြန်မာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းပဌမတွဲကို ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာပိဋကတ်
ပုံနှိပ်တိုက်က ပုံနှိပ်ရာ ၁၂၉၅ ခုနှစ်ကပင် ပြီးစီး၍ လူအပေါင်း
တို့ ကြည့်ရှု ကြည်ညိုရပြီ ဖြစ်ပါကြောင်း။

ယခု တဖန် ဒုတိယတွဲ ဆက်လက် ပုံနှိပ်ရာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း
အခန်း နံပါတ် ၈-မရဏဿတိ နိဒ္ဒေသပိုင်းမှ အခန်း နံပါတ်
၁၄ - ခန္ဓ နိဒ္ဒေသပိုင်း တိုင်အောင်သော နိဒ္ဒေသ ၇-ပိုင်းသည်
ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက် အောင်မြင်ပြီဖြစ်၍ တတိယတွဲ
အခန်းနံပါတ် ၁၅-အာယတန နိဒ္ဒေသမှ အခန်း ၂၃-ပညာ
ဘာဝနာနိသံသ နိဒ္ဒေသပိုင်း တိုင်အောင်သော နိဒ္ဒေသ ၉-ပိုင်းကို
ဆက်လက်ပုံနှိပ်လျက် ရှိပါကြောင်း။

ထိုမြန်မာဘာသာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ကျမ်းကြီးကို ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ရာ
ပုံမရိုက်မီ ကျွန်ုပ် ကိုယ်တိုင် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် တိုက်ဆိုင်
စစ်ဆေးရုံသာမက မကြာမီက ကွယ်လွန်သူ သထုံမြို့ အငြိမ်းစား
အရေးပိုင်မင်း ဦးကျော်ထွန်း M.A.K.S.M. သည်လည်း ကျန်း
မာရေး ပြည့်စုံစဉ် အဋ္ဌကထာ ဋီကာများနှင့် တိုက်ဆိုင်ပြင်ဆင်၍
ပုံနှိပ်ခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း။

ဆရာမြို့ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

၅

ငါသည် မဟာဝိဟာရဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်၏။ ငါ၏ အမည်ရင်းမှာ မုဒန္တခေဒက ဖြစ်၏။ ဆရာမြတ်တို့က ဗုဒ္ဓဃောသ ဘွဲ့ပေးကြ၏။ ငါသည် သံဃပါလ အရှင် တိုက်တွန်း၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကိုစီရင် ပါသည်။ ယင်းကျမ်းသည် ပါဠိ အရေအတွက်အားဖြင့် ငါးဆဲ့ရှစ် ဘာဏဝါရ ရှိပါသည်။ (ဘာဏဝါရမှာ ရွတ်ဆိုသော အကြိမ် ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်းသည် ၅၈ ကြိမ်ရွတ် အတိုင်းအရှည် ပမာဏ ရှိသည် ဟူလို။)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါန်းတွင် ကျမ်းဆရာ၏အကြောင်း ဤမျှသာပါ၏။ နောက်အခါ ထိုကျမ်းကို မြတ်နိုးသူတို့သည် ကျမ်းဆရာ၏ အကြောင်းအရာတို့ကို သူတမျိုး ငါတဖုံ ပြည့်စုံစွာ ဖွေရှာကြခြင်း ကြောင့် များပြား ကျယ်ဝန်းသွားခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အနှစ် ငါးရာမျှသာရှိသေးသော ရှင်သီလဝံသ၊ ရှင်ရဋ္ဌ သာရစသော စာဆိုတော်တို့၏ အကြောင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိများ ပင် အချို့သော အကြောင်းအရာတို့မှာ ယုံတမ်းပမာ ဖြစ်နေကြ ပေရာ သီဟိုဠ်ကျွန်း ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသနှင့် ပတ်သက်၍ကား ဆိုဖွယ်ရာ မရှိ၊ မိမိတို့ ကြည်ညိုချင်သလိုပင် ချဲ့ထွင်ကြပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် လူ့ယဉ်ကျေးမှု သမိုင်း အချက် အလက် များစွာရနိုင်သည်။ ထိုစဉ်အခါက လူတို့၏ အတွေးအခေါ် အယူအဆ အဆင့်ဆင့် ကို တွေ့နိုင်၏။

ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် မိလိန္ဒပဉ္စာ ဖြေဆိုသူ ရှင်နာဂသေန၏ နောက် အတော် အလှမ်းကွာသည်။ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသသည် သူ၏ အဋ္ဌကထာ ကျမ်းစာတို့တွင် ရှင်နာဂသေန၏ အဆိုအမိန့် တို့ကို

ကိုးကားဖော်ပြရသဖြင့် ဘယ်မျှနောက်ကျကြောင်း မှန်းဆနိုင်၏။
မိလိန္ဒပဉ္စာ၏ နိဒါန်းတွင် ပါဝင်သော ရှင်နာဂသေန၏အကြောင်း
နှင့် ဤဘာသာပြန် စာအုပ် နိဒါန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော ရှင်ဗုဒ္ဓ
သောသ၏ အကြောင်းမှာ အချို့နေရာတွင် အတော်ပင် တူညီနေ
သည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုတူညီချက်တို့မှာ ရှင်ဗုဒ္ဓသောသ၏ ကိုယ်တိုင်
ရေးသားခြင်းတို့ မဟုတ်။ နောင်လာ နောက်သားတို့ ဥဒါန်း
တင်ကြခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ဤမျှသာ မဟုတ်သေး-

ရှင်ဗုဒ္ဓသောသသည် တညအတွင်းမှာပင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ စာမူ
သုံးစောင်ရေးပြီး သီဟိုဠ် သံဃအဖွဲ့ကို တင်ပြသည်။ သံဃာတို့
သည် သူ၏ အဖွင့် အဆိုကို နှစ်သက်ကြ၍ ပိဋကတ် စာမူတို့ကို
ကူးယူခွင့်ပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် ပိဋက တိုက်ကိုဖွင့်ရန် သောကမူ
မပေး။ ကိုယ့်အစွမ်းဖြင့်ပင် ဖွင့်ပြီး ကူးယူပါလော့ဟု ဆိုကြ၏။
ထိုအခါ ရှင်ဗုဒ္ဓသောသသည် ရတနာမြတ်သုံးပါး ဂုဏ်တော်တို့ကို
ဖွဲ့ဆိုသီကျူးပြီး ပိဋကတ်တိုက်ကို ဦးခိုက်၏။ ဘုရားရှိခိုး ဆုံးသော
အခါ ပိဋကတ်တိုက် တံခါးတို့ အလိုအလျောက် ပွင့်သွားလေ
သော ဟူ၏။ ထိုဘုရားရှိခိုးတို့လည်း နမက္ကာရ အမည်ဖြင့် ယနေ့
တိုင် အထင်အရှား ရှိလေသည်။

ဤအကြောင်းအရာတို့ကို ယခုအခါ အတည်ပြုရန် ခက်သော်
လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကြီးနှင့် နမက္ကာရ ဘုရားရှိခိုးကား ဗုဒ္ဓဝါဒ
လောကတွင် မရိုးနိုင်အောင် တန်ခိုးကြီးလှ၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို
အဘယ်မျှ ပြည့်စုံ ကြွယ်ဝ အနှစ်သာရရှိကြောင်း ပြောထိုက်သူ
ယခုအခါ လွန်စွာရှားနေသည်။ သို့သော် ထိုကျမ်းနှင့်ပတ်သက်၍
ဝေဘန်ချက်ပေးရန် မဝံ့မရဲ ရှိလှပါသည်။ နမက္ကာရဘုရားရှိခိုး
နှင့် ပတ်သက်၍ကား အလေးအနက် တိုက်တွန်းလိုပါသည်။

နမက္ကာရ ဂါထာတို့မှာ အလွန်လှသည်။ အလွန်ကဗျာဆန်သည်။ ဂီတလိုပင် သာယာ နာပျော်ဖွယ်ရှိသည်။ လွန်စွာခေတ်မှီသည်။ ယနေ့ ခေတ်အမှီဆုံး ကမ္ဘာ့ကဗျာတို့နှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် နေဘူးသူတို့သည် အများအားဖြင့် ယင်းဘုရားရှိခိုးကို နှုတ်ထက်မှာ တင်ထားကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့သည် အများအားဖြင့် ဤကဗျာတို့၏ အသံအရသာကို ကောင်းစွာမသိကြ။ အစိန္တေယျ ဘုရားရှိခိုးလိုပင် တောက်လျောက် ရွတ်ဆိုနေကြသည်။ ကဗျာကို ကဗျာကဲ့သို့ မဆိုကြ။ အကယ်၍ ဆိုတတ်ပါလျှင် အလွန်သာယာ နာပျော်ဖွယ်ကောင်းသော သဒ္ဒါရုံကို မွေ့ထုံနိုင်မည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် နမက္ကာရ ဂါထာတို့ကို ကာလပေါ်ကဗျာ ဂီတတို့ကဲ့သို့ ခေတ်မှီစွာ ပုံနှိပ်ထားသည်။ ဘုရားဝတ်တက်သူတို့သည် အသံမွန်စွာကျက်မှုတ်ပြီး သာယာသောအသံဖြင့် ဘုရားဝတ်တက် ပူဇော်ကြသည်။ အလွန် သာယာချိုအေးသော ဓမ္မဂီတသံကို ကြည့်နူးစရာ ကြားနာရသည်။ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝတ်ကျောင်းတို့တွင် ဤပုံစံ စီရင်နိုင်ပါက အလွန်ကောင်းပေမည်။ အကယ်၍ စေတနာရှင် ပေါ်ပေါက်ပါကသော် ယင်းဂါထာတို့ကို ကောင်းစွာ စီစဉ်ပေးလိုပါသည်။ ဂါထာတို့မှာ မများလှပါ။ အစအဆုံး ၃၃ ပုဒ်သာ ရှိသည်။ မြန်မာပြန်နှင့် တွဲဘက်ပေးသည့် တိုင်အောင် စာမျက်နှာ သုံးလေးဆယ်ထက် ပိုမည်မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓ သာသနာအတွက် အကျိုး ကျေးဇူးကား အတိုင်းမသိ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ပေမည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓသောသသည် ဤနမက္ကာရ ဂါထာတို့ကိုစီကုံးပြီး ဘုရား ရှိခိုးခဲ့သည်။ သူသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဖြင့် ဘုရားကို ကြည်ညိုစေပြီး၊ နမက္ကာရဖြင့် ဘုရားရှိခိုးစေခဲ့သည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကို ပြည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက နိဿယစီရင်တော် မူခဲ့၏။ မြန်မာ စာဖတ်တတ်ရုံဖြင့် ထိုနိဿယကို ဖတ်၍မဖြစ်၊ ပါဠိ မြန်မာ နှစ်ဘာသာ ဖတ်တတ်မှ ပြည်ဆရာတော်၏ နိဿယကို ဖတ်နိုင် မည်။ ထို့ကြောင့် ကျိုက်ထိုမြို့ ဘုရားသုံးဆူတောင် အရှင်နန္ဒ၊ မာလာသည် ယင်းနိဿယကို အမှီ တံကဲပြု၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန်ကို စီရင်ခဲ့သည်။ မြန်မာပြန် ဆိုသော်လည်း မြန်မာ တိုင်း ဖတ်ရှုလေ့လာမှု မပြုနိုင်ကြ၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာအတိုင်း ပြန်ဆိုထားခြင်းနှင့် စာအုပ် ကြီးမားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤပြဿနာကို ညောင်လေးပင်မြို့ တောရကျောင်းတိုက် အဂ္ဂ မဟာ မဏ္ဍိတ ဆရာတော်က ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အရသာဖြင့် ဖြေရှင်းပေး ခဲ့၏။ သို့ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအရသာကို မြန်မာစာဖတ် အများအပြား ခံစားနိုင်ခွင့် ရရှိခဲ့လေသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ တက်လို့မှ တောမထွက် ရှင်ဖျက်ရဟန်းဆိုး။

ရဟန်းသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကိုတက်လျှင် တောထွက်သွားလိမ့်မည်၊ အကယ်၍ တောမထွက်ပဲ နေပါက ရဟန်းကောင်း မဟုတ်၊ ရဟန်းပျက် ရဟန်းဆိုးဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၏။ အချို့ကလည်း “—ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကိုတက်လျှင် တောယင်လဲ ထွက်မည်၊ လူယင်လဲထွက် မည်၊ တောလည်း မထွက်၊ လူလည်း မထွက်က ရှင်ဖျက် ရဟန်း ဆိုးသာ ဖြစ်ရမည်—”ဟု ဆိုလေသည်။ စင်စစ် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၏ ဂုဏ် သတ္တိကို ဖော်ပြသော စကားတို့ပင်ဖြစ်၏။ အဘယ်မျှ ဆွဲအား

ကြီးမားသော ကျမ်းစာဖြစ်ကြောင်းကို ဤဥဒါန်း စကားတို့ဖြင့် ကောင်းစွာ သိနိုင်၏။

သီဟိုဠ်ခေတ်မှစ၍ ရဟန်းတော်တို့၏ ကျောင်းနှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း ခိုပ်သာတို့မှာသာ ကျင်လည်နေသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို ခေတ်လူတို့ လေ့လာနိုင်စေရန် အသစ်တဖန် ပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤ ဘာသာပြန်ကား မူရင်း ပါဠိဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၊ ပြည်ဆရာ တော် နိဿယ၊ ကျိုက်ထိုဆရာတော်၏ မြန်မာပြန်နှင့် ညောင်လေး ပင် ဆရာတော်၏ အရသာကိုပါ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် နှီးနှော ပြီး မူလကျမ်းရင်း အစမှ အဆုံးတိုင် အကျဉ်းချုပ်၍ ပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စာအုပ်အရွယ်ငယ်သော်လည်း မူလ ပါဠိဝိသုဒ္ဓိမဂ် တွင် ပါရှိသမျှ အခန်းကဏ္ဍပေါင်း ၂၃-ခု အစဉ် အတိုင်း အလုံးစုံ အကုန်ပါဝင်ပါသည်။

၆

ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်တွင် နေတော်မူစဉ် ညဉ့် သန်ခေါင်ယံအခါမှာ အမည်အားဖြင့် မထင် ရှားသော နတ်သားတဦး လာရောက် ချဉ်းကပ်၍ မိမိ၏ ယုံမှား- သင်္ကာကို ဖျောက်ပယ်ခြင်းငှာ ဂါထာဖြင့်မေးလျှောက်လေသည်။

အန္တော ဇဋ္ဌာ ဗဟိ ဇဋ္ဌာ
ဇဋ္ဌာယ ဇဋ္ဌိတာ ပဇာ၊
တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမိ
ကော ဣမံ ဝိဇဋ္ဌယေ ဇဋ္ဌံ။

အို ဂေါတမ အရှုပ်အထွေး ကုန်ရက်သည် သတ္တဝါအပေါင်း
ကို အတွင်း၌လည်း ဖွဲ့ရက် ရှုပ်ထွေး၏။ အပ၌လည်း ဖွဲ့ရက် ရှုပ်
ထွေး၏။ ထို့ကြောင့် အရှင် ဘုရားကို လျှောက်ကြားပါသည်။
ဤ အရှုပ်အထွေးကို ဘယ်သူ ဖြေရှင်း နိုင်ပါမည်နည်း။

ထိုအခါ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုနတ်
သား၏ ပြဿနာ ဂါထာကို ဂါထာဖြင့်ပင် ပြန်လည် ဖြေကြား
တော် မူလေသည်။

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော
စိတ္တံ ပညည ဘာဝယံ၊
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု
သော ဣမံ ဝိဇဇယေ ဇဉ်။

ပညာရှိသော သူသည် အကျင့်သီလ၌ ကောင်းစွာ ဆောက်
တည်၍ ပူပန် ခြောက်သွေ့ စေတတ်သော လုံ့လ တားမြစ် နိုင်
စွမ်းသော ပညာရှိသည် ဖြစ်၍ စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိနှင့်
ဝိပဿနာ ပညာကို ပွားစေသည်ရှိသော် ထိုသူသည် ဤ အရှုပ်
အထွေးကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းနိုင်ရာသည်။

ဤ အမေးအဖြေ ဂါထာ နှစ်ပုဒ်ကို သဂါထာ ဝဂ္ဂ ဒေဝ
ပုတ္တ သံယုဂ်၌ တွေ့နိုင်၏။ အရှင် ဗုဒ္ဓသောသသည် မြတ်စွာဘုရား
ဖြေကြားတော်မူသော အဖြေဂါထာကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဟူသော အမည်
ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ပြုခြင်းဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားတော်
မူသော အဖြေစကားကို ထင်ရှားအောင် ရှင်းလင်းပေးသော
ကျမ်းစာဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆိုလိုချက် အနက် အဓိပ္ပာယ်

အာဘော်ကို အကျယ် ချဲ့ထွင်ပြီး ညွှန်ပြခြင်းပင်တည်း။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သည် သိလေပတိဋ္ဌာ အစချီသော ဂါထာ၏ အဖြေ သို့မဟုတ် အဖွင့်ဖြစ်၏။

သုဒ္ဓိမှာ စင်ကြယ် သန့်ရှင်းခြင်း ဖြစ်၏။ ဝိသုဒ္ဓိကား အထူးသဖြင့် စင်ကြယ် သန့်ရှင်းခြင်း ဖြစ်၏။ အရှုပ် အထွေး မရှိသောကြောင့် စင်ကြယ် သန့်ရှင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိ၏ အရကို နိဗ္ဗာန်ဟု ကောက်ယူရကြခြင်း ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်မှာ တစုံတရာ အရှုပ်အထွေး မရှိပဲ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်လေသည်။

မဂ္ဂ ဆိုသည်ကား ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ သို့မဟုတ် လမ်းစဉ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကို နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်း သို့မဟုတ် စင်ကြယ်သော လမ်းစဉ်ဟု အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရမည် ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အရှုပ် အထွေးကို ဖြေရှင်းနိုင်သူ၏ အင်္ဂါသုံးပါးကို ညွှန်ကြားတော်မူ၏။ ယင်းတို့မှာ သီလ၊ သမာဓိနှင့် ပညာဖြစ်၏။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူသည် အရှုပ်အထွေးတို့ကို ဖြေရှင်း နိုင်မည်ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဘောသသည် ဤသုံးပါးကိုသာ ပဓာနထား၍ ဖွင့်ဆိုသွား၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သုံးပါးကို အကျယ် ဖွင့်ဆိုသည့် ကျမ်းဖြစ်၏။ ဖွင့်ဆိုခြင်းကို ပါဠိလို နိဒ္ဒေသဟု ခေါ်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတွင် သီလနိဒ္ဒေသ၊ ဓုဘင်္ဂ နိဒ္ဒေသ အစရှိသည်ဖြင့် နိဒ္ဒေသပေါင်း ၂၃-ခု ပါဝင်လေသည်။

၁-သီလ နိဒ္ဒေသ

သီလ၏ အကျိုးကျေးဇူး

သီလ ဟူသည် အဘယ်နည်း။

မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်သူ၏ စေတနာနှင့် ကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သူ၏ စေတနာသည် သီလ မည်၏။

အဘယ် အနက် သဘောကြောင့် သီလဟု ခေါ်သနည်း။

မကောင်းမှု အကုသိုလ်တို့ကို ဖရို ဖရဲ မဖြစ်အောင် စောင့်စည်း၍ ထားခြင်းနှင့် ကုသိုလ် ကောင်းမှုတို့၏ ကောင်းစွာ တည်ရာ ဖြစ်သော သီလနု အနက် သဘောကြောင့် သီလဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်၏။

သီလ၏ လက္ခဏာကား အဘယ်နည်း။

မကောင်းမှု အကုသိုလ် မဖြစ်စေရန် ကောင်းစွာထားခြင်းနှင့် ကုသိုလ် ကောင်းမှုတို့၏ တည်ရာ ဖြစ်ခြင်းသည် သီလ၏ မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ဖြစ်၏။

သီလ၏ ရသကား အဘယ်နည်း။

အကုသိုလ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စနှင့် အပြစ်ကင်းသော ဂုဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် သီလ၏ ရသ မည်၏။ ဤတွင် ကိစ္စနှင့် ဂုဏ်ကို ရသဟု ခေါ်၏။

သီလ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကား အဘယ်နည်း၊

ကိုယ် နှုတ် စိတ် စင်ကြယ်ခြင်းဖြင့် ရှုသူတို့ ဉာဏ်အား ထင်ခြင်း၊ စိတ်နှလုံး သာယာခြင်း အစရှိသော အကျိုးသည် သီလ၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန် မည်၏။

သီလ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အဘယ်နည်း၊

ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပ တည်းဟူသော အရှက်နှင့် အကြောက်သည် သီလ၏ နီးသော အကြောင်းဖြစ်သော ပဒဋ္ဌာန် မည်၏။

သီလသည် ဘယ်အကျိုး ရှိသနည်း၊

စိတ် နှလုံး သာယာ ချမ်းမြေ့ခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး ကို ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြား တော်မူ၏။

“အာနန္ဒာ သီလတို့သည် စိတ်နှလုံး သာယာ ချမ်းမြေ့ခြင်း အကျိုး၊ ချမ်းသာ အေးမြခြင်း အာနိသင် ရှိကုန်သည်။”

ထိုမှတစ်ပါး သူကြွယ်တို့အားလည်း သူကြွယ်တို့နှင့် သင့်လျော်သော သီလ၏ အကျိုးတရားများကို ဟောကြားတော်မူသည်။

“သူကြွယ်တို့ သီလရှိသူသည် မမေ့လျော့ခြင်းကြောင့် စီးပွား ဥစ္စာ များစွာရ၏။ ဂုဏ်သတင်း ကျော်စော၏။ ပရိသတ်တို့ ရဲရင့် ရွှင်လန်းသော မျက်နှာဖြင့် ချဉ်းကပ်ရ၏။ မတွေ့မဝေ ကြည်လင် စွာ သေရ၏။ သေပြီးနောက် ကောင်းရာ သုဂတိသို့ ရောက်ရ၏။”

ထိုမှတစ်ပါး ရဟန်းများကိုလည်း “-ရဟန်းတို့ သီတင်းသုံး ဘော်တို့ ချစ်မြတ်နိုးသူ၊ စိတ်နှလုံး ပွားစေအပ်သူ၊ အလေးအမြတ် ပြုအပ်သူ၊ ချီးမွမ်းအပ်သူ ဖြစ်လိုလျှင် သီလနှင့် ပြည့်စုံရာ၏-” အစရှိသဖြင့် ဟောကြားတော်မူ၏။

သာသနာ၌ အမျိုးကောင်းသားတို့၏ ဆောက်တည်
ရာကား သီလသာတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး အခြားမရှိ။ ထို့
ကြောင့် သီလ၏ အကျိုးကို ဘယ်သူ ကုန်စင်အောင်
ပြောပြနိုင်မည်နည်း။

သတ္တဝါတို့၏ အညစ်အကြေးကို မြစ်ရေစသည်တို့ဖြင့်
ဆေး၍ မစင်၊ သီလ ရေအေးဖြင့် ဆေးမှ စင်ကြယ်၏။

သတ္တဝါတို့၏ အပူ အေးငြိမ်းအောင် မိုးသက်လေ
ညှင်း၊ စန္ဒကူး၊ ရွှေ၊ ပုလဲသွယ်၊ မြ၊ ပတ္တမြား၊ လရောင်တို့
မတတ်နိုင် ‘သီလ အအေးဓာတ်’ တိုက်ခတ်မှ အေးငြိမ်း
နိုင်၏။

သီလနှင့်တူသော အမွှေးနံ့သာ မရှိ၊ သီလ ရနံ့သည်
လေအောက်မှသာလည်း သင်းပျံ့၏၊ လေညာမှသာလည်း
သင်းပျံ့၏။

သီလသည် နတ်ပြည်တက်ရန် စောင်းတန်း ဖြစ်၏၊
နိဗ္ဗာန်ဝင်ရန် တံခါးဖြစ်၏။

သီလတန်ဆာ ဆင်သူသည် စိန်ရွှေ ရတနာ စသည်တို့
ဖြင့် တန်းဆာဆင်သော ဘုရင်မင်းထက် တင့်တယ်၏။

သီလသည် မိမိ ကိုယ်ကို မိမိ စက်ဆုပ်ခြင်းဘေး
စသည်တို့ကို ဖျက်ဆီး၍ ကျော်စော ဝမ်းမြောက်ခြင်း
ကို ဖြစ်စေ၏။

ဤကား လောကီ၊ လောကုတ္တရာဂုဏ် အလုံးစုံတို့၏ အမြစ်
အရင်း အပြစ်ကင်းသော သီလ အကျိုး အမြတ်မျှသာတည်း။

အလုံးစုံသော သီလသည် မိမိ၏ သီလနု လက္ခဏာအားဖြင့်
ကေက သီလ တပါးတည်းသာဖြစ်၏။ အတွဲအဖက် အပြန်အလှန်
အနိမ့်အမြင့် စသည်ဖြင့် ဝေခွဲသော် ဒုက၊ တိက-စသည် အပြား
အားဖြင့် အများအပြား ရှိလေသည်။

ဒုကသီလ

နှစ်ဘို့ နှစ်ပါးစီတွဲ၍ ပြသော သီလသည် ဒုကသီလ မည်၏။
နှစ်ပါးတွဲ သီလပင်တည်း—

၁—စာရိတ္တနှင့် ဝါရိတ္တသီလ မြတ်စွာဘုရားက ဤအရာကို
ကျင့်အပ်၏ဟု ပညတ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည်
စာရိတ္တသီလမည်၏။ သဒ္ဓါတရားနှင့် လုံ့လဝီရိယ ရှိသူသည် ဤ
သီလကို အားထုတ်နိုင်၏။ ဤအရာ မပြုအပ်ဟု မြတ်စွာဘုရား
တားမြစ်ပိတ်ပင်သောအရာကို မပြုကျင့်ပဲ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်
ဝါရိတ္တသီလ မည်၏။ ဤသီလကို သဒ္ဓါတရားရှိသူအားထုတ်နိုင်၏။

၂—အဘိသမာစာရနှင့် အာဒိဗြဟ္မစရိယက— မြင့်မြတ်သော
မဂ် ဖိုလ် သီလကို ရည်ရွယ်၍ ပညတ်သော သီလသည် အဘိသမာ
စာရိက သီလမည်၏။ အာဇီဝဌမက သီလမူကြွင်းသော သီလတို့၏
အမည်တည်း။ မဂ်တည်းဟူသော မြတ်သော အကျင့်၏ အစဖြစ်
သော သီလသည် အာဒိဗြဟ္မစရိယက မည်၏။ အာဇီဝလျှင် ရှစ်ခု
မြောက်ဖြစ်သော အာဇီဝဌမက သီလ၏ အမည်တည်း။

၃—ဝိရတိနှင့် အဝိရတိ— သူ့ အသက်ကိုသတ်ခြင်း အစရှိသည်
တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ကာမျှဖြစ်သော ဝိရတိသည် ဝိရတိသီလမည်၏။
ဝိရတိမှ ကြွင်းသော စေတနာ အစရှိသည်တို့သည် အဝိရတိ
သီလမည်၏။

၄-နိဿိတနှင့် အနိဿိတ သီလ- တဏှာ ဒိဋ္ဌိဟူသော မှီရာ ရှိသော အကျင့်သီလသည် နိဿိတ မည်၏။ တဏှာ ဒိဋ္ဌိကို မမှီသော သီလသည် အနိဿိတ မည်၏။

၅-ကာလ ပရိယန္တနှင့် အာပါဏ ကောဋိက- အချိန်အခါ ကာလကို ပိုင်းခြား၍ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးသော သီလသည် ကာလ ပရိယန္တ မည်၏။ အသက်ထက်ဆုံး ဆောက်တည် ကျင့်သုံး အပ်သော သီလသည် အာပါဏ ကောဋိက မည်၏။

၆-သပရိယန္တနှင့် အပရိယန္တ- လာဘ်လာဘ၊ အခြံအရံ၊ အဆွေအမျိုး၊ အင်္ဂါကြီးငယ်၊ အသက်တို့ကြောင့် ပျက်သော သီလ သည် သပရိယန္တမည်၏။ မပျက်သော သီလသည် အပရိယန္တမည်၏။

၇-လောကိယနှင့် လောကုတ္တရ- အာသဝေါ တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော သီလသည် လောကိယမည်၏။ အာသဝေါ တရား တို့၏ အာရုံ မဟုတ်သော သီလသည် လောကုတ္တရ မည်၏။

တိကသီလ

သုံးပါး တတွဲစီ တွဲဘက်နေသော သီလတို့ကို တိက သီလဟု ခေါ်၏-

၁-ဟိန၊ မဇ္ဈိမနှင့် ပဏိတ- ယုတ်လျော့ ညံ့ဖျင်းသော စိတ်ဆန္ဒ လုံ့လ ဝီရိယတို့ဖြင့် ဖြစ်စေသော သီလသည် ဟိန မည်၏။ အလယ် အလတ်စားတို့ဖြင့် ဖြစ်စေသော သီလသည် မဇ္ဈိမမည်၏။ အမြတ်စားတို့ဖြင့် ဖြစ်စေသော သီလသည် ပဏိတ မည်၏။ တနည်း-သူတပါးတို့ ချီးမွမ်း အံ့ဩ အကျော်အစောကို နှစ်သက် တောင့်တ၍ ဆောက်တည်သော သီလသည် ဟိန မည်၏။ ကုသိုလ်

ကောင်းမှု၏ အကျိုးကို လိုလား တောင့်တ၍ ဆောက်တည်သော သီလသည် မဇ္ဈိမ မည်၏။ အရိယာ သူတော်ကောင်း အဖြစ်ကိုအမှီပြု၍ ဆောက်တည်သော သီလသည် ပဏီတ မည်၏။ တနည်း-မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက် ပလွှားလိုခြင်း၊ သူတပါးကို ရှုတ်ချလိုခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ဆောက်တည်သော သီလသည် ဟိန မည်၏။ ထိုသို့ မဟုတ်သော သီလသည် မဇ္ဈိမ မည်၏။ လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော သီလသည် ပဏီတ မည်၏။ တနည်း-ဘဝစည်းစိမ် ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ ဆောက်တည်သော သီလသည် ဟိန မည်၏။ မိမိတဦးတယောက်အတွက် သံသရာ ဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ရန် ဆောက်တည်သော သီလသည် မဇ္ဈိမ မည်၏။ သတ္တဝါအများ ကျွတ်လွတ်ရန် ဆောက်တည်သော သီလသည် ပဏီတ မည်၏။

၂-အတ္တာဓိပတေယျ၊ လောကာဓိပတေယျနှင့် ဓမ္မာဓိပတေယျ-မိမိနှင့် မလျော်သော အပြစ်ကို ပယ်လို၍ မိမိကိုယ်ကို အလေးပြု၍ ကျင့်သော သီလသည် အတ္တာဓိပတေယျ မည်၏။ လူအပေါင်းတို့၏အပြစ်ကို ပယ်လို၍ လူအပေါင်းကို အလေးပြု၍ ကျင့်သော သီလသည် လောကာဓိပတေယျ မည်၏။ ဓမ္မ၏ဂုဏ်ကို ပူဇော်လို၍ ဓမ္မကို အလေးပြု၍ ကျင့်သော သီလသည် ဓမ္မာဓိပတေယျ မည်၏။

၃-ပရာမဋ္ဌ၊ အပရာမဋ္ဌနှင့် ပဋိပဿဒ္ဓ- တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်အပ်သော သီလသည် ပရာမဋ္ဌ မည်၏။ ပုထုဇဉ်၏ မဂ်အခြေ၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သီလတို့သည် အပရာမဋ္ဌ မည်၏။ ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည် ပဋိပဿဒ္ဓ မည်၏။

၄-ဝိသုဒ္ဓိ, အဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဝေမတိက- အပြစ် မဖြစ်အောင် ဖြည့်ကျင့်သော သီလ, ဖြစ်သော်လည်း တရားနှင့်အညီ ကုစား ပြီးသော သီလသည် ဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ အပြစ်ဖြစ်၍ မကုစားသော သီလသည် အဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ အပ်-မအပ်, သင့်-မသင့်, လျော်-မလျော် ယုံမှားကျူးလွန်မိသော သီလသည် ဝေမတိက မည်၏။

၅-သေက္ခ, အသေက္ခ, နေဝသေက္ခ နာသေက္ခ-မဂ်လေးခု, အောက် ဖိုလ် သုံးခုတို့နှင့် ယှဉ်သော သီလသည် သေက္ခ မည်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော သီလသည် အသေက္ခ မည်၏။ ကြွင်း သော လောကီ သီလသည် နေဝသေက္ခ နာသေက္ခ မည်၏။

စတုက္ကသီလ

လေးပါး အပြားရှိသော သီလအဘို့ အစုကို စတုက္က သီလ-ဟု ခေါ်၏-

၁-ဟာန ဘာဂိယ, ဌိတိ ဘာဂိယ, ဝိသေသ ဘာဂိယနှင့် နိဗ္ဗေဓ ဘာဂိယ-ဆုတ်ယုတ်သော အဘို့ရှိသောသီလသည် ဟာန ဘာဂိယ မည်၏။ သီလ မရှိသူကို မှီဝဲ၍ အတုယူလွှဲသူ၏ သီလပင် တည်း။ ရပ်တည်ဘို့ရှိသော သီလသည် ဌိတိဘာဂိယ မည်၏။ သီလ ဖြည့်ရုံမျှဖြင့် တင်းတိမ်၍ ဘာဝံနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း မစီးဖြန်းသောသူ၏ သီလတည်း။ ထူးသောအဘို့ရှိသော သီလသည် ဝိသေသ ဘာဂိယ မည်၏။ သီလပြည့်စုံ၍ စျာန် သမာဓိ အလို့ငှာ သမထအားထုတ် သော သူ၏ သီလတည်း။ သစ္စာလေးပါး ထိုးထွင်းနိုင်သော မဂ် အဘို့ရှိသော သီလသည် နိဗ္ဗေဒ ဘာဂိယ မည်၏။ သီလ ပြည့်စုံ၍

ခန္ဓာငါးပါး၌ ငြီးငွေ့ကြောင်း ဝိပဿနာ အားထုတ်သူ၏ သိလတည်း။

၂-ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ အနုပဿမ္ပန္နနှင့် ဂဟဋ္ဌ-ရဟန်းတို့ စောင့်အပ်သောသီလသည် ဘိက္ခုသီလ မည်၏။ ဘိက္ခုနီမတို့ စောင့်အပ်သောသီလသည် ဘိက္ခုနီသီလ မည်၏။ သာမဏေတို့၏ ဆယ်ပါးသီလသည် အနုပဿမ္ပန္န သီလ မည်၏။ ဒါယကာတို့၏ ငါးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ ဆယ်ပါး သီလတို့သည် ဂဟဋ္ဌသီလ မည်၏။

၃-ပကတိ၊ အာစာရ၊ ဓမ္မတာနှင့် ပုဗ္ဗဟေတုက-ပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်းဖြစ်သော သီလသည် ပကတိ မည်၏။ မြောက်ကျွန်းသားတို့သည် ငါးပါးသီလကို မကျူးလွန်ကြ။ ပင်ကိုယ် ပကတိအတိုင်း စောင့်ထိန်းကြသည်။ အမျိုး၊ အရပ်ဒေသ၊ အယူဝါဒ အလိုက်ဖြစ်သော အလေ့သည် အာစာရသီလ မည်၏။ ရှေးရိုးစဉ်လာမြဲသော အကြောင်းဖြင့် ဖြစ်သောသီလသည် ဓမ္မတာမည်၏။ ဘုရားလောင်း သန္ဓေကိန်းသောအခါ ဘုရားလောင်း မယ်တော်အား ယောက်ျားဟူသမျှ၌ ကာမ ရာဂစိတ် မဖြစ်။ ဤကား ဓမ္မတာတည်း။ ဘုရားလောင်း၏ သီလ တန်ခိုးကြောင့် မယ်တော်အား အလိုအလျောက် ကိလေသာ ခေါင်းပါးသော သီလဖြစ်၏။ ရှေးဘဝဖြင့်ပြီးသော အကြောင်းရှိသော သီလသည် ပုဗ္ဗဟေတုက သီလ မည်၏။ အရှင် မဟာကဿပ၊ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအစရှိသူတို့အား ဗြဟ္မာ့ဘဝမှ လာသောကြောင့် စင်ကြယ်သော သီလ ရှိ၏။

၄-ပါတိမောက္ခသံဝရ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ အာဇီဝပါရီသုဒ္ဓိနှင့် ပစ္စယသန္နိသိတ- ပါတိမောက် သိက္ခာပုဒ် သီလကို ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မလွန်ကျူးခြင်းသည် ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလ မည်၏။ စက္ခု

စသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါး၌ အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယ သံဝရ သီလ မည်၏။ မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလ မည်၏။ ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်သော ပစ္စည်းလေးပါး သုံးဆောင်ကြောင်း အပြစ်ကင်းသော စေတနာသည် ပစ္စယသန္နိဿိတ သီလ မည်၏။

သီလကြီး လေးပါး

၁-ပါတိမောက္ခ သံဝရ-စောင့်ထိန်းသူကို အပါယ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်စေတတ်သောကြောင့် ပါတိမောက္ခမည်၏။ ကိုယ်နှုတ်မလွန်ကျူးခြင်းဟူသော စောင့်ထိန်းခြင်းသည် သံဝရ မည်၏။ သိက္ခပုဒ် သီလသည်ပင် ပါတိမောက္ခလည်း မည်၏။ သံဝရလည်း မည်၏။ ရဟန်းသည် ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံစေရန် ဈာနဝိဘင်း၌ အနာစာရ၊ အာစာရ၊ အဂေါစရ၊ ဂေါစရတို့ဖြင့် ခွဲခြားဝေဘန်၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။

ကိုယ်နှုတ်၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးခြင်းသည် အနာစာရ မည်၏။ ဒုဿီလ၏ ဖြစ်ကြောင်း အမှုသည်လည်း အနာစာရ မည်၏။ ဝါးသစ်သီး သစ်ရွက် ပန်းစသည် ပေးခြင်း၊ ချစ်ခင်အောင် နှိမ်ချ၍ ဆိုခြင်း၊ ပဲနောက်ဟင်းအလား အမှားများသောစကားကိုဆိုခြင်း၊ ကလေးထိန်းခြင်း၊ စေခိုင်းရာ သွားခြင်း၊ ဆေးကုခြင်း၊ ဘဏ္ဍာစိုးလုပ်ခြင်း၊ ဆွမ်းတုံပြန်ခြင်းစသော မိစ္ဆာဇီဝဖြင့် အသက်မွေးခြင်းသည်လည်း အနာစာရ မည်၏။ ထိုမှပြန်၍ ကိုယ်နှုတ် မလွန်ကျူးခြင်း၊ သီလစောင့်စည်းခြင်း၊ မိစ္ဆာဇီဝဖြင့် အသက်မွေး ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် အာစာရ မည်၏။

အချို့သော ရဟန်းသည် ပြည့်တန်ဆာ၊ မုဆိုးမ၊ အပျိုကြီး၊ ပဏ္ဍုက်အိမ်၊ ဘိက္ခုနီမကျောင်း၊ သေတင်းကုပ်တို့၌ အကျမ်းတဝင် ဆက်ဆံ၍ ဆွမ်းခံ၏။ မင်း- အမတ်ကြီး၊ တိတ္ထိ၊ တိတ္ထိတပည့်တို့နှင့် သိက္ခာသုံးပါးအား မလျော်သော ရောနှောခြင်းဖြင့် ပေါင်းသင်း ၏။ ရတနာသုံးပါး၊ ကံဘရားကို မယုံကြည်သူ၊ ရဟန်းသင်္ဃာ ဥပါသကာတို့ကို ဆဲရေး ခြိမ်းခြောက်သူ၊ အကျိုးစီးပွား မလိုလား သူတို့ထံ ချဉ်းကပ်၏။ ဤသည်တို့သည် အဂေါစရ မည်၏။ ထိုမှ ပြန်၍ သဒ္ဓါတရားရှိသောသူ စသည်တို့ထံ ချဉ်းကပ်ခြင်းသည် ဂေါစရမည်၏။ ဤဆိုပြီးသော အာစာရ ဂေါစရနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် အာစာရ ဂေါစရ သမ္ပန္န မည်၏။ သို့မှလည်း ပါတိ မောက္ခ သံဝရသီလ ပြည့်စုံသည် မည်လေသည်။

၂-ဣန္ဒြိယ သံဝရ- ဣန္ဒြိယဟူသည် ဣန္ဒြေပင် ဖြစ်၏။ ဣန္ဒြေ ဟူသည် မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တို့ပင် ဖြစ်၏။ ယင်း မျက်စိ စသည်တို့ကို စောင့်ထိန်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယ သံဝရ-ဣန္ဒြေရှိသည် မည်၏။ ပါတိမောက္ခသီလ၌ တည်သော ရဟန်းသည် စက္ခုဖြင့် ရူပါရုံကိုမြင်လျှင် နိမိတ်ကို ယူလေ့မရှိ- ရာဂ၊ ဒေါသ ဖြစ်ခွင့်မပေး။

မိန်းမ၏ကိုယ်၌ဖြစ်သော အဆင်းကို အကြောင်းပြု၍ တဖန် ယူအပ်သော ပုံသဏ္ဌာန်၊ သားမြတ်၊ ဆံထုံး၊ အဝတ် စသည်တို့ သည် နိမိတ် မည်၏။ မိန်းမဟု သိခြင်းအကြောင်း ဖြစ်သော ကြောင့် ဣတ္ထိနိမိတ် မည်၏။ ထို့အတူ ယောက်ျား၏ကိုယ်၌ရှိသော အဆင်းကို အကြောင်းပြု၍ တဖန် ယူအပ်သော ပုံသဏ္ဌာန်၊ မုတ် ဆိတ်ကျင်စွယ် အစရှိသည်တို့သည် ယောက်ျားဟု သိကြောင်းဖြစ် သော ပုရိသနိမိတ် မည်၏။ ဣဋ္ဌာရုံသည် ရာဂဖြစ်ကြောင်း သုဘ

နိမိတ်, အနိဋ္ဌာရုံသည် ဒေါသဖြစ်ကြောင်း ပဋိသနိမိတ်, မဇ္ဈတ္တာ
ရုံသည် မောဟဖြစ်ကြောင်း ဥပေက္ခာနိမိတ် မည်၏။ ဤသို့သော
မိန်းမ, ယောက်ျားဟု သိကြောင်း, ရာဂစသော ကိလေသာ ဖြစ်
ကြောင်း နိမိတ် အမှတ်အသားကို မယူအပ်။ ရူပါရုံကို မြင်လျှင်
ဤကား အဆင်းရုပ်သာဖြစ်မည်ဟု စိတ်တည်အောင် ထားအပ်၏။
နှစ်သက်စရာ စက်ဆုပ်စရာ စသော အခြင်းအရာကို မကြံစည်အပ်။

ရေကြီးခဲဘူးသော နေရာ၌ ရေ အရေးအသားကိုသာ မြင်နိုင်
သည်။ ရေကို မမြင်နိုင်၊ စိတ်ကူးကောင်းသူကား ဤအရေး အသား
သည် ရေ၏ အမှတ်ဖြစ်၏။ ဤနေရာအထိ ရေကြီးခဲသည်ဟု အ
တွေးဖြင့်သိသည်။ ဤအတူ မျက်စိဖြင့် အဆင်းရူပါရုံကိုသာ မြင်
နိုင်သည်။ မိန်းမ ယောက်ျားကို မမြင်နိုင်၊ စိတ်ကူးကောင်းသူကား
ဤသို့ ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသောကြောင့် မိန်းမဖြစ်၏။ ယောက်ျားဖြစ်၏ဟု
စိတ်အတွေးဖြင့် သိ၏။ နိမိတ်ကို ယူလေ့ မရှိသူအား မြင်သော
စိတ်အစဉ်သာ ဖြစ်၏။ တွေးဆသော စိတ်အစဉ် မဖြစ်။

လက်ခြေ, ပြုံးရယ်ခြင်း, စကားပြောခြင်း, ကြည့်ရှုခြင်းစသော
အခြင်းအရာ အစိတ်အပိုင်းသည် အနုဗျဉ်နု မည်၏။ ဤသူ၏ လက်
ခြေသည် တင့်တယ်စွာ, ပြုံးခြင်း ကြည့်ခြင်းသည် ယဉ်ကျေး သိမ်
မွေစွာ စသည်ဖြင့် အစိတ်အပိုင်းတို့၌ ကြံစည်စိတ်ကူးလျှင် ကိလေ
သာ အဖန်ဖန် ထင်ရှားလာ၏။ ဤသို့သော အခြင်းအရာ အစိတ်
အပိုင်း အနုဗျဉ်နုကို မယူအပ်။ ထိုကိုယ်၌ရှိသော ဆံပင်, မွေးညှင်း
စသည်ကို၎င်း၊ ဘူတရုပ်, ဥပါဒါရုပ်ကို၎င်း ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသာ
ယူအပ်၏။ စေတီယတောင်တွင် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူသော
မဟာတိဿ မထေရ်ကြီးကဲ့သို့ ထိုကိုယ်ကာယ၌ရှိသော ဆံပင်
မွေးညှင်း စသော အရာတစုကိုသာ မှတ်ယူ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

တဆင့်စကား ကြားဘူးသည်မှာ မထင်ရှားသော အမျိုး၏ ချွေးမတယောက်သည် လင်ယောက်ျားနှင့် မသင့် မတင့် ခိုက်ရန် ဖြစ်၍ နံနက်စောစော အနုရာဇမြို့မှ ထွက်၍ မိမိ ဆွေမျိုးများ အိမ်သို့သွားလေ၏။ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဖီးလိမ်းဝတ်ဆင် လေသဖြင့် နတ်ကညာကဲ့သို့ လှပ ယဉ်ကျေးစွာ၏။

လမ်းခရီး အကြား၌ စေတီယတောင်မှ အနုရာဇ မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်လာသော မထေရ်ကြီးကိုမြင်လေသော် ရာဂဖြင့်ဖောက် ပြန်သောစိတ်ရှိ၍ ပြင်းစွာ ရယ်မောခြင်းကိုပြု၍ ရယ်လေသတတ်၊ ထိုအခါ မထေရ်ကြီးသည် ထိုတခါခါရယ်ခြင်းကား အဘယ် အသံ နည်းဟု ကြည့်လေသော် အမျိုးချွေးမ၏ သွားရိုးကို မြင်၍ သွား ရိုး၌ အရိုးစု ဟူသော အမှတ်သညာကို ရပြီးလျှင် ရှေးကရဘူး သော အဋ္ဌကသညာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏၊ ထိုအရပ်၌ ရပ်တည်လျက်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။

ထို မိန်းမငယ်၏ လင်ယောက်ျားသည် ခြေရာခံ၍ လိုက်သည် ရှိသော် မထေရ်ကိုမြင်၍ “အရှင်ဘုရား တစုံ တယောက်သော မိန်းမကို တွေ့မြင်လိုက်ပါသလော—”ဟု မေးလျှောက်၏၊ ထို ယောက်ျားအား မထေရ်ကြီးက ဆို၏။

“ဤမှသွားသူသည် မိန်းမ ဟူ၍၎င်း၊ ယောက်ျား ဟူ၍၎င်း ငါမသိ၊ စင်စစ် အရိုးစုကြီးတခု ဤလမ်းမ၌ သွားပေ၏။”

ဤသို့ကျင့်သော သူကိုသာလျှင် စက္ခု ဣန္ဒြေကိုစောင့်သူဟု ဆိုအပ်၏၊ နားဖြင့် အသံကို ကြားခြင်း အစရှိသည်တို့၌လည်း ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်းပင် သိအပ်၏၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီး သော နည်းအတိုင်း အကျဉ်းအားဖြင့် ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌

ကိလေသာအစဉ်လိုက်၍ နိဗ္ဗိတံစသည်ကို ယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော ဤသီလကို ဣန္ဒြိယ သံဝရဟု သိအပ်၏။

၃-အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ- အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိသည် အသက်မွေးစင်ကြယ်ခြင်းဖြစ်၏။ အသက်မွေး မစင်ကြယ်လျှင် မိစ္ဆာဇီဝ ဖြစ်၏။ အချို့သော ရဟန်းယုတ်တို့သည် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းအတွက် စျာန်တရား မက်တရားတို့ကိုမရပဲနှင့် ရသည်ဟု ဝါကြား၍ ပြောဆိုတတ်ကြ၏။ လူတို့က အဟုတ်တကယ် စျာန်တရား မက်တရားကို ရသည်ထင်၍ ကြည်ညိုကာ လှူဒါန်းကြ၏။ အချို့သော ရဟန်းယုတ်တို့သည် အောင်သွယ်လုပ်ပြီး အသက်မွေးကြ၏။ အချို့သော ရဟန်းယုတ်တို့သည် “သင်၏ ကျောင်း၌နေသော ရဟန်းသည် ရဟန္တာဖြစ်သည်-” စသည်ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ ဆိုကြ၏။ အချို့သော ရဟန်းယုတ်တို့သည် မနာမဖျားပဲ မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်ကို မိမိအလို့ငှာ တောင်း၍ စားကြ၏။ ဤသို့သော အသက်မွေးမှုတို့သည် မစင်ကြယ်သော မိစ္ဆာဇီဝ အသက်မွေးမှုတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

မစင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်းကို သီလေမှ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်းကို သိမည်ဖြစ်၍ မစင် မကြယ် အသက်မွေးသော ရဟန်းယုတ်တို့၏ အကြောင်းကို ဝိဘင်း ပါဠိတော်မှ ထုတ်ဖော် ညွှန်ပြလေသည်-

အချို့သော ရဟန်းယုတ်တို့သည် ပစ္စည်း ဥစ္စာကို အလိုရှိ၍ အံ့ဩဘွယ် ကုဟန လုပ်ကြသည်။ ကုဟနဟူသည် မမွန်မကန် အံ့ဩဘွယ် ဝါဒဖြန့်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဝါဒဖြန့်ပုံမှာ သုံးမျိုးရှိ၏-

ဒါယကာတို့က ဝတ္ထုပစ္စည်း လှူသောအခါ အလိုနည်းပါးလေဟန် ပယ်လှန်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အလိုနည်းသော အရှင်ကောင်းဟု လွန်စွာကြည်ညို၍ မွန်မြတ်သော လာဘ်တို့ဖြင့် လာလှူသောအခါ

“ဤသို့သော ဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ရဦးတော့မည်—”ဟုဆို၍ အလှူခံခြင်းဖြင့်၎င်း လာဘ်များများရအောင် အံ့ဩဘွယ်ပြု၏။ ယင်းကို ပစ္စယ ပဋိသေဝန ကုဟနဟု ခေါ်လေသည်။

ရဟန်းကို “—ပစ္စည်း လေးပါးဖြင့် အလှူ ခံတော်မူပါ—”ဟု လျှောက်သောအခါ “ဒါယကာတို့ ရဟန်းတို့အား အဖိုးတန် ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် အကျိုးမရှိ၊ ထိုထိုအရပ်၌ ကျသော အဝတ် စုတ်ကို ပံ့သုကူ သင်္ကန်းပြု၍ ဆောင်ခြင်းသည် လျှောက်ပတ်၏၊ ဆွမ်းခံ၍ ရသမျှဖြင့် မျှတခြင်းသည် လျှောက်ပတ်၏၊ သစ်ပင်ရင်း လွှင့်တီးခေါင်သည် လျှောက်ပတ်၏၊ နွားကျင်ငယ် ဂေါ်မုတ်ဖြင့် ဖော်လုပ်အပ်သောဆေးသည် လျှောက်ပတ်၏”ဟု ငြင်းပယ်သော စကားကို ဆို၏။ ခေါင်းပါးညံ့ဖျင်းသော ပစ္စည်းလေးပါးကို လည်း မှီဝဲ၏။

ထိုရဟန်းကို လူတို့သည် လောဘ နည်းသည်၊ အကျင့် ကောင်းသည်ဟု မှန်မြတ်သော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် “အနည်းငယ်မျှ ဖြစ်ဖြစ် အလှူခံတော်မူပါ—”ဟု အလှူအလှူလှူကုန်၏။ ထိုအခါ “ဒါယကာတို့ သင်တို့အား ပစ္စည်း၊ သဒ္ဓါ၊ အလှူခံအားဖြင့် အကြောင်းသုံးပါးညီမျှ ကုသိုလ်ဖြစ်သည်။ သင်တို့အား သဒ္ဓါ လည်းရှိပြီ၊ ငါလည်း အလှူခံဖြစ်ခဲ့၏၊ ငါ အလှူမခံလျှင် သင်တို့ သည် ကုသိုလ်မူအပ လွင့်စင်ကုန်လိမ့်မည်။ သင်တို့၏ ပစ္စည်းဖြင့် အလိုမရှိသော်လည်း သင်တို့အား သနားသောအားဖြင့် အလှူခံရ ဦးတော့မည်—”ဟု ဆို၍ များစွာသော ပစ္စည်းတို့ကို ခံယူ၏။ ထိုရဟန်း၏ ထိုသို့ သဘောရှိသော အံ့ဩဘွယ် ပြုခြင်းသည် ပစ္စယ ပဋိသေဝန ကုဟန မည်၏။

ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိ၍ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ဟု မှတ်ထင်စရာ စကားဖြင့် အံ့ဩဘွယ်ပြုခြင်းသည် ဝါ-သုတ ပါးကို ပြောသလိုလိုနှင့် မိမိနှင့်နီးအောင် ပြောခြင်းသည် သာမန္တ ဇပ္ပန ကုဟန မည်၏။

အချို့သော ရဟန်းသည် ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိ၍ လူ အပေါင်းချိုးမွမ်းလိမ့်မည်ဟု ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်နှင့်စပ်သော စကား ကို ပြောဆို၏။ “-ဤသို့သော သပိတ်၊ သင်္ကန်း ပရိက္ခရာကို ဆောင်သော ရဟန်းသည် အလွန်တန်ခိုးကြီး၏။ ဤမည်သော ဆရာ၏တပည့်သည်၊ ဤမည်သော ကျောင်း၌နေသော ရဟန်း သည် အလွန်တန်ခိုးကြီး၏-” စသည်ဖြင့် ပြောဆို၏။

သို့မဟုတ် စက်ဆုပ်ဘွယ် မြှင့်တင်သော အလိုဆိုးဖြင့် ကိုယ် နှုတ်ကို လွန်စွာစောင့်စည်း၍ မျက်မှောင်ကြုတ်ခြင်း၊ အံ့ဩစေခြင်း၊ အပြောကြီးခြင်းတို့ဖြင့် မိမိ စကားအရ သုတကာ ချိုးမွမ်းနိုင် အောင် “ဤရဟန်းသည် ဤမျှ သမာပတ်ရ၏” စသည်ဖြင့် နက်နဲ ဖုံးကွယ်သောစကားတို့ကို ပြောဆို၏။ ထိုရဟန်း၏ ထိုသို့သဘော ရှိသော အံ့ဩဘွယ်ပြုခြင်းသည် သာမန္တ ဇပ္ပန ကုဟန မည်၏။

ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိသည်ဖြစ်၍ ချိုးမွမ်းအောင် ပြုအပ် သော ဣရိယာပုတ်ဖြင့် အံ့ဩဘွယ် ပြုခြင်းသည် ဣရိယာပထ သန္တိသီတ ကုဟန မည်၏။

အချို့သော ရဟန်းသည် ဤသို့ နေထိုင်သွားလာလျှင် လူ အများ ချိုးမွမ်းလိမ့်မည်ဟု သွားခြင်း၊ အိပ်ခြင်းစသော ဣရိယာ ပုတ်ကို ကောင်းစွာပြုပြင်၍ထား၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဟူ၍ သိကြပါစေဟုတောင့်တလျက် ဖြည်းညှင်းစွာသွားခြင်း စသည်ကို ပြု၏။ အများမြင်လောက်ရာ၌ ဈာန်ဝင်စားသကဲ့သို့ နေထိုင်

သွားလာခြင်း စသည် ပြု၏။ သမာပတ်ဖြင့် တည်ကြည်နေကြဟန် ဆောင်၏။ ထိုရဟန်း၏ ထိုကဲ့သို့ စသည်ဖြင့် နေထိုင်သွားလာမှု၌ အံ့ဩဘွယ်ပြုခြင်းသည် ဣရိယာပထ သန္နိသိဘ ကုဟန မည်၏။

အချို့သော ရဟန်းတို့သည် အလိုဆိုးဖြင့် မြှောက်ပင့် ပြောဆိုခြင်း လပနာ တို့ဖြင့်လည်း လာဘ်လာဘရအောင် ကြံဆောင်၍ မစင်မကြယ် ရှံစဘွယ် အသက် မွေးကြ၏။

ဒါယကာတို့အား လက်ဦးစွာခေါ်၍ လာဘ် လာဘနှင့်စပ်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ဆောင်၍ “တိဿ တိဿဟုကျော်တာ ငါပဲ၊ ငါ့ကို မင်းကြီးက လွန်စွာ ကြည်ညိုသည်၊ ဘယ်အမတ်ကြီးသည် ငါ၏ ဒါယကာဖြစ်၏—” စသည်ဖြင့် ဝါကြွားခြင်းသည် အာလပနာ မည်၏။

ဒါယကာတို့ကို သူဌေး သူကြွယ်ကျောင်းတကာ ဘုရားတကာစသည်ဖြင့် မြှောက်ပင့်၍ ပြောဆိုခြင်းသည် ဥလ္လပနာမည်၏။

ဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်၍ ပစ္စည်းလှူခြင်းမှ မလွတ်သာအောင် တရစ်ရစ် ပြောခြင်းသည် ဥန္နဟနာ မည်၏။ တနည်းသော်ကား ကြံကို ကိုင်၍ လာသောသူကို မြင်၍ မေး၏-

“ဒါယကာ ဘာကို ယူဆောင် လာသလဲ”

“ကြံခင်းက ကြံကို ယူလာပါသည်”

“ကြံခင်းက ကြံသည် ချိပါ၏လော”

“အရှင်ဘုရား စား၍ ကြည့်တော်မူပါ”

ဤသို့ ရစ်ပတ်ပြောဆိုခြင်းကိုလည်း ဥန္နဟနာ ဆိုအပ်၏။

ထိုမှတစ်ပါး အလိုဆိုးရှိသော ရဟန်းများသည် အရိပ်နိမိတ်ပြုခြင်း တည်းဟူသော နိမိတ္တ ကမ္မဖြင့်လည်း မစင် မကြယ် အသက်မွေးကြ၏။

မိမိလိုချင်သည်ကို အရိပ်ပြခြင်းသည် ဩဘာသ ကမ္မ မည်၏၊
နွားငယ် ထိန်းကျောင်းသူကိုမြင်၍ ရဟန်းက မေးသည်-

“ဤနွားငယ်သည် နို့စို့နွားငယ်လား၊ သို့မဟုတ် ရက်တက်
ရည်သောက်သော နွားငယ်လား”

“အရှင်ဘုရား နို့စို့ နွားငယ်ပါ”

“နို့စို့နွားငယ် မဖြစ်နိုင်ပါ၊ အကယ်၍ နို့စို့နွားငယ်ဖြစ်လျှင်
ရဟန်းများ နွားနို့ ရပေမည်”

ဤသို့စသည်ဖြင့် အရိပ်ပြ၍ ပြောဆိုခြင်းမျိုးသည် ဩဘာသ
ကမ္မ မည်လေသည်။

တဆင့်စကားကြားဘူးသည်မှာ အိမ်သို့ကပ်တတ်သော ရဟန်း
တပါးသည် ဆွမ်းစားလိုသောကြောင့် အိမ်သို့ဝင်၍ ထိုင်နေ၏။

ထို ရဟန်းကို မြင်သော အိမ်ရှင်မသည် မလ္လတန်း လိုသော
ကြောင့် ဆန် မရှိဟု မြည်တွန့် ညည်းညူ၍ ဆန်ရှာ သွားသလိုလို
ဟန်ဆောင်၍ အိမ်နီးချင်းအိမ်သို့ သွားလေ၏။

ထိုရဟန်းသည် အိမ်တွင်းသို့ဝင်၍ ကြည့်သည်ရှိသော် ကြံ
ချောင်း၊ တင်လဲ၊ ထန်းလျက်ခဲ၊ ငါးခြောက်ပြား၊ ဆန်၊ ထောပတ်
တို့ကို တွေ့မြင်၍ နေမြဲနေရာတွင် ဣန္ဒြေမပျက် ထိုင်နေ၏။

အိမ်ရှင်မသည် ဆန်ရှာ၍ ဘယ်မှာမှ မရကြောင်း ပြောဆို
မြည်တမ်း၍ ပြန်လာရာ ရဟန်းက ဆိုလေသည်-

“တကာမကြီး ယနေ့ စောစောကပင် ငါ့မှာ ဆွမ်းငတ်ဘို့
နိမိတ်ထင်ခဲ့သည်”

“အရှင်ဘုရား ဘယ်သို့ နိမိတ် ထင်ပါသနည်း”

“ငါသည် သင်၏ အိမ်တံခါးကြားမှာ ထောင်ထားသော ကြံ
ချောင်းကြီးလောက်ရှိတဲ့ မြေကြီးတကောင်ကို နံနက်ကပင် လမ်း

မ္မာတွေ့ခဲ့သည်။ ထိုမြေကို ပစ်ခတ်မည်ဟု ကြည့်သောအခါ သင်၏ ခွက်ထဲမှထွက်သည့် ထန်းလျက်ခဲကြီးလောက်ရှိသော ကျောက်ခဲကြီးကို တွေ့ရသည်။ ထိုကျောက်ခဲကြီးနှင့် ပေါက်လိုက်သောအခါ မြေကြီးက ပါးပြင်းကြီး ဖြန့်ပါသည်။ သင်၏ တောင်းထဲက ငါးခြောက်ပြားလောက်ရှိပါသည်။ ထိုကျောက်ခဲကြီးကို ကိုက်မည်ဟု ပါးစပ်ဖြဲလာသော မြေကြီး၏ သွားများသည် သင်၏ အိုးထဲမှ ဆန်စေ့များကဲ့သို့ ဖြူဖွေးနေတော့သည်။ တရှူးရှူး တရှဲ့ရှဲ့နှင့် စိတ်ဆိုးသော မြေကြီးမှထွက်သော အမြှုပ်တို့သည် သင်၏ အိုးထဲက ထောပတ်တို့နှင့် တူလှသည်။”

ထိုမှတစ်ပါး ဆေးကုခြင်း၊ ဗေဒင်ဟောခြင်း၊ အခါပေးခြင်း၊ ယတြာခြေခြင်း အစရှိသည်တို့သည် မိစ္ဆာဇီဝတို့ပင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ အစရှိသော ယုတ်မာသော အသက်မွေးခြင်း မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် အာဇီဝ ပါရီသုဒ္ဓိ မည်၏။ ယင်းသီလနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသာလျှင် အသက်မွေးမှု စင်ကြယ် သန့်ရှင်းသော ရဟန်းကောင်း ရဟန်းမြတ် ဖြစ်လေသည်။

၄-ပစ္စယသန္နိသိတ- ပစ္စည်း လေးပါးကို သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ မှီဝဲ သုံးဆောင်ခြင်းကို ပစ္စယ သန္နိသိတ သီလဟု ခေါ်သည်။ ပစ္စည်းလေးပါး ဟူသော် ကား သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး-တို့ပင်တည်း။

ရဟန်းသည် သင်္ကန်းကို သင့်လျော်သောအကြောင်းအားဖြင့် ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ ဝတ်ရုံရမည်။ ‘အအေး၊ အပူ ပယ်ဖျောက်ရန် အတွက်သာ ဝတ်ရုံပါ၏။ မှက်၊ ခြင်၊ ယင်၊ လေ၊ နေပူ၊ မြေ၊ ကင်း၊ သန်းတို့၏ အတွေ့တို့ကို ပယ်ဖျောက်ရန် အတွက်သာ ဝတ်ရုံ’

ပါ၏။ အရှက်ဟူသော ဟိရိုဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အင်္ဂါ ကြီးငယ်ကိုဖုံးလွှမ်းရန် အတွက်သာ ဝတ်ရုံပါ၏—’ ဤသို့ဆင်ခြင်၍ သင်္ကန်းကို သုံးဆောင်အပ်၏။ လူများကဲ့သို့ အလှ အပ အတင့် အတယ်ဖြစ်စေရန် သင်္ကန်းကို မဝတ် မရုံရ။

ရဟန်းသည် ဆွမ်းဘောဇဉ် အစာ အာဟာရကို သင့်လျော်သောအကြောင်းအားဖြင့် ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင် မှီဝဲရာ၏။ “လူအများကဲ့သို့ မြူးတူး ပျော်ပါး ကစားရန် မစားပါ။ အားကစားသမားများကဲ့သို့ အားမာန်ယစ်ခြင်းအတွက် မစားပါ။ နန်းတွင်းသူ ပြည့်တန်ဆာတို့ကဲ့သို့ အင်္ဂါ ကြီးငယ် ပြည့်ဖြိုးရန် အတွက် စားခြင်း မဟုတ်ပါ။ ကျွမ်းသမား ကချေသည်တို့ ကဲ့သို့ အရေ အဆင်း လှပ တင့်တယ်ခြင်းငှာ မစားပါ။ ဤ ရူပကာယ၏ တည်ရုံမျှတရုံ ပင်ပန်းခြင်းငြိမ်းရုံ သာသနာတော်ကို ချီးမြှောက်ရုံသာ စားပါသည်—” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ဆွမ်းစသော အာဟာရကို သုံးဆောင်အပ်၏။

ရဟန်းသည် ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာကို သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ နေထိုင် မှီဝဲရာ၏။ “အအေး အပူကို ပယ်ဖျောက်ရန်အတွက်သာ နေထိုင်ပါ၏။ မှက်၊ ခြင်၊ ယင်၊ လေ၊ နေပူ၊ မြေ၊ ကင်း၊ သန်းတို့၏ အတွေ့တို့ကို ပယ်ဖျောက်ရန်အတွက်သာ မှီဝဲ နေထိုင်ပါသည်။ ဥတုဘေးရန်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ကိန်းအောင်း မွေ့လျော်ခြင်းအတွက်သာ ဤကျောင်း အိပ်ရာ နေရာတို့တွင် နေထိုင် မှီဝဲပါသည်—” ဤသို့ ဆင်ခြင်၍ ကျောင်းကို မှီဝဲရာ၏။

ရဟန်းသည် ဆေးဝါးပစ္စည်းကို သင့်လျော်သော အားဖြင့် ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ မှီဝဲသုံးဆောင်ရာ၏။ “ဝေဒနာပယ်ဖျောက်ရုံသာ၊ အနာကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲမှုမဖြစ်စေရုံသာ၊ အသက်၏ အန္တရာယ် ကာကွယ်ရုံသာ ဤဆေးပစ္စည်းတို့ကို မှီဝဲ သုံးဆောင်ပါသည်—” ဤသို့ ဆင်ခြင်၍ ဆေးဝါးကို စားသုံးရာ၏။

ဤသို့ ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ ပစ္စည်းလေးပါး သုံးဆောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သီလသည် ပစ္စည်းကို မှီဝဲသောကြောင့် ပစ္စယသန္နိသိတ သီလ မည်၏။

*

*

*

သီလ၏ ခံပြ

၁

ပါတိမောက္ခ သံဝရအစရှိသော သီလကြီးလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုပင် စတု ပါရိသုဒ္ဓိဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ သီလလေးပါးကို အသီးသီး ဖွင့်ဆိုပြီးနောက် ဤတွင် ထိုသီလ လေးပါးကို တဖန် ပူးပေါင်း တွဲဖက် ပြဆိုအပ်၏။

ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလကို သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပြီးမြောက်ပြည့်စုံစေအပ်၏။ ဗုဒ္ဓ ဓမ္မကို ယုံကြည်သောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်၍ အသက်ကို သော်လည်း ငဲ့ကွက် တွယ်တာခြင်း မပြုမူ၍ ကောင်းစွာ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံစေအပ်၏။

ကိကိ အမည်ရှိသော ယစ်မသည် သူ၏ ဥကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၊ စာမရီမည်သော သားကောင်သည် သူ၏ အမြီးဆံကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၊ မိဘတို့သည် တဦးတည်းသော သားကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့၊ မျက်စိတဘက်သာ ရှိသူသည် ကျန်သော မျက်စိကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့— ထို့အတူ သီလ စောင့်ရှောက်ကုန်ရာသည်၊ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူ၏—

“မြတ်သောမင်းကြီး မဟာသမုဒြာရေသည် ကမ်းကို မလွန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ငါ၏တပည့်တို့သည် ငါ ပညတ်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို အသက်သေအံ့သော အကြောင်းကြောင့်လည်း မလွန်ကြပါ။”

ပညောင်ပင်ကြီး တပင်ရှိသော ဟိမဝန္တာ တောအုပ်ကြီး၌ ရဟန်းတပါးကို ခိုးသားတို့သည် နွယ်ငန်းတို့ဖြင့် တုပ်နှောင်၍

ထားခဲ့ကြ၏။ ရဟန်းသည် ထိုနွယ်ငန်းတို့ကိုဖြတ်ပါက အပြစ်ဖြစ် မည်ကြောင့် ထားသည့်အတိုင်း လျောင်းစက်လျက်ပင် ဝိပဿနာ ပွားပြီး နေ၏။ ခုနစ်ရက်မြောက်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ထိုအရပ်မှာပင် ကွယ်လွန်လေသည်။ ရဟန်းသည် မြက် သစ်ပင်ကို မဖျက်ဆီးရဟု မြတ်စွာဘုရား ပညတ်ထားလေသည်။

ထို့ပြင်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရဟန်းတပါးကို သူခိုးတို့ ဖမ်း ဆီး၍ ဆင်သမနွယ်ဖြင့် ချည်နှောင် တုပ်ဖွဲ့ပြီး ထားခဲ့၏။ ရဟန်း သည် တောမီးလောင်၍လာသော်လည်း ချည်ထားသောနွယ်ကို မဖြတ်မူ၍ ဝိပဿနာ ပွားလျက်နေ၏။ ကိုယ်ကို မီးလောင်မြိုက် သောအခါ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသွားလေ၏။

၂

ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလကိုကား သတိဖြင့်ပြီးစေအပ်၏။ အကြောင်း ကား သတိ စောင့်ရှောက် စိုးအုပ် သိမ်းဆည်း၍ မြဲစွာတည်ပါလျှင် မျက်စိ အစရှိသော ဣန္ဒြေမှာ အတိဇ္ဈာ အစရှိသော အကုသိုလ် တရားတို့ မတိုး မဝင် အစဉ် မလိုက်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်၏။

“ရဟန်းတို့ အလှုံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော တခဲ နက်သံပူဖြင့် မျက်စိကိုမွှေးခြင်းက ကောင်းနိုင်သေး၏။ ရူပါရုံတို့၌ ကိလေသာအစဉ်ပွားစေအောင် မိန်းမ ယောက်ျား စသည် ထင် ရှား ပြုသောအားဖြင့် နိမိတ်ယူခြင်းသည် မကောင်း—” ဟု ဟောတော်မူသည့် အာဒိတ္တ ဒေသနာကို အစဉ်အောက်မေ့၍ အကုသိုလ် မဖြစ်ပွားရလေအောင် သတိဖြင့် တားမြစ် ၍ ဣန္ဒြိယ သံဝရ သီလကို ကောင်းစွာ ပြည့်စုံစေရာ၏။

ဣန္ဒြေမရှိလျှင် ပါတိမောက္ခ သံဝရ သီလလည်း အရှည်မခံ၊ အရံ အတားမရှိသော ကောက်ပဲသီးနှံပင်တို့သည် ရှည်ကြာစွာ မတည်နိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဟင်းလင်းဖြစ်နေသော အိမ်ကို ခိုးသူတို့ ညှင်းဆဲသကဲ့သို့၎င်း၊ အမိုးမရှိသောအိမ်ကို မိုးရေတို့ ထက်ဝန်း ကျပ်မှ ဝင်သကဲ့သို့၎င်း သတိတရားဖြင့် တားဆီးခြင်း မရှိပါလျှင် ရာဂစသော အကုသိုလ်များ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက် ဖျက်စီးတတ် လေသည်။ အကယ်၍ မနိုင်မနင်းဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် အကူအညီယူသင့်၏။

မကြာမီက ရဟန်းပြုသော ဝဂီသ မထေရ်သည် ဆွမ်းခံကြ သွားရာ မိန်းမတယောက်ကိုမြင်၍ တပ်မက်ခြင်းရာဂ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုအခါ ရဟန်းသစ်သည် အရှင် အာနန္ဒာ၏ထံတွင် အကူအညီ တောင်းလေသည်—

“အရှင်ဘုရား ကျွန်ုပ်ကို ကာမ ရာဂမီး တောက်လောင်နေ ပါ၏။ ကျွန်ုပ်စိတ်ကို မြှိုက်နေပါ၏။ အစဉ်သနားသဖြင့် ငြိမ်း အေးကြောင်းတရား ဟောကြားရန် တောင်းပန်ပါသည်—”

အရှင် အာနန္ဒာက ဤသို့ ကူညီလေသည်—

“ငါ့ရှင် ဝဂီသ အမှတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် သင်၏စိတ်ကို ရာဂမီး တောက်လောင်ခြင်းဖြစ်၏။ ရာဂစိတ် ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း အာရုံနိမိတ်ကို ဖယ်ပစ်ပြီး အသုဘဘာဝနာကို ပွားပါ။ သင်္ခါရ တရားတို့ကို သူစိမ်းအသွင် ရှုမြင်ပါ။ ဒုက္ခဟူ၍၊ အတ္တဟူ၍မရှိနှင့်၊ အလွန်အားကြီးသော မဟာ ရာဂကို ငြိမ်းစေလော့၊ အဖန်ဖန် အလောင် မခံပါလေနှင့်—”

သို့ဖြင့် ရဟန်းသစ် ဝဂီသသည် ရာဂကိုဖျောက်ပယ်၍ ဆွမ်း ခံနိုင်ခဲ့လေသည်။ ဣန္ဒြိယ သံဝရ သီလ လုံခြုံမှုတွင် အရှင်စိတ္တဂုတ္တ မထေရ်မှာ စံ ပြုလောက်လေသည်—

အရှင် စိတ္တဂုတ္တမထေရ်သည် ကုရုဏ္ဏက လိုဏ်ကြီး၌ နေတော်မူ၏။ ထိုလိုဏ်ကြီး၌ ဝိပဿီ၊ သိခီ အစရှိသော ဘုရားခုနစ်ဆူတို့၏ တောထွက်ခန်း ပန်းချီ ဆေးရေး အရုပ်များ ရှိ၏။

တရံသောအခါ များစွာသော ရဟန်းတို့သည် ကျောင်းစဉ် လှည့်လည်ခြင်းဖြင့် လှည့်လည်၍ လာကြရာ ပန်းချီရုပ်များကို တွေ့မြင်သောအခါ မထေရ်အား လျှောက်ကြားကြ၏—

“အရှင်ဘုရား ဂူနံရံမ္မ ဆေးရေး ပန်းချီကားများသည် နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ် တင့်တယ် ဆန်းကြယ်လှပါပေ၏—”

ထိုအခါ မထေရ်က ပြန်လည် မိန့်ကြား၏—

“ငါသည် အနှစ် ခြောက်ဆယ်ကျော် ကာလပတ်လုံး ဤလိုဏ်၌ နေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ပန်းချီ ဆေးရေး ရုပ်ပုံကားများကို ရှိ-မရှိ မသိခဲ့ပါ။ ယခုမူ မျက်စိ ကောင်းကြသော ငါ့ရှင်တို့ကို အမှီပြု၍ သိရပေ၏—”

ထို မထေရ်ကြီးသည် ဤမျှ ကြာမြင့်စွာ နေပါသော်လည်း မျက်စိဖွင့်၍ လိုဏ်ကြီးကို မကြည့်စဘူး။ လိုဏ်ပေါက်ဝတွင် ဂန့်ဂေါပင်ကြီးတပင်ရှိသည်။ မထေရ်ကြီးသည် ထိုအပင်ကိုလည်း တခါမျှ မော်၍ မကြည့်ဘူး။ နှစ်စဉ်မပြတ် မြေပေါ်ကျသော ဝတ်မှုန်တို့ကို မြင်မှသာလျှင် ဂန့်ဂေါပင်ကြီး ပွင့်သည့်အဖြစ်ကို သိလေသည်။

တနေ့တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မထေရ်ကြီး၏ သီလ သမာဓိ ဂုဏ် ပြည့်စုံကြောင်း ကြားသိ၍ ရှိခိုး ပူဇော်လိုသောကြောင့် လူလွတ်၍ ပင့်၏။ မထေရ်ကြီးကား ကြမလာ။ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပင့်သော်လည်း ကြမလာသဖြင့် ထိုရှာ၌ နို့စို့ သားသမီး ရှိကုန်

သော မိန်းမတို့၏ သားမြတ်ကို ရင်လွှမ်း အဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်စေ၍ မင်း၏တံဆိပ် ခတ်စေ၏—

မထေရ်ကြီး ကြမ္မာလာသမျှ ကာလပတ်လုံး ကလေးများ နို့စို့ခွင့် မရစေရဟု အမိန့်ထုတ်ပြန်၏။

မထေရ်ကြီးသည် သူငယ်တို့ကိုသနားသဖြင့် ဘုရင်နန်းတော်သို့ ကြွသွား၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် အလွန်အားရ ဝမ်းသာစွာဖြင့် မထေရ်ကြီးနှင့် တကွ ရဟန်းများကိုပါ ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေး၏။ မင်း၊ မိဘုရား၊ မှူးမတ် စသည်တို့သည် အလွန်ရိုသေစွာဖြင့် မထေရ်ကြီးအား ရှိခိုးကြ၏။ ရှိခိုးလေတိုင်း မထေရ်ကြီးက ဆုပေး၏—

“သုခိ ဟောတု မဟာရာဇ- မင်းကြီး ချမ်းသာပါစေ—”

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က ဆိုကြသည်—

“အသို့ပါနည်း၊ အရှင်ဘုရားသည် မင်းကြီးက ရှိခိုးသော် ၎င်း၊ မိဘုရားကြီးက ရှိခိုးသော် ၎င်း သုခိ ဟောတု မဟာရာဇ ဟုသာ ဆိုဘိ၏”

“ငါ့ရှင်တို့ ငါသည် မင်းဟူ၍ ၎င်း၊ မိဘုရားဟူ၍ ၎င်း ခွဲခြား၍ မသိပါ—” ဟု မထေရ်ကြီးက ပြန်ကြားလေသည်။

မိမိ အကျိုးစီးပွားကို လိုလားတောင့်တကုန်သော အမျိုးသားတို့သည် တောဝယ် ကျက်စား ပျော်ပါးသော မျောက်ကဲ့သို့ ၎င်း၊ ကြောက်ခြင်း ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်စွာ နေလေ့ရှိသော သမင်ကဲ့သို့ ၎င်း၊ မိဘ ဆွေမျိုး အားကိုးရာမဲ့ဖြစ်၍ ကြောက်လန့် တုန်လှုပ်သော ကလေး သူငယ်ကဲ့သို့ ၎င်း၊ ကလိန်း ကလက် ငဲ့ကွက် ကြည့်မြော် လျှပ်ပေါ် လောင်လီခြင်း မဖြစ်စေရာ၊ ဣန္ဒြိယ သံဝရာ သီလ လုံခြုံဘိသော် အဆိပ်ရှိသော အနာပင် ပျောက်ကင်း၏။

မုဆိုးမကြီးတယောက်သည် သား သမီးနှစ်ယောက်နှင့် အတူ နေ၏။ တယောက်မှာ သားဖြစ်၍ တယောက်မှာ သမီး ဖြစ်၏။ သားနှင့်သမီးသည် အမေကြီး၏ သွန်သင်မှုကြောင့် အသီး အသီး ရဟန်းပြုသွားကြ၏။ အမေကြီးသည် သမီးနှင့်အတူ ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းသို့ လိုက်နေ၏။

တရံသောအခါ အမေကြီးမှာ အဆိပ်ရှိသော အသားမာနာ ပေါက်၍ သမီး ဘိက္ခုနီမအား ပြောပြ၏—

“အရှင်မ သင်၏ မောင်တော် မဟာမိတ္တ မထေရ်ထံ သွား၍ ငါ၏ မချမ်း မသာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားပြီး ဆေးကို ဆောင်ယူခဲ့ပါ”

ဘိက္ခုနီမသည် မထေရ်ကြီးထံ သွား၍ အကြောင်းကို လျှောက်၏။ ထိုအခါ မထေရ်ကြီးက— “ငါ့ဆေး မကုတတ်ပါ၊ ဆေးနည်းကိုကား သင့်အား ပြောကြားလိုက်ပါမည်—” ဟု ဆို၍ နည်းကိုပေး၏။ သူ၏ ဆေးနည်းမှာ သစ္စာပြုခြင်းပင် ဖြစ်၏—

“ငါသည် ရဟန်းပြုသော အခါမှစ၍ တပ်မက်သော စိတ်ဖြင့် ဣန္ဒြိယ သံဝရ သီလကို ဖျက်ပြီး မိန်းမတို့၏ အဆင်းကို မကြည့် စဘူးပါ။ ဤ သစ္စာ စကားကြောင့် ငါ့ မယ်တော် ချမ်းသာ ပါစေ”

ဘိက္ခုနီမသည် ဤ သစ္စာကိုဆို၍ မယ်တော်အား နှိပ်နယ် ပေး၏။ မယ်တော်၏ အနာသည် ထို ခဏ၌ပင်လျှင် ရေမြုပ်ဆိုင် ကဲ့သို့ ကြေ၍ ပျောက်လေ၏။

၃

အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလကိုကား ဝီရိယဖြင့် ပြီးမြောက်ပြည့်စုံစေအပ်၏။ အကြောင်းကား ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော ရဟန်းသည်သာ မှူးယှဉ်းသော အသက်မွေးမှု မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ခြင်းဖြစ်၏။ မလျှောက်ပတ်သော ရှာမှီးခြင်းကို ပယ်ရန် အပြစ်ကင်းသော ဝီရိယဖြင့် သင့်လျော်စွာ ရှာမှီးရလေသည်။ ရဟန်းကောင်း ရဟန်းမြတ်တို့သည် စင်ကြယ်ခြင်း ရှိမှ ရှိပါမည်လားဟု ယုံမှားရသော အစာ အာဟာရကိုပင် ရှောင်ကြဉ်ကြသည်။ ဤသီလနှင့် ပတ်သက်၍ အရှင် သာရိပုတ္တရာ၏ စံနမူနာ လိုက်နာသင့်၏—

တရံသောအခါ အရှင် သာရိပုတ္တရာသည် အရှင် မဟာမောဂ္ဂလာန်နှင့်အတူ တောအုပ် တခုမှာ နေ၏။ ထိုအခါ အရှင် သာရိပုတ္တရာမှာ လေနာရောဂါဖြစ်၍ အလွန် ဆင်းရဲစွာ၏။

အရှင် မဟာ မောဂ္ဂလာန်သည် ညနေချမ်း အခါ အရှင် သာရိပုတ္တရာ အထံသို့ သွားလေရာ လျောင်းလျက် နေသည်ကို မြင်၍ “ရှေးအခါက ဤကဲ့သို့ဖြစ်လျှင် အဘယ် ဆေးဝါးဖြင့် ချမ်းသာဘူးပါသနည်း—”ဟု မေးလေ၏။

“လူ့ဘောင်တွင် နေစဉ်အခါတုန်းက ငါ၏ မယ်တော်သည် ထောပတ် ပျားသကာတို့နှင့် ရောနှောသော ရေလွတ် နို့သနာ ထမင်းကိုပေး၏။ ထိုထမင်းဖြင့် ငါ့အား ချမ်းသာဘူး၏--”ဟု ဆို၏။

“သို့ဖြစ်လျှင် သင်နှင့် ငါ၏ ဘုန်းကံရှိလျှင် နက်ဖြန်ကာ ဤကဲ့သို့သော နို့သနာထမင်းမျိုး ရကောင်းရမည်--”ဟု အရှင် မောဂ္ဂလာန် ပြန်ကြား၏။

ထိုမထေရ်ကြီး နှစ်ဦးတို့ အချင်းချင်း ပြောဆိုသောစကားကို စကြိုဦး သစ်ပင်စောင့် နတ်သားတဦး ကြား၍ နက်ဖြန် အရှင် နှစ်ပါး နို့သနာ ဆွမ်း ရစေရန် အရှင် သာရိပုတ္တရာ၏ အလုပ် အကျွေး ဒါယကာ အိမ်သို့သွားကာ တိုက်တွန်းထားလေသည်။

နောက်တနေ့ မနက် အရှင် မဟာ မောဂ္ဂလာန် ဆွမ်းခံ ဝင်သောအခါ ထိုသူတို့သည် မထေရ်ကို ခရီးဦးကြို၍ သပိတ်ကို ယူပြီးလျှင် သနာနို့ဆွမ်းကို သပိတ်အပြည့် လှူဒါန်းကြ၏။

အရှင် မဟာ မောဂ္ဂလာန်သည် သပိတ်ကို ဆောင်ယူသွားပြီး အရှင် သာရိပုတ္တရာအား ကပ်၏။ အရှင်သည် အလွန်နှစ်လိုဘွယ် ရှိသော နို့သနာ ဆွမ်းတို့ကို မြင်၍ ဆင်ခြင်၏။ ဤဆွမ်းများ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းအကြောင်းရင်းကို မြင်၍-“ငါ့ရှင် မောဂ္ဂလာန် ဤဆွမ်းသည် သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မထိုက်-”ဟု ဆိုလေသည်။

အရှင် မောဂ္ဂလာန်လည်းငါ့ကဲ့သို့သောသူယူဆောင်လာသော ဆွမ်းကို ငြင်းပယ်ရမည်လောဟု စိတ်မျှ မဖြစ်မူ၍ တခွန်းတည်း သော စကားဖြင့်ပင် သပိတ်နားခမ်းကို ကိုင်၍ သင့်လျော်သော အရပ်၌ မှောက်သွန် ပစ်လိုက်လေ၏။ နို့သနာဆွမ်း မြေကြီး ပေါ်သို့ ရောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အရှင်၏ လေနာရောဂါသည် ပျောက်ငြိမ်းလေ၏။

ထိုအခါမှစ၍ ၄၅ နှစ်တို့ ကာလပတ်လုံး ထိုလေနာရောဂါ သည် တဖန် မဖြစ်လာတော့၊ ထိုနောက် အရှင် မောဂ္ဂလာန်ကို ဤသို့ပြောပြ၏- “ငါ့ရှင် မောဂ္ဂလာန် ဝစီ ဝိညတ်ကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ်သော နို့သနာဆွမ်းကို အူမ အခွေတို့သည် အပြင်သို့ ထွက်၍ ဆာလောင်လှသောကြောင့် အစာရှာ ထွက်စေကာမူ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မသင့်လျော်ပါ။”

ပစ္စယ သန္တိဿိတ သီလကိုကား ပညာဖြင့် ပြီးမြောက်စေအပ်၏။ အကြောင်းကား ပညာရှိသော သူသည်သာလျှင်ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အကျိုးအပြစ်ကို သိမြင်နိုင်စွမ်း၏။ ပညာ မရှိသူမှာ မသိနိုင်။ ထို့ကြောင့် တရားသဖြင့် ညီညွတ်သော ကိုယ်အကျင့် နှုတ်အကျင့်ဖြင့် ရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို ဆိုအပ်ပြီးသောဆင်ခြင်ပုံ အစီအရင်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ထို ပစ္စယ သန္တိဿိတ သီလကို ပြီးပြည့်စုံ စေအပ်၏။

ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်ခြင်းမှာ ခိုး၍သုံးဆောင်ခြင်း၊ ကြေးယူ၍ သုံးဆောင်ခြင်း၊ အမွေခံဖြစ်၍ သုံးဆောင် ခြင်းနှင့် ဥစ္စာရှင်ဖြစ်၍ သုံးဆောင်ခြင်းဟူ၍ လေးပါး အပြားရှိ၏။

သီလ မရှိသော ဒုဿီလ ရဟန်း၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် မသုံးဆောင်ထိုက်ပဲ- သုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ခိုး၍ သုံးဆောင်ခြင်း ထေယျ ပရိဘောဂ မည်၏။

သီလရှိသော ရဟန်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ပညာဖြင့် မဆင်ခြင်မူ၍ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ကြေးမြီယူ၍ သုံးဆောင်ခြင်း ဣဏ ပရိဘောဂ မည်၏။

သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ခြင်းသည် အမွေ ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်သည်နှင့် တူသောကြောင့် ဒါယဇ္ဇ ပရိဘောဂမည်၏။ အကြောင်းမှာ သူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သားသမီးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ဥစ္စာရှင်၏ သုံးဆောင်ခြင်းမျိုးဖြစ်၍ သာမိ ပရိဘောဂ မည်၏။ သူတို့သည်ကား

တဏှာ၏ ကျေးကျွန်အဖြစ်ကို လွန်မြောက်သောကြောင့် သခင် ဖြစ်၍ ပစ္စည်းလေးပါးကို သုံးဆောင်ကုန်၏။

ဤသီလကိုပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်ရာ၌ မဟာ သံဃရက္ခိတ၏ တူတော် သာမဏေ၏ဝတ္ထုကို ထုတ်ဆိုအပ်၏။ ထိုသာမဏေသည် ကား ကောင်းစွာ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးဆောင်၏။ ထိုအကြောင်း ကို သူကိုယ်တိုင် ဤသို့ ဆိုလေသည်—

အလွန်အေးမြသော သလေးဆွမ်းကို စားသုံးနေစဉ် ငါ့ကို ဦးရီးဖြစ်သော ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာက “အို မောင်ရှင် သာမဏေ သင်သည် မဆင်ခြင် မစောင့်စည်းမှု၍ လျှာကို မလောင် မကျွမ်း စေလင့်—” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

ထိုအခါ ငါသည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ စကားကိုကြား၍ ထိတ် လန့်ခြင်း သံဝေဂကိုရ၏။ တနေရာတည်း၌ ထိုင်နေ၍ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်၏။

ထို ငါသည် ၁၅ ရက်မြောက်သောနေ့တွင် တက်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်း ကဲ့သို့ ပြည့်စုံသော အကြံ ရှိ၍ အလုံးစုံသော အာသဝေါတရားတို့ ကုန်၏။ ယခုအခါ၌ တဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ် ခြင်း မရှိတော့ပြီ။

ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲအပေါင်း၏ ကုန်ရာဖြစ်သော အရဟတ္တ- ဖိုလ်ကို လိုချင်တောင့်တသော အမျိုးသားတို့လည်း သင့်လျော် သောအားဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပစ္စည်းလေးပါးကို မှီဝဲ သုံးဆောင် ကြရာ၏။

ပဉ္စက သီလ

သီလ ငါးမျိုးစီရှိသော ငါးပါးစု သီလကို ပဉ္စက သီလဟု ခေါ်၏။ ထိုသီလတို့ကား အောက်ပါအတိုင်းပင်တည်း—

၁။ ပရိယန္တ ပါရိသုဒ္ဓိ-အရေအတွက် အပိုင်း အခြားရှိသော စင်ကြယ်သောသီလ ဖြစ်၏။ ရှင်သာမဏေတို့၏ သီလသည် အရေအတွက် အပိုင်းအခြားရှိသော ပရိယန္တ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ မည်၏။

၂။ အပရိယန္တ ပါရိသုဒ္ဓိ-အပိုင်းအခြား မရှိ စင်ကြယ်သော သီလဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၏ သီလသည် အရေအတွက် အပိုင်းအခြားမရှိသော အပရိယန္တ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ မည်၏။

၃။ ပရိပုဏ္ဏ ပါရိသုဒ္ဓိ- အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်သော သီလ ဖြစ်၏။ သီလ ပါရမီ အတွက် အသက်ကို စွန့်သော ပုထုဇဉ် သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလသည် အပြည့် အစုံ စင်ကြယ်သော ပရိပုဏ္ဏ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ မည်၏။

၄။ အပရာမဋ္ဌ ပါရိသုဒ္ဓိ-ဒိဋ္ဌိ သံကိလေသတရားတို့ မသုံးသပ် အပ်သဖြင့် စင်ကြယ်သော သီလ ဖြစ်၏။ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ် ယောက်တို့၏ သီလသည် ဒိဋ္ဌိ သံကိလေသတို့ မသုံးသပ်အပ်သဖြင့် စင်ကြယ်သော အပရာမဋ္ဌ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ မည်၏။

၅။ ပဋိပဿဒ္ဓိ ပါရိသုဒ္ဓိ-ကိလေသာတို့အေးငြိမ်းခြင်းကြောင့် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော သီလ ဖြစ်၏။ ဘုရား၊ ရဟန္တာ၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓာတို့၏ သီလသည် ကိလေသာတို့ အေးငြိမ်း ခြင်းကြောင့် ပဋိပဿဒ္ဓိ ပါရိသုဒ္ဓိ သီလ မည်၏။

မြတ်သော ကိုယ်အင်္ဂါဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဥစ္စာကို စွန့်ရာ၏။ အသက်ကို စောင့်ရှောက်လိုသူသည် ကိုယ်အင်္ဂါကို စွန့်ရာ၏။ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို အစဉ်အောက်မေ့သော သူသည်ကား ဥစ္စာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ အသက် အလုံးစုံကို စွန့်ရာ၏။

ပုထုဇဉ် သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလသည် ကောင်းမွန် စင်ကြယ်စွာ သွေးအပ်သော ပတ္တမြားကဲ့သို့၎င်း၊ ကောင်းမွန် စင်ကြယ်စွာ ကျင်အပ်သော ရွှေကဲ့သို့၎င်း-အလွန် စင်ကြယ်သောကြောင့် စိတ်ဖြစ်ကာမျှဖြင့်လည်း အညစ်အကြေးကင်း၍ အရဟတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

မဟာ သံဃရက္ခိတ မထေရ်ကြီးသည် ဝါတော် ခြောက်ဆယ် ကျော်သောအခါ သေရာညောင်စောင်းတွင် လျောင်းလျက်နေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်း သင်္ဃာများက လောကုတ္တရာ တရားကို မေးလျှောက်ကြရာ မထေရ်ကြီးက-“ငါ့အား လောကုတ္တရာ တရား မရှိ-”ဟု မိန့်ဆို၏။

ထိုအခါ မထေရ်ကြီး၏ အလုပ် အကျွေး ဖြစ်သော ရဟန်း ငယ်များက- “အရှင်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်ဟု ထက်ဝန်းကျင် ၁၂ ယူဇနာ တိုင်အောင်သောအရပ်မှ လူတို့ စည်းဝေးကြပါကုန်၏။ အရှင်၏ ပုထုဇဉ် အဖြစ်ဖြင့် စုတေ သေလွန်ခြင်းကြောင့် လူအများ နှလုံးမသာ ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်-”ဟု လျှောက်ကြလေ၏။

“ငါ့ရှင်တို့ ငါကား မေတ္တေယျ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်အံ့ဟူ၍ ဝိပဿနာတရားကို အားမထုတ်ပဲ နေ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါမူကား ငါ့ကို ထူ၍ အခွင့် ပေးကြကုန်လော့-”ဟု ဆို၏။

ရဟန်းငယ်တို့သည် မထေရ်ကြီးကိုထူ၍ အပြင်သို့ ထွက်ပေးကြ၏။ မထေရ်ကြီးသည် ထို ရဟန်းတို့ ထွက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ လက်ဖျောက်တီး၍ အမှတ်ပေးလိုက်၏။

သံဃာအပေါင်း စည်းဝေး ရောက်လာကြပြီး “အရှင်ဘုရား ဤသို့ သေခါနီးကာလ၌ တဏှာခြင်း လောကုတ္တရာ တရားကို ဖြစ်စေသည်မှာ အံ့ဩစရာ ပြုနိုင်ခဲ့သော အရာကို ပြုပါပေ၏-” ဟု လျှောက်ကြ၏။

“ငါ့ရှင်တို့ ငါသည်ကား ရဟန်းပြုသော အခါကာလမှ စ၍ သတိ မထား ဉာဏ်ဖြင့် မပိုင်း မခြားမူ၍ ပြုမိသောအရာကို မမြင် ဘူးပါ-” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

ဤသို့လျှင် သီလစင်ကြယ်လေက စိတ်ဖြစ်ကာမျှဖြင့် ကိလေ သာ အညစ်အကြေးကင်း၍ အရဟတ္တဖိုလ်၏အကြောင်း ဖြစ်လေ သည်။

သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သီလကို ဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့် မသုံးသပ်ကြ၊ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား သီလကို ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့် မသုံးသပ် အပ်၊ ရာဂ၏အစွမ်းဖြင့် မသုံးသပ်မှ စင်ကြယ်သောသီလဖြစ်မည်။

မထေရ်ကြီး တပါးသည် ပြင်းထန်စွာ ရောဂါ နှိပ်စက်သည် ဖြစ်၍ အစာအာဟာရကို မိမိလက်ဖြင့်ယူ၍ သုံးဆောင်ရန်မတတ် နိုင်၊ မိမိ၏ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံလျက် လူးလိမ့် နေ၏၊ တပါးသော ရဟန်းငယ် တွေမြင်၍- “ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့်စပ် သော သင်္ခါရတို့သည်ကား ဆင်းရဲစွ-” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ မထေရ်ကြီးက- “ငါ့ရှင် ငါ အခုအခါသေလျှင် နတ် စည်းစိမ်ကို မုချ ရမည်၊ ဤအတွက် လုံးဝ ယုံမှားခြင်းမရှိပါ၊ ဤ သီလကို ဖျက်၍ရသော စည်းစိမ်သည်ကား သိက္ခာကိုချ၍ရသော လူ့အဖြစ်နှင့် တူသည်-” ဟု ဆို၍ သီလနှင့်တကွ သေအံ့ဟု ထို အရပ်၌ပင် လျောင်းလျက် ထိုရာဂကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်သည်ရှိ သော် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သွားလေ၏။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်တို့ကား ပဉ္စက သီလ ပဌမ ငါးပါးစုတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဒုတိယ ပဉ္စက သီလ ငါးပါးစု ရှိသေးသည်-

- ၁။ သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ ပယ်ခြင်း ပဟာနု သီလ၊
- ၂။ သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဝေရမဏိ သီလ၊
- ၃။ သူ့အသက် သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း စေတနာ သီလ၊
- ၄။ သူ့အသက် သတ်ခြင်းမှ စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့ခြင်း သံဝရ သီလ၊
- ၅။ သူ့အသက်သတ်ခြင်းကို မလွန်ကျူးကြောင်း အဝီတိက္ကမ သီလ၊

သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း စသည်တို့၌လည်း ဤအတူ ငါးပါး ငါးပါးစီ အသီးသီး ရှိကုန်၏။

သီလ အမဲ အဖြူ

သံကိလေသ-သံကိလေသဟူသည် သီလ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။ ကျိုးပြတ်ခြင်း အစရှိသော အဖြစ်သည် သီလ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းမည်၏။ ထိုသီလ၏ ကျိုးခြင်း၊ ပြတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့ ကား လာဘ်လာဘ၊ အခြံအရံ၊ အဆွေအမျိုး၊ အသက် စသည် အကြောင်းရှိသော ပျက်ခြင်းကို မေထုန်ငယ် ခုနစ်ပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်းဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

မေထုန်သည် မေထုန်ကြီး မေထုန်ငယ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ စပ်ရှက်ခြင်းသည် မေထုန်ကြီးမည်၏။ မေထုန်ငယ်ကား စပ်ရှက်

ခြင်းမရှိ၊ သို့ရာတွင် သာယာ၏၊ သာယာခြင်းကို မေထုန်ငယ်ဟု
ခေါ်၏၊ ယင်းသည်လည်း သီလ၏ ကျိုးခြင်း၊ ပေါက်ခြင်း၊ ကျား
ခြင်း၊ ပြောက်ခြင်း ဖြစ်၏၊ မစင်ကြယ်သောအကျင့် ဖြစ်၏။

၁-မိန်းမ၏ လိမ်းကျံ ပွတ်သတ်ခြင်း၊ ဆုပ်နယ်ပေးခြင်း၊ ရေ
ချိုးပေးခြင်း စသည်ကို သာယာ၏။

၂-မိန်းမနှင့် ခိခိရယ်ခြင်း၊ ကိုယ်လက် ထိပါးကစားခြင်း၊
ပျက်ရယ် ရှင်မြူးခြင်း - အပြောအဆိုတို့ကို သာယာ၏။

၃-မျက်စိချင်းဆုံ၍ကြည့်ခြင်း၊ စိန်းစိန်း စူးစိုက်၍ ကြည့်ခြင်း၊
တစောင်း ကြည့်ခြင်းတို့ကို သာယာ၏။

၄-မိန်းမ၏ အသံကို နားထောင်ခြင်း၊ ရယ်မော တေးဆို
ငိုကြွေးခြင်း စသော မိန်းမအသံမျိုးစုံကို နားထောင် သာယာ၏။

၅-ရှေးအခါက မိန်းမနှင့် ရယ်ဘူး၊ ပြောဘူး၊ ကစားဘူး
သည်ကို စိတ်ကူး၍ သာယာ၏။

၆-ကာမဂုဏ် ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မောင်နှံတို့ကို ကြည့်၍
အားကျ သာယာ၏။

၇-ဤ သီလ အကျင့်ဖြင့် နောင်ဘဝတွင် နတ်ဗြဟ္မာ ဖြစ်စေ
ရန် တောင့်တ သာယာ၏။

ဤသည်တို့ကား မေထုန်ငယ် ခုနစ်ပါးတို့တည်း၊ ဤ မေထုန်
ငယ်အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းကြောင့်လည်း သီလ ညစ်နွမ်း၏၊ သံ
ကိလေသ ဖြစ်၏။

ဝေါဒါန-ဝေါဒါန ဟူသည် သီလ ဖြစ်ခြင်း ပင်တည်း၊
တနည်း သံကိလေသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်သည် ဝေါဒါနဖြစ်၏။
ဝေါဒါနသည် သီလ ပျက်စီးခြင်း၏ အပြစ်ကို မြင်ခြင်းဖြင့်၎င်း၊

သီလ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကျိုးကို မြင်ခြင်းဖြင့်၎င်း - ဤနှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ပြည့်စုံ၏။

သီလပျက်စီးခြင်း၏ အပြစ်ငါးပါးရှိ၏။ ယင်းငါးပါးမှာ သီလပျက်သူသည် မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် စည်းစိမ်ပျက်၏၊ မကောင်းသတင်းဖြစ်၏၊ ချဉ်းကပ်ရာပရိသတ်၌ မျက်နှာငယ်ရ၏၊ သေသောအခါ အကုသိုလ်ကံစသော မကောင်းနိမိတ် ထင်သောကြောင့် မကြည်မလင် သေရ၏၊ သေပြီး အပါယ်သို့ လားရ၏၊ ဤသို့လျှင် သီလ ပျက်စီးခြင်း၏ အပြစ်ကို မြင်ခြင်းဖြင့်လည်း သီလ ဖြူစင်၏။

တနည်း— သီလ ပျက်သူကို သီလ မရှိခြင်းကြောင့် နတ်လူတို့ မမြတ်နိုး၊ စက်ဆုပ်ဘွယ် ဖြစ်သောကြောင့် သီတင်းသုံးဘော်တို့ မဆက်ဆံလို၊ ဒုဿီလ အပြစ်ကို ကဲ့ရဲ့သံကြားလျှင် သီလပျက်သူ စိတ်ဆင်းရဲ၏၊ သီလအကျင့် ချီးမွမ်းသံကြားလျှင် ကောင်းမှု မပြုမိလေဟု စိတ်ပူပန်၏၊ သီလ မရှိသောကြောင့် ပိုက်ဆံလျှော် ပုဆိုးကဲ့သို့ အရုပ်ဆိုး၏၊ ဂုဏ်အဆင်းကိုယ်အဆင်း မလှ၊ အတုလိုက်၍ ချဉ်းကပ်သူကို အပါယ်ဒုက္ခ ကြာရှည်စွာရစေခြင်းကြောင့် အတွေ့ဆိုး၏၊ ပစ္စည်းလှူသူကို အကျိုး နည်းစေရကား အဖိုးမတန်၊ နှစ်ရှည်စွာလျှောင့်ထားသော မစင်တုင်းကဲ့သို့ သုတ်သင်ရန်ခက်၏၊ လူမသုံးသော မသာထင်တုံးနှင့် တူ၏၊ သီလပျက်သူသည် လူ့စည်းစိမ်၊ ရဟန်းစည်းစိမ် နှစ်ခုလုံး ဆုံးရှုံး၏၊ မြဲသည် နွားအုပ်နောက် လိုက်သော်လည်း နွားမဟုတ်သကဲ့သို့ သီလပျက်သူသည် ရဟန်းဟု ဝန်ခံသော်လည်း ရဟန်းမဟုတ်၊ လူမြင်တိုင်းကို ရန်သူထင်၍ အမြဲ ထိတ်လန့်နေ၏၊ အဖော် မပြုထိုက်သော လူသေကောင်နှင့် တူ၏၊ ရဲနေသော်လည်း သုသာန်မီးခဲကို ပုဏ္ဏား မပူဇော်သကဲ့သို့ စာတတ်သော်လည်း သီလပျက်သူကို သီတင်းသုံးဘော်တို့ မပူ

ဇော်ကြ၊ သီလပျက်လျှင် တရားအထူး မရ၊ ဒွန်းစဏ္ဍား၏ သားသည် မင်းစည်းစိမ်ကို စိတ်မကူးသကဲ့သို့ သီလ ပျက်သူသည် သူတော်ကောင်းတရားကို စိတ်မကူး၊ ငါ ချမ်းသာ၏ဟု ထင်သော်လည်း အဂ္ဂိကန္ဓောပမ သုတ်ဖြင့် ဒုက္ခရောက်လျက်သာ ရှိ၏။

“ရဟန်းတို့ တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်သော မီးပုံကြီး (အဂ္ဂိခန္ဓ)ကို မြင်ကြသလော”

“အရှင်ဘုရား မြင်ကြပါ၏”

“မီးပုံကြီးကို ပေ့ဖက်၍ အိပ်နေခြင်း၊ သတို့သမီး ကညာကို ပေ့ဖက်၍ အိပ်နေခြင်း နှစ်မျိုးတို့တွင် အဘယ်အရာက မြတ်ပါသနည်း”

“အရှင်ဘုရား သတို့သမီး ကညာကို ပေ့ဖက်၍ အိပ်နေရခြင်းက မြတ်ပါသည်။ မီးပုံကြီးကို ပေ့ဖက်၍ အိပ်နေခြင်းက မမြတ်ပါ”

“ရဟန်းတို့ ယုတ်မာသော သဘောရှိသော မစင် မကြယ် စက်ဆုပ်ဘွယ်သော အကျင့်ရှိသော ဖုံးလွှမ်း လျှို့ဝှက်အပ်သော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန်း၊ သူတော် သူမြတ် မဟုတ်ပဲလျက် ရဟန်းမြတ်ဟူ၍ ဝန်ခံသော မမြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ပါလျက် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သည်ဟု ဝန်ခံသော အတွင်း၌ ကိလေသာ ပုပ်တို့ဖြင့် စိုစွတ်သော ပိုးကျသော ရေ၏ သဖွယ် စက်ဆုတ်ဖွယ်ရှိသော ထို ဒုဿီလ ရဟန်းအား မီးပုံကြီးကို ပေ့ဖက်၍ အိပ်နေခြင်းသည်သာလျှင် မြတ်၏။ မီးပုံကြီးကို ပေ့ဖက်၍ အိပ်ခြင်းကြောင့် သေခြင်းသို့သော်၎င်း၊ သေလုနီးပါး ဒုက္ခကြီးသို့သော်၎င်း ရောက်ရာ၏။ သို့ရာတွင် သေသည်၏အခြား မဲ့၌ ငရဲသို့ မရောက်လေရာ”

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမှတစ်ပါး သုတ္တန်များဖြင့်လည်း ဒုဿီလ ရဟန်းများကို ဟောကြား ဆုံးမတော်မူ၏-

“ရဟန်းတို့ အားကောင်းသော ယောကျ်ားသည် ခိုင်ကြမ်းသော သခးမြီးကြိုးဖြင့် မြင်းခေါင်းနှစ်ဖက်ကို ရစ်၍ ပွတ်ဆွဲရာ အရေထူ အရေပါး အသား အကြောမှ အရိုးတိုင်အောင် ဖြတ်ရာ၏။ ဤသို့ အဖြတ်ခံရခြင်းနှင့် ဒါယကာတို့ ရှိခိုး ခံရခြင်းတို့တွင် ဘယ်အရာကို လိုလားအပ်ပါသနည်း။”

“ထို့ပြင် ရဟန်းတို့ အားကောင်းသော ယောကျ်ားသည် ထက်လှသောလှံမဖြင့် ရင်ဝကို ထိုးရာ၏။ မီးလျှံ တောက်ပသော သံပြားဖြင့် ကိုယ်ကို ပတ်ရာ၏။ သံညှပ်ဖြင့် မီးလျှံ တောက်ပသော သံခဲကို ခံတိုင်းကိုဖွင့်၍ ထည့်ရာ၏။ မီးလျှံဝေသော သံညောင်စောင်း သံအင်းပျဉ်၌ ဦးခေါင်း ပခုံးကို နှိပ်၍ ထိုင်ခိုင်းရာ၏။ ဤသို့ ပြုခြင်းတို့ဖြင့် သဒ္ဓါ၍ လှူသော သင်္ကန်းကို ဝတ်ခြင်း၊ ဆွမ်းကို စားခြင်း၊ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌ အိပ်ခြင်းတို့တွင် ဘယ်အရာကို လိုလားမပါသနည်း။”

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ အစရှိသော ဥပမာတို့ဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သော သီလ ပျက်သူ၏ ခံစားပြစ်တို့ကို ပြတော်မူ၏။ ထို့အတူ သီလနှင့် ပြည့်စုံသူ၏ အကျိုးကိုလည်း ညွှန်ပြတော်မူ၏-

အမှိုက်မှောင်သည် နေရောင် အတွင်းသို့ မဝင်နိုင်
သကဲ့သို့ စုပ်စွဲခြင်းစသော ဘေးသည် သီလရှိသူ၏ စိတ်သို့
မဝင်နိုင်။

လမင်းသည် အရောင်ပြည့်မှ ကောင်းကင်၌ တင့်တယ်
သကဲ့သို့ ရဟန်းသည် သီလပြည့်မှ သာသနာ၌ တင့်
တယ်၏။

သီလရှိသူ၏ ကိုယ်မှ အညစ်အကြေး နှံသည်ပင် နတ်
ဗြဟ္မာတို့ကို ဝမ်းမြောက်စွာ မွေးကြိုင်စေသည်။ သီလ
နှံကား ဆိုဘွယ်မရှိ။

သီလ အနှံသည် နှံသာ အားလုံးတို့ကို လွှမ်းမိုး၏။
ပိတ်ပင်တားဆီး၍ မရ၊ အရပ် ဆယ်မျက်နှာလုံး အညီ
အမျှ လှိုင်၏။

သီလရှိသူအား လှသော ပစ္စည်းသည် နည်းသော်
လည်း ကြီးကျယ်သောအကျိုး ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သီလ
ရှိသူသည် ပူဇော်ခြင်း၊ အရိုအသေ ပြုခြင်း၏ တည်ရာ
ဖြစ်၏။

သီလရှိသူကို မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဘေးရန် မနှိပ်စက်၊
နောက်ဘဝ၌ ဒုက္ခ၏ အမြစ်ကို တူးပစ်၏။

သီလရှိသူအား အလိုရှိလျှင် လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်း
စိမ်သည် မခဲယဉ်း၊ သူ၏ စိတ်သည် အေးချမ်းသော
နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်နေ၏။

ဤသို့စသဖြင့် စည်းစိမ် အားလုံးတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်
သော သီလ၌ အကျိုး အာနိသင်တို့ကို ရှုဆင်ခြင်၍လည်း ဖြူစင်
ကြောင်း ဝေါဒါန ပြည့်စုံ၏။ အခါခပ်သိမ်း သီလကို ဖြူစင်
စေအပ်၏။

၂-ခုတန် နိဒ္ဒေသ

ခုတင်၏ အဓိပ္ပာယ်

အလိုနည်းခြင်း၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး
ဘို့ကြောင့်သာ သီလ၏အကျင့် ဖြစ်ခြင်းဖြစ်နိုင်၏။ သီလရှိသော
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၏ အကြောင်း
ခုတင်ကို ဆောက်တည်အပ်၏။ ခုတင်ဆောက်တည်သော ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်အား အလိုနည်းသူအဖြစ်၊ ရောင့်ရဲလွယ်သူအဖြစ်၊ ခေါင်း
ပါးအောင်ပြုခြင်း၊ ဆိပ်ငြိမ်ရာ၌ နေခြင်း၊ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီး
ခြင်း၊ ဝီရိယရှိခြင်း၊ မွေးမြူလွယ်ခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး
တည်းဟူသော ရေဖြင့် အညစ်အကြေးကို ဆေးလျှော်အပ်သည်
ဖြစ်သောကြောင့် သီလလည်း အထူး စင်ကြယ်လိမ့်မည် ဖြစ်၏။
ခုတင်အကျင့်လည်း ပြည့်စုံလိမ့်မည်။

ခုတင်ကို မြန်မာတို့က ခုတင်ဟု ခေါ်ကြ၏။ ခုတင်မှာ
ခုတ+အင် ဖြစ်၏။ ခုတ၏ အနက်ရင်းမှာ ခါတုန်ခြင်း ဖြစ်၏။
ကိလေသာကို ခါတုန်သော ရဟန်းသည် ခုတ မည်၏။ ရဟန်း
သည် ကိလေသာတို့ကို အဘယ်ဖြင့် ခါတုန်သနည်း၊ ကောင်းစွာ
ဆောက်တည်သောစေတနာဖြင့် ခါတုန်၏။ ထို စေတနာသည်
ခုတ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်း အင်္ဂါဖြစ်၍ ခုတင်-ခုတင်တို့ မည်
ကုန်၏။ တနည်း ကိလေသာကို ခါတုန်သော ဉာဏ်သည် ခုတ
မည်။ အကြောင်းအင်္ဂါလည်း မည်၏။ ဉာဏ် အင်္ဂါ ရှေ့သွားရှိ
သော စေတနာတို့သည် ခုတင်တို့ မည်ကုန်၏။ တနည်း ကောင်း
စွာ ဆောက်တည်သော စေတနာတို့ သည်သာလျှင် ကိလေသာ

ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ဓုတ, သီလ စသော ကောင်းသော အကျင့်၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂ-ထို နှစ်ပါးကြောင့် ဓုတင်္ဂ မည်ကုန်၏။

ဓုတင် ဟူသမျှသည် ကောင်းစွာ ဆောက်တည်သော စေတနာ သာလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဓုတင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာကား ကောင်းစွာ ဆောက်တည်သော စေတနာ ဖြစ်၏။

လျှပ်ပေါ် လော်လည်သော လောလုပ္ပ တဏှာကို ဖျက်ဆီးခြင်း ရသ ရှိ၏။ ဤတွင် ရသ ဟူသည် ကိစ္စ အနက်ရှိ၏။ ဓုတင်၏ ကိစ္စသည် လောလုပ္ပ တဏှာကို ဖျက်ဆီး၏။ ယင်းသည် သူ၏ ရသ ဖြစ်၏။

ဓုတင်သည် လော်လည်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုလိုသည်။ ပစ္စုပ္ပန် ဆိုသည်မှာ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း ဖြစ်၏။ လော်လည်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်စေ၏။ လော်လည်ခြင်း မရှိသော တရားဟု ဉာဏ်၌ ထင်ရှားခြင်းပင်တည်း။

အလိုနည်းခြင်း, သီလစင်ကြယ်ခြင်းစသော သူတော်ကောင်း ယရားလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ ဓုတင်၏ ပဒဋ္ဌာန်ဟု ဆိုလိုသည်။ ပဒဋ္ဌာန် ဆိုသည်မှာ နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်၏။

ဓုတင်ကို မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ် အခါက မြတ်စွာဘုရားထံမှပင် ဆောက်တည်ကြသည်။ မရှိလျှင် အဂ္ဂ သာဝက, မဟာ သာဝက အစရှိသော ရဟန္တာကြီးများထံမှ ဆောက်တည်ကြ၏။ ယင်းတို့ မရှိလျှင် အနာဂါမ် စသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံမှ ဆောက်တည်ကြသည်။ ယင်းတို့မရှိလျှင် ပိဋကတ်စာပေတတ်မြောက်သော အရိယာနွယ်ဝင် သူတော်စင်

တို့ထံမှာ ဆောက်တည်ကြသည်။ အလေး ပြုလောက်သော သူတို့ ထံမှာ ဆောက်တည်ကြခြင်းမှာ ဖျက်ရန် ခက်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ မိမိ သဘောအလျောက် ဘယ်သူမျှ မသိအောင် ဆောက်တည် ခြင်းငှာလည်း အပ်သည်သာတည်း။ မိမိ အလိုအလျောက် ဓုတင် ဆောက်တည်ရာတွင် မိမိမှတစ်ပါး ဘယ်သူမျှ မသိစေရန် လိုသည်။ အကယ်၍ သိစေက ဓုတင် မဖြစ်နိုင်။

တရံသောအခါက မထေရ် ညီနောင် နှစ်ပါးသည် စေတီယ တောင်၌ နေကြ၏။ မထေရ်ကြီးသည် ဓုတင် ဆောက်တည်နေ၏။ သို့ရာတွင် အတူနေသော မထေရ်ငယ်ပင် မသိ။ တနေ့သ၌ ည၌ အခါ လျှပ်စစ်ရောင်ဖြင့် မထေရ်ကြီး အင်းပျဉ်၌ ထိုင်နေသည်ကို မထေရ်ငယ်မြင်၍- “အရှင်ဘုရား နိသဇ် ဓုတင် ဆောက်တည်ပါ သလား-” ဟု မေး၏။ မထေရ်ကြီးသည် ဓုတင်ဆောင်ဟု မသိ စေလိုသဖြင့် မေးသောခဏ၌ လှဲအိပ်လိုက်၏။ နောက်မှ တဖန် ပြန်၍ ဆောက်တည်လေသည်။

အလိုနည်းခြင်းကို အပ္ပိစ္ဆဟု ခေါ်သည်။ ပစ္စည်း လေးပါး၌ အလိုနည်းခြင်းကို ပစ္စယ အပ္ပိစ္ဆဟု ခေါ်၏။ ဗဟုဿုတ ရှိသည်ကို မသိစေလိုခြင်းသည် ပရိယတ္တိ အပ္ပိစ္ဆ မည်၏။ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၍ မိမိ မဂ်ဖိုလ်ရသည်ကို မသိစေလိုခြင်းသည် အဓိဂမ အပ္ပိစ္ဆ မည်၏။ ဓုတင်ဆောင်၍ မိမိ၌ ဓုတင်ရှိသည်ကို မသိစေလိုခြင်းကို ဓုတင် အပ္ပိစ္ဆဟု ခေါ်၏။ ဓုတင်သည် ဆဲသုံးပါး အပြား ရှိလေ သည်-

ခုတင် ဆဲသုံးပါး

၁-ပံသုကူခုတင်- ပံသု ဆိုသည်ကား မြေမှုန့်ကို ဆိုသည်။ လမ်းခရီး၊ သုသာန် သင်းချိုင်း၊ တံမြက်ချေးစု အစရှိသော မြေပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးကျရောက်နေသော အဝတ်အထည်ကို ပံသုကူလဟု ခေါ်သည်။

ပံသုကူခုတင် ဆောက်တည်ပုံကား- “ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းသော သင်္ဃန်းကို ပယ်ပါ၏။ ပံသုကူကို ဆောင်ခြင်း အလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏-”ဟု ဤစကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။

ခုတင် ဆောက်တည်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုသာန်သင်းချိုင်းစသည်တို့၌ ရသောအဝတ်ကို ကောက်ယူ ခွဲဖြတ်၍ ဆွေးမြေ့သော အရာကို ပယ်ပြီးလျှင် ခိုင်သော အရာတို့ကို ဖွတ်လျှော်၍ သင်္ကန်းချုပ်ပြီး ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်အပ်၏။

ခုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ သုံးဆောင်လိုသော သဘောဖြင့်၎င်း၊ ဒါယကာတို့ တောင်းပန်သည်ကို သည်းခံသော အားဖြင့်၎င်း၊ ဒါယကာတို့ ပေးလှူသော သင်္ကန်းကို သာယာသော ခဏ၌ ခုတင် ပျက်၏။

ခုတင် ဆောက်တည်ခြင်း၏ အကျိုး အာနိသင်ကား ‘ပံသုကူ သင်္ကန်းကို အမှီပြု၍ ရဟန်းပြု၏-’ဟု ရဟန်းခံစဉ်က ဝန်ခံခဲ့သော ကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်နှင့် ညီညွတ်၏။ ပဌမ အရိယဝံသတရား၌ တည်၏။ သင်္ကန်းကို စောင့်ထိန်းရခြင်း ဆင်းရဲ ဒုက္ခကင်း၏။ သူတပါးနှင့် မဆက်စပ်ပဲ အသက်မွေးခြင်းရှိ၏။ ခိုးသူဘေးရန်မရှိ၊ သုံးဆောင်ရာ၌ တဏှာ မဖြစ်၊ ရဟန်းတို့အား

လျောက်ပတ်၏။ အဖိုး နည်း၏။ ရလွယ်၏။ မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်း၏။ သူတပါး ကြည်ညို၏။ အလို နည်း၏။ နောင်လာ နောက်သားတို့ အတုယူစရာ ဖြစ်၏။

စစ်ဝတ်တန်ဆာ ကောင်းစွာဆင်ယင်သော မင်းသည် စစ်ပြေပြင်ဝယ် တင့်တယ် သကဲ့သို့ ပံ့သုက္ကု ဆောင်သော ရဟန်းသည် ကိလေသာ မာရ်စစ်သည် အပေါင်းကို တိုက်ဖျက်ရန် တင့်တယ် လှစွာ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကာသိတိုင်းဖြစ် အထည်ကောင်းတို့ကို စွန့်ပယ်ပြီး လူသေကောင်ထုပ်သော ပံ့သုက္ကု သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံတော်မူ၏။ ထိုဘင်္ဂန်းကို မင်္ဂလိလို့လားသော ဘယ် အမျိုးသားသည် မဆောင်ဘဲ နေနိုင်ပါမည်နည်း။

၂-တိစိဝရိက်ဓုတင်-တေစိဝရိကကို တိစိဝရိက်ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်၏။ တေနှင့် တိမှာ သုံးခု သင်္ချာဟော အတူတူဖြစ်၏။ တေစိဝရိက် ဟုလည်း ခေါ်လေ့ရှိ၏။ ဒုက္ခ၊ ကိုယ်ဝတ်၊ သင်းပိုင် ဟူသော သင်္ကန်း သုံးထည်သည် တိစိဝရိက် မည်၏။

တိစိဝရိက် ဓုတင် ဆောက်တည်ပုံကား- “ဝတ်ရုံလောက် အဓိဋ္ဌာန် တင်လောက်သော လေးထည်မြောက် သင်္ကန်းကို ပယ်ပါ၏။ ဒုက္ခ၊ ကိုယ်ဝတ်၊ သင်းပိုင် ဟူသော သုံးထည်သော သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်း အလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏-”ဟူ၍ ဤစကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဝတ်လောက် ရုံလောက် လေးခုမြောက် သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ သာယာသောခဏ၌ ဓုတင် ပျက်၏။

တိစိဝရိက် ဓုတင်ကို ဆောက်တည်၍ သုံးထည်သော သင်္ကန်းကိုသာ ဆောင်သော ပညာရှိ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိုင်း

အရှည်ထက် ပိုလွန်သော အဝတ် သင်္ကန်း၌ တပ်မက်ခြင်းတဏှာ ကိုပယ်၍ သိုမှီး သိမ်းဆည်းခြင်းကို ကြဉ်ရှောင်၍ ရောင့်ရဲခြင်း၏ ချမ်းသာသော အရသာကို သိ၏။ ထို့ကြောင့် မိမိအတောင်နှင့် တကွ ပျံ့လို့ရာ ပျံ့သွားနိုင်သော ငှက်ကဲ့သို့ ကိုယ် ဝတ်ရုံသော သင်္ကန်းနှင့် တကွသလျှင် ချမ်းချမ်းသာသာ သွားလို့ရာ သွား ရန်အလိုရှိသော ယောက် သူမြတ်သည်လည်း သုံးထည်မျှသာ သင်္ကန်းကို မှတ်၍ အဓိဋ္ဌာန်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်းကို ပြုရာ၏။

၃။ ပိဏ္ဍပါတ် စုတင်- သူတပါးတို့ လောင်းလှူသော ဆွမ်း အာမိသတို့ သပိတ်၌ ကျရောက်သည်ကို ပိဏ္ဍပါတ်ဟု ဆိုသည်။ ထိုထို အမျိုး ဒါယကာ အိမ်သို့ ချဉ်းကပ်၍ ဆွမ်း ရှာမှီးလေ့ ရှိသောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ပိဏ္ဍပါတ်က ဟူ၍ ခေါ်သည်။

ပိဏ္ဍပါတ် စုတင် ဆောက်တည်ပုံကား- “ဆွမ်းခံ၍ ရသော ဆွမ်းမှ ပိုလွန်သော လာဘ်ကို ပယ်ပါ၏။ ဆွမ်းခံ လှည့်လည် ခြင်း တည်းဟူသော ကျင့်ဝတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏-” ဟု စကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ သံဃာအား လှူသော ဆွမ်း အစရှိသော လာဘ်တို့ကို မသာယာအပ်။ ထို ပိုလွန်သော လာဘ်လာဘကို သာယာသော ခဏ၌ စုတင် ပျက်၏။

သလုံး မြင်းခေါင်းဖြင့် စုပေါင်း ရှာမှီး၍ရသော ဆွမ်း အာဟာရဖြင့်သာ မျှတ ရောင့်ရဲသော သူတပါးတို့နှင့် မစပ် မသွယ်သော အသက်မွေးခြင်းရှိသော အစာအာဟာရတပ်မက် တွယ်တာသော တဏှာလောလုပ္ပကို ပယ်အပ်ပြီးသော ရဟန်း သည် အရပ် လေးမျက်နှာ လိုရာ သွားနိုင်သော အကျိုးရှိ၏။

ပျင်းရိခြင်းကိုလည်း ပယ်ဖျောက်ရ၏။ အသက်မွေးခြင်းလည်း စင်ကြယ်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသော ရဟန်းသည် ဆွမ်းခံသော အကျင့်ကို မထေမဲ့မြင် မပြုရာ။

၄။ သပဒါန စာရိက် ဓုတင်- အိမ်စဉ် ပြတ်ခြင်းကို ဒါနဟု ဆို၏။ အိမ်စဉ် မပြတ် လှည့်လည်ခြင်းကို သပဒါနဟု ဆို၏။ အိမ် စဉ်မပြတ် လှည့်လည်သော သူ့ကို သပဒါန စာရိက ခေါ်၏။

သပဒါန စာရိက် ဓုတင် ဆောက်တည်ပုံကား- “လောလုပ္ပ တဏှာဖြင့် ကျက်စား လှည့်လည်ခြင်းကို ပယ်ပါ၏။ အိမ်စဉ် ရွာစဉ် ခရီးစဉ် မပျက် ဆွမ်းခံခြင်း အလေ့ရှိသော ရဟန်း၏ အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏-”ဟု ဤစကား နှစ်မျိုးတွင် တမျိုး မျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဤသည်သော ရွာ၊ အိမ်၊ လမ်း စဉ်၌ ဆွမ်းကောင်း၊ ဟင်းကောင်း လောင်းလှူအံ့ဟု အစဉ်ကို လွန်၍သွားကာမျှ၌ ပျက်၏။

အိမ်စဉ်မပြတ် ဆွမ်းခံကြွလေ့ရှိသော ရဟန်းသည် ရွှေလမင်း သဖွယ် ငြိတုယ်မရှိ ဖြူစင်သော စိတ်ရှိ၏။ အသွားအလာနည်း၍ အမြဲ အသစ်ဖြစ်၏။ ဝန်တိုခြင်း ကင်း၏။ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မခြား အဘူ သနား၏။ အိမ်လည် ရဟန်းအဖြစ်မှ ကင်း၏။ ထို့ကြောင့် မြေတပြင်လုံး လွတ်လပ်စွာ သွားလိုသော ရဟန်းသည် လော်လည် သော သွားခြင်းကို ပယ်၍ ထမ်းပိုး တပြန်မျှ ကြည့်သော မျက် လွှာချခြင်းဖြင့် သပဒါန စာရိက် ဓုတင်ကို ဆောက်တည်သင့်၏။

၅။ ကောသနိက် ဓုတင်- တနေရာတည်း၌ သုံးဆောင် စား သောက်ခြင်းကို ကောသန ဟုဆိုသည်။ ထိုသို့ တနေရာတည်း၌သာ နေ၍ စားသောက် သုံးဆောင်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကောသနိက် ဟု ဆိုသည်။

ကောသနိက် ခုတင် ဆောက်တည်ပုံကား- “အထူးထူးသော နေရာတို့၌ နေ၍ သုံးဆောင် စားသောက်ခြင်းကို ပယ်ပါ၏။ တထိုင်တည်း၌သာ သုံးဆောင်ခြင်း ကျင့်ဝတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏-”ဟု ဤစကား နှစ်မျိုးတွင် တမျိုး မျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ အထူးထူးသော နေရာတွင် စားသောခဏ၌ ခုတင် ပျက်၏။

တနေရာတည်း စားခြင်း၌ မွေ့လျော်သော ရဟန်းကို အစာဘောဇဉ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော အနာရောဂါတို့ မနှိပ်စက်နိုင်ကုန်၊ အရသာ၌ တပ်မက်သော လောလုပ္ပ တဏှာ ကင်း၏။ မိမိ ပြုအပ်ရာ ရဟန်း ကိစ္စကို မယုတ်လျော့စေ၊ ထို့ကြောင့်ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော တဏှာကို ခေါင်းပါးပြုန်းတီး စေတတ်သော အကျင့်၌ မွေ့လျော်သော သူတော်ကောင်းတို့ မှီဝဲအပ်သော တနေရာတည်း စားခြင်း၌ ရဟန်းသည် မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်း ဖြစ်စေရ၏။

၆။ ပတ္တပိဏ် ခုတင်- နှစ်ခုမြောက် ခွက်ကို ပယ်၍ တခုသော သပိတ်တွင် ရှိသော ဆွမ်းကို ပတ္တပိဏ္ဍဟု ဆိုသည်။ တခုသော သပိတ်၌ရှိသော ဆွမ်းကိုသာ သုံးဆောင်လေ့ ရှိသောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ပတ္တပဏ္ဍိက ဟူ၍ ခေါ်သည်။

ပတ္တပိဏ် ခုတင် ဆောက်တည်ပုံကား-“နှစ်ခုမြောက် အာဟာရထည့်သော ခွက်ကို ပယ်ပါ၏။ တခုတည်းသော သပိတ်၌ ရှိသည်ကို ယူ၍ သုံးဆောင်ခြင်းကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်ပါ၏”-ဟု ဤစကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဟင်းလျာသည်ထည့်သော နှစ်ခုမြောက် ခွက်ကို သာယာ၍ အကပ်ခံယူသော ခဏ၌ ခုတင် ပျက်၏။

ပတ္တပိုဏ် ဓဘင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထူးထူးသော ဘောဇဉ် ထည့်ရာခွက်ဘို့၌ ပျံ့လွင့်သောစိတ်ကို ပယ်ခွင့်၏။ ရသ တဏှာ၏ အမြစ် အရင်းကို တူးဘိသကဲ့သို့ တခုတည်းသော သပိတ်၌သာ စိုက်၍ကြည့်သော မျက်လွှာရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ အတ္တဘောကိုသာ ဆောင်၏။ သပိတ်တလုံးတည်းဖြင့်သာ ရောင့်ရဲခြင်းကို ဆောင် လျက် အာဟာရကို သုံးဆောင်ခြင်းငှာ တတ်နိုင်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါး အဘယ်သူသည် ဤသို့ သုံးဆောင်နိုင်ပါအံ့နည်း။

၇ ခလုပစ္ဆာဘတ် ဝုတင်-ခလု ဟူသော ပုဒ်သည် တားမြစ် ခြင်း အနက်ကိုဟောသော နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။ ဆွမ်းစားစဉ် လာကပ်သော ဘောဇဉ်ကို တားမြစ်မိသော ရဟန်းမှာ ပဝါရိတ် သင့်သည်။ တို့နောက် ရသောဘောဇဉ်ကို ပစ္ဆာ ဘတ္တိဟု ခေါ် သည်။ ထို ပစ္ဆာ ဘတ္တိ ဘောဇဉ်ကို ဝိနည်းကံပြု၍ သုံးဆောင် ထိုက်သော်လည်း မသုံးဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခလု ပစ္ဆာဘတ် ဟုခေါ်သည်။ တနည်း ခလု ဆိုသည်မှာ ငှက် သတ္တဝါကို ခေါ် သည်။ နှုတ်သီးဖြင့် သစ်သီးကိုချီယူရာ သစ်သီး လွတ်ကျလေသော် တဖန် အခြား သစ်သီးကို မစားသကဲ့သို့ ပဝါရိတ် သင့်ပြီးသော ရဟန်းသည်လည်း အဘိရိတ် ဝိနည်းကံပြု၍ စားကောင်းသော ဘောဇဉ်ကို မစားခြင်းကြောင့် ခလု ပစ္ဆာဘတ် မည်၏။

ဆောက်တည်ပုံကား- “ပဝါရိတ် သင့်ပြီးနောက် ဝိနည်းကံ အလျောက် အတိရိတ်ဖြစ်ပြီးသော ဆွမ်းကိုပယ်ပါ၏။ ပဝါရိတ် သင့်ပြီးနောက် ရသောဆွမ်းကို အတိရိတ် ဝိနည်းကံပြု၍ မသုံး ဆောင်သော ရဟန်း၏အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏။” ဟု ဤစကား နှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ပဝါရိတ်သင့်

လျက် ဝိနည်းကံဖြင့် အပ်အောင်ပြု၍ သုံးဆောင် စားသောက်
သော ခဏ၌ ဓုတင် ပျက်၏။

ခလု ပစ္စာဘတ် ဓုတင်ကို ဆောက်တည်သော ပညာရှိ ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည် တဖန် ဝမ်းစာ မရှာရသောကြောင့် ပင်ပန်းခြင်းသို့
မရောက်ရ၊ သိုမှီး သိမ်းဆည်းခြင်းကိုလည်း မပြုရ၊ ဝမ်းပြည့် ဝမ်း
တင်းအောင် စားသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့်
မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သော သန္တောသဂုဏ် အစရှိ
သော ကျေးဇူးတို့၏ ပွားခြင်းကို ဖြစ်စေသောကြောင့် အလိုကြီး
ခြင်း စသော အပြစ်ကို ပယ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်သုံး
ဆောက်တည် မှီဝဲရာ၏။

ဂ။ အာရညကင် ဓုတင်—တော၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို
အာရညိက ဟူ၍ ခေါ်သည်။

အာရညကင် ဓုတင် ဆောက်တည်ရပုံကား— “ဥပစာနှင့် တကွ
သော ရွာတွင်းကျောင်းကို ပယ်ပါ၏။ ထိုရွာ၏ အပြင် တော၌
အရုဏ်တက်ခြင်း ကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်ပါ၏—” ဟု ဤစကား
နှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ တောမှ လာ၍
ရွာကျောင်း၌ တရားနာနေစဉ် အရုဏ် တက်သော်လည်း ဓုတင်
မပျက်၊ တရားပွဲသိမ်း၍ တရားမျှအိပ်၍ သွားအံ့ဟု ကြံ၍ အိပ်
နေစဉ် အရုဏ်တက်သော်ကား ပျက်၏။

တော၌နေသော ရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရား နှစ်သက်တော်မူ၏။
တောကျောင်း၌ နေသော ရဟန်း၏ စိတ်ကို မလျှောက်ပတ်သော
အာရုံတို့ ပျံ့လွင့်နိုင်၊ ထိတ်လန့်ခြင်း ကင်း၏။ အသက်၌ တွယ်
တာသော တဏှာကိုစွန့်၏။ ဆိတ်ငြိမ်သော အရပ်၌နေခြင်းကြောင့်

ဖြစ်သော ချမ်းသာဟူသော အရသာကိုလည်း ခံစားရ၏။ နောက်
၁၂ ရပ်သည်လည်း ထိုတောနေ ရဟန်းသားလျှင် လျောက်ပတ်၏။

၉။ ရုက္ခမူ ဓုတင်—သစ်ပင်ရင်း၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို
ရုက္ခမူလိကဟု ခေါ်သည်။

ရုက္ခမူ ဓုတင် ဆောက်တည်ပုံကား—“အုဉ် အစရှိသော အမိုး
ငါးမျိုးတို့ဖြင့်မိုးအပ်သော အရိပ်အာဝါသကို ပယ်ပါ၏။ သစ်ပင်
ရင်း သစ်ပင်အောက်၌ နေခြင်းအကျင့်ကို ဆောက်တည်ပါ၏။” ဟု
ဤစကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ အရိပ်
အာဝါသ၌ နေလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ဝင်သောခဏ၌ ဓုတင် ပျက်၏။

မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းတော်မူသော ရဟန်းတို့၏မိရာ နိဿယ
ကြီး ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဆိတ်ငြိမ်ရာကို အလိုရှိသော
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ နေရာသည် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။

အာဝါသ မစ္ဆရိယကို ပယ်ဖျောက်ရာဖြစ်သော ရုက္ခဇိုးနတ်
တို့ စောင့်ရှောက်အပ်သော ဆိတ်ငြိမ်သော သစ်ပင်ရင်း၌ နေ
သော ကောင်းသောအကျင့်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် နုစဉ်
အခါ နီနီရဲ၍ ရင့်သောအခါ စိမ်းညိုသော မျဉ်းရောင်၍ အညှာမှ
ကြွေကျသော သစ်ရွက်တို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ မြဲ၏ဟူသော နိစ္စ
သည်ကို ပယ်ဖျောက်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူစဉ် ဓမ္မစကြာတရား
ဟောတော်မူစဉ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူစဉ် အခါများမှာ မှီဝဲ
အပ်သောပစ္စည်းဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အမေ့အနှစ်ဖြစ်သော
ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသူတို့၏ မေ့လျော်ရာဖြစ်သော ဆိတ်
ငြိမ်သော သစ်ပင်ရင်းကို အကျိုးစီးပွား လိုလားသူသည် မထေ
မဲ့မြင် မပြုရာ။

၁၀။ အဗ္ဘောကာသိက ဓုတင်—အမိုးအကာ လုံးဝမရှိသော လွင်တီးခေါင်ကို အဗ္ဘောကာသဟု ဆိုသည်။ အာကာသကောင်းကင် အောက်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း လွင်တီးခေါင်၌ နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဗ္ဘောကာသိကဟု ခေါ်၏။

အဗ္ဘောကာသိက ဓုတင် ဆောက်တည်ပုံကား—“အမိုးကို၎င်း၊ သစ်ပင်ရင်းကို၎င်း ပယ်ပစ်၏။ လွင်တီးခေါင်၌နေခြင်း ကျင့်ဝတ် အင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏—”ဟု ဤစကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။ နေရန် အမိုးသို့၎င်း၊ သစ်ပင်ရင်းသို့၎င်း ဝင်ဆဲခဏ၌ ဓုတင် ပျက်၏။

အိမ်ရာမထောင် လူ့ဘောင် စွန့်ပစ် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်သော သူနှင့် လျှောက်ပတ်သော ရလွယ်သော ကြယ်တာရာ ပတ္တမြားတို့ဖြင့် စီချယ်ထားအပ်သော အမိုး မျက်နှာကြက်ရှိသော လမင်းမီးဖြင့် ကြည်လင် အေးမြစွာ ထွန်းလင်းသော လွင်တီးခေါင်၌ တောသမင်ကဲ့သို့ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ထိန မိဒ္ဓကို ပယ်ဖျောက်၍ နေသော ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ မွေ့လျော် ပျော်ပါးခြင်းကိုမှီသော ရဟန်းသည် ဝိဝေက ရသ တည်းဟူသော သက်သာရာ စျာန်မဂ် ဖိုလ်ကို မကြာမီ ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသော အမျိုးသားသည် လွင်တီးခေါင်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ရာ၏။

၁၁။ သောသနိက ဓုတင်—သုသာန်ကို သောသန သို့မဟုတ် သုသာနဟု ဆိုသည်။ သုသာန်၌နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောသနိက မည်၏။

သောသနိက ဓုတင် ဆောက်တည်ပုံကား— “သုသာန်လက္ခဏာမှကင်းသော နေရာအရပ်ကို ပယ်ပါ၏။ သုသာန် လက္ခဏာ ရောက်သောအရပ်၌ နေခြင်း အကြောင်းအင်္ဂါကို ဆောက်တည်

ပါ၏-”ဟု ဤနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ သုသာန်မဟုတ်သော အရပ်၌ နေကာမျှ သုသာန်သို့ မသွားသော နေ၌ ဓုတင် ပျက်၏။

သုသာန်၌ နေခြင်း ကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်သော ရဟန်းသည် မရဏာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အာနုဘော်ကြောင့် အိပ်ပျော်သော်လည်း မေ့လျော့ခြင်း အပြစ်တို့ မနှိပ်စက်ကုန်၊ များစွာသော အပုပ်ကောင်တို့ကို အစဉ်မပြတ် မြင်တွေ့ နေရသောကြောင့်လည်း ထိုရဟန်း၏ စိတ်သည် ကာမ အာရုံကို ခုံမင် လိုက်စားသည် မဖြစ်နိုင်။

ပြန့်ပြောသော ထိတ်လန့်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မာန်ယစ် မေ့လျော့ခြင်းသို့ မရောက်၊ မီးငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ရှာသည်ဖြစ်၍ အသင့်အားဖြင့် လုံ့လပြု၏။ ဤသို့လျှင် များစွာသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ရှက်ဆောင်တတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ စိတ်ညွတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သောသာနိက ဓုတင်ကို အစဉ်မပြတ် မှီဝဲအပ်လှပေ၏။

၁၂။ ယထာ သန္တတိ ဓုတင်—ကျောင်းဝေဘန်သော ရဟန်းက ဤကျောင်း အိပ်ရာ နေရာသည် သင့်အား ရောက်၏ဟု လက်ဦးညွှန်ပြသော ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာကို ယထာ သန္တဟု ခေါ်သည်။ ထိုနေရာ၌ နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယထာ သန္တတိကဟု ခေါ်သည်။

ယထာ သန္တတိ ဓုတင် ဆောက်တည်ရပုံမှာ— “ကျောင်း၌ လျှပ်ပေါ် လော်လည်သော လောလုပ္ပ တဏှာကို ပယ်ပါ၏။ လက်ဦး မဆွဲ ညွှန်အပ် ရောက်အပ်သော ကျောင်း အိပ်ရာ၌သာ နေခြင်းအလေ့ရှိသော အကြောင်းအင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏-”

ဟု ဤစကား နှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ အနာရောဂါ ကင်းပါလျက် လက်ဦးရသော ကျောင်းကိုစွန့်၍ တပါးသောကျောင်းကို ခံခြင်း ဟူသော လောလုပ္ပ တဏှာ ဖြစ်ကာမျှ၌ ခုတင် ပျက်၏။

ရသမျှဖြင့်သာ ရောင့်ရဲသော ခုတင်ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးသော ရဟန်းသည် ကောင်း-မကောင်း ကြံစည်ခြင်း ကင်းသည် ဖြစ်၍ မြက် သစ်ရွက် အခင်းတို့မှသာသော်လည်း နှစ်ချိုက်စွာ နေနိုင်၏။

ထိုရဟန်းသည် နေရာကိုလည်း မတပ်မက်၊ အယုတ် အညံ့ကို ရသော်လည်း နှလုံးမပျက်၊ သိတင်းသုံးဘော်တို့ကို မေတ္တာစိတ်ဖြင့် ချီးမြှောက် မစသည် မည်၏။ ထို့ကြောင့် အရိယာတို့ မပြတ် လေ့ကျက်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းတော် မူအပ်သော ပဌမ ညွှန်ကြားအပ်သော ကျောင်း၌ မွေ့လျော်သော အဖြစ်ကို ပညာရှိသည် အားထုတ် ကြိုးစားရာ၏။

၁၃။ နေသဇ္ဇိက ခုတင်— အိပ်ရာ ခေါင်းအုံးတွင် ခေါင်းချ၍ လျောင်းစက် အိပ်ခြင်းကို ပယ်၍ ထိုင်နေခြင်း အလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို နေသဇ္ဇိကဟု ခေါ်သည်။

နေသဇ္ဇိက ခုတင် ဆောက်တည်ရပုံကား-“အိပ်ရာ ခေါင်းအုံး၌ ခေါင်းချအိပ်ခြင်း ဣရိယာပုတ်ကို ပယ်ပါ၏။ ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုတ်ဖြင့် နေလေ့ရှိသောအင်္ဂါကို ဆောက်တည်ပါ၏။”ဟု ဤစကားနှစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ အိပ်ရာ ခေါင်းအုံး၌ ခေါင်းချ၍ အိပ်ခြင်း ဣရိယာပုတ်ကို ပြုကာမျှဖြင့် ခုတင် ပျက်၏။

ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေလျက် ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာထား၍ ထိုင်နေသော ရဟန်းသည် မာန်မင်း၏ စိတ်ကို တုန်လှုပ် ချောက်ချားစေ၏။ အိပ်စက်ခြင်း ငိုက်မျည်းခြင်း ချမ်းသာကို ဗယ်စွန့်၍ အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော ထိုင်နေခြင်း၌ အလွန် မွေ့လျော်သော ရဟန်းသည် ခြိုးခြံသော အကျင့်ကို ကျင့်ရာ သာသနာ အင်ကြင်းတောကို တင့်တယ်လေ့လျက် ကာမဂုဏ်ကင်းသော နှစ်သက် ချမ်းသာခြင်းကို ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုတ်နှင့်စပ်သော ဓုတင်ကို ကောင်းစွာ အားထုတ်ရာ၏။

၃-ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟ နိဒ္ဒေသ

သမာဓိ

သီလ လုံခြုံရန် ဓုတင်ဖြင့် ထိန်းသိမ်းစေခဲ့၏။ ဓုတင် အကျင့် ခိုင်မြဲစေရန် ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းရပေလိမ့်မည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ပဓာန မှာ သမာဓိဖြစ်၏။ သမာဓိဟူသည် အဘယ်နည်း-

ကုသိုလ်စိတ်ရှိသော ကေဂ္ဂတာ စေတသိက်သည် သမာဓိ မည်၏။ ကောင်းစွာထားခြင်း သမာဓာန အနက်ကြောင့် သမာဓိ ဟု ဆိုအပ်၏။ တခုတည်းသော အာရုံ၌ စိတ် စေတသိက် တို့ကို အညီအညွတ် ဖရှိဖရဲ မကွဲမပြား ကောင်းစွာ ထားတတ်သော တရားသည် သမာဓာန မည်၏။ အထူးထူးသော အာရုံသို့ မပျံ့လွင့် စေမူ၍ ကောင်းစွာ ထားခြင်းပင်တည်း။

သမာဓိသည် သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို အထူးထူးသော အာရုံသို့ မပျံ့မလွင့်စေခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိတ်ကို ထိုထို အာရုံသို့ ပျံ့လွင့် စေတတ်သော ဥဒ္ဓစ္စကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကိစ္စ ရသ ရှိ၏။ ဥဒ္ဓစ္စကို ဖျက်ဆီးနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ဂုဏ်ရှိ၏။ မတုန် မလှုပ်သောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ခြင်း ပစ္စုပ္ပန်ရှိ၏။ ချမ်းသာသောသူ၏ စိတ်သည် တည်ကြည်၏ဟု ဟောတော်မူ သောကြောင့် သုခသည် သမာဓိ၏ နီးစွာသော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။

သမာဓိကို ဘယ်သို့ပွားမည်နည်း၊ သီလကို သုတ်သင်၍ စင်ကြယ်သော သီလ၌တည်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပလိဗောဓကို ဖြတ်ပယ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးတတ်သော မိတ်ဆွေကောင်းသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် မိမိ ရေိုက် ဝါသနာ အားလျော်စွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူ၍ သင့်လျော်သော နေရာ၌ ပွားအပ်၏။

ပလိဗောဓ

ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ ပလိဗောဓကို ဖြတ်ပယ်ရမည်။ ပလိဗောဓဆိုသည် ကြောင့်ကြမှုပင် ဖြစ်၏။ ကြောင့်ကြမှုမှာ ဆယ်မျိုးရှိ၏— ၁—ကျောင်း၊ ၂—ဒါယကာ၊ ၃—လာဘ်လာဘ၊ ၄—ဂိုဏ်း ဂဏ၊ ၅—အမှု ကိစ္စ၊ ၆—ခရီးဝေး သွားခြင်း၊ ၇—မိဘ ဆွေမျိုး၊ ၈—အနာ ရောဂါ၊ ၉—စာပေ၊ ၁၀—တန်ခိုး။

ဤ ကြောင့်ကြမှု ဆယ်မျိုးကို ဖြတ်ပယ်ပြီးမှ ကမ္မဋ္ဌာန်း ထိုင်ရမည်။ ကျောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပလိဗောဓ ရှိသည့် မရှိသည့် ဤသို့ စံယူနိုင်၏။

အနုရာဓမြို့မှ အဆွေခင်ပွန်း နှစ်ယောက်သည် ထူပါရုံကျောင်းသို့သွားပြီး ရဟန်းပြုကြ၏။ ပြီးလျှင် ရဟန်းတပါးသည် ပါစိနခဏ္ဍ ရာဇိ အမည်ရှိသော တောရွာသို့ သွားပြီး တောနေရဟန်းလုပ်၏။ အခြား တပါးကား အနုရာဓမြို့ ထူပါရုံကျောင်း မှာပင် နေ၏။

ဆယ်နှစ်ခန့် ရှိသောအခါ တောနေရဟန်းသည် အဆွေခင်ပွန်းရှိရာ ထူပါရုံကျောင်းသို့ အလည် ရောက်လာ၏။ သူ၏ အဆွေသည် မြို့၌နေသည်မှာ နှစ်ကာလ အတန် ကြာလှပြီဖြစ်၍

အလုပ်အကျွေး ဒါယကာ တောင့်တောင့်တင်းတင်း ရှိလိမ့်မည်။ သူတို့သည် ညနေချမ်းတွင် မှီဝဲရန်အတွက် ထောပတ်၊ သကာ၊ အဖျော်ယမကာ တစုံတရာ ပို့လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်၏။ သို့ရာတွင် အိပ်သည်တိုင်အောင် ဘယ်သူမျှ ရောက်မလာ။ မနက် စောစော၌ ယာဂုစသော ခဲဘွယ်များ ပို့လေမည်လားဟု စဉ်းစားပြန်၏။ သို့ရာတွင် ဆွမ်းခံ ဝင်သည့်တိုင်အောင် မည်သူမျှ မလာ။ မြို့ဘုန်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်သော အခါဘွင်လည်း ရသမျှနှင့် တင်းတိမ်လိုက်သည်ကို တွေ့ရ၍ စုံစမ်းကြည့်သည်-

“အရှင် အသို့ပါနည်း အခါခပ်သိမ်း ဤသို့ပင်လော”

“ငါ့ရှင် ဟုတ်ပါ၏”

“သို့ဖြစ်ပါလျှင် ကျွန်ုပ်နှင့်အတူ ပါစိန် ခဏ္ဍာရဇိသို့ ကြွပါလော။ ထိုဘွင် ဆွမ်းကွမ်းကိစ္စ ချမ်းသာလှပါ၏”

ထိုအခါ မြို့ခနုရဟန်းသည် တစုံတရာ ဘာမျှ မပြောဘဲ ပါစိန်ခဏ္ဍာရဇိဘက်သို့ ရှေးရှုသွားလေ၏။

“အရှင် ဘယ်သို့ပါနည်း”

“ပါစိန် ခဏ္ဍာရဇိ အရပ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး စကားကို သင်ပြောကြားသည့် မဟုတ်ပါလော”

“ဪ ဟုတ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထူပါရုံကျောင်း၌ အရှင်၏ ပရိက္ခရာ ပစ္စည်း ဥစ္စာများ ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော”

“မရှိပါ။ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်မှာ သံသိက ပစ္စည်းဖြစ်၍ သိုမှီး သိမ်းဆည်းခဲ့ပါပြီ။ ထိုမှ တပါး ကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်း မရှိပါ”

“သို့ရာတွင် အကျွန်ုပ်၏ တောင်ဝှေး၊ ဆီကျည်နှင့် ဘိနပ်အိတ် ကျန်နေပါသေးသည်” ။

“ငါ့ရှင် သင်သည် တရက်မျှ နေပါလျက် ဤမျှ ပစ္စည်း ဥစ္စာ များပြားဘိသည်”

ထိုအခါ တောနေရဟန်းသည် အရှင်၏ ခြေကို ဦးခေါင်းဖြင့် ထိကာ-“အရှင်ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အလုံးစုံသော အရပ်၌ပင် ဘောရမည်ပါသည်-”ဟု လျှောက်ကြားလိုက်လေသည်။

ဤတွင် ကျောင်း ပလိဗောဓ ရှိသူနှင့် မရှိသူကို တွေ့နိုင်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထူပါရုံ ရဟန်းကဲ့သို့ ကျောင်း ပလိဗောဓ ပြတ်ကင်းရမည်။ ပလိဗောဓ ရှိနေပါလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားသဖြင့် သမာဓိ မရနိုင်၊ ဒုတိယ ပလိဗောဓမှာ ဒါယကာ ဖြစ်၏။ ဆွေမျိုး ဉာဏာ အလုပ် အကျွေး ဒါယကာတို့၌လည်း ကြောင့်ကြမှုကို ဖြတ်ပယ်ရမည်။ ဤအတွက် ရဟန်းငယ်ဘဝကို စံယူနိုင်၏-

ကောရဏ္ဏ ကကျောင်းတွင် မထေရ်ကြီး၏ တူ ရဟန်းငယ်ဘဝပါး ရှိ၏။ သူသည် ပါဠိသင်ရန် ရောဟဏ ဇနပုဒ်သို့ သွားနေ၏။ မထေရ်ကြီး၏ နှမ ဒါယိကာမကြီးသည် အခါခပ်သိမ်း သား ရဟန်းငယ်၏ အကြောင်းကို မေးလျှောက်၏။ တနေ့၌ မထေရ် ကြီးသည် ရဟန်းငယ်ကို ခေါ်ဆောင်ရန် ရောဟဏ ဇနပုဒ်သို့ ရှေးရှု သွား၏။

ရဟန်းငယ်လည်း ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်၊ မိဘတို့နှင့် ကွဲကွာနေသည် မှာ နှစ်ကာလ ကြာလှပြီဖြစ်၍ တွေ့ဆုံရန် ရောဟဏဇနပုဒ်မှ ထွက် လာ၏။ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းနား သစ်ပင်ရိပ်တွင် မထေရ်ကြီးနှင့် တွေ့၍ ဝတ်ပြု၏။ မထေရ်ကြီးက ဘယ်သို့ သွားမည်နည်းဟု မေးသော အခါ မိမိ အကြံရှိသောအကြောင်းကို လျှောက်ကြား၏။

“သင်ကား ကောင်းစွာ ပြုအပ်ပေ၏။ သင်၏ ဒါယိယာမကြီးလည်း အခါမပြတ် မေး၏။ ထို့ကြောင့် သင့်ကို ခေါ်ရန် ငါလာခဲ့၏။ သင်သွားချေလော့၊ ငါမူ ဤအရပ်၌ ဝံ့ ကပ်အံ့—” ဟု ဆို၍ ရဟန်းငယ်ကို လွှတ်လိုက်၏။

ကောရဏ္ဏဘကျောင်းမှာ ရဟန်းငယ်၏ အမိ အဘ ဆောက်လုပ်သော ကျောင်းဖြစ်၏။ ထိုကျောင်းသို့ ရဟန်းငယ် ရောက်သော နောက်တနေ့တွင် အဘသည် ကျောင်းသို့လာ၍ လျှောက်၏—

“အရှင်ဘုရား ကျွန်ုပ်တို့၏ ကျောင်းမှာ အရှင်အား ဝတ်၍ပါသည်”။

“ဒါယကာ အဘယ်သို့သော ဝတ်ပါနည်း”။

“သုံးလတ်လုံး ကျွန်ုပ်တို့အိမ်၌ ဆွမ်းခံ၍ ဝါကျွတ်၍ ကြွသွားသောအခါ ပန်ကြားရပါသည်”။

ရဟန်းငယ်သည် ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် သည်းခံလေ၏။ ဆွမ်းခံချိန်၌ အမိ၊ အဘ အိမ်သို့ သွား၏။ သူ့ကို ဘယ်သူမျှ မမှတ်မိကြ။ သုံးလတ်လုံး အမိ အဘအိမ်၌ ဆွမ်းစား၍ ဝါကျွတ်လေသော်— “ငါ သွားတော့အံ့—” ဟု ပန်ကြားလေ၏။

အမိ အဘတို့သည် ဆွမ်းကျွေးပြီးလျှင် ဆီကျည်ကိုပြည့်စေ၍ တင်လဲခဲနှင့် ကိုးတောင်ရှည်သော သင်္ကန်းလျှာအဝတ်ကို လှူဒါန်းလိုက်၏။ ရဟန်းငယ်သည် အနုမောဒနာပြု၍ ရောဟဏဇနပုဒ်သို့ ရှေးရှု သွားလေ၏။

မထေရ်ကြီးလည်း သီတင်းကျွတ်၍ ပြန်ကြ လာလေသော် ယခင်တွေ့သော နေရာမှပင် ထိုရဟန်းငယ်နှင့် တွေ့ဆုံပြန်လေ၏။

“ကောင်းသော မျက်နှာရှိသော ငါ့ရှင် သင်သည် ဒါယိကာမကြီးကို တွေ့အပ်ပြီလော”

“အရှင်ဘုရား တွေ့ခဲ့ပါပြီ—” ဆို၍ အလုံးစုံသော အကြောင်းအရာတို့ကို လျှောက်ကြားပြီးလျှင် မိဘတို့လှူလိုက်သော ဆီဖြင့် မထေရ်ကြီး၏ခြေကို သုတ်လိမ်း၍ တင်လဲခဲ့ဖြင့် အဖျော်ပြုလုပ်၏။ သင်္ကန်းလျှာ ကိုးတောင်ကို ကပ်လှူ၍—“အကျွန်ုပ်အား ရောဟဏဇနပုဒ်သည်သာ သပ္ပာရဖြစ်ပါ၏—” ဟု လျှောက်၍ သွားလေ၏။

ကောရဏ္ဍကရွာသို့ မထေရ် ရောက်သော် အမိ ဒါယိကာမကြီးသည် သား ရဟန်းကိုမမြင်သဖြင့်— “အရှင်ဘုရား ကျွန်ုပ်၏ သား ရဟန်းငယ်သည် ကွယ်လွန်၍ မပါလာလေသလော—” ဟု ပြော၍ ခြေရင်း၌ ငိုကြွေး၏။

ထိုအခါ မထေရ်သည် သင်တို့သား ရဟန်းငယ် တဝါတွင်းလုံး သင်တို့အိမ်၌ နေ့တိုင်း ဆွမ်းစားခြင်း၊ တရားဟောခြင်းများ ပြုသွားပုံကို ပြောပြ၍ လှူလိုက်သော သင်္ကန်းလျှာ အဝတ်ကို ထုတ်ပြ၏။

ထိုအခါမှ အလုံးစုံ အကုန်သိ၍ အမိ ဒါယိကာမကြီးသည် သား ရဟန်းငယ်ကြွသွားရာ လမ်းခရီး၌ ဝတ်လျက် ရှိခိုးပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရားသည် ဤရဟန်းမျိုးကို သက်သေပြု၍ ရထဝိနိတ၊ နာဠက၊ တုဝဇ္ဇက၊ မဟာအရိယဝံသ သုတ်တို့ကို ဟောကြားတော်မူလေသလော၊ မိဘအိမ်၌ တဝါတွင်းလုံး နေ့တိုင်း ဆွမ်းစား တရားဟောလျက် သားအမိဖြစ်ကြောင်းကို မမြက်မဆို့၊ အံ့သြဘွယ်ပေတကား—” ဟု ဆိုလေသည်။

ဤကဲ့သို့သောရဟန်းအား မိဘသည်ပင် ပလိဗောဓ မဖြစ်၊ တတိယ ပလိဗောဓမှော ပစ္စည်းလေးပါး လာဘ်လာဘ ဖြစ်၏။

ဘုန်းကံကြီးသော ရဟန်းအား ရောက်ရာအရပ်၌ ပစ္စည်းလေးပါး လှူကြ၍ တရားဟောရသဖြင့် တရားအားထုတ်ခွင့် မရ၊ ပင့်ဘိတ် ရာသို့ကြွသွားရန် အမြဲ အားထုတ်ရ၏။ ထို ရဟန်းသည် အသိ အကျွမ်းမရှိရာသို့ တပါးတည်း ကြွသွား၍နေလျှင် ထို ပလိဗောဓ ပြတ်၏။

မိမိ ဂိုဏ်း ဂဏနှင့်ပတ်သက်၍ ကြောင့်ကြမှု ရှိနေလျှင်လည်း တရားအလုပ်ကို အားမထုတ်နိုင်။ ထို့အတူ ဗာဟိယ အလုပ် ကိစ္စများသော ရဟန်း၊ ခရီးရှည်သွားရန်ရှိသော ရဟန်း၊ မိဘ ဆွေမျိုး ဆရာသမား စသူတို့အပေါ် သံယောဇဉ် တွယ်သော ရဟန်းတို့လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို စောက်ချ မလုပ်နိုင်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း လုပ်ငန်းသို့ ဝင်လိုလျှင် ထိုအရာတို့ကို ဖယ်ခွာရမည်။ အနာရောဂါ ရှိပါလျှင် ဆေးကုပစ်ရမည်၊ မပျောက်နိုင်ပဲ ရှိနေ ပါလျှင်—“ငါသည် သင်၏ ကျေးကျွန် မဟုတ်၊ သင့်ကို လုပ် ကျွေးရသဖြင့် ဘဝသံသရာမှ ခုက္ခရောက်လှပြီ—”ဟု မိမိကိုယ်ကို ကဲ့ရဲ့ပြီး တရားအလုပ် အားထုတ်ရမည်။

ပရိယတ် သင်ကြား၍ သရဇ္ဈာယ်ခြင်း စသည်ဖြင့် အားထုတ် သူအားသာ စာပေ ပလိဗောဓ ဖြစ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ် အားထုတ်လျှင် ယင်း စာပေ ပလိဗောဓကိုလည်း ပယ်ရမည်။

မဇ္ဈိမ နိကာယ်သင်သော ရေဝတ မထေရ်သည် မလယဝါသီ ရေဝတ မထေရ်ထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူ၍ ၁၉ နှစ် ပတ်လုံး ပရိယတ် ကို ဖြတ်ထား၏။ အနှစ် ၂၀ မြောက်တွင် ရဟန္တာဖြစ်၏။ ထိုအခါ စာသင်ရန် လာသော ရဟန်းတို့အား အစ အဆုံးယုံမှား မရှိ ကောင်းစွာ ပို့ချနိုင်၏။

ကာရုဠိယ တောင်မှာ နေသော နာဂ မထေရ်သည်လည်း
၁၈ နှစ်ပတ်လုံး ပရိယတ်ကို လွတ်ထားပြီးမှ ဓာတုကထာကို
မမှား မယွင်း ပြည့်စုံစွာ ရွတ်ဆိုနိုင်၏။

တိပိဋက စူဠာဘယ မထေရ်သည်လည်း ဆရာ့ထံ အဋ္ဌ
ကထာ မသင်ယူပဲ ပိဋကတ် သုံးပုံ ပြန်မည်ဟု ရှေ့စည်ကြီးကို
တီး၏။ ရဟန်းတို့က ဆရာ့ထံ နည်းမခံသူကို စာပြန်ခွင့် မပေး
လိုဟု ဆိုကြ၏။

ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာက- “ငါ့ရှင် အဘယ ဤပုဒ်ကို ဆရာမြတ်တို့
အဘယ်သို့ ဆိုကုန်သနည်း-”ဟု မေး၍ ဤသို့ ဆိုပါသည်ဟု
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ လျှောက်လတ်သော် ‘ဟင်’ဟု ဆို၍ တား၏။

တနည်း ပြင်၍လျှောက်ပြန်လည်း ဟင်-ဟင်ဟု သုံးကြိမ်တိုင်
အောင်တား၍- “ငါ့ရှင် ပဌမ စကားသည် ဆရာစဉ် အယူ
ဖြစ်၏။ ဆရာ့ထံ သင် နည်း မခံသောကြောင့် တည်တံ့စွာ
မထားနိုင်ဖြစ်ရ၏။ ဂင်္ဂါ တဘက်သို့ ကူး၍ မဟာဓမ္မ ရက္ခိတထံ
သွားချေဦးလော့-”ဟု စေလွှတ်လိုက်၏။

အဘယ မထေရ်ကား သောတာပန် တည်လေပြီ။ သူသည်
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အမိန့်အတိုင်း မဟာဓမ္မ ရက္ခိတထံသို့ သွား၏။
ထိုအခါ မဟာဓမ္မ ရက္ခိဘက “ငါ့ရှင် အဘယ ငါ စာမကြည့်
သည်မှာ နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ရှိပြီ။ ညအခါ လာ၍ ရွတ်ဆိုလော့
နေအခါ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြမည်-”ဟု ဆို၏။ သို့ဖြင့် စာပေ သင်
ကြားပြီးသောအခါ သူ့ထံ မဟာဓမ္မ ရက္ခိတကတောင်းပန်၏-

“ကျွန်ုပ်အား ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားပါလော့။ ရောက်
ဘူးသူ၏ ခရီးစဉ်ကား တခြားဖြစ်ပါသည်။”

မဟာဓမ္မရက္ခိတသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နာကြားပြီးသောအခါ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလေ၏။ ထိုအခါ အဘယ မထေရ်က ရဟန်းများအား ပြောကြား၏—

“ငါ့ရှင်တို့ ငါတို့၏ ဆရာမြတ်အား အရဟတ္တမဂ်သည် လျော်၏။ ဖြောင့်မတ်သော အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ဖြစ်၏။ မိမိ တပည့်သံဃ်သော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောပါဟု တောင်းပန်တော်မူပေသည်”။

ဤသို့သော မထေရ်တို့အား စာပေ ပလိဗောဓ မဖြစ်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရသော တန်ခိုးသည် ဣဒ္ဓိ ပလိဗောဓ မည်၏။ ပက်လက်အိပ်သော သူငယ်သဖွယ် နုနယ်သော သစ်ပင်ငယ် တန့်စောင့်ရှောက်နိုင်ခဲ့၏။ အနည်းငယ်သော အာရုံမျှဖြင့် ပျက်နိုင်၏။ သို့ရာတွင် ဝိပဿနာ၏သာ ပလိဗောဓ ဖြစ်သည်။ သမာဓိ၏ ပလိဗောဓ မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာပွားလိုသော အမျိုးကောင်းသားသည် ထိုပလိဗောဓကို မငြိ မကပ် ပယ်ဖြတ်ရာ၏။ သမာဓိ ပွားလိုသူကား ကြွင်းသော ပလိဗောဓ ကိုးပါးကိုသာ ပယ်ဖြတ်ရာ၏။

ပလိဗောဓ အငယ်ကလေးများ ရှိသေး၏။ ယင်းတို့မှာ ရှည်သော ဆံပင်၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းတို့နှင့် ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့သော အဝတ်သင်္ကန်း စသည်တို့ဖြစ်၏။ ယင်းတို့ကို ရိတ်ဖြတ် ဖွတ်လျော်ထေးဖာပြီးဖြစ်၍ ကြောင့်ကြ ကင်းစေရာ၏။

ကလျာဏ မိတ္တ

ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်လိုသူသည် ပလိဗောဓတို့ ပယ်ရှားပြီးနောက် ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးတတ်သော မိတ်ဆွေကောင်းကို

ချဉ်းကပ်ရမည်၊ ကောင်းသော အဆွေ ခင်ပွန်း ကလျာဏ မိတ္တ ဆိုသည်ကား—

သီလစင်ကြယ်၍ ချစ်ဖွယ်သောဂုဏ်၊ သမာဓိကြောင့် အလေး အမြတ်ပြုအပ်သောဂုဏ်၊ မေတ္တာရေချမ်း မခန်းအောင် ပွားစေ အပ်သောဂုဏ်၊ သူ့ကို ကောင်းအောင် ဆုံးမတတ်သောဂုဏ်၊ သူတပါးအဆိုကို ခံယူနိုင်သောဂုဏ်၊ နက်နဲသော တရားစကား ပြောကြားတတ်သောဂုဏ်၊ မလျှောက်ပတ်သော အရာ၌ မတိုက် တွန်းအပ်သောဂုဏ်—ဤဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော မိတ်ဆွေကောင်း ကို ဆည်းကပ်အပ်၏။

“အိုအာနန္ဒာ တထာဂတ ဟူသော မိတ်ဆွေကောင်းကို အကြောင်းပြု၍ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း ဇာတိသဘော မကင်းသူတို့ သည် ထိုဇာတိသဘောမှ ကင်းလွတ်ကြကုန်၏—”ဟု အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော အခြင်းအရာတို့နှင့်ပြည့်စုံသော ကလျာဏမိတ္တမည်၏၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ယူအပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ကောင်းစွာ ယူအပ်သည် ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည် ဖြစ်မှုကား မဟာ သာဝကထံ၌ ယူခြင်းငှာ သင့်၏၊ မဟာ သာဝကတို့ မရှိခဲ့သော် ရဟန္တာ၏ အထံ၌ ယူအပ်၏။

အဘယ်သို့နည်း၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ငါ ရဟန္တာဟု မိမိ ကိုယ်ကို ဖော်ပြပါမည်လော၊ မိမိ ကိုယ်ကို ရဟန္တာဟု အဘယ် ကြောင့် ဆိုသင့် သနည်း။

ဘာဝနာမှ အားသန်သည်၏အဖြစ်ကိုသိ၍ ပဋိပတ်၏ အချဉ်း နှီးမဟုတ်ကြောင်းကို ပြနိုင်၏၊ အဿဂုတ္တ မထေရ်သည် ကိုယ်

အသက်ကို မငဲ့ကွက်မူ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သော ရဟန်းအား ဤရဟန်းသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းမှု ပြုအား သန်ပေသည်ဟုသိ၍ ကောင်းကင်၌ စမ္မခံခင်းပြီးလျှင် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေ၍ အနွယ် အဆက် ကိုစောင့်ရန် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားဘူးသည် မဟုတ်ပါလော။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မရှိလျှင် အနာဂါမ်၊ သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန်၊ စျာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူအပ်၏။ ထိုကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိလျှင် စာပေ ပရိယတ်နှင့်ပြည့်စုံသော ကလျာဏပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်ထံတွင် ယူနိုင်လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကလျာဏ မိတ္တဂုဏ် အလုံးစုံနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ရပေမည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူမည့် တပည့်ကလည်း တပည့်ကောင်းဖြစ်ရမည်။ စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿ မသေရ်၏ တပည့် သုံးဦးကဲ့သို့ ကျင့်အပ်၏။

ထိုမထေရ်၏ တပည့် သုံးဦးတို့သည် ဆရာ့ထံ ချဉ်းကပ်၍ အသီးသီးတာဝန်ခံ၍ ကိုယ် အသက်ကို စွန့်လှူကြလေသည်-

“အရှင်မြတ်အား အကျိုးရှိမည်ဆိုပါလျှင် အသူတရာချောက် အတွင်း ခုန်ဆင်းပါမည်-” ဟု ပဌမ တပည့်က ဝန်ခံ၏။

ဒုတိယ တပည့်ကလည်း- “အရှင်မြတ်အား အကျိုးရှိမည်ဆိုပါလျှင် ဖနောင်မှစ၍ တကိုယ်လုံးတိုင်အောင် ကျောက်ဖျာ၌ အပွတ်အသွေး ခံပါမည်” ဟု ဝန်ခံ၏။

တတိယ တပည့်ကလည်း- “အရှင်မြတ်အား အကျိုးရှိမည်ဆိုပါလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ချုပ်စေ၍ အသေခံပါမည်-” ဟု ဝန်ခံ၏။

ဤသို့ အသက်ကို စွန့်လှူခြင်းသည် ဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။

တသိန်းတန် ကာသိတိုင်းဖြစ် ပုဆိုးကို သင်္ကန်း နှမ်းသော ရဟန်းအား လှူသောအခါ သင်္ကန်းအတွက် အပိုင်းပိုင်း ဖြတ် သည်ကိုမြင်လျှင် အလွန် ဝမ်းမြောက် ကြည်နူးသကဲ့သို့ ဘေးအန္တရာယ်ကြုံလျှင် ဆရာအား အသက်လှူပြီးပြီဟု ကြောက်လန့်ခြင်းမရှိပဲ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ဖြစ်သော အကျိုးကို ရလေသည်။

ဆရာကောင်း ဆရာမြတ်ထံမှ မိမိနှင့်သင့်သော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ယူပြီးလျှင် သင့်လျော်သော နေရာသို့ သွားရမည်၊ သင့်လျော်သော နေရာမှာ အင်္ဂါ ငါးပါးရှိ၏—

တဂါဝုတ်ထက် မလွန် တာငါးရာ အတွင်း မနီးသဖြင့် မဝေးမနီးခြင်း တပါး၊ ရှင်လူ မပြွမ်းခြင်း တပါး၊ ဆူညံသော အသံကင်းဆိတ်ခြင်း တပါး၊ မှက်ခြင် စသည် နည်းပါးခြင်း တပါး၊ ပစ္စည်းလေးပါး ရလွယ်ခြင်း တပါး၊ ဗဟုဿုဘရှိသော မိတ်ဆွေရှိခြင်း တပါး ဤအင်္ဂါ ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော နေရာ မှာ နေရာ၏၊ အပြစ် ၁၈ ပါးရှိသော ကျောင်းသင်္ခမ်းကို ရှောင် ရှားရမည်—

အများနှင့် ဆက်ဆံသော ကျောင်းကြီး၊ ပြုဘွယ် ကိစ္စများ သော ကျောင်းအို့၊ လမ်းမကြီးနှင့် နီးသော ကျောင်း၊ ရေခပ်သူ များသော ရေတွင်း ရေကန် ရေအိုင်နှင့် နီးသော ကျောင်း၊ ဟင်းရွက်တောနှင့်နီးသော ကျောင်း၊ ပန်းတောနှင့် နီးသော ကျောင်း၊ သစ်သီးပင်ရှိသော ကျောင်း၊ လူစုံရောက်တတ် ချီးမွမ်းအပ်သော ကျောင်း၊ မြို့နှင့်နီးသော ကျောင်း၊ ထင်းတော နှင့်နီးသော ကျောင်း၊ လယ်ယာနှင့် နီးသော ကျောင်း၊ ရန်သူရှိ သော ကျောင်း၊ ဆိပ်ကမ်းများနှင့် နီးသော ကျောင်း၊ သဒ္ဓာသူ နည်းပါး အစွန်အဖျားကျသော ကျောင်း၊ မင်းဘေးများသော

နယ်ခြား ကျောင်း၊ မိန်းမဘေး၊ ဘီလူးဘေး ရှိသော ကျောင်း၊
မိတ်ဆွေကောင်း မရှိသော ကျောင်း၊

ဤကျောင်း ၁၈ ရပ်သည် သမာဓိရရန် မလျောက်ပတ်၊
ရပြီးသော သမာဓိပင် ပျက်တတ်သောကြောင့် ဝေးစွာ ရှောင်
ကြဉ်အပ်၏။

စရိုက် ခြောက်ပါး

ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်အားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိစရိုက်အား
လျော်သော နေရာတွင် နေ၍ မိမိစရိုက်နှင့် လျောက်ပတ်သော
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းရမည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မိမိ စရိုက်ကို
လည်း သိရပေမည်။

စရိုက်သည့် ရာဂ စရိုက်၊ ဒေါသ စရိုက်၊ မောဟ စရိုက်၊
သဒ္ဓါ စရိုက်၊ ဗုဒ္ဓိ စရိုက်၊ ဝိတက် စရိုက် ဟူ၍ ခြောက်ပါး
အပြားရှိ၏။ ဘယ်သူ၌ ဘယ်စရိုက်များသည်ကို အနေ အထိုင်၊
အလုပ် အကိုင်၊ အစား အသောက်၊ အကြည့် အရှုအားဖြင့်
သိနိုင်၏။ မာဂဏ္ဍိယသုတ်၌ ဤသို့လာ၏—

ရာဂ ပြောထူသူ၏ ခြေရာသည် အလယ် မထိ၊
ဆောင့်ကြားကြားရှိ၏။ ဒေါသ ပြောထူသူ၏ ခြေရာ
သည် နောက်အဘို့ကို ဆွဲငင်သကဲ့သို့ ရှိ၏။ မောဟ ပြော
ထူသူ၏ ခြေရာသည် အဆောတလျင် ခြေဖျား ဖနောင့်
ဖြင့်သာ ထောက်နင်းမိ၏။ ကိလေသာ အမှီးကို ဖြတ်ချိုး
ခွာချ ပြီးသူ၏ ခြေရာသည် တညီ တညွတ် ကောင်းစွာ
ထိသည်ဖြစ်၏။ ဤခြေရာသည် ကိလေသာ ကင်းကွာ
သူ၏ ခြေရာတည်း။

ရာဂသည် အကုသိုလ် အဘို့၌ နူးညံ့၏။ ကာမဂုဏ်ကို ရှာဖွေ၏။ သဒ္ဓာသည် ကုသိုလ် အဘို့၌ နူးညံ့၏။ သီလ စသောဂုဏ်ကို ရှာဖွေ၏။ ဤတရား နှစ်ပါးမှ သဘောခြင်း တူသောကြောင့် ရာဂများလျှင် သဒ္ဓာ များတတ်၏။ သဒ္ဓာများလျှင်လည်း ရာဂ များတတ်၏။

ဒေါသသည် အာရုံ၌ မကပ်ငြိ၊ မဟုတ်သော အပြစ်ကို ရှာဖွေ၏။ ပညာလည်း အာရုံ၌ မကပ်ငြိ၊ ဟုတ်သော အပြစ်ကို ရှာဖွေ၏။ သဘောချင်း တူသည်။ ဒေါသများလျှင် ပညာများ၏။ ပညာများလျှင်လည်း ဒေါသများ၏။

မောဟသည် အနှောင့်အရှက်များ၍ မတည်ကြည်၊ မသက်ဝင် နိုင်ခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်၏။ ဝိတက်သည် အကြံများ၍ မတည်ကြည်၊ လျင်စွာကြံခြင်းဖြင့် တုန်လှုပ်၏။ သဘောချင်း တူသည်။ မောဟ များလျှင် ဝိတက်များ၏။ ဝိတက်များလျှင်လည်း မောဟများ၏။

ဣဋ္ဌာရုံ၌ လေ့ကျက်သူ၊ နတ်ပြည်မှ လာသူတို့အား ရာဂများ တတ်သည်။ သတ်ဖြတ်ခြင်း၌ လေ့ကျက်သူ၊ ငရဲမှ လာသူတို့အား ဒေါသ များတတ်သည်။ သေအရက် သောက်စားသူ၊ အမေး အမြန်းနည်းသူ၊ တိရစ္ဆာန်ဘဝမှ လာသူတို့အား မောဟ များ တတ်သည်ဟု ဆိုကုန်၏။

သို့ရာတွင် ကုသိုလ်ပြုစဉ် ရာဂခြံရံ၍ ထိုက်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေ သောသူသည် ရာဂစရိုက် ရှိသူဖြစ်၏။ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဝိတက် ခြံရံလျှင် ထို့အတူတည်း။ ပညာခြံရံလျှင် ဗုဒ္ဓိ စရိုက်ရှိသူ၊ သဒ္ဓာ ခြံရံလျှင် သဒ္ဓာစရိုက်ရှိသူ ဖြစ်၏။

စရိုက်ညံ့လျှင် ခွေးမြီးကောက်နှင့် တူ၏။ ကျည်ထောက်စွပ်၍ မဖြောင့်နိုင်၊ စရိုက် သဘောသည် မပြတ် ဖြစ်တတ်၏။ မိုးမမြင်

လေမမြင် အဆင်ခြင် မရှိ စုတ်ထိုး မရ၊ နွားငတ် ရေကျ ဖြစ်တတ်၏။ ပဋိသန္ဓေကံ ပြုစဉ်ကပင် မျိုးဆက် ပါသောကြောင့်တည်း။ သို့ကြောင့် ကုသိုလ်ပြုသောအခါ ရာဂစသည် မမြဲရံပဲ သဒ္ဓါ၊ ပညာ ခြံရံအောင် သတိကြီးစွာ ထားအပ်၏။ အပျော်နှင့် အကြွား ကလည်း ကုသိုလ်ဟန် ဆောင်၍ ပြိန်းအသော လူ့ဗာလကို လှည့်စားလေ့ရှိ၏။

ရာဂစရိုက် ရှိသူသည် ဆေးခြောက်မှူးသကဲ့သို့ သိမ်မွေ့သော အမူအရာရှိ၏။ ခြေရာအလယ် မထင်အောင် တဖြည်းဖြည်း နင်း၍ သွားတတ်၏။ အင်္ဂါကြီးငယ် ကောင်းစွာထား၍ အိပ်၏။ ထသော အခါ ဖြည်းဖြည်း သာသာ စကားတုံ့ပေး၍ ထ၏။ ကိစ္စပြုရာ၌ သပ်ရပ်၏။ အဝတ်အရုံ သေသပ်၏။ ချို ဆိမ့် မွှေးကြိုင် ကြိုက်၏။ အရသာခံ၍ အဝန်းညီစွာ စားတတ်၏။ ဣဋ္ဌာရုံမြင်လျှင် မခွာ ရက်အောင် ခင်မင်၏။

ဒေါသစရိုက်ရှိသူသည် နွားရူး စူးထိုး နဖားကြီးတင်းသကဲ့သို့ ရူးရှားသော အမူအရာရှိ၏။ ခြေစွန်းဖြင့် တူးသကဲ့သို့ ဒရွတ် တိုက်၍ သွားတတ်၏။ မျက်မှောင်ရုံ၍ အိပ်၏။ လျင်စွာ စကား တုံ့ပေး၍ ထ၏။ ကိစ္စပြုရာ၌ မသပ်ရပ်။ အဝတ် အရုံ တင်းကြပ်၍ မညီရှိ၏။ ချဉ် ငန့် စပ် ခါး ကြိုက်၏။ အရသာ မခံ၊ ခံတိုင်း အပြည့်အဖောင်း စား၏။ အနိဋ္ဌာရုံ မြင်လျှင် ကဲ့ရဲ့လွယ်၏။

မောဟစရိုက်ရှိသူသည် ပတိုင်းသီးစားမိသော ဖွတ်ပဒတ်ကဲ့သို့ ငေးမှိုင်သော အမူအရာရှိ၏။ အသွား ကြံ့ကြာ၏။ ကိုယ်လက် တောင့်တင်းသကဲ့သို့ ချွတ်ချော်စွာနင်း၍ သွားတတ်၏။ မှောက်ခုံ ကားယား အိပ်၏။ တအင်အင်ပြု၍ ဖြည်းဖြည်းထ၏။ ကိစ္စပြုရာ၌ သိပ်သည်းခြင်း မရှိ။ အဝတ်အရုံ ရှုပ်ရှုပ် ထွေးထွေး မညီမညွတ်

ရှိ၏။ ကြိုက်သောအစာအမြဲမရှိ၊ အလုပ် သေးသေး မညီမညွတ် စားတတ်၏။ လက် နှုတ်ခမ်း ပေကပ် ဖိတ်စင်ခြင်း များ၏။ ပင် ကိုယ်သဘော ချီးမွမ်း ကဲ့ရဲ့ မပြု၊ သံယောင် လိုက်တတ်၏။

သဒ္ဓာစရိုက်ရှိသူ စသည်တို့ကား ရာဂ စသည်တို့နှင့် သဘော ချင်း တူသောကြောင့် အမူအရာ စသည်တို့လည်း တူကုန်၏။

ရာဂ စရိုက်ရှိသူအား ဆွမ်းခံလမ်း ရွာ ဒေါသကာနှင့် ပစ္စည်း လေးဖြာ ရွံ့ဘွယ် စုတ်ချာ အနိဋ္ဌာဖြစ်လျှင် သင့်၏။ ရပ်ခြင်း သွားခြင်း ဣရိယာပုတ် သင့်၏။ ရာဂ မဖြစ်နိုင်။

ဒေါသ စရိုက်ရှိသူ သဒ္ဓာစရိုက် ရှိသူတို့အား သန့်ရှင်းသော ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်လျှင် သင့်၏။ အိပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း သင့်၏။

မောဟစရိုက် ရှိသူအား ကြီးပြန့် ကျယ်ဝင်းသော အာရုံ သင့်၏။ သွားခြင်း ဣရိယာပုတ် သင့်၏။

ဝိတက်စရိုက် ရှိသူအား ကျဉ်းမြောင်း ဖုံးကွယ် သေးငယ် သော အာရုံ သင့်၏။ ရပ်ခြင်း သွားခြင်း သင့်၏။

ဗုဒ္ဓိ စရိုက် ရှိသူအား မသင့်သော အာရုံ မရှိ။

ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်

ကသိုဏ်းဆယ်မျိုး၊ အသုဘ ဆယ်မျိုး၊ အနုဿတိ ဆယ်မျိုး၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ လေးပါး၊ အာရုပ္ပ လေးပါး၊ သညာ တပါး၊ ဝဝတ္ထာန် တပါးဟူ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ် ဖြစ်၏။

ကသိုဏ်းတို့သည်-ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ၊ အာလောက၊ ပရိစ္ဆိန္နကာသ ဟူ၍

အသုဘတို့သည် ဥဒ္ဓုမာတက၊ ဝိနီလက၊ ဝိပုဗ္ဗက၊ ဝိစ္ဆိဒ္ဓက၊
ဝိက္ခာယိတက၊ ဝိက္ခိတ္တက၊ ဟတဝိက္ခိတ္တက၊ လောဟိတက၊ ပုဠ
ဝက၊ အဋ္ဌိက ဟူ၍ ဆယ်ပါးဖြစ်၏။

အနုဿတိတို့သည် ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ သီလ၊ စာဂ၊ ဒေဝတ၊
ဥပသမ၊ မရဏ၊ ကာယကတာ၊ အာနာပါန ဟူ၍ ဆယ်ပါး
ဖြစ်၏။

ဗြဟ္မဝိဟာရသည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ
ဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

အာရုပ္ပသည် အာကာသာနဉ္စာယတန၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန၊
အာကိဉ္စညာယတန၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတန ဟူ၍
လေးပါး ရှိ၏။

အာဟာရ၌ စက်ဆုပ် ရွံရှာဘွယ်ဟူသော အမှတ်သည်
တခုသော သညာမည်၏။

ဓာတ်လေးပါးကို ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းသည် တခုသော
ဝဝတ္ထာန်မည်၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်တို့တွင် ဗုဒ္ဓစသော အနုဿတိ ရှစ်ပါး၊
သညာ၊ ဝဝတ္ထာန် - ပေါင်း ဆယ်ပါးသည် ဥပစာရဈာန်ကို
ဆောင်သော ဥပစာရာဝဟ ကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။ ကြွင်းသော ၃၀
သည် အပ္ပနာဈာန်ကို ဆောင်သော အပ္ပနာဝဟ ကမ္မဋ္ဌာန်း
မည်၏။

အပ္ပနာဝဟ သုံးဆယ်တွင် အသုဘဆယ်ပါး၊ ကာယကတာ၊
ဥပေက္ခာနှင့် အာရုပ္ပ လေးပါးအားဖြင့် ပေါင်း ၁၆ ပါးသည်
တဈာန်သာရသော ဧကဈာန်က မည်၏။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊
မုဒိတာ သုံးပါးသည် လေးဈာန်ကိုရသော စတုက္က ဈာန်က

မည်၏။ ကသိုဏ်း ၁၀ ပါး၊ အာနာပါန-ပေါင်း ၁၁ ပါးသည် ငါးစျာန်ကိုရသော ပဉ္စက စျာန်က မည်၏။

ကသိုဏ်း ၁၀ ပါး၊ အာနာပါန၊ အပ္ပမညာ လေးပါး— ပေါင်း ၁၅ ပါးသည် ဝိတက် စသော စျာန်အင်္ဂါကို လွန်သောကြောင့် အင်္ဂါတိက္ကမ မည်၏။ အာရပ္ပ လေးပါးသည် ကသိုဏ်း အာရုံ၊ ကောင်းကင် အာရုံ စသည်ကို လွန်သောကြောင့် အာရမ္မဏာတိက္ကမ မည်၏။ ကြွင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၂၀ ကား လွန်ခြင်း မရှိကြ။

ကသိုဏ်း ၁၀ ပါးသည် ချဲ့အပ် ပွားစေအပ်သောကြောင့် ဝစုန မည်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ စေတောပရိယ အဘိညာ တို့အား ချဲ့နိုင်သမျှ ကျေးဇူးပြုသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆယ်ပါးတည်း။ ကြွင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၀ ကား မချဲ့အပ်သောကြောင့် အဝစုန မည်၏။

မချဲ့အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၀ တို့တွင် အသုဘ ဆယ်ပါး၊ ကယကတာ၊ အာနာပါန—ဤ ၁၂ ပါးသည် အရပ်ပိုင်းခြား၍ ပွားစေနိုင်သော်လည်း အသုဘကောင် စသည်တို့သာ တိုးပွား၍ အကျိုးမရှိသောကြောင့် မပွားစေအပ်။ အာကာသ ကသိုဏ်းကို ခွာ၍ရအပ်သော အာကာသ ဖြစ်သောကြောင့် မပွားစေအပ်။ နတ္ထိဘောသည် မရှိသောကြောင့် မပွားစေအပ်။ ဒုတိယ၊ စတုတ္ထ အာရပ္ပ၏ အာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉာယတန၊ အာကိဉ္ဇညာယတနနှင့် ကြွင်းသော ၁၂ ပါးသည် ပရမတ် ဖြစ်သောကြောင့် မပွားစေအပ်။

ကသိုဏ်း ၁၀ ပါး၊ အသုဘ ၁၀ ပါး၊ ကာယကဘာနှင့် အာနာပါန-ပေါင်း ၂၂ ပါးသည် ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်သည်။ ကြွင်းသော ၁၈ ပါးမှာ မထင်။

ဗုဒ္ဓ အစရှိသော အနုဿတိ ရှစ်ပါး၊ သညာ၊ ဝဝတ္ထာန်၊ ဝိညာဏဉ္စ ယတန၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတန-ဤ ၁၂ ပါး သည် ပရမတ် တည်းဟူသော သဘာဝဓမ္မကို အာရုံပြု၏။ အပ္ပ မညာ ၄ ပါး၊ အာကာသာနဉ္စ ယတန၊ အာကိဉ္စညာ ယတန- ဤ ၆ ပါးသည် သဘာဝလည်း မဟုတ်၊ ပဋိဘာဂလည်း မဟုတ်သော ပြောမပြနိုင်သော နဝတ္တဗ္ဗ ပညပ်ကို အာရုံပြု၏။

အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာလောက ဟူသော ကသိုဏ်းလေးပါး၊ ဝိပုဗ္ဗက၊ လောဟိတက၊ ပုဠုဝက ဟူသော အသုဘ သုံးပါး၊ အာနာပါန-ဤ ၈ ပါးသည် ပရိကမ္မနိမိတ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ခိုက်၍ လှုပ်သော အခြင်းအရာ တင်သောကြောင့် စလိတကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။ ကြွင်းသော ၃၂ ပါးသည် အစလိတ ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်၌ လှုပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း မရှိ။

ဝါယော ကသိုဏ်းကို မြင်ရာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌ ဝတ္ထုနှင့် ထိရာ ဖြစ်သော ဖုဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ယူရသည်။ ကြွင်းသော ကသိုဏ်း ၉ ပါး၊ အသုဘ ဆယ်ပါး၊ တစပဉ္စက အားဖြင့် ၂၀ ကို မြင်ရာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့်သာ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်ယူရ သည်။ အာနာပါနကို ထိရာဖြစ်သော ဖုဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့်သာ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ် ယူရသည်။ ကြွင်းသော ၁၉ ပါးကို ကြားဘူးရာ သုတ ဝတ္ထုဖြင့် ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်ယူရသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်သော အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပေက္ခာနှင့် အာရပ္ပလေးပါး—ဤငါးပါးကို မပွားအပ်၊ ကြွင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ၃၅ ပါးကို ပွားနိုင်၏။

ကသိုဏ်းဆယ်ပါးသည် အဘိညာဏ်အကြောင်းဖြစ်၏။ အာကာသဗ္ဗ တပါးသော ကသိုဏ်း ၉ ပါးသည် အာရပ္ပဈာန်၏အကြောင်းဖြစ်၏။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာသုံးပါးသည် ဥပေက္ခာဈာန်၏အကြောင်းဖြစ်၏။ အောက်အောက် ဖြစ်သော အာရပ္ပသည် အသက်အထက်ဖြစ်သော အာရပ္ပ၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ နေဝသညာ နာသညာသည် နိရောဓ၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀ လုံးသည် မျက်မှောက် ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း၏ အကြောင်း၊ ဝိပဿနာ၏အကြောင်း၊ ဘဝသမ္ပတ္တိ၏ အကြောင်း ဖြစ်၏။

မရုဏာနုဿတိ၊ အသုဘ ဆယ်ပါးနှင့် မေတ္တာ-ဤကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၂ ပါးသည် ရဟန်းကိစ္စအားလုံး ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရာတိုင်း၌ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် သဗ္ဗတ္ထက ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်၏။ ထိုကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀ လုံးသည် စရိုက်အားလျော်စွာ အမြဲဆောင်အပ်သောကြောင့် ပါရိဟာရိယ ကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။

ဘုရားဂုဏ် စသည်သည် ပရမတ်ဖြစ်၏။ များသော အပြားရှိ၏။ ဆောက်တည်ရာ မရ၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓ အစရှိသော အနုဿတိ ရှစ်ပါး၊ သညာ၊ ဝဝတ္ထာန်— ဤဆယ်ပါး၌ အပ္ပနာ မဖြစ်၊ ဝိညာဏဉာဏတနနှင့် နေဝသညာ နာသညာ ယတန ဈာန်ကား ပရမတ်ကို အာရုံပြုသော်လည်း အာရုံကိုလွန်သော ဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်၏။

အသုဘ၊ ကာယကတာတို့သည် စက်ဆုပ်ဘွယ် ဖြစ်ကုန်၏။ ရေယဉ်ကြမ်း၌ ထိုးဝါးစွမ်းဖြင့်သာ လှေတည် သကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဘွယ် အာရုံဆိုးတို့၌ ဝိဘက် စွမ်းဖြင့်သာ စိတ်တည်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအာရုံ၌ ဝိဘက်ရှိသော ပဌမဈာန်သာ ဖြစ်၏။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့သည် ဒေါမနဿကို ပယ်သဖြင့် ထိုနှင့် ဆန့်ကျင်သော သောမနဿတို့သာ ဖြစ်ထိုက်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအာရုံ၌ သောမနဿရှိသော ဈာန်လေးပါးသာ ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာ၊ အာရပ္ပတို့သည် ကမ္မဿကတာဉာဏ်ဖြင့် လျစ်လျူရှုကုန်၏။ တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက် အားရှိသောကြောင့် ထိုအာရုံ၌ ဥပေက္ခာရှိသော ပဉ္စမဈာန်သာ ဖြစ်၏။

အသုဘ ဆယ်ပါးနှင့် ကာယကတာသတိ—ဤဆုံးဘပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် ရာဂစရိုက်ရှိသောသူအား သင့်လျော်၏။ ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးနှင့် ဝဏ္ဏကသိုဏ်း လေးမျိုး— ဤရှစ်မျိုးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် ဒေါသစရိုက်ရှိသော သူအား သင့်လျော်၏။ မောဟစရိုက်၊ ဝိဘက်စရိုက် ရှိသူတို့အား အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း တခုနှင့်သာ သင့်လျော်၏။ သဒ္ဓာစရိုက်ရှိသူအား ရှေးဖြစ်သော အနုဿတိခြောက်ပါးနှင့် သင့်လျော်၏။ မရုဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ စတုဝဝတ္ထာန်၊ အာဟာရေ ပဋိကုလသညာ ဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးမျိုးသည် ဗုဒ္ဓိစရိုက်ရှိသူအား သင့်လျော်၏။ ကြွင်းသော ကသိုဏ်းနှင့် အာရပ္ပ လေးပါးသည် စရိုက်တိုင်းနှင့် သင့်လျော်၏။

ကသိုဏ်းတို့တွင် အလုံးစုံငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်းသည် ဝိဘက်စရိုက်ရှိသူအား၊ ကြီးသော ကသိုဏ်းဝန်းသည် မောဟစရိုက်ရှိသူအား သင့်လျော်၏။

၄-ပထဝီ ကသိဏ နိဒ္ဒေသ

ပထဝီ ကသိုဏ်း

ပလိဗောဓ ကြောင့်ကြွယ်တို့ကို ဖြတ်ပယ်ပြီးသော ရဟန်းသည် ဆွမ်းစားပြီး၍ ဆွမ်းစားရာမှ ဖဲခွာခဲ့ပြီးသော် ဆွမ်းသုံးဆောင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော မင်္ဂလဒန္တရိုက်ဖျက်ပယ်၍ ငြိမ်းချမ်းသောအရပ်တွင် ချမ်းသာစွာနေထိုင်၍ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော မြေဥယျာဉ်၊ မပြု မပြင် သက်သက်ဖြစ်သော မြေဥယျာဉ်၊ ဥက္ကဟ နိမိတ်ကို ယူအပ်၏။

ပထဝီကသိုဏ်း ဟူသည်ကား မြေသည်ပင်လျှင် တစိတ်တဒေသ၌ မတည်မရှိ အဆုံးမရှိ အလုံးစုံပျံ့နှံ့၍ တည်သောကြောင့် ကသိဏ(ကသိုဏ်း) မည်၏။ ပထဝီ ကသိုဏ်းဝန်းသည်၎င်း၊ ထိုဥယျာဉ်ထင်သော ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည်၎င်း၊ ထိုနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ရသော စျာန်သည်၎င်း ပထဝီ ကသိုဏ်းမည်၏။

ပထဝီကသိုဏ်း ပြုလုပ်နည်းကား အဖြူ၊ အနီ၊ အညို၊ အရွှေ၊ အရောင်လေးမျိုးမှ လွတ်သော အရုဏ်ရောင် အသွေး မြေရောင်စေးကို ညက်ညက်ဆင့်၍ ရေဖျော်ပြီးလျှင် ပျဉ်ပြား၊ သားရေပြား၊ အဝတ် စသည်၌ ဝန်းဝန်း ဝိုင်းဝိုင်း တထွာလေးသစ်ခန့် သုတ်လိမ်းရသည်။ အနားကို မဲနည် ဆေးဒါန်း စသော အရောင်တမျိုးမျိုးဖြင့် ဝန်းကျင် ပတ်ဝိုင်း ပိုင်းခြားရသည်။ စည်မျက်နှာပြင်ကဲ့သို့ ညီညွတ် ပြေပြစ် ချောမွေ့ စေရမည်။

စီးဖြန်းလိုသောအခါ တထွာ လေးသစ်ခန့်ရှိသော ခုံငယ်၌ တင်ပလွှင်ခွေ၍ ကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာ ထိုင်ရမည်။ ကသိုဏ်းဝန်းကို နှစ်တောင့်ထွာအတွင်းမှထွားပြီး ရှေးဦးစွာ ကာမဂုဏ်၌ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ရမည်။ ကာမဂုဏ်၌ အပြစ်မြင်သောအခါ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်ရာ နေက္ခမအမည်ရှိသော မဂ်ဖိုလ် အခြေခံ ဈာန်ရလိုသော အာသာဆန္ဒ ပြင်းစွာ ရှိရမည်။ ကာမဂုဏ်၏ အပြစ်ကို မမြင်လျှင် ဈာန်၌ အာသာ မပြင်းထန် ဖြစ်တတ်၏။ ထို့နောက် ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး ပီတိ ပါမောဇ္ဇ ထုံလွှမ်းစေရာသည်။ ဤအကျင့်သည် သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့၏ အကျင့်ဟု ရှိသေစွာ အလေးပြုရမည်။ အိုဘေး၊ နာဘေး၊ သေဘေးတို့မှ လွတ်ရတော့မည်ဟု အားထုတ်လိုစိတ်ကို ကြီးစွာ ဖြစ်စေရ၏။

ထိုနောက် ညီမျှသော အခြင်းအရာဖြင့် မျက်စိဖွင့်ပြီးလျှင် ပထဝီကသိုဏ်း၌ နိမိတ်ကိုယူ၍ စိတ်ဖြင့်မှတ်၍ ပွားအပ်၏။ မျက်စိဖွင့်လွန်းသူအား မျက်စိ ပင်ပန်း၏။ ကသိုဏ်းဝန်းလည်း အလွန်ထင်လွန်း၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူအား ဥဂ္ဂဟနိမိတ် မဖြစ်နိုင် တည့်ချေ၊ အလွန် မွေးမွေး မျက်စိဖွင့်သူအား ကသိုဏ်းဝန်း မထင်လွန်း၊ စိတ်လည်း တန့်တို၏။ ဤသူ အားလည်း နိမိတ် မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် ကြေးမုံပြင်၌ မျက်နှာရိပ်ကိုကြည့်သကဲ့သို့ ညီမျှသော အခြင်းအရာဖြင့် မျက်စိဖွင့်၍ နိမိတ်ယူပြီး ပွားအပ်၏။

ပထဝီ ကသိုဏ်းဝန်း၌ရှိသော အဆင်းအရောင်ကို မဆင်ခြင်သင့်၊ လက္ခဏာကို နှလုံး မသွင်းအပ်၊ စင်စစ် အဆင်းကို မလွတ်မူ၍ အဆင်း၏ မှီရာ ပထဝီနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည်ကို ပြု၍

ပထဝီဓာတ်များသည့် အစွမ်းဖြင့် လောက ဝေါဟာရ ပညတ်၌
စိတ်ကိုထား၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

နိမိတ်

မြေကို ပထဝီ၊ မဟီ၊ မေဒနီ၊ ဘူမိ၊ ဝသုဓာ၊ ဝသုန္ဓရာ အစ
ရှိသော အမည်နာမ ဝေါဟာရ အမျိုးမျိုးဖြင့် ခေါ်ဆိုကြ၏။ မိမိ
ခေါ်လိုသော အမည်ဖြင့် ဆိုနိုင်၏။ စင်စစ်သော်ကား ပထဝီ
ဟူသောအမည်သည် ထင်ရှားသောကြောင့် ပထဝီ၊ ပထဝီ ဟူ၍
သာ ပွားအပ်၏။ ရံခါ မျက်စိကို ဖွင့်လျက် စေ့စေ့ကြည့်လျက်၊
ရံခါ မျက်စိမှိတ်ပြီးလျှင် ကြည့်၍မြင်သောအတိုင်း ကသိုဏ်းဝန်း
ကိုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ် မဖြစ်သမျှ ကာလ အရာ
အထောင်ပတ်လုံး၎င်း၊ ထို့ထက် လွန်၍၎င်း ဆိုအပ်ခဲ့သောနည်း
အတိုင်း ဖွင့်တုံ မှိတ်တုံ တလုံလဲလဲ နှလုံးစွဲအောင် အားခဲ၍ ဆင်
ခြင် ပွားများအပ်၏။

ဤသို့သောနည်းဖြင့် နောက်သို့မဆုတ် အားထုတ် စွန့်စား
ပွားများသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်အခါ မျက်စိမှိတ်၍
ဆင်ခြင်စဉ် မျက်စိဖွင့်၍ ကြည့်သကဲ့သို့ ထင်မြင်ခြင်းသို့ရောက်၏။
ထိုအခါ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ဖြစ်သည် မည်၏။ ထို ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ဖြစ်သော
အခါမှစ၍ ထိုနေရာ၌ မနေအပ်၊ မိမိ နေရာအရပ်သို့ ဝင်၍
ထိုအရပ်၌ ထိုင်နေသဖြင့် ပွားအပ်၏။

ခြေဆေးခြင်းကြောင့် အချိန် ကြာမြင့် ရှိသည်ကို ပယ်ဖျောက်
ခြင်းငှာ တလွှာဘိနပ်ကို၎င်း၊ ဘေးရန်ကို ဟန့်တား ဖျောက်ပယ်
ရန် တောင်ဝှေးကို၎င်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အလိုရှိအပ်၏။

နံသော သမာဓိသည် တစုံ တရာ မလျောက် ပတ်သော အကြောင်းကြောင့် အကယ်၍ ပျက်အံ့၊ ထိုသို့ ပျက်ခဲ့သော် ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘိနပ်ကို စီး၍ တောင်ဌေးကို ကိုင်ပြီးလျှင် ထိုကသိုဏ်းဝန်းရှိရာသို့ သွား၍ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ယူပြီးလျှင် ပြန်လာ၍ ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေသဖြင့် ပွားအပ်၏။ အဖန်တလဲလဲ ထိုနိမိတ်ကို စိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်အပ်၏။ ရှေးရှုခေါ်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင်မှခေါ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။ ဤကဲ့သို့ပြုသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်အား အစဉ်အတိုင်း နိဝရဏ အမြှေး အရှက်တို့ ကွာကုန်၏။ ကိလေသာတို့ ငြိမ်ဝပ် နစ်မြုပ်ကုန်၏။ ဥပစာရ သမာဓိသည် စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားအပ်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ဖြစ်၏။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ကသိုဏ်းဝန်း၏ လက်ရာစသော အပြစ်ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် အိတ်ထဲမှထုတ်သော ကြေးမုံဝန်း မှန်ဝိုင်း ကဲ့သို့၎င်း၊ ကောင်းစွာ ပွတ်တိုက်အပ်သော ခရုသင်း ကဲ့သို့၎င်း၊ တိမ်တိုက်ကြားမှ ဘွားကနဲ ထွက်ပေါ်လာသော လပြည့်ဝန်း ကဲ့သို့၎င်း၊ မိုးတိမ်ညိုဝ၌ ဖြူဖွေးသော ဥဗျိုင်းကဲ့သို့၎င်း၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ဖောက်ထွင်း၍ ထွက်သကဲ့သို့ ထိုဥဂ္ဂဟ နိမိတ်ထက် အဆအရာ အထောင်မက အလွန် စင်ကြယ်သည်ဖြစ်၍ ထင်၏။

ထိုသို့ထင်သော ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် အဆင်း သဏ္ဌာန် ရှိသည်မဟုတ်။ အကယ်၍ ရှိပါလျှင် စက္ခု ဝိညာန်ဖြင့် သိကောင်းရာ၏။ ရုန့်ရင်းသော အနိစ္စအစရှိသည်ဖြင့် သုံးသပ် ကောင်းသည်။ လက္ခဏာရေး သုံးပါးဖြင့် မှတ်အပ်သည် ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။ ဤသို့ကား မဖြစ်။ သက်သက် ဥပစာရ သမာဓိ ရသောသူအား ထင်သော အခြင်းအရာမျှဖြစ်၍ ဤအရာသည် သညာကြောင့် ဖြစ်သော သညဇ ပေတည်း။

သမာဓိ

ထို့ပဋိဘာဂ နိမိတ် ဖြစ်သည်မှစ၍ နိဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ ကိလေသာတို့သည် ငြိမ်ဝပ်စွာနေကုန်၏။ ဥပစာရ သမာဓိသည် စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားအပ်၏။

သမာဓိသည် ဥပစာရ၊ အပ္ပနာ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဥပစာရ အခိုက်၌၎င်း၊ ဈာန်ကိုရသော အခိုက်၌၎င်း စိတ်ကို ကောင်းစွာထား၏။ ထိုတွင် ဥပစာရ အခိုက်အတန့်၌ နိဝရဏကို ပယ်ခြင်းဖြင့် စိတ်တည်ငြိမ်၏။ ဈာန်ရသော အခိုက်အတန့်၌ အင်္ဂါထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဖြင့် စိတ် တည်ကြည်၏။ ဥပစာရ အခိုက်အတန့်၌ အင်္ဂါတို့ အားအစွမ်း မရှိကုန်၊ နုနယ်သော ကလေးသူငယ်ကို ထူမ၍ထားရာ အဖန်ဖန် မြေသို့ လဲကျဘိသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဥပစာရ အခိုက် အတန့်၌ စိတ်သည် ရံခါ နိမိတ်ကို အာရုံပြုနိုင်၏။ ရံခါ ဘဝင်သို့ သက်၏။ အပ္ပနာ၌ကား အင်္ဂါတို့ အားရှိကြ၏။ အားရှိသော ယောက်ျားသည် နေရာမှ ထ၍ တနေ့ပတ်လုံး ရပ်နိုင်သကဲ့သို့ ဤအတူ အပ္ပနာ သမာဓိ၌ ဖြစ်သော ဈာန်စိတ်သည် တကြိမ် ဘဝင်ကိုဖြတ်၍ တညလုံးသော်၎င်း၊ တနေ့လုံး သော်၎င်း တည်နိုင်၏။ ကုသိုလ် ဇော အစီအစဉ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသမာဓိနှစ်ပါးတွင် ဥပစာရ သမာဓိနှင့်တကွ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ဖြစ်စေခြင်းမှာ အလွန် ပြုနိုင်ခဲ၏။ ထို့ကြောင့် ထို ထိုင်နေခြင်းဖြင့်သာလျှင် ထို နိမိတ်ကိုပွား၍ အပ္ပနာကိုရခြင်းငှာ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်လျှင် ကောင်းပေ၏။ မစွမ်းနိုင်လျှင် စကြာမင်းလောင်းကိုယ်ဝန်ကို စောင့်ရှောက် ဘိသကဲ့သို့ ယောဂီသည် ထိုနိမိတ်ကို

မမေ့မလျော့ စောင့်ရှောက်အပ်၏။ သို့ဖြင့် ယောဂီအား ရပြီးသော ဥပစာရဈာန်၏ ယုတ်ခြင်းမရှိ၊ အစောင့်အရှောက် မရှိပါ။ ရတိုင်း ရတိုင်းသော ဥပစာရဈာန် ပျောက်မည်သာတည်း။

ကျောင်း၊ ဆွမ်းခံရာအရပ်၊ စကား၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဘောဇဉ်၊ ဥတု၊ ဣရိယာပုတ်—မလျောက်ပတ်သော ဤခုနစ်ပါးတို့ကို ကြဉ်ရှောင်ရာ၏။ လျောက်ပတ်သော ခုနစ်ပါးတို့ကို မှီဝဲရာ၏။ ဤသို့ကျင့်သော ယောဂီအား မကြာမီပင် အပ္ပနာ ဖြစ်၏။

သို့ဖြင့် အပ္ပနာ မဖြစ်ခဲ့မှ ထိုယောဂီသည် ဆယ်ပါး အပြားရှိသော အပ္ပနာ၌ လိမ္မာသူ၏ အဖြစ် အပ္ပနာ ကောသလ္လဉာဏ် ပြီးစေအပ်၏။ အပ္ပနာ ကောသလ္လဉာဏ် ပြီးစီးကြောင်းကား ဤသို့တည်း—

ဝတ္ထုကို စင်ကြယ်အောင်ပြုခြင်း၊ ဣန္ဒြေကို မျှတစေခြင်း၊ နိမိတ်၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာခြင်း၊ စိတ်ကို ချီးမြှောက်အပ်သောအခါ ချီးမြှောက်ခြင်း၊ စိတ်ကို နှိပ်အပ်သောအခါ နှိပ်ခြင်း၊ စိတ်ကို ရှောင်စေအပ်သောအခါ ရှောင်စေခြင်း၊ စိတ်ကို လျစ်လျူရှုအပ်သောအခါ လျစ်လျူရှုခြင်း၊ စိတ် မတည်ကြည်သောသူကို ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ စိတ် တည်ကြည်သူကို မှီဝဲခြင်း၊ ထို အပ္ပနာ သမာဓိသို့ နှလုံးညွတ်ခြင်း—ဟူ၍ ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပ္ပနာ ကောသလ္လကို အလိုရှိအပ်၏။

ဤသို့လျှင် ရပြီးသော ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ ဤ အပ္ပနာ ကောသလ္လကို ပြည့်စုံစေသူအား အပ္ပနာဖြစ်၏။ အကယ်၍ မဖြစ်သော်လည်း ပညာရှိသည် လုံ့လကို မလျော့ရာ၊ သဲသဲ မဲမဲ စွဲမြဲအား ထုတ်ရာ၏။ သတ္တဝါသည် ပေါ့လျော့ခြင်းဖြင့် အနည်းငယ်သော တရားထူးမည်သည်ကို ရရာသော အကြောင်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့်

ဘာဝနာစိတ်၏ အခြင်းအရာကို စုံစမ်း၍ ပညာရှိသည် ဝီရိယ၏ သမာဓိနှင့်မျှသော အဖြစ်ကိုသာ အဖန် တလဲလဲ ယှဉ်စေရာ၏။ အနည်းငယ်မျှ တွန့်တိုးထုတ်နစ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်သော စိတ်ကို မျှစေခြင်းငှာ ချီးပင့်ရာ၏။ အားထုတ်လွန်းသည်ကို တားမြစ်၍ အညီအမျှ ဖြစ်စေရာ၏။

ပန်းဝတ်ရည်ယူရန် ပျံသွားသော ပျားသည် နှေးလွန်းလျှင် နောက်ကျ၍ မရ၊ မြန်လွန်းလျှင် လွန်သွား၍ မရ၊ သွေးခကြွာ ဖြတ်ပညာသင်သော ဆေးသမားသည် ရေပြင်၌ ကြွာရွက်ကို ထား၍ ပြတ်လည်းပြတ်၊ ရေလည်း မဝင်အောင် လေ့လာသော အခါ လက်မရဲလျှင် မဖြတ်ဝံ့၊ ရဲလွန်းလျှင် အပြတ်လွန်၍ ရေဝင်၏။ မနှေးမမြန်ပျံသော ပျား ဝတ်ရည် ရသကဲ့သို့၊ အချိန်အဆကောင်းသူ ကြွာရွက်ဖြတ်ပညာ အောင်သကဲ့သို့၊ စိတ်ကူးရှိသော လေ့သူကြီးသည် လေကြမ်းလျှင် ရွက်တခြမ်း၊ လေညံ့လျှင် ရွက်ကုန်ဖွင့်သကဲ့သို့၊ ဆီဗူး အပေါက်ကျဉ်းကျဉ်း၌ ဆီ မဖိတ်အောင် လောင်းသကဲ့သို့ မိမိ စိတ်ဖြစ်အင် ဆင်ခြင်၍ မလျှော့မတင်း အားထုတ်လျှင် ဈာန် ရနိုင်၏။

ဈာန်

ဤ သမထ အရာသည် ပါရမီကို မငဲ့၊ ပါရမီ ရှိဘို့ မလို၊ ဝီရိယသာ လိုရင်းဖြစ်သည်။ မြင်းမိုရ်တောင်ကိုတူးဖို့သည့် လုံ့လမျိုး၊ သံတုံးကြီးကို အပ်ဖြစ်အောင် သွေးသည့် လုံ့လမျိုး၊ စကြာမည်းစည်းစိမ် ယူအံ့သောငှာ အားထုတ်သော မင်းသား၏ ဆန္ဒမျိုးတို့ဖြင့် အသက်စွန့်ကာ ကြိုးစားရမည်။ ဤသို့ မနေမနား ပွားများအားထုတ်လတ်သော် ပထဝီကသိုဏ်း ပဋိဘာဂ နိမိတ်

အာရုံတခုတည်း သက်သက် ယူသော သမာဓိကြောင့် စိတ် အစဉ် ကြည်လင်၍ ရူပါဝစရ ပဌမဈာန် စိတ် ဖြစ်လိုသည် ရှိသော် မနောဒွာရ ဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ-ပဌမ ဈာန် စိတ် တကြိမ်ဖြစ်၍ ဘဝင်ကျ၏။ ထိုအခါ ပဌမဈာန်ရသည် မည်၏။ အနီးဖြစ်သော ရှေးဘဝက ပထဝီကသိုဏ်း ဈာန် ရဘူး သူကား လယ်ထွန်ရာ မြေအပြင်၊ ကောက်နယ်တလင်း စသည်၌ ပင် စီးဖြန်း၍ ဈာန်ရနိုင်၏။

ဤ၌ ရှေးဦးစွာ ပရိကမ္မ နိမိတ်၌ ပရိကမ္မ ဘာဝနာ၊ ဥဂ္ဂဟ ထင်သောအခါ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်၌ ပရိကမ္မ ဘာဝနာ၊ ပဋိဘာဂ ထင်သောအခါ ပဋိဘာဂ နိမိတ်၌ အပ္ပနာ ဘာဝနာ ဖြစ်၏။ ဈာန်ရသောနေ့၌ မှီဝဲသော ဘောဇဉ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျောင်း၊ ဣရိ ယာပုတ်၊ ဥတု၊ ဘာဝနာ၊ နိမိတ် စသော အခြင်းအရာကို မှတ် သားရသည်။ ဈာန်လျောလျင် ထိုအခြင်းအရာဖြင့် ပြန်၍ရနိုင်၏။

ထိုဈာန် ခိုင်မြဲအောင် ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို တသစ်၊ နှစ်သစ်၊ တထွာ၊ နှစ်ထွာ၊ တတောင်၊ နှစ်တောင် စသည်ဖြင့် ချဲ့၏။ စကြာ ဝဠာ အနားရေး တိုင်အောင်၊ ထို့ထက်လွန်၍သော်၎င်း ချဲ့ပွား စေရသည်။ ချဲ့ရာအရပ်၌ ကုန်းကျင်းဟူ၍ မထင်။ စည်မျက်နှာ ပြင်ကဲ့သို့ တညီတညွတ်တည်း ထင်၏။ ထိုဈာန်ကို အစ၌ များ များဝင်စား၍ နည်းနည်းသာ ဆင်ခြင်စေရသည်။ ထိုနောက် ဝသီဘော်ငါးပါးဖြင့် လွန်စွာ လေ့လာရသည်။

ဝသီဘော်ငါးဖြာ လေ့လာ ကျေပြန်သော အခါ- “ငါရ သော ဤပဌမဈာန်သည် နိဝရဏ ဘေးရန် နီးကပ်၏။ ဝိတက် အင်္ဂါမှာ ရုန့်ရင်း၏။ ထို့ကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးလုံး အားနည်း ၏-” ဟု အပြစ်ရှု၍ ဒုတိယဈာန်သည် ငြိမ်သက်၏ဟု နှလုံးသွင်း၍

ပဌမဈာန်၌ နှစ်သက်ခြင်းကို ကုန်စေ၏။ နှစ်သက်ခြင်း နိကန္တိကို ခွာ၍ ရုန့်ရင်းသော အင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းငှာ သိမ်မွေ့သော အင်္ဂါကို ရစေခြင်းငှာ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို ပထဝီ ပထဝီဟု အဖန်ဖန် ပွားသည်ဖြစ်အံ့။ ဒုတိယဈာန် ရနိုင်၏။

ဒုတိယဈာန်၌လည်း ဝသီဘော် ငါးဖြာ လေ့လာ၍ ဤဈာန် သည် ဝိတက် ဘေးရန်နီး၏။ ဝိစာရသည် ရုန့်ရင်း၏။ ဈာန်အင်္ဂါ အားနည်း၏ဟု အပြစ်ရှု၍ တတိယဈာန်သည် ငြိမ်သက်၏—ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဒုတိယဈာန်၌ နိကန္တိခွာ၍ ရုန့်ရင်းသော အင်္ဂါ ပယ်ခြင်း၊ သိမ်မွေ့သော အင်္ဂါရစေခြင်းငှာ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကို ပထဝီ ပထဝီဟု ပွားအံ့။ တတိယ ဈာန်ရ၏။ ဤနည်း အတိုင်း ဝိစာရဘေးနီး၏။ ပီတိသည် ရုန့်ရင်း၏ဟု တတိယဈာန်၌ နိကန္တိခွာ ၍ပွားအံ့၊ စတုတ္ထ ဈာန်ရ၏။ ထို့အတူ ပီတိဘေးရန် နီး၏။ ရုန့်ရင်း ၏ဟု စတုတ္ထ ဈာန်၌ နိကန္တိခွာ၍ ပွားအံ့။ ပဉ္စမ ဈာန်အထိ ရ၏။ အောက်အောက်ဈာန်၌ နိကန္တိ ကွာခြင်းသည် အထက်အထက် ဈာန်၏ ဥပစာရဈာန် ဖြစ်၏။

ဈာန်အင်္ဂါ

ဈာန်၏ အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတို့ကား ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခနှင့် ကေဂူတာ ဟူ၍ ငါးပါး အပြားရှိ၏။

ဝိတက် ဆိုသည်ကား ကြံခြင်းဖြစ်၏။ ဤဝတ္ထုကား ဤသို့ သဘောရှိ၏ဟု အာရုံကို ကြံခြင်းပင်တည်း။ ထိုဝိတက်သည် အာရုံ၌ စိတ်ကို ရှေးရှုတင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ အာရုံကို ခေါ် ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ယောဂီသည် ထိုဝိတက်ဖြင့် အာရုံကို

ရှေးရှုခေါ်၏။ အာရုံ၌ စိတ်သည် ရှေးရှု ဆောင်ယူ ဆွဲငင်ခြင်း လျင်ထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။

အာရုံ၌ ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည် သွားလာခြင်းသည် ဝိစာရ မည်၏။ အာရုံ၌ အစဉ်မပြတ် လှည့်လည်သွားလာခြင်းဟု ဆိုလို၏။ ထိုဝိစာရသည် အာရုံကို အဖန် တလဲလဲ သုံးသပ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုအာရုံ၌ သဟဇာတ် တရားတို့ကို ယှဉ်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ စိတ်ကိုအာရုံ၌ အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့ခြင်းလျင် ထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။

အချို့သော ပထမဗျာန်၌ ထိုဝိတက် ဝိစာရတို့၏ မကွေမကွာ ယှဉ်ခြင်းရှိပါသော်လည်း စိတ်၏အာရုံ၌ ကျသော ဝိတက်သည် ဝိစာရထက် ရုန့်ရင်းသောကြောင့်၎င်း၊ ဝိစာရ၏ ရှေ့သွား ဖြစ် သောကြောင့်၎င်း ခေါင်းလောင်းထိုးရာ ရှေးဦးစွာ မည်သော အသံနှင့်တူ၏။ စိတ်ကို အာရုံ၌ မပြတ်ဖွဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော ဝိစာရ သည် သိမ်မွေ့သောကြောင့်၎င်း၊ အာရုံကို အဖန်တလဲလဲ သုံးသပ် ဆင်ခြင်ခြင်း သဘော ရှိသောကြောင့်၎င်း ခေါင်းလောင်းထိုးရာ နောက်ဆင့် ဖြစ်သော ညည်းသံနှင့်တူ၏။ ဝိတက်သည် တုန်လှုပ် ခြင်းရှိ၏။ လက်ဦးဖြစ်စ ကာလ စိတ် တုန်လှုပ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်လိုသော ငှက်၏ အတောင်ခတ် သည်နှင့်တူ၏။ အနံ့သို့ အစဉ်လိုက်သော ပိတုန်း၏ ကြာတောသို့ ရှေးရှုကျသည်နှင့်တူ၏။ ဝိစာရသည် ငြိမ်သက်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိ၏။ မတုန်မလှုပ် သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက် သော ငှက်၏အတောင်ကို ဖြန့်ကာ ဝဲသည်နှင့်တူ၏။ ပိတုန်းသည် ကြာတော၏ အထက်မှာ ရစ်ဝဲသည်နှင့်တူ၏။ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရ သည် ဤသို့ ထူး၏။

နှစ်သက် တတ်သောကြောင့် ပီတိမည်၏။ ထိုပီတိသည် နှစ်သက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ကိုယ်စိတ်ကိုပွားစေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ တနည်းမှန်မြတ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ဖြင့် ကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ တက်ကြွသော ကိုယ်၏ အဖြစ်လျှင် ဥာဏ်အား ထင်၏။ ထိုပီတိသည် ကိုယ်၌ ကြက်သီး မွေးညှင်း ထခြင်းကိုသာ ပြုတတ်သော ခုဒ္ဒကာပီတိ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း လျှပ်စစ် ပြက်သကဲ့သို့ ကြိမ်ဖန် များစွာ ဖြစ်သော ခဏိကာပီတိ၊ လှိုင်းတံပိုးသည် သမုဒ္ဒရာ ကမ်းသို့ သက်၍ သက်၍ ပြက်သကဲ့သို့ ကိုယ်၌ သက်၍ သက်၍ ပြက်သော ဩက္ကန္တိကာပီတိ၊ ကိုယ်ကို အသက်သို့ ပျံတက်သည်ကို ပြု၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်နိုင်သော ဥဗ္ဗဗ္ဗါ ပီတိ၊ ကိုယ်အလုံးသည် လေမှုတ်ထားသော စီးဖောင်းကဲ့သို့၎င်း၊ များစွာသော ရေအယာဉ် စီးဝင်သော တောင်ခေါင်းကဲ့သို့၎င်း၊ အစဉ်မပြတ် ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြန့်နှံ့သော ဖရဏာ ပီတိ ဟူ၍ ငါးပါးအပြား ရှိ၏။

ထိုပီတိ ငါးပါးသည် ကိုယ်ဝန်ယူသဖြင့် ရင့်သော် ကာယပဿဒ္ဓိ နှင့် စိတ္တပဿဒ္ဓိကို ဘွား၏။ ပဿဒ္ဓိသည် ကိုယ်ဝန်ယူသဖြင့် ရင့်သော် ကာယိက သုခနှင့် စေတသိက သုခကို ဘွား၏။ သုခ ကိုယ်ဝန် ရင့်သော် ခဏိက၊ ဥပစာရ၊ အပ္ပနာ ဟူသော သမာဓိ သုံးပါးကို ဘွား၏။

သုခ ဆိုသည်ကား ချမ်းသာခြင်း ပင်တည်း။ တနည်း ကိုယ်စိတ်တို့၏ ကျင်နာခြင်းကို စားတတ် တူးဖြိုတတ်သော တရားသဘော ဖြစ်၏။ ထိုသုခသည် သာယာခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုပွားစေခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။ သမ္ပယုတ်တို့အား ကျေးဇူး ပြုတတ်သော အဖြစ်လျှင် ထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။

ထိုပီတိ၊ သုခတို့သည် အချို့သော ပဌမ စုံချ် စသည်တို့၌ မကွေ့ မကွာ ဖြစ်ပါသော်လည်း လူဠာရုံကို ရသောကြောင့် နှစ်သက်ခြင်းသည် ပီတိ မည်၏။ ရပြီးသော အာရုံ၌ အရသာကို ခံစားခြင်းသည် သုခမည်၏။ ပီတိရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်မှာ သုခ ရှိသော်လည်း သုခရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်မှာ ပီတိ အမြဲမရှိ။ ပီတိကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သုခကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ကန္တာရခရီးခံကို သွားသဖြင့် ပင်ပန်းသူအား တောအုပ်ကြီး အရိပ် ရေတို့ ရှိသည် ဟူသော စကားကို ကြားသောအခါ၊ ထို တောအုပ် ရေတို့ကို မြင်ရသော အခါတို့၌ ကဲ့သို့ ပီတိကို မှတ်အပ် ၏။ တောအုပ် အရိပ်သို့ ဝင်၍ ရေကို ဝစွာ သောက်သုံး ရဘိ သကဲ့သို့ သုခကို မှတ်အပ်၏။

စိတ်ကို ဝိဘက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခတို့သည် အာရုံသို့ ရှေးရှု တင်၏။ အာရုံ၌ အစဉ် မပြတ် ဖွဲ့ခြင်း၊ ရောင့်ရဲ နှစ်သက်ခြင်း ပွားစေခြင်းတို့ဖြင့် ချီးပင့်အပ်သော ဧကဂ္ဂတာသည် ပထဝီ ကသိုဏ်း စသော တခုသော သဘောရှိသော အာရုံ၌ အညီ အညွတ် ကောင်းစွာ ထား၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဟု ဆိုအပ်သော ဤတရား ငါးပါးတို့၏ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် စုံချ် အင်္ဂါ ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ် ကုန်၏။

ဝသီတော် ငါးပါး

ဂဟန်းတို့ တောင်၌ သွားလာ ကျက်စားသော ကျက် စားရာကို မသိ မလိမ္မာသော နွားမသည် မညီ မညွတ် သော တောင်၌ လှည့်လည် ကျက်စားရန် မလိမ္မာ၊ ထို

နှားမသည် ရှေ့ခြေကို မြဲစွာမထားဘဲ နောက်ခြေကို ကြွလျှင် မရောက်ဘူးသော အရပ်သို့လည်း မရောက်ရာ၊ မစားဘူးသော မြက် ရေတို့ကိုလည်း မစား မသောက် ရရာ၊ အကြောင်းကား ထိုနှားမသည်မညီ မညွတ်သော တောင်၌ လှည့်လည် ကျက်စားရန် မလိမ္မာသောကြောင့် တည်း။

ရဟန်းတို့ ဤအတူ ဤသာသနာ၌ မိုက်သော မလိမ္မာ သော ခေတ်ကို မသိသော ရဟန်းသည် ကာမတို့မှ ဆိတ် ကင်း၍ ပဌမ ဈာန် ဝင်စားရန် မလိမ္မာ၊ နိမိတ်အာရုံကို မမှီဝဲ၊ မပွားများ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ မပြု၊ မြဲစွာ တည် အောင် မဆောက်တည်ပဲ ဒုတိယ ဈာန်ကို ဝင်စားရန် အကြံ ဖြစ်၏။ ထိုရဟန်းသည် ဒုတိယ ဈာန်ကို ဝင်စား နေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ အောက်ချာန်လည်း ပျောက်၍ နိမိတ်မျှ မထင်သော ရဟန်းကို နှင်ပါးသော အဘို့မှ လျှောကျ ပျက်စီးသော ရဟန်း ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ ဟောတော်မူသောကြောင့် ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ ခုရင်း လက်ရှိ ပဌမ ဈာန်ကိုသာလျှင် ငါးပါးသော အခြင်းအရာ တို့ဖြင့် မှီဝဲလေ့လာအပ်၏။ ငါးပါးသော လေ့လာခြင်း ဝသီတို့ သည်ကား အာဝဇ္ဇန၊ သမာပဇ္ဇန၊ အဓိဋ္ဌာန၊ ဝုဋ္ဌာန၊ ပစ္စဝက္ခေဏာ တို့တည်း။

ထိုထို အရပ် ထိုထို အခါ ထိုထို ဈာန်တို့ကို အလိုရှိသမျှ ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းကို အာဝဇ္ဇန ဟု ခေါ်၏။ နှောင့်နှေးခြင်း မရှိ

ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းကြောင့် အာဝဇ္ဇန ဝသီ မည်၏။ ထို့အတူ စျာန်
 ဝင်စားနိုင်ခြင်းကြောင့် သမာပဇ္ဇနဝသီ မည်၏။ ကြွင်းသော
 ဝသီတို့လည်း ဤနည်းတူ ဖြစ်၏။ စျာန်ကို တည်စေခြင်းငှာ
 စွမ်းနိုင်သော အဖြစ်သည် အဓိဋ္ဌာန ဝသီမည်၏။ စျာန်မှ လျင်စွာ
 ထခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အဖြစ်သည် ဝုဋ္ဌာနဝသီ မည်၏။
 ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝသီကို အာဝဇ္ဇန ဝသီ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ ထို အာဝဇ္ဇန
 ဝသီ၌ စျာန် အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်သော အာဝဇ္ဇန အခြားမဲ့၌
 ဖြစ်သော ဇောတို့သည် စျာန် အင်္ဂါ အသီးသီးကို ရှုဆင်ခြင်သော
 ဇောတို့ပင်တည်း။

၅-သေသ ကသိက နိဒ္ဒေသ

ကြွင်းသော ကသိုဏ်းများ

ပထဝီ ကသိုဏ်းကို ပြုအပ်သကဲ့သို့ အာပေါ ကသိုဏ်းကို ပွားလိုသော ယောဂီသည် ချမ်းသာစွာ နေလျက် ရေ၌ နိမိတ်ကို ယူအပ်၏။ ရှေးက ပြုဆည်းပူးအပ်သော ဘာဝနာ ကုသိုလ်ရှိ သူအား မပြုပြင်သော ရေ၌၎င်း၊ လေးထောင့်ကန်၌၎င်း၊ တဘက် ဆည်းကန်၌၎င်း၊ ဆားကျင်း၌၎င်း၊ သမုဒ္ဒရာ၌၎င်း နိမိတ် ဖြစ်၏။ စူဠသီဝ မထေရ်သည် လာဘ်ပူဇော် သက္ကာရကို ပယ်၍ ဆိတ်ငြိမ်သောနေခြင်းဖြင့် နေအံ့ဟု မဟာတိတ္ထ သဘောဆိပ်မှ သဘောစီး၍ ဇမ္ဗူဒီပါသို့ ကူး၏။ လမ်းခရီး အကြား မဟာ သမုဒ္ဒရာကို ကြည့်စဉ် ထိုကြည့်ရာ အရပ်နှင့် တူသော အဘို့ရှိ သော ကသိုဏ်း နိမိတ် ထင်ရှား ဖြစ်၏။

ပြုဘူးသော အဓိကာရ ဘာဝနာ ကုသိုလ် မရှိသော သူသည် ကား တထွာလေးသစ် အဝ ကျယ်၍ အစောက် နက်သော အိုး၊ ခွက်၊ သပိတ် စသည်၌ အညို၊ အရွှေ၊ အဖြူ၊ အနီ ဟူသော အရောင် လေးမျိုးမှ ကင်းသော ရေ သန့်သန့်ကို ထည့်၍ ငြိမ်သက်စွာ တည်သော ရေကို ကြည့်၍ အာပေါ အာပေါ-ရေ ရေ ဟု ပွား ရသည်။ ဥဂ္ဂ နိမိတ်ကား မငြိမ်သက်၊ တလှုပ်လှုပ် ရေမြုပ် စသည်နှင့် တကွ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်မူ မလှုပ်မရှား ပတ္တမြား ယပ်ဝန်း ဆွဲထား သကဲ့သို့ ထင်၏။ ထိုယောဂီသည် ထို ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်သည်နှင့် အတူ တကွ စုံ့ာန်သို့ ရောက်၏။

ဘေဇောကား ထင်းအစု မီးတိုက်၍ တထွာ လေးသစ် ဖောက် ထားသော သားရေ၊ ဖျာ စသည်ကို တခဲနက် မီးလှုံ အလယ် တည့်တည့်ရှေ့၌ထောင်၍ တခဲနက် မီးလှုံကိုကြည့်၍ ဘေဇော- ဘေဇော-မီး-မီးဟု ပွားရသည်။ ဥက္ကဟနိမိတ်သည် လှုပ်ရှားသော မီးခိုး မီးလှုံ စသည်နှင့်တကွ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား မလှုပ် ရှား၊ ကမ္မသာနီ၊ ရွှေယပ်ဝန်း၊ ရွှေတိုင်ကဲ့သို့ ထင်၏။ အားထုတ် ဘူးသူကား ထွန်းမီး၊ ချက်မီး၊ တောမီး၌ပင် စွာန်ရ၏။

ဝါယောကား သစ်ရွက်များသော သစ်ပင်ဖျား လေခတ်ရာ၊ ဆံပင် လက်လေးသစ်ခန့်ရှိသော ဦးခေါင်းလေခတ်ရာ၊ မိမိကိုယ်၌ လေခတ်ရာ အမြင်အတွေ့၌ နှလုံးထား၍ ဝါယော၊ ဝါယော- လေ-လေဟု ပွားရသည်။ ဥက္ကဟ နိမိတ်သည် ထမင်းပူမှ အငွေ့ အလိပ်လိပ် တက်သကဲ့သို့ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား ငြိမ် သက်စွာ ထင်၏။

နီလကား ကြာညို၊ အောက်မည်းညို စသော ညိုသော ပန်း သက်သက်ကို အညာ ဝတ်ဆံ မထင်အောင် ပန်းတောင်း၌အပြည့် ထည့်၍၎င်း၊ တောင်းဝ၊ သပိတ်ဝ စသည်ကို အဝတ်ညှိုး၍၎င်း၊ အဝတ်၊ ပျဉ်ပြား၊ နံရံ စသည်၌ ညိုသော အဆင်းဓာတ်ဖြင့် ကသိုဏ်းဝန်းပြု၍ အနားတသစ်ခန့် အဆင်း တပါး ပိုင်းခြား၍ ၎င်း ထို ပန်း အဝတ် အဆင်းဓာတ် တခုခုကို နီလံ နီလံ-အညို အညို ဟုပွားရသည်။ ဥက္ကဟ နိမိတ်မှာ ဝတ်ဆံ အရိုး ပွင့်ချပ် အကြား စသည်နှင့်တကွ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား ကသိုဏ်းဝန်းမှ လွတ်၍ ကောင်းကင်၌ ပတ္တမြား ယပ်ဝန်းနှင့် တူစွာ ထင်၏။ အားထုတ်ဘူးသူကား ပန်းချိုညို၊ အဝတ်ညို၊ ပတ္တမြားညို၌ပင် စွာန်ရ၏။

ပိတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတတို့ကား နီလနည်းဖြင့် သိသာနိုင် ကုန်ပြီ။ ပိတကံ ပိတကံ-အဝါ အဝါ၊ လောဟိတကံ လောဟိတ ကံ-အနီ အနီ၊ သြဒါတံ သြဒါတံ-အဖြူ အဖြူဟု အသီးသီး ပွားရ သည်။ အားထုတ်ဘူးသူကား အဆင်း ဝါရွှေသော ပန်းအခင်း၊ နီသော မိုးစွေ ခေါင်ရန်း၊ ကျောက်နီ၊ ဖြူသော မြတ်လေးပန်း၊ စပယ်ပန်း အခင်း၊ သလွဲပြား အဝန်း၊ ငွေပြား အဝန်း၊ လပြည့် ဝန်းတို့၌ ဈာန်ရ၏။

အာလောကကား နံရံပေါက်၊ သံကောက်ပေါက်၊ လေသာ တံခါးပေါက်ဖြင့်ဝင်၍ ထင်သော နေရောင်၊ လရောင် အဝန်း ကို၎င်း၊ သစ်ရွက်များသော သစ်ခက်ကြား သစ်ခက်များသော မဏ္ဍပ်ကြားဖြင့် မြေ၌ ထင်သော အဝန်းကို၎င်း- ကြည့်၍ အာလောကော အာလောကော-အလင်း အလင်းဟု ပွားရသည်။ အားထုတ်ဘူးသူကား ဤအနေဖြင့် ဈာန်ရ၏။ ဤအဝန်းသည် ကြာရှည်မတည်သဖြင့် အားမထုတ်ဘူးသူအား မတတ်နိုင်လျှင် အိုးပေါက်အတွင်း မီးထွန်း၍ အိုးပေါက်မှထွက်ပြီး နံရံ၌ ထင် သော မီးရောင်အဝန်းကို အာလောကော အာလောကောဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ပကတိ အရောင်ဝန်း အတိုင်း ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား တွေ့ခဲ့၍ ကြည်လင်သော အရောင်စု ကဲ့သို့ ထင်၏။

အာကာသကား တထွာ လေးသစ်ခန့် ဖောက်အပ်သော ဖျာပေါက် သားရေပေါက် နေပြောက်မထိုးသည့် မဏ္ဍပ်ပေါက် နံရံပေါက်စသည်တို့ကို အာကာသော အာကာသော-ကောင်းကင် ကောင်းကင်ဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် အစွန်း အစွန့် တကွ အပေါက်နှင့် တူစွာ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ကား အစွန်း

အစမပါ ကောင်းကင်ဝန်းသက်သက် ထင်၏။ အားထုတ်ဘူးမူ နံရံပေါက်၊ ပြောင်းပေါက် စသည်၌ ဈာန်ရ၏။ ပကတိ ကောင်းကင် အဇ္ဈာကာသကို မပွားရ၊ ပြုပြင် ပိုင်းခြား အပ်သော ပရိစ္ဆိန္ဒာကာသကို ပွားရသည်။

ကသိဏ ပကိဏ္ဏက

ပထဝီ ကသိုဏ်းဖြင့် တယောက်တည်းက အများဖြစ်နိုင်ခြင်း စသည်၎င်း၊ ကောင်းကင် ရေပြင်၌ မြေဖန်ဆင်း၍ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်းပြုနိုင်ခြင်း စသော အကျိုးတို့ ပြည့်စုံကုန်၏။

အာပေါကသိုဏ်းဖြင့် မြေ၌ငုပ်ခြင်း၊ ပေါ်ခြင်း၊ မိုးရွာခြင်း၊ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ ဖန်ဆင်းခြင်း၊ မြေ၊ တောင်၊ ကျောက်တုံးကို လှုပ်စေခြင်း စသည်တို့ ပြည့်စုံကုန်၏။

တေဇောကသိုဏ်းဖြင့် မီးခိုး မီးလျှံ လွှတ်ခြင်း၊ မီးကျိုးမိုးရွာခြင်း၊ သူတပါးတန်ခိုး နှိမ်ချိုးနိုင်ခြင်း၊ လိုရာကိုသာ မီးလောင်စေခြင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်ရန် အလင်းပြခြင်း၊ နိဗ္ဗာန် စံသော အခါကိုယ်ကို တေဇောဓာတ် လောင်စေခြင်း စသည်ကို ပြည့်စုံကုန်၏။

ဝါယောကသိုဏ်းဖြင့် လေကဲ့သို့ အသွား လျင်မြန်ခြင်း၊ လေမုန်တိုင်းထစေခြင်း စသည်တို့ ပြည့်စုံစေကုန်၏။

နီလကသိုဏ်းဖြင့် ညိုမောင်အဆင်း ဖန်ဆင်းခြင်း၊ မှောင်ချခြင်း စသည်တို့ ပြည့်စုံစေကုန်၏။

ပီတကသိုဏ်းဖြင့် ဝါရွှေ အဆင်း ဖန်ဆင်းခြင်း၊ ရွှေအတိဖြစ်အောင် ဆောက်တည်ခြင်း စသည် ပြည့်စုံကုန်၏။

လောဟိတ ကသိုဏ်းဖြင့် အနီရောင် ဖန်ဆင်းခြင်း စသည် ပြည့်စုံကုန်၏။

ဩဒါတကသိုဏ်းဖြင့် အဖြူအဆင်း ဖန်ဆင်းခြင်း၊ ထိန မိဒ္ဓ ကင်းစေခြင်း၊ အမှိုက်မှောင် ဖျောက်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု အတွက် အလင်းပြခြင်းတို့ ပြည့်စုံကုန်၏။

အာလောတ ကသိုဏ်းဖြင့် အရောင်တောက်သော အဆင်း ဖန်ဆင်းခြင်း၊ ထိန မိဒ္ဓ ကင်းစေခြင်း၊ အမှိုက်မှောင် ဖျောက်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအတွက် အလင်းပြခြင်းတို့ ပြည့်စုံကုန်၏။

အာကာသကသိုဏ်းဖြင့် ဖုံးသောအရာကို ဖွင့်ခြင်း၊ မြေအတွင်း ကောင်းကင်လိုဏ်ဂူ ဖန်ဆင်း၍ နေခြင်း၊ နံရံစသည် မထိ မခိုက် ဖောက်ထွင်း သွားလာနိုင်ခြင်းတို့ ပြည့်စုံကုန်၏။

ကသိုဏ်း နိမိတ် ဆယ်ပါးလုံးသည် ထက်အောက် ဖိလာ လိုရာပွား၍ ရ၏။ ရေဥ္ဇုတ်စဉ် ရေတခုသာ ထင်သကဲ့သို့ ကသိုဏ်း နှစ်ခုရောယှက်၍ မထင်၊ တခုစီသာ ထင်၏။ စိတ်ဖြင့် ဖြန့်သော အခါ အရပ်အားလုံး တပြိုင်နက် အနံ့ထင်၏။ အစ အလယ် အဆုံး ပမာဏ ဟူ၍ မရ။

ကံ၊ ကိလေသ၊ ဝိပါက အန္တရာယ်သင့်သူ၊ ဘုရား စသည်၌ မယုံကြည်သူ၊ သမာဆန္ဒ မရှိ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကင်းသူ၊ မဂ် မရထိုက်သူ—ဤသူတို့အား ကမ္မဋ္ဌာန်း အားလုံး၌ ဘာဝနာပြည့်စုံခြင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် ဝိပါက အန္တရာယ် ကင်း သော တိဟိတ် အမျိုးကောင်းသားသည် ကံ၊ ကိလေသ အန္တရာယ် တို့မှ ဝေးစွာရှောင်၍ တရားနာခြင်း၊ သူတော်ကောင်းကို မှီဝဲ ခြင်း၊ အသင့် အတင့် နှလုံးသွင်းခြင်း စသည်တို့ဖြင့် သဒ္ဓါ၊ ဆန္ဒ၊ ပညာကို တိုးပွားအောင်ပြု၍ ပွားများ အားထုတ်ရ၏။

၆-အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန နိဒ္ဒေသ

ဥဒ္ဓါမာတက

အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းဆယ်ပါးတွင် ရှေးဦးစွာသော ကမ္မဋ္ဌာန်းမှာ ဥဒ္ဓါမာတက ဖြစ်၏။ သားရေအိတ် လေပြည့်သကဲ့သို့ အသက်ကုန် သည်မှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ အစဉ်အတိုင်း ဖူးရောင် ကြွတ်ကံသော အကောင်ပုပ်၏အဖြစ်ဖြင့် ကြွတ်ကံ ဖူးရောင်သော ကြောင့် ဥဒ္ဓါမာတကဟု ခေါ်သည်။

ဥဒ္ဓါမာတကစွာရလိုသော ယောဂီသည် ဥဒ္ဓါမာတက ဘယ် မှာ ရပါအံ့နည်းဟု မြော်လင့်ကာ နေရသည်။ ဘယ်အရပ်၌ရှိသည် ဟုကြားလျှင် ချက်ခြင်း မသွားရ၊ ဘီလူး သားရဲ အန္တရာယ် မရှိ ပါမှ၊ ဝိသဘာဂအာရုံ မပြုမီးသောလမ်း ဖြစ်ပါမှ၊ ဝိသဘာဂ သူကောင် မဟုတ်ပါမှ သွားရသည်။ စွမ်းနိုင်၍ သွားလိုလျှင် မထေရ်ကြီး တပါးပါးထံ ပန်ကြား၍ သွားရသည်။ အန္တရာယ် ရောက်ခဲ့လျှင် အထောက် အပံ့ ရနိုင်၏။

အသုဘရှုသွားရာ၌ ဘိသိက်သွန်းသွားသော မင်း၊ ရွှေအိုးရှိရာ သွားသောသကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်စွာ သွားရသည်။ ဗုဒ္ဓာနုဿတိ စသော မူလကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် တုယောက်ထည်း တောင်ဝှေးစွဲလျက် သွားလမ်း ပြန်လမ်းကို သတိကြီးစွာ ဆင်ခြင်ကာ သွားရသည်။ သူကောင်ရှိရာ၌ ကျောက်ခဲ တောင်ပို့ သစ်ပင် စသည်ကို မှတ်သား ရသည်။ လေအောက်မှ မသွားရ၊ လမ်း မရှိလျှင် နွှာခေါင်းပိတ်၍ သွားရသည်။

ရောက်သောအခါလေအောက် လေညာ ခြေရင်းခေါင်းရင်း ရှောင်လွဲ၍ မနီး မဝေး ကိုယ်အလယ်ပိုင်းကို မြင်လောက်ရာ၌ နေပြီးလျှင် ဤကား ကျောက်ခဲ၊ ဤကား သစ်ပင်၊ တောင်ပို့ အနိမ့်၊ အမြင့်၊ အငယ်၊ အကြီး၊ အနီ၊ အနက်၊ အရှည်၊ အဝန်း ဖြစ်၏။ ဤနေရာ ထိုနေရာ၌ အသီးသီးရှိကြ၏။ သူကောင်ကား ဤ၌ရှိ၏ဟု ဝန်းကျင်ပတ်လည် နိမိတ် မှတ်ရသည်။

ဤသူကောင်ကား မည်း၏၊ ဖြူ၏ဟု အဆင်းဝဏ္ဏအားဖြင့် လည်း မှတ်ရသည်။ ယောက်ျား၊ မိန်းမဟု မမှတ်ပဲ ပဌမ အရွယ်၊ ဒုတိယအရွယ် စသည်ဖြင့်လည်း လိင် အားဖြင့်လည်း မှတ်ရသည်။ ဖူးဖူးရောင်သော သူကောင်၌ ဤကား ဦးခေါင်း သဏ္ဌာန်၊ လည်ပင်း လက်ခြေစသော သဏ္ဌာန်ဟုလည်း သဏ္ဌာနအားဖြင့် မှတ်ရသည်။ ဤကား ချက်မှ အထက်ကိုယ် အောက်ကိုယ် တနည်း ဤအရပ်၌ ငါ၊ ထိုတွင် သူကောင်ဟု ဒိသာ အားဖြင့်လည်း မှတ်ရသည်။ ဤနေရာ၌ လက်၊ ဤနေရာ၌ ခြေ၊ တနည်း ဤနေရာ၌ ငါ၊ ဤနေရာ၌ သူကောင်ဟု နေရာ ဩကာသ အားဖြင့်လည်း မှတ်ရသည်။ ဤသူကောင်သည် အောက်၌ ဘဝါး၊ အထက်၌ ဆံဖျား၊ ဖိလာ၌ သားရေဖြင့် ပိုင်းခြား၏။ ဤတွင် အပုပ်မျိုး ၃၂-ခု ပြည့်၏။ တနည်း ဤကား သူကောင်၏ လက်၊ ခြေ၊ ဦးခေါင်း အပိုင်း အခြား၊ အလယ် ကိုယ် အပိုင်းအခြား၊ တနည်း ယူလိုရာ တစိတ်၌ ဤကား ဤသို့သော အပုပ်ကောင်ဟု ပရိစ္ဆေဒ အားဖြင့် မှတ်ရသည်။

ရှေးအခါက နာမ်ရုပ်သိမ်းဆည်း၍ သတ္တဝါ သညာ ခွာဘူး သူကား အသုဘဟူသမျှ ရှုရာတိုင်း၌ ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်သည်။ မထင်နိုင်သူကား အဆိုပါ ခြောက်ရပ်ဖြင့် နိမိတ်ယူလျှင် ထင်၏။

ယောကျ်ားအား မိန်းမ အသေကောင်၊ မိန်းမအား ယောကျ်ား အသေကောင်သည် နိမိတ် မထင်၊ စိတ် ချောက်ချားကြောင်း ဝိသဘာဝ ဖြစ်၏။

အဆိုပါ ခြောက်မျိုးဖြင့် မထင်လျှင် ခြေလက် လေးခု၌ အစပ်လေးခုစီ၊ လည်ပင်း အစပ်၊ ခါးအစပ် သန္ဓ်ကို မှတ်ရမည်။ လက် ခြေ အကြား၊ ဝမ်းအကြား၊ နားအကြား အပေါက် ဝိဝရ အားဖြင့်လည်း မှတ်ရမည်။ မျက်စိ အဖွင့် အပိတ်၊ ခံတွင်း အဖွင့် အပိတ်ကိုလည်း မှတ်နိုင်သည်။ သူ့ကောင်၏ မျက်တွင်း ခံတွင်း လည်ပင်း နိမ့်ရာတို့ကို ဝါ အနိမ့်၌ ငါ၊ အမြင့်၌ သူ့ကောင်ဟု နိန္ဒ အားဖြင့်လည်း မှတ်ရမည်။ ဒူးရင် နဖူး မြင့် ရာကို မှတ်ခြင်း၊ ဝါ-အမြင့်၌ ငါ၊ အနိမ့်၌ သူ့ကောင်ဟု တလ အားဖြင့်လည်း မှတ်ရမည်။ တကိုယ်လုံး ဝန်းကျင် ပတ်လည် သမန္တအားဖြင့်လည်း မှတ်ရမည်။ ဤ ငါးရပ်ဖြင့် တကိုယ်လုံး ဉာဏ်စေလွှတ်၍ ထင်ရှားရာ ဌာန၌ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဥဒ္ဓုမာတကံဟု စိတ်ထားလျှင် ထင်နိုင်၏။ မထင်သေးလျှင် ဝမ်းပိုက် အဆုံးရှိ သော ဖူးဖူး အရောင်ဆုံး နေရာ၌ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဥဒ္ဓုမာတကံဟု စိတ်ထားရသည်။ ထင်လွယ်၏။

ဤသို့ အဖန်ဖန် နိမိတ် မှတ်ခြင်း၊ သတိ ဝင်စားခြင်း ပြုပြီး လျှင် မနီးမဝေး၌ ရပ်၍၎င်း၊ ထိုင်၍၎င်း ဖူးဖူးရောင်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု အကြိမ်ရာထောင် ကြည့်၍ပွားရ သည်။ မျက်စိမှိတ်၍ နှလုံး၌ သွင်းရသည်။ အမြင်နှင့် နှလုံးသွင်း အာရုံ တထပ်တည်း တူလျှင် ဥဂ္ဂဟ နိမိတ် ထင်သည် မည်၏။ ထိုနေရာ၌ ဘာဝနာအပြီး မသတ်နိုင်လျှင် ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံး

သွင်းလျက် ကျောင်းသို့ပြန်လာရသည်။ ခရီးစဉ်ကို မှတ်သား၍ သူကောင်ရှိရာသို့ စိတ် ရှေးရှုပြု၍ နေထိုင်သွားလာရသည်။

ဝန်းကျင်နိမိတ် မှတ်ခြင်း အကျိုးကား သူကောင်ထ၍လိုက် သကဲ့သို့ ထင်အံ့၊ ထိုအခါ သတိ ကြီးစွာပြု၍ သူကောင်ဟူသည် အနီးရှိ ကျောက်ခဲကဲ့သို့ ထနိုင်ခြင်း လိုက်နိုင်ခြင်း မည်သည် မရှိ၊ အမှတ် သညာကြောင့်သာ ဤသို့ ထင်ရသည်။ မကြောက်လင့်၊ ယခု ကမ္မဋ္ဌာန်း ထင်လာပြီဟု ပီတိ ပါမောဇ္ဇဖြင့် ပယ်ဖျောက် ၍ အဖန်ဖန်ပွားနိုင်၏။ ဤသို့ မတွေ့မဝေ သတိ ရခြင်းသည် ဝန်းကျင် မှတ်ခြင်း အကျိုးတည်း။

နိမိတ်ယူခြင်း အကျိုးကား စိတ်ကိုဖွဲ့၍ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင် အောင် အကျိုးရှိ၏။ သူကောင်ကို ကြည့်၍ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ထင် သည်၊ ထိုနိမိတ်၌ စိတ်ကိုဖြစ်စေ၍ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ထင်သည်၊ ထိုနိမိတ်၌ စိတ်ကိုဖြစ်စေ၍ ပဌမဈာန် ရ၏၊ ထိုဈာန်၌ တည်၍ ဝိပဿနာဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်ကို ဖွဲ့၍ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် အကျိုးရှိ၏။

သွားလမ်း ပြန်လမ်း ဆင်ခြင်ခြင်းကား သူကောင်ရှိရာမှ ရခဲ သော နိမိတ်သည် နှု၏။ ထိုထို ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် ကိစ္စကြောင့် ပျောက်မှုလည်း ပျောက်တတ်၏။ ကျောင်းသို့ ပြန်လာစဉ် လူတို့ နှင့်တွေ့၍ နေ့ရက် မေးလျှင် ပြောရသည်၊ ပြဿနာ မေးလျှင် ဖြေရသည်၊ အစေ့အစပ် စကားပြောလျှင် တရားနှင့်အညီ ပြန် ပြောရသည်၊ အာဂန္တုက ဝတ်၊ စေတီယဂီဏ ဝတ် စသည်ကိုမချွတ် အောင် ပြုရသည်၊ ငါကမ္မဋ္ဌာနယောဂီဟု တုဏှိဘာဝဖြင့် မနေရ၊ နှုသောနိမိတ်ပျောက်စေကာမူ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ဖြည့်ကျင့်ရသည် သာတည်း။ ထို့ကြောင့် နိမိတ်ပျောက်ခဲ့သော်တဖန်သွား၍မယူနိုင်၊

အန္တရာယ်များသည်။ တရက် နှစ်ရက် ကူးလျှင် ဥဒ္ဓုမာတကမ္မ လွန်၍ ဝိနိလက စသည်တို့ ရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်း၌ ယခုတိုင် နေသည်အထိ လာလမ်း ပြန်လမ်းကို အစဉ် အတိုင်း ဆင်ခြင်ရသည်။ ဤသို့ ဆင်ခြင်လျှင် ရွှေ့ချထားသကဲ့သို့ နိမိတ် ပြန်ထင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်း၌ ပြန်ဝင်လေသည်။

ဤ အသုဘ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်သည် စတုဓာတု ၀၀တ္ထာန်၊ အာနာ ပါန ကသိဏတို့ထက် ခက်ခဲ၏။ အမြတ်တနိုး အလေးပြု၍ စောင့်ရှောက်ရသည်။ နေ့ နေ့ ညဉ့် ညဉ့် ဥဒ္ဓုမာတက ပဋိကူလံဟု အဖန်ဖန် စိတ်ကို ဖွဲ့ရသည်။ အဖန်ဖန် နိမိတ်ကို ဆင်ခြင်ရသည်။ စိတ်ဝင်စားအောင် နှလုံး၌ သွင်းရသည်။ ဤသို့ ပြုဖန်များလျှင် ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်လာ၏။ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်သည် အဆင်းဆိုး ကြောက်မက်ဖွယ် မတင့်မတယ် ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် ဆူဖိုးသောယောကျ်ားကြီး အိပ်နေသကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်သောအခါ ကာမစ္ဆန္ဒ နိဝရဏ ငါးပါး ကွာ၏။ ဝိတက် စသော ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါး ထင်ရှား ဖြစ်၏။ ဤသို့ ပဌဈာန်နှင့်တူသော ဥပစာရ ဈာန်လည်း ထိုခဏ၌သာ ဖြစ်လေ၏။

ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်သည်မှစ၍ ပဌမဈာန်ရသည်တိုင်အောင် ပွားများခြင်းသည် အပ္ပနာ ဝိဓိ မည်၏။ ဈာန်မပြီးနောက် ဝသိဘော် လေ့လာခြင်းတို့ကို ပြုရ၏။ ဒုတိယ ဈာန် စသည်တို့သို့ မတက်နိုင်။

ကြွင်းသော အသုဘများ

ဝိနိလက၌ အထူးကား အသားများရာ၌ နီ၍ ပြည်စုရာ၌ ဖြူ၍ အများအားဖြင့် ညိုမည်းသော သူကောင်ကို ဝိနိလက ပဋိ

ကုလံညိမည်းသော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် အဆင်း ပြောက်ကျားထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်မူ အနီ အဖြူ အညို များရာ တခုခု ထင်၏။

ဝိပုဗ္ဗက ၌ ပြည်ပုပ်ယိုသော သူကောင်ကို ဝိပုဗ္ဗက ပဋိကုလံ— ပြည်ပုပ်ယိုသော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်သည် ပြည် ယိုစီးနေသကဲ့သို့ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် ငြိမ်သက်စွာ စုဝေးလျက် ထင်၏။

ဝိစ္ဆိဒ္ဓက ၌ ခါးလယ်၌ ဖြတ်၍ သတ်ထားသော သူကောင်ကို အပိုင်းချင်းဝေး၍ တပြိုင်တည်း မမြင်သာလျှင် တသစ်ခန့်လောက် နီးနီးပြု၍ ဝိစ္ဆိဒ္ဓက ပဋိကုလံ—ခါးလယ်ပြတ်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် အလယ်အပြတ်နှင့် ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် အပြတ် မရှိ ပြည့်စုံစွာ ထင်၏။ သူကောင် အပိုင်း အပြတ်တို့ကို နီးနီး ပြုရာ၌ တောင်ဌေးဖြင့် သော်လည်း ပြု၊ မိမိ လက်ဖြင့် မကိုင်ရ၊ သုဘ ရာဇာ အသွင် အကျမ်းတဝင် ဖြစ်သတ်သည်။

ဝိက္ခာယိတက ၌ ကျီး ခွေး လင်းတ အထူးထူး ဆိတ်ဆွဲ ကိုက်ခဲ ထားသော သူကောင်ကို ဝိက္ခာယိတက ပဋိကုလံ—အထူးထူး ဆိတ် ဆွဲ ကိုက်ခဲအပ်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်သည် အကြား အပြတ်နှင့် ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ် သည် ဆိတ်ခဲရာ မရှိ၊ အပြည့်အစုံနှင့် ထင်၏။

ဝိက္ခိတ္တက ၌ ခြေ လက် ကိုယ် ဦးခေါင်း တကွ တပြား ပစ် ထားသော သူကောင်ကို ဝေးလျှင် ရှေးအတူ အနီးပြု၍ ဝိက္ခိတ္တက ပဋိကုလံ—တကွတပြား ပစ်ထားအပ်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်

စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်သည် အကြား အပြတ်နှင့် ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ပြည့်စုံစွာ ထင်၏။

ဟတ ဝိက္ခိတ္တက ၌ ကြက်ခြေခတ်ခုတ်မှမ်းသော ဒဏ်ရာတို့ဖြင့် တခြားစီ ပစ်ထားသော သူကောင်ကို အပိုင်းချင်း ဝေးလျှင် အနီးပြု၍ ဟတ ဝိက္ခိတ္တက ပဋိကူလံ- ကြက်ခြေခတ် ခုတ်မှမ်း၍ တကဲ့ တခြား ပစ်ထားအပ်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ဒဏ်ရာနှင့်တကွ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်သည် ပြည့်စုံစွာ ထင်၏။

လောဟိတက ၌ ဒဏ်ရာ အမာဝတို့မှ သွေးယိုသောသူကောင် ကို လောဟိတက ပဋိကူလံ-သွေးယိုသော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ် စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်မှာ နိသော တံခွန် ကုက္ကားကို လေခတ်၍လှုပ်သကဲ့သို့ ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်မူ ငြိမ်သက်စွာ ထင်၏။

ပုဠုဝက ၌ ဒွာရကိုးပေါက် ပိုးလောက်ယိုထွက် ကျိကျိတက် သော လူကောင် တိရစ္ဆာန်ကောင် ပိုးလောက် ဝိုင်းအုံ့သော မစင် ပုံကို ပုဠုဝက ပဋိကူလံ-ပိုးလောက် ယိုထွက် ကျိကျိတက်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရသည်။ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်သည် လှုပ်ရှားလျက် ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်မူ သလေးထမင်း အစု အပုံကဲ့သို့ ငြိမ်သက်စွာ ထင်၏။

အဋ္ဌိက ၌ အရိုးကို အများဖြစ်စေ၊ တချောင်းဖြစ်စေ အဋ္ဌိက ပဋိကူလံ-အရိုးစုဖြစ်သော အကောင်ပုပ် စက်ဆုပ်စရာဟု ပွားရ သည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် အကြား အပေါက်နှင့် ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်မူ ပြည့်ဖြိုးစွာ ထင်၏။ တချောင်းထည်းဖြစ်မှု ဥဂ္ဂဟနိမိတ်

သည် ကြောက်မက်ဘွယ် ထင်၏။ ပဋိဘာဂ နိမိတ်မူ ချောမွေ့ ပြေပြစ်စွာ ထင်၏။

ဤ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကား အစဉ်ဖြင့် တဏှာခြင်းမှ တထောင်သော အကျိုးစီးပွားကို မြင်နိုင်သော သိကြားမင်း ကောင်းချီးပေးကာ ထောမနာအပ်သော တင့်တယ် ကောင်း မြတ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားသခင်သည် တခု တခုသော ဈာန်၏ အကြောင်းဖြင့်ကုန်သော အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤသို့ ဟောကြားတော် မူသော ထို အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ ဘာဝနာ ပွားနည်းတို့ကို သိပြီး၍ ထိုအသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ပင် အတိုင်း ထက် အလွန်ဖြစ်သော အထွေထွေ စကားများကို သိအပ်၏။

အသုဘ ပကိဏ္ဍက

တခုခုသော အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဈာန်ရသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ် သည် ရာဂကို ကောင်းစွာပယ်အပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ရာဂ ကင်းသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ လျှပ်ပေါ် လောင်လီသော အမူ အရာကင်း၏။ သို့ဖြစ်လျက် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ဆယ်မျိုး ခွဲခြား သည်မှာ အကောင်ပုပ်၏သဘော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏စရိုက် ကွဲပြားသော အစွမ်းအားဖြင့် ခွဲခြားခြင်း ဖြစ်၏။

ဥဒ္ဓုမာတကသည် ကိုယ်သဏ္ဌာန် ပျက်စီးခြင်းကို ပြသော ကြောင့် ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ကို နှစ်သက်သော ရာဂရှိသူအား လျောက် ပတ်၏။

ဝိနိလကသည် အရေအဆင်း ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပြသောကြောင့် ကိုယ်အဆင်း အရောင်ကို တပ်မက်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ဝိပုဗ္ဗကသည် ကိုယ်ဟူသော အိုင်းအမာကြီးနှင့်စပ်သော ပုပ်နံ့လျောင်းလျောင်း မကောင်းသော အနံ့ရှိသည်ကို ပြသောကြောင့် ပန်းနံ့သာ အမွှေးအကြိုင် စသည်တို့ဖြင့် ထုံမွန်း ဆွတ်ဖျန်းအပ်သော ကိုယ်အနံ့၌ တပ်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ဝိစ္ဆိဒ္ဓကသည် အတုင်း၌ အခေါင်း အပေါက်ရှိသည်ကို ပြသောကြောင့် ကိုယ်၌ တခဲ တလုံးတည်းဖြစ်သည်ကို တပ်မက်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ဝိက္ခာယိဘကသည် အသားစု အသားဆိုင် ပြည့်ဖြိုးခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်းကို ပြသောကြောင့် သားမြတ် အစရှိကုန်သော ကိုယ်အရပ်၌ စုန်စုန် မိမိ နှစ်လိုစလိ အိအိစက်စက် နှစ်သက်စပွယ်ဟု တပ်မက်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ဝိက္ခိတ္တကသည် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ထိုမှ ဤမှ ကြဲပျံ့ ရှိနေသည်ကို ပြသောကြောင့် အင်္ဂါကြီးငယ် တင့်တယ် စမွယ်ခြင်းကို တပ်မက်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ဟတ ဝိက္ခိတ္တကသည် ရိုးဆစ် မထင် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ပြေပြစ် ချောမွေ့သော အစပ်ရှိသော အပြစ်၏ ပျက်စီးခြင်းကို ပြသောကြောင့် ကိုယ်၏ သနစ်ရိုးဆစ် မငေါ ရွှေငှက်ပျောသို့ ချောမောပြေပြစ် အဆက်အစပ် လျှောက်ပတ် ပြည့်စုံခြင်း၌ တပ်မက်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

လောဟိတကသည် သွေး လိမ်းကျံအပ်သည်၏ အဖြစ် စက်ဆုပ်ဘွယ်ကို ပြသောကြောင့် အဆင်း တန်ဆာ ဝတ်ဆင် အပ်

သည်ဖြစ်၍ အရောင်အဆင်း လှပခြင်းကို တပ်မက်သော ရာဂ ရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ပုဋ္ဌဝကသည် ကိုယ်ကာယ၏ တပါးမက များလှစွာသော ပိုးမျိုး ရှစ်ဆယ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသည့် အဖြစ်ကို ပြသောကြောင့် ကိုယ်၌ တပ်မက်သော ရာဂရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

အဋ္ဌကသည် ကိုယ်၌ရှိသော အရိုးတို့၏ စက်ဆုပ် ရှုံရှာဘွယ်ကို ပြသောကြောင့် သွား၏ ကောင်းခြင်းကို ကြိုက်လေ့ရှိသော ရာဂ ရှိသူအား လျှောက်ပတ်၏။

ဤသို့လျှင် ရာဂစရိုက်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ဆယ်ပါး ကွဲပြားရခြင်း ဖြစ်၏။

အယဉ် အထွေထွေ စီးသောကြောင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ မတည် တံ့သော ရေအယဉ်ရှိသော အလွန် ရေစီးယန်သော မြစ်မှာ ထိုး ဝါးတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာ လေ့သည် တည်တံ့ နိုင်၏။ ထိုးဝါးနှင့်ကင်း၍ လေ့ မတည်တံ့နိုင် သကဲ့သို့ အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အာရုံနည်းသောကြောင့် ဝိတက်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ စိတ်သည် တခုတည်းသော အာရုံ၌ တည်၏။ ဝိတက်နှင့် ကင်း၍ တခုတည်းသောအာရုံ၌ တည်တံ့ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆယ်ပါး၌ ဝိတက်ရှိသော ပဌမ ဈာန်သာ ဖြစ်၏။ ဝိတက်ကင်းသော ဒုတိယ ဈာန် စသည်တို့ မဖြစ်နိုင်ကြ။

အသုဘသည် ဆယ်ပါး အပြားရှိသော်လည်း လက္ခဏာမှာ မစင်ကြယ် အနံ့မကောင်း စက်ဆုပ် ရှုံရှာဘွယ်သာ ဖြစ်၏။ ယင်း လက္ခဏာအားဖြင့် အသုဘသည် သူသေကောင် သက်သက်၌သာ ထင်သည် မဟုတ်၊ ရယ်သော မာတုဂါမ၏ သွားရိုးကို မြင်သော စေတိယတောင်နေ မဟာတိဿ မထေရ်ကြီးအား ထင်သကဲ့သို့

၎င်း၊ ဆင်ကျောက်ကုန်းယက်၌ တည်သော မင်းကို ကြည့်သော သံဃရက္ခိတထေရ်၏ အလုပ်အကျွေး သာမဏေအား ထင်သကဲ့သို့၎င်း အသက်ရှင်သူ၏ ကိုယ်၌လည်း ထင်၏။ အသေကောင်သည် အသုဘ ဖြစ်သကဲ့သို့ အသက်ရှင်သော အကောင် သည်လည်း အသုဘ စင်စစ် ဖြစ်၏။

တလံမျှလောက်သော ဤကိုယ်သည်ကား အရိုး သုံးရာတို့ဖြင့် စိုက်ထောင်၏။ အဆက်ပေါင်း တရားရှစ်ဆယ်တို့ဖြင့် ဆက်စပ်နေ၏။ အကြောကိုးရာ ကြိမ်နှယ်တို့ဖြင့် တပ်ဖွဲ့ ချည်နှောင်အပ်၏။ အသားတစ် အသားဆိုင် ကိုးရာတို့ဖြင့် လိမ်းကုံး မှမ်းမံအပ်၏။ စိုသောအရေဖြင့် မှေးရှက် ဖုံးလွှမ်းအပ်၏။ အရေပါးဖြင့် လွှမ်းခြုံ၍ ထားအပ်၏။ ဖွတ် ပဒတ် မြွေ အောင်းသော တောင်ပို့ကဲ့သို့ ငယ်သော အပေါက် အလွန်ငယ်သော အပေါက် ရှိ၏။ အဆီဖြင့်ပြည့်သော အိုးခွက်ကဲ့သို့ အထက်အောက် အမြဲ စိမ့်ယိုနေ၏။ ပို၊ မျိုးအပေါင်းတို့၏ မှီခိုရာ ဖြစ်၏။ အနာရောဂါမျိုးတို့၏ စွဲကပ်တည်နေရာ ဖြစ်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ ပေါက်ပွားရာ လယ်ခင်းကြီးသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ ပေါက်ပြဲသော အိုင်းအမာကြီးကဲ့သို့ အနာဝကိုးပေါက်တို့မှ အပုပ်ရေတို့ အစဉ်မပြတ် ယိုထွက်နေ၏။

မျက်လုံးနှစ်ဘက်တို့မှ မျက်ခွေး မျက်ဝပ် တစုပ်စုပ် ယိုထွက်နေ၏။ နားနှစ်ဘက်တို့မှ နားဖားခွေးသည် စေးကပ်ကပ် ဖြစ်၍ ယိုထွက်နေ၏။ နှာခေါင်းနှစ်ဘက်မှ ထန်းသီးနုရည်အလား ကျိချသော နှာရည်တို့ ယိုထွက်၏။ ခံတွင်းမှ သည်းခြေ သလိပ် သွေးတို့ ယိုထွက်ကုန်၏။ အောက် ဒွာရတို့မှ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်တို့ အစဉ်မပြတ် ယိုထွက်ကုန်၏။ မွေးတွင်းပေါက် ကိုးသောင်း

ကိုးထောင်တို့မှ မစင် မကြယ် စက်ဆုပ်ဘွယ် ချေးစီးတို့ ယိုထွက် ကုန်၏။ ယင်မမဲယိုင်း စသည်တို့သည် ဝန်းရံ ဝိုင်းအံ့ကြကုန်၏။

ဤကိုယ်ကို မပြုမပြင် မသုတ်သင်ဘဲ မိမ္မေးတိုင်း ဘမ္မေးတိုင်း ကိုယ်တုံးလုံးထားခဲ့သော် ပြည့်ရှင်မင်းမင် ဖြစ်သော်လည်း ဒွန်းစဏ္ဍား ပန်းခွက်သွန်တို့ကဲ့သို့ ကုမ္ပသော စက်ဆုပ် ရှုံရှာဘွယ် ကိုယ်ရှိသည် ဖြစ်သောကြောင့် အထူးမရှိဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ကိုယ်ကောင်၌ သုတ်သင်၍ အထူးထူး အဆင်း အရောင်ရှိသော အဝတ်တို့ဖြင့်ဖုံးလွှမ်း၍ အထူးထူးသော အရောင် အဆင်းရှိသော အမ္မေးအထုံတို့လိမ်းကျံ၍ ငါ ငါ၏ဥစ္စာဟု စွဲယူနေကြ၏။ ကိုယ်ဇာယ၏ ဟုတ်တိုင်း မှန်တိုင်းသော အသုဘ လက္ခဏာကို မသိနိုင်ရှာသော ယောက်ျားတို့သည် မိန်းမတို့၌ မိန်းမတို့ သည်လည်း ယောက်ျားတို့၌ အလွန် မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် ချစ်ကြိုက် ကြလေသည်။

မြေခွေးသည် တော၌ ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော ပေါက်ပင်ကို မြင်၍ သားတစ်ကြီးကို ရခေပြီဟု ဝမ်းသာရွှင်မြူးလျက် အဆောတလျင် ပြေးသွားပြီးလျှင် ပေါက်ပွင့်ကို လောဘဇောဖြင့် ကိုက်ဟပ်၏။ ဤအရာကား သားတစ် မဟုတ်သေး၊ သစ်ပင်ပေါ်မှာ ရှိသော နီရဲရဲ အခဲအဆုပ်သာ အသားတည်းဟု ယူဆ၏။ ထို့အတူ လူမိုက်သည် သူသေကိုသာ အသုဘဟု ထင်၏။ ရှင်သူကို သုဘဟု ထင်နေသေး၏။

သုံးဆဲ့ငါးပါးသော ကောဠာသတို့၏ အစုမျှသာ ဖြစ်သော ဤကိုယ်သည် ညှိဟောင် နံပုပ် စက်ဆုပ်ဘွယ်သော အနံ့ရှိ၏။ အညစ်အကြေးတို့ဖြင့် ပြည့်၏။ ခွေးကောင်ပုပ်နှင့်တူ၏။ ကျင်ကြီး

တွင်းနှင့် တူ၏။ ကိုးပါးသော အပေါက် အခေါင်း ဟောင်း
လောင်းရှိ၏။ အိုင်း အမာကြီးနှင့်လည်း တူ၏။ ထို့ကြောင့် အသက်
ရှင်သောအကောင်၌ ဖြစ်စေ၊ အသေကောင်၌ ဖြစ်စေ အသုဘ
ဟူသော အခြင်းအရာဖြင့် ထင်ရာ၏။ ထိုအကောင်၌ နိမိတ်ကို
ယူ၍ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်စေအပ်၏။

၇-ဆ နုဿတိ နိဒ္ဒေသ

ဗုဒ္ဓာနုဿတိ

အနုဿတိ ဆိုသည်ကား အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် သတိ ကိုပင် အနုဿတိဟု ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓာနုဿတိ ဆိုသည်ကား ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို စွဲလမ်းသမှု အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း သတိကိုဗုဒ္ဓာနုဿတိဟုခေါ်သည်။

ဗုဒ္ဓာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားလိုသော ယောဂီသည် သင့် တင့်လျောက်ပတ်သော ကျောင်း၌ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ကပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့အပ် ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့မှာ အရဟံ အစရှိသဖြင့် ကိုးပါး အပြားရှိ၏။

အရဟံ—ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့မှ ဝေးသည်ထက် ဝေး တော်မူသောကြောင့်၎င်း၊ ကိလေသာ ရန်သူကို ပယ်သတ်တတ် သောကြောင့်၎င်း၊ ပူဇော် အထူးကို ခံတော်မူသိုက်သောကြောင့် ၎င်း၊ မကောင်းမှုပြုရန် ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိသောကြောင့်၎င်း မြတ် စွာဘုရားသည် အရဟံ မည်တော်မူ၏။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ—မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် အလုံး စုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသည် ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။

ဝိဇ္ဇာ စရဏ သမ္ပန္န-မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာနှင့်၎င်း၊ စရဏနှင့်၎င်း ပြည့်စုံသောကြောင့် ဝိဇ္ဇာ စရဏနှင့် သမ္ပန္န မည်၏။ ဝိဇ္ဇာသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ အာသဝက္ခယ ဟူ၍ သုံးပါးနှင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောတ၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ၊ စေတော ပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိ၊ အာသဝက္ခယ၊ ဝိပဿနာ၊ မနော မယိဒ္ဓိ ဟူ၍ ရှစ်ပါးရှိလေသည်။ ယင်းဉာဏ် သုံးပါး၊ သို့မဟုတ် ရှစ်ပါးကို ဝိဇ္ဇာဟု ခေါ်၏။ စရဏဆိုသည်ကား သီလကြီး လေးပါးကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဣန္ဒြေကို လုံခြုံစွာ စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဘောဇဉ်၏ အတိုင်းအရှည်ကို သိခြင်း၊ နိုးကြားခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်း တရား ၇-ပါး၊ အရူပဈာန် ၄-ပါး၊ ဤတဆဲငါးပါးကို စရဏဟု ခေါ်၏။

သုဂတ-တင့်တယ်သော သွားခြင်း ရှိသောကြောင့်၎င်း ကောင်းမြတ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွသွားတော် မူတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ မသွေမလှန် ကောင်းစွာ သွားတတ် သောကြောင့်၎င်း၊ ကောင်းစွာ ဆိုတတ်သောကြောင့်၎င်း သုဂတ မည်တော်မူ၏။

လောကဝိဒ္ဓ-ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် လောကကို အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိတော်မူသည် ဖြစ်သောကြောင့် လောကဝိဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။

အနုတ္တရော ပုရိသ ဒမ္မ သာရထိ-မြတ်စွာဘုရားသည် ဂုဏ်တို့ဖြင့် ကိုယ်တော်ထက် ထူးချွန် ကဲလွန်သူတစ်ယောက်မျှမရှိသောကြောင့် အနုတ္တရ မည်တော်မူ၏။ ဆုံးမ ထိုက်သူတို့ကို ယဉ်ကျေးစေတတ်သောကြောင့် ဒမ္မ သာရထိမည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် တခုသော ထက်ဝယ် ပလ္လင်ဖြင့် ထိုင်နေလျက် အဋ္ဌ သမာပတ် ဟူသော အရပ်မျက်နှာကို မငြိမယှက် ပြေးသွားတော် မူနိုင်၏။

ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမတော်
မူတတ်၏။

သတ္တဝါဒေဝ မနုဿာနံ—ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် အကျိုးကျေးဇူး
တို့ဖြင့် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဆုံးမ တတ်သောကြောင့်
ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါ မည်၏၊ နတ်လူတို့၏ မြတ်သော
သတ္တဝါကို ပိုင်းခြားသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ကျွတ်ထိုက်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပိုင်းခြားသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း ဒေဝမနုဿာနမည်၏။

ဗုဒ္ဓ—သစ္စာလေးပါးကို ကိုယ်တိုင်လည်း သိတော်မူ၏။ တပါး
သော သတ္တဝါတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓ
မည်တော်မူ၏။

ဘဂဝါ—ဤစကားသည် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ သီလ အစရှိ
သော ဂုဏ်ဖြင့် ထူးသောကြောင့် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ထက်
မြတ်သော ရိုသေအပ်သော ရိုသေလေးမြတ်သောအားဖြင့် ဆိုအပ်
သော အမည်တော်ပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့ ဆိုကြ၏—

ဘဂဝါဟူသော စကားသည် ချီးမွမ်းအပ်၏၊ အထူး
သဖြင့် မြင့်မြတ်၏၊ ထို့ကြောင့် လေးလေး မြတ်မြတ်
ပြုအပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးတို့နှင့် ယှဉ်သော အလေး
အမြတ်ပြုထိုက်သူကို ဘဂဝါဟု ဆိုအပ်၏။

ဤ ဗုဒ္ဓာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်သူ
သည် မြတ်စွာဘုရား၌ ရိုသေခြင်းရှိ၏၊ တုပ်ဝပ် ကျိုးနွံ၏၊
ယုံကြည်ခြင်း၏ ပြန့်ပြောခြင်း၊ သတိ ပညာ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏
ပြန့်ပြောခြင်းကို ရ၏၊ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း များစွာဖြစ်၏။

ဘေးရန်ကို နှိမ်နင်းနိုင်သည်။ ဆင်းရဲဒုက္ခကို သည်းခံနိုင်သည်။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ နေရသည်ဟူသော အမှတ်သညာကို ရ၏။ ဘုရားဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အောက်မေ့သော သတိ၏ တည်နေ ကိန်းအောင်းရာ ဖြစ်သူ၏ ကိုယ်သည် စေတီ အိမ်ကဲ့သို့ ပူဇော်ခြင်းငှာ ထိုက်၏။ ဘုရားအဖြစ်၌လည်း စိတ် ညွတ်၏။ လွန်ကျူးအပ်သော ဝတ္ထုနှင့် တွေ့သော်လည်း သူ၏ မျက်မှောက်၌ ဘုရားရှင်ကို မြင်ရသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ရှက်ခြင်း ကြောက် ခြင်း ဖြစ်၏။

ဓမ္မာနုသုတိ

တရားတော်ဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်းသတိကို ဓမ္မာနုသုတိဟု ခေါ်သည်။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်း ကို ပွားလို့သော ယောဂီသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ ကပ်၍ ကောင်းစွာ သေဝပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ တရားတော်ဂုဏ်ကို ဆင်ခြင်ရာ၏။ တရားတော်ဂုဏ်သည် သုက္ခာတော အစရှိသဖြင့် ၆-ပါး အပြားရှိ၏။

သုက္ခာတော—ဟူသော ပုဒ်၌ ပရိယတ္တိဓမ္မလည်း ပေါင်းရုံး ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤမှ တပါးသော ဂုဏ်ပုဒ်တို့၌ကား လောကုတ္တရာ မွေကိုသာ ဆိုလို၏။ ထိုဓမ္မ နှစ်ပါးတို့တွင် ပရိယတ္တိဓမ္မသည် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး၏ ကောင်းသော အဖြစ် ကြောင့်၎င်း၊ သဒ္ဓါအနက်နှင့် ပြည့်စုံသည်အဖြစ်၊ အလုံးစုံ ပြည့်စုံသော စင်ကြယ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို ပြတတ်သည့် အဖြစ် ကြောင့်၎င်း ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော သုက္ခာတ မည်၏။

သန္တိဋ္ဌိက—အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ သန္တန်၌ ရာဂ စသည်တို့ မရှိခြင်းကို ကိုယ်တိုင် မြင်အပ်သောကြောင့် သန္တိဋ္ဌိက မည်၏။ တနည်း—လောကုတ္တရာ တရား ကိုးပါးသည် ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် မြင်အပ်ရောက်အပ်သောကြောင့် သန္တိဋ္ဌိက မည်၏— တနည်း ချီးမွမ်းအပ်သော ပညာဖြင့် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် သန္တိဋ္ဌိက မည်၏။ တနည်း—မြင်ခြင်းငှာ ထိုက်သောကြောင့် သန္တိဋ္ဌိက မည်၏။

အကာလိက—မိမိ၏ အကျိုးပေးခြင်းကို ရည်၍ မဂ်အား ဆိုင်းလင့် အပ်သော အကျိုးပေးရာ ကာလ မရှိသောကြောင့် အကာလ မည်၏။ ယင်းသည်ပင် အကာလိက မည်၏။ တရက် နှစ်ရက် စသည်ဖြင့် အချိန် ကာလကို ကုန်လွန်စေ၍ အကျိုးကို မပေး၊ စင်စစ် အားဖြင့် မိမိ အခြားမဲ့၌သာ အကျိုးပေးတတ်၏ ဟုဆိုလိုသည်။ တနည်း—မိမိ၏ အကျိုးပေးရာ၌ ထိုလောကီ ကုသိုလ်အား ဝေးစွာ ဆောင်အပ်သော အကျိုးပေးရာ ကာလ ရှိသောကြောင့် ကာလိက မည်၏။ ယင်းသည် လောကီ ကုသိုလ် ပေတည်း။ လောကုတ္တရာ မဂ်ကား ထိုသို့ မဟုတ်၊ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးခြင်း ရှိသောကြောင့် ဝေးသော အကျိုးပေးရာ ကာလရှိသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် အကာလိက မည်၏။

ဟေ ပဿိက — လာလုည့်၊ ဤတရားကို ရှုလော့၊ ဤသို့ ဖြစ်သော် လာလုည့်၊ ရှုလုည့် ဟု ခေ၏ခေ၏ တိုက်တွန်းသော အစီအရင် စကားကို ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ဟေ ပဿိက မည်၏။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသောကြောင့်၎င်း ကိလေသာတို့ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သောကြောင့်၎င်း ထိုက်ခြင်းဖြစ်၏။

ဩပနေယျိက—ကပ်၌ ဆောင်ထိုက်သောကြောင့် ဩပနေယျိက မည်၏။ ကပ်၍ ဆောင်ခြင်းကို ဥပနယျ ခေါ်သည်။ တဟုန်းဟုန်းမီးတောက်လောင်သော အဝတ် သို့မဟုတ် ဦးခေါင်းကို လျစ်လျူရှု၍ ဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် မိမိ စိတ်၌ ဆောင်ရန် ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ဩပနေယျိက မည်၏။ တနည်း—အရိယာမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဥပနေယျိက မည်၏။ မျက်မှောက် ပြုအပ်သည် အဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သောကြောင့် ဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဥပနေယျိက မည်၏။ ယင်းကိုပင် ဩပနေယျိက ဆိုသည်။

ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ—သစ္စာ သိမြင် အရိယာ အရှင်တို့သည် မိမိ၌ အသီးသီး ၄၂ မဂ်ကို ပွားအပ်ပြီ၊ ဖိုလ်ကို ရအပ်ပြီ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုအပ်ပြီဟု ဤသို့ သိအပ် ခံစားအပ်၏။ မိမိ၏ စိတ်၌သာလျှင် အရိယာ သခင်တို့ ရှုမြင် ခံစားအပ်၏ ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် တရားတော်၏ ဂုဏ်တို့ကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့သော ယောဂီအား အောက်မေ့သော အခိုက် အခါ၌ ရာဂ ဒေါသမောဟတို့ ထကြွ သောင်းကျန်းသော စိတ်မဖြစ်၊ ပြောင့်မတ်သော စိတ်သာ ဖြစ်၏။ တရားကို အာရုံပြု၍ ရှေးနည်းအတိုင်း နိဝရဏ တို့ကို ခွာပြီးသူအား တခုသော ခဏ၌ စျာန် အင်္ဂါတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သို့ရာတွင် တရားဂုဏ်တော်၏ နက်နဲသောကြောင့်၎င်း၊ လေးမြတ် ယုံကြည်သောကြောင့်၎င်း အပ္ပနာသို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရ စျာန်မျှသာ ဖြစ်၏။

သံဃာနုဿတိ

သံဃာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားလိုသူသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်၍ ကောင်းစွာ သေဝပ်သော စိတ်ဖြင့် သုပ္ပဋိပန္န အစရှိသော သံဃာတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ပွားရာ၏။

သုပ္ပဋိပန္န ဆိုသည်ကား ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်းတည်း။ မဖောက် မပြန်သော အကျင့်၊ တဖန် ပြန်လည်ခြင်း သဘော မရှိသော အကျင့်၊ နိဗ္ဗာန်အား လျော်သော အကျင့်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မဟုတ်သော အကျင့်ဟု ဆိုလိုသည်။

သာဓက သံဃ ဟူသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံး အမ ဩဝါဒကို ရှိသလေးမြတ်စွာ နာတတ်သောကြောင့် သာဝကမည်၏။ သာဝက အပေါင်းသည် သာဝက သံဃာ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ကောင်းသော အကျင့်ရှိသော အရိယာ သံဃာသည် ဥဇု-ဖြောင့်မတ်သော အကျင့်ရှိ၏။ ဉာဏ-သင့်လျော်သော အကျင့်ရှိ၏။ သာမိစိ-ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရန် သင့်လျော်သော အကျင့်ရှိ၏။

အရိယာ သာဝက သည် မဂ်၌ တည်သောပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် နှင့် ဖိုလ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် ဟူ၍ ယောက်ျားမြတ် ရှစ်ယောက် ရှိ၏။ ထိုရှစ်ယောက်သည် အဝေးမှ ဆောင်ယူ၍ သီလ ရှိသူတို့အား ပေးလှူ ပူဇော်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို ခံယူ ထိုက်သောကြောင့် အာဟု နေယျ မည်၏။

ညွှန်သည်တို့ ရည်မှတ်၍ အကောင်းအမွန် စီရင်အပ်သော အာဂန္တုက ခါးကို ခံယူခြင်းငှာ သင့်လျော်သောကြောင့် ပါဟု နေယျ မည်၏။ တမလွန် လောကကို ယုံကြည်၍ ပေးလှူအပ်သော

အလ္လဝတ္ထုကို ခံတော်မူထိုက်သောကြောင့် ဒက္ခိဏေယျ မည်၏။
လက်အုပ်ချီပိုး ရှိခိုးခြင်းကို ခံထိုက်သောကြောင့် အဗ္ဗလိ ကရဏိယ
မည်၏။ လောက၏ အတုမရှိသော ကောင်းမှု အခင်း သန့်ရှင်း
ပေါင်းမြက် ခွန်ထွက်သန်သန် လယ်ကောင်း မှန်သောကြောင့်
အနုတ္တရံ ပုညဗ္ဗေတ္တံ လောကဿ မည်၏။

ပညာရှိသော သူသည် ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အတိုင်း
ကြီးသော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိသော သံဃာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌
အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ ပွားများအားထုတ်ခြင်းကို ပြုရာ၏။

သီလာနုဿတိ

သီလာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ ကပ်၍ ကောင်းစွာ သေဝပ်သော စိတ်
ရှိသည် ဖြစ်၍- “ငါ၏ အကျင့် သီလတို့သည် ကောင်းပေစွ၊
မကျိုးမပေါက် မပြောက် မကျားကုန်၊ တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ
တော်လှန် အပ်ကုန်၏၊ ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်ကုန်၏၊ တဏှာ
ဒိဋ္ဌိတို့ မသုံးသပ်အပ်၊ သမာဓိကို ဖြစ်စေနိုင်၏” ဤသို့လျှင် မိမိ၏
သန့်ရှင်း ဖြူစင် ဖြူမတင်သော သီလကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့
အပ်ကုန်၏။

မိမိသီလကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား
ထိုအခိုက် အခါ၌ ရာဂဒေါသ မောဟတို့ ထကြွ သောင်းကျန်း
သော စိတ်မဖြစ်၊ သီလကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောစိတ်သည် ဖြောင့်
မတ်၏။ ရှေးနည်းအတိုင်း နိဝရဏကို ခွာသူအား တခုသော
ခဏ၌ စျာန် အင်္ဂါတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သီလဂုဏ်၏ နက်နဲသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ အထူးထူး အပြားပြားသော ဂုဏ်ကို အဖန်

တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်းဖြင့် ယုံကြည်သောကြောင့်၎င်း အပ္ပနာသို့
မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့ ရောက်ကာမျှ ဖြစ်သော စျာန် ဖြစ်၏။
ထိုသီလဂုဏ်ကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့်
ဖြစ်သောကြောင့် သီလာနုဿတိ ဟူ၍ ရေတွက် ခေါ်ဝေါ်
ခြင်းသို့ ရောက်၏။

စာဂါနုဿတိ

စာဂါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပကတိ
သဘောအားဖြင့် စွန့်ကြဲခြင်း၌ ညွတ်သောစိတ် ရှိသည်။ အမြဲဖြစ်
သော ပေးလှူခြင်း ဝေဘန် ခဲ့ခြမ်းခြင်း ရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။

တနည်းကား - ဘာဝနာ အားထုတ်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
“ဤနေ့မှစ၍ တောင်းခံလာသောသူရှိသော် အယုတ်သဖြင့် တလုပ်
တဆုပ်မျှ ဖြစ်သော်လည်း အလှူဒါန မပြုမူ၍ မစားအံ့-”ဟု
ဆောက်တည်ခြင်းကို ပြု၍ ထိုဘာဝနာကို အားထုတ်မည့် နေ့၌
ကျေးဇူးဂုဏ်အားဖြင့် ထူးမြတ်ကုန်သော အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌
တတ်အားသမျှ ဝေဘန်ပေးလှူ၍ ထိုအလှူဒါန၌ နိမိတ်ယူပြီးလျှင်
ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ ကပ်၍ ဤသို့ အောက်မေ့ရာ၏-

“ငါ့အား အရတော်လေစွ၊ ငါသည် ကောင်းစွာ ရပေစွ၊
ငါသည် ဝန်တိုခြင်းတည်းဟူသော အညစ်အကြေးတို့ဖြင့် နှိပ်စက်
အပ်သော သတ္တဝါတို့၌ ဝန်တိုခြင်း အညစ်အကြေး ကင်းဝေး
သောစိတ်ဖြင့် နေရာ၏။ မငဲ့ မကွက် လွတ်လွတ်ကြီး စွန့်ကြဲသည်
ဖြစ်၍ စင်စွာ ဆေးအပ်သော လက်ရှိသည်ဖြစ်၍ ပေးလှူခြင်း၊
ဝေဘန်ခွဲခြမ်းခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်ဖြစ်၍ နေရပေ၏”။

ဤသို့လျှင် မစ္ဆရိယ အစရှိသော အညစ်အကြေး ကင်းသော
ဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့် မိမိ၏ စွန့်ကြဲခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့
အပ်၏။

ဒေဝတာနုဿတိ

ဒေဝတာနုဿတိကို ပွားလိုသော ယောဂီသည် အရိယာမဂ်ကို
ရသည်၏အစွမ်းဖြင့် ကောင်းစွာ လာကုန်သော သဒ္ဓါ အစရှိကုန်
သောဂုဏ်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်ရာ၏။ ထို့နောက် ဆိတ်ငြိမ်ရာ
အရပ်သို့ကပ်ပြီး ဤသို့ ဆင်ခြင်ရာ၏—

“နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ နေကြကုန်သော နတ် ဗြဟ္မာတို့ ရှိကုန်၏။
ထို နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာနှင့် ပြည့်စုံ
ကြသောကြောင့် ဤလူ့ဘုံမှ စုတေ၍ နတ်ဘုံတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။
ငါ့အားလည်း ထိုသို့သဘောရှိသော သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ
ပညာတို့ ရှိ၏”။

ဤသို့လျှင် နတ်တို့ကို သက်သေအရာ၌ထား၍ မိမိ၏ သဒ္ဓါ
အစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်ကုန်၏။

ဤ အနုဿတိ ခြောက်ပါးတို့သည် အရိယာ သာဝကတို့အား
သာ ပြည့်စုံကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် ဘုရား၊ တရား၊ သဿံ
ဂုဏ်တို့ ထင်ရှားကုန်၏။ ထိုသူတို့သည်ကား မကျိုးသော အဖြစ်
အစရှိသော ဂုဏ်ရှိသော သီလတို့နှင့် အညစ် အကြေး မစ္ဆေရ
ကင်းသော စွန့်ကြဲခြင်းနှင့် ကြီးသော အာနုဘော် ရှိကုန်သော
နတ်တို့၏ဂုဏ်နှင့်တူသော သဒ္ဓါ အစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံ
ကုန်၏။ မဟာနာမ သုတ်၌ကား သောတာပန်၏ မှီရာ ဝိဟာရကို
ပြခြင်းငှာသာလျှင် ထိုခြောက်ပါးသော အနုဿတိတို့ကို အကျယ်
အားဖြင့် ဟောအပ်၏။

စင်ကြယ်သော သီလအစရှိသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုထုဇဉ် ဖြစ်သော်လည်း နှလုံးသွင်းခြင်း ပြုအပ်၏။ အဖန်တလဲလဲအောက် မေ့သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဘုရား အစရှိသည်တို့၏ ဂုဏ်ကို အောက်မေ့ သူ၏စိတ်သည် ကြည်လင်၏။ စိတ်ကြည်လင်ခြင်း၏ အာနုဘော် ကြောင့် နိဝရဏတို့ကိုခွာ၍ ပြန့်ပြော ပေါ်များသော ဝမ်းမြောက် ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာအားထုတ်ပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်သည်သာတည်း။

အရှင် ဖုဿဒေဝ မထေရ်သည် မာရ်နတ် ဖန်ဆင်းအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ပုံတော်ကို မြင်ရ၍ “ဤ မာရ်နတ်သည်ပင် ဤမျှ လောက် တင့်တယ်တုံ့သေး၏။ ဝါသနာနှင့် တကွ အလုံးစုံသော ရာဂ ဒေါသ မောဟမှ ကင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ကား အဘယ်သို့လျှင် တင့်တယ် သပ္ပာယ်တော် မူရှာလိမ့်မည် နည်း—”ဟု ဘုရားရှင်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ပီတိကိုရ၍ ဝိပဿနာ ပွားပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။

*

*

*

၈-အနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန နိဒ္ဒေသ

မရဏဿတိ

မရဏ ဆိုသည်ကား တခုသော ဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အသက် ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်၏ ပြတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သေခြင်းကို ဆိုသည်။ ရဟန္တာတို့၏ သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမုစ္ဆေဒ မရဏ၊ ရုပ် နာမ် ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏ ပျက်ခြင်း ဘင်ခဏဟု ဆိုအပ်သော ခဏိကမရဏ၊ သစ်ပင်သေ၏။ သံ သေ၏ အစရှိသဖြင့် ခေါ်ဝေါ် သမုတ်အပ်သော သမ္မုတိ မရဏတို့ကို ဤနေရာ၌ မရဏဟု အလိုမရှိအပ်။ ဘဝ တခုဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ အစဉ်၏ ပြတ်ခြင်း မရဏကိုသာ သတိ၏ အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် အလိုရှိအပ်၏။

မရဏဿတိကို ပွားလိုသော ယောဂီသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကိုသာ စွဲလမ်း ငြိမ့်ကပ်သောစိတ် ရှိသည် ဖြစ်၍ “သေခြင်းသည် ဖြစ်လတုံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ အသက်သည် ပြတ် လတုံ—” ဟူ၍၎င်း၊ ‘သေခြင်းသဘော-သေခြင်းသဘော’ ဟူ၍၎င်း သင့်လျော်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။

မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသူအား အလိုရှိအပ် ချစ်မြတ် နိုးအပ်သော သူတို့၏ သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ရာ၌ စိုးရိမ်ခြင်းသောက ဖြစ်၏။ အမိသည် ချစ်အပ်သောသား၏ သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ရာ၌ စိုးရိမ်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့

တည်း၊ အလိုမရှိအပ်သော သူတို့၏ သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်၏။ ရန်သူဖြစ်သော သူတို့၏ ရန်သူ သေသည်ကို အောက်မေ့ရာ၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ လျစ်လျူသဘောရှိသူ၏ သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ ထိတ်လန့်ခြင်း မဖြစ်၊ စဏ္ဍာလသည် သူသေကောင်ကိုမြင်ရာ၌ ထိတ်လန့်ခြင်း မဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုထို တောအရပ် သုသာန် စသော အရပ်တို့၌ သတ်၍ သေသော သတ္တဝါ၊ သဘောအလျောက် သေသော သတ္တဝါတို့ကိုကြည့်၍ မြင်လိုက်ဘူးသော စည်းစိမ် ရှိကုန်သော သေကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ သေခြင်းကို ဆင်ခြင်၍ သတိကို၎င်း၊ သံဝေဂကို၎င်း၊ ဉာဏ်ကို၎င်း ဖြစ်စေပြီးလျှင် ဘေးရန်ခြင်း ဖြစ်လတံ့ အစရှိသောနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုလုပ်၏။ ဤသို့ ပြုသော သူသည် အသင့် အလျော်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသည် မည်၏။

အကယ်၍ ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် နိဝရဏ ကွာခြင်း သတိ၏ တည်ခြင်း မဖြစ်ခဲ့သော် ရှစ်ပါးအပြားရှိသော သေခြင်း ကို အောက်မေ့အပ်၏—

၁—သူသတ်ယောက်ျား ရှေးရှု တည်လာသော အားဖြင့်လည်း အောက်မေ့အပ်၏။ ‘တည၌ ရှေးဦးစွာ အမိဝမ်းဝယ် ပဋိသန္ဓေ ယူနေ ကိန်းအောင်းသော သတ္တဝါသည် ထိုခဏမှစ၍ တက်သော မိုးတိမ်ကဲ့သို့ သေခြင်းသို့ ရှေးရှု၍သာ သွား၏။ ထို သတ္တဝါ သည် တခဏမျှ နောက်သို့ မဆုတ်—’ဟု ဟောတော်မူသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကား—

မြစ်ငယ် ချောင်းငယ်တို့၏ရေသည် မမြင့် မကြာ ခန်းခြောက်လွယ် သကဲ့သို့ နေ့ ညဉ့်တို့သည် လွန်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အသက်သည် ချုပ်ပျောက်လ၏။ သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် ကုန်၏။

နံနက်အခါ၌ မှည့်ရင့်ကုန်သော သစ်သီးတို့၏ ကျွေကျခြင်းကြောင့် သစ်ပင်အောက်သို့ ဝင်သောသူအား ကြောက်လန့်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓေ ယူနု ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ အမြဲ သေခြင်းဖြင့် တွေ့မြင်သော သူတို့အား ကြောက်လန့်ခြင်း ဖြစ်၏။

အိုးထိန်းသည် ပြုလုပ်အပ်သော ဖြေအိုး မြေခွက် အကြီးအငယ်တို့သည် ကွဲပျက်ခြင်းအဆုံး ရှိသကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် သေပျက်ခြင်း အဆုံးရှိ၏။

မြက်ပင်ဖျား၌တင်သော ဆီးနင်းပေါက်သည် နေရောင်ခြည် တောက်သောကြောင့် သွေးခြောက် ပျောက်ပျက်သကဲ့သို့ လူတို့၏ အသက်သည် မြင့်ရှည်စွာ တည်ခြင်း မရှိ။

ဤသို့ ခုတ်သတ်အံ့ဟု သန်လျက်ကို ချီသော လူသတ် ယောက်ျားကဲ့သို့ သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။

၂-ပြည့်စုံခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။ 'ဤ လူ့ပြည်လောက၌ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ပျက်စီးခြင်း မလွှမ်းမိုးသေးသမျှသာ တင့်တယ်၏။ ပျက်စီးခြင်းကို လွန်မြောက်၍ တည်နိုင်ရာ စည်းစိမ်မရှိ။

ချမ်းသာ လှစွာသော စိုးရိမ်ခြင်း ကင်းသောကြောင့် အသောကဟူသော တံဆိပ်နာမံကိုခံသော မင်းကေရာဇ်သည် ဇမ္ဗူကျွန်းခွင် မြေပြင်အလုံးကို လွှမ်းမိုးစိုးအုပ်၍ ကုဋေ အရာမျှသော

ဥစ္စာတို့ကို ပေးလှူ၍ အဆုံး၌ သျှစ်သျှားသီး တခြမ်းမျှကိုသာ အစိုးရသော အဖြစ်သို့ ရောက်ရ ရှာ၏။

အသောက အမည်ရှိသော ထိုမင်းကြီးသည် ထို ကိုယ်ခန္ဓာ ဖြင့်ပင် ကောင်းမှုကုန်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် သေခြင်းသို့ ရှေးရှုသည် ဖြစ်၍ စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်းသို့ ရောက်လေပြီ။

တနည်းလည်း အလုံးစုံ အနာကင်းသည်၏ အဖြစ်သည် ဖျားနာခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏။ အလုံးစုံ ပျို့မြစ် နုနယ် အရွယ် ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သည် အိုခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏။ အလုံးစုံ အသက်ရှင်ခြင်းသည် သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏။ အလုံးစုံသော သတ္တလောကကြီးကို ဇာတိသည် ရန်သူကဲ့သို့ အစဉ် လိုက်၏။ ဇရာသည် ကပ်သော အဆိပ်ကဲ့သို့ အစဉ် ဝင်၏။ ဗျာဓိသည် အမုန်ယစ်သော ဆင်ကဲ့သို့ ဘိစီး နှိပ်စက်၏။ သေခြင်း မရဏသည် ဘိလူး တစ္ဆေဘို့ကဲ့သို့ ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်အပ်လေ၏။

ဤသို့ အသက်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် သေခြင်း မရဏလျှင် အဆုံးရှိသည်ကို မှတ်၍ ပြည့်စုံမှု၏ ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့် သေခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်၏။

၃-ကပ်၍ ဆောင်သော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက် မေ့အပ်၏။ ဤ သေခြင်း မည်သည်ကား များသော စည်းစိမ် ဥစ္စာ အခြံအရံ ရှိကုန်သော ရွှေငွေ ဥစ္စာ ဗိုလ်ပါ ဆင်မြင်း အလုံး အရင်း ကြီးမား ပြည့်စုံခြင်း ရှိကြကုန်သော ရေ မြေ သနင်း မင်းတို့၏ အပေါ်၌ သော်လည်း ရွံရှာခြင်း ကင်းစွာ ကျတုံ သေး၏။ ငါ၏ အပေါ်၌မူကား အဘယ်ကြောင့် မကျဘဲ ရှိပါအံ့ နည်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကပ်၍ ဆောင်သော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်၏။

၄-ကိုယ်၏ များစွာသော သေကြောင်း တရားတို့နှင့် ဆက်ဆံသော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။ ဤကိုယ်သည် များစွာသော သေခြင်းတို့နှင့် ဆက်ဆံ၏။ ပိုးမျိုး ရှစ်ဆယ်တို့နှင့် ဆက်ဆံ၏။ ပိုးတို့သည် အသွေး အသားတို့ကို အသီးသီး ထိုးစားနေကြ၏။ အရာမက များလှစွာသော ရောဂါတို့နှင့်၎င်း၊ ကိုယ်၏ အပဉ္စ ဖြစ်သော မြေ ကင်း စသည်တို့နှင့်၎င်း ဆက်ဆံ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကိုယ်၏ များစွာသော သေကြောင်း တရားတို့နှင့် ဆက်ဆံသောအားဖြင့် သေခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်၏။

၅-အသက် အားနည်းသော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။ ဤအသက် မည်သည်ကား အားမရှိ၊ အားနည်း၏။ သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် ထွက်သက် ဝင်သက်၊ အနေအထိုင်၊ အချမ်း၊ အပူ၊ ဓာတ်လေးပါး၊ အစာ အာဟာရတို့နှင့် စပ်၏။ ယင်းတို့ညီမျှသော်သာ တည်၏။ မညီမျှသော် သေခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့လျှင် အသက် အားနည်းသော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့၏။

၆-သေခြင်း၏ မှတ်သားအပ်သော အပိုင်း အခြား မရှိခြင်း အဖြစ်အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အသက်၊ ဖျားနာခြင်း၊ သေရာကာလ၊ အကောင် ပစ်ချရာ အရပ်၊ လားရာ ဂတိ- ဤငါးပါးတို့သည် အသက် ရှင်သော လောက၌ အမှတ်အသား မရှိသောကြောင့် မှတ်သား အပ်သော အပိုင်း အခြား မရှိသောအားဖြင့် အောက်မေ့အပ်၏။

၇ - ကာလ အပိုင်း အခြား အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။ လူတို့၏ အသက်သည် ယခုအခါ တိုတောင်း

သော အဇ္ဈိကာလ ရှိ၏။ ကြာမြင့်စွာ အသက်ရှင်၏ဟု ဆိုသော သူသည် အနှစ်တရာ၊ တရာထက် အနည်းငယ် လွန်သည် ဖြစ်၍ လည်း အသက်ရှင်ရာ၏။ အနှစ် နှစ်ရာသို့ မရောက်ပဲ အသက်ရှင်၏။ သေခြင်း၏ မလွှာရောက်ပဲ ရှောင်လွှဲခြင်းမည်သည် မရှိ။ အစာ အာဟာရ လေးငါးလုပ် ဝါးမျှသော အခါ ကာလမျှလောက် လည်း သေခြင်းနှင့် အကျမ်း မဝင်ကောင်းရကား အသက်၏ အဇ္ဈိကာလသည် တို့တောင်း၏။ ဤသို့ ကာလ အပိုင်း အခြား အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်၏။

ဂ-အချိန်ကာလ တို့သော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အောက်မေ့အပ်၏။ ပရမတ္ထအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ရှင် သော ခဏသည် အလွန်တို၏။ စိတ်တခု၏ ဖြစ်ခြင်းမျှ အတိုင်း အရှည်ရှိ၏။ ရထားဘီးသည် လိမ့်သော်လည်း အကွပ် တခု၏ အရပ် အစိတ်ဖြင့်သာ လိမ့်၏။ ရပ်သော်လည်း ထိုအကွပ်၏ အရပ် အစိပ်မျှလောက် နေရာ၌သာ ရပ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ သတ္တဝါတို့၏ အသက်ရှင်ခြင်းသည် တခုသော စိတ် ခဏ ကာလမျှရှိ၏။ ထိုစိတ် ချုပ်သည်ရှိသော် သတ္တဝါ သေဆုံး၏။ ဤသို့ အချိန်ကာလ တို့သော အားဖြင့်လည်း သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ အပ်၏။

ဤရှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့တွင် တပါးပါးဖြင့် အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့သူအားလည်း သေခြင်းလျှင် အာရုံရှိသော သတိတည်၏။ နိဝရဏတို့ ငြိမ်းကုန်၏။ စ്വാန်အင်္ဂါတို့ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

ကာယဂတာ သတိ

တခုသောတရားကို ပွားသည်ရှိသော် ကြီးစွာသော ထိတ်လန့်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏၊ လွန်စွာ ကြီးမားသော အကျိုးစီးပွား အတွက် ဖြစ်၏၊ ကြီးစွာသော ယောဂ လေးပါးတို့ဖြင့် ဘေးမရှိရန် ဖြစ်၏၊ သတိသမ္ပဇဉ် ရရန်ဖြစ်၏၊ ဝိပဿနာဉာဏ် ရရန်ဖြစ်၏၊ မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း အကျိုးငှာ ဖြစ်၏၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး နိဗ္ဗာန် သာမည ဖိုလ်တို့ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း အကျိုးအတွက်ဖြစ်၏၊ ယင်းတခုသော တရားကား ကိုယ်၌ ဖြစ်သော သတိ တည်းဟူသော ကာယဂတာ သတိပေတည်း။

အောက်ခြေဘဝါး အပြင်မှ အထက်သို့ ဆံဖျားမှ အောက်သို့ အရေပါးလျှင် အဆုံးရှိသော မစင် မကြယ် စက်ဆုပ်ဘွယ် အထူး ထူးတို့ဖြင့်ပြည့်သော သုံးဆဲ့နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဤ၌ ကာယဂတာ သတိ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

(၁) ကေသာ=ဆံပင်၊ (၂) လောမာ=အမွှေး၊ (၃) နုခါ=ခြေသည်းလက်သည်း၊ (၄) ဒန္တာ=သွား၊ (၅) တစော=အရေ၊ (၆) မံသံ=အသား၊ (၇) နှာရူ=အကြော၊ (၈) အဋ္ဌိ=အရိုး၊ (၉) အဋ္ဌိမိဉ္ဇ=ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ (၁၀) ဝက္ကံ=အညှို့၊ (၁၁) ဟဒယံ=နှလုံး၊ (၁၂) ယကနံ=အသည်း၊ (၁၃) ကိလောမကံ=အမြှေး၊ (၁၄) ဝိဟကံ=အဖျဉ်း၊ (၁၅) ပပ္ဖာသံ=အဆုတ်၊ (၁၆) အန္တံ=အူမ၊ (၁၇) အန္တဂုဏံ=အူသိမ်၊ (၁၈) ဥဒရိယံ=အစာသစ်၊ (၁၉) ကရိသံ=အစာဟောင်း၊ (၂၀) မတ္ထလုဂံ=ဦးနှောက်၊ (၂၁) ပိတ္တံ=သည်းခြေ၊ (၂၂) သေမ္ပံ=သလိပ်၊ (၂၃) ပုဗ္ဗော=ပြည်၊ (၂၄) လောဟိတံ=

သွေး၊ (၂၅) သေဒေါ=ချွေး၊ (၂၆) မေဒေါ=အဆီခဲ၊
 (၂၇) အဿု=မျက်ရည်၊ (၂၈) ဝဿာ=ဆီကြည်၊ (၂၉)
 ခေဋ္ဌော=တံထွေး၊ (၃၀) သိဃိကာ=နှပ်၊ (၃၁) လသိကာ=
 အစေး၊ (၃၂) မုတ္တံ=ကျင်ငယ်။

ဤ ဆံပင် အစရှိသော ကောဋ္ဌာသ အစုတို့ကို အဆင်း
 သဏ္ဌာန် အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်းအခြား၏ အစွမ်းဖြင့် မှတ်သား
 ပြီး၍ အစဉ်အတိုင်း မနွေးလွန်း မမြန်လွန်း စက်ဆုပ် ရွံရှာဘွယ်
 ဟူ၍ နှလုံးသွင်းသူအား ပညတ်ကို လွန်သောအားဖြင့် ဖြစ်သော
 ဘာဝနာ အဆုံး၌ အလုံးစုံသော ထိုတရားတို့သည် မရှေး မနှောင်း
 တပေါင်းတည်း ထင်ကုန်၏။ မျက်စိ အမြင်ရှိသော ယောက်ျား
 သည် သုံးဆဲ့ နှစ်မျိုး အဆင်း အရောင်ရှိသော ပန်းတို့ကို ချည်
 တချောင်းဖြင့် သိကုံးသော ပန်းကုံးကို ကြည့်ရှုရာ အလုံးစုံသော
 ပန်းတို့သည် မရှေး မနှောင်းတပေါင်းတည်း ထင်သကဲ့သို့တည်း။

အစ လက်ဦး ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဆံပင်ဟု
 နှလုံး သွင်းခြင်းကို နှလုံး သွင်းသည်ရှိသော် သွား၍ ကျင်ငယ်ဟု
 အဆုံးသို့ ထိရောက်၍ တည်၏။

အပ သဏ္ဌာန်၌ နှလုံးသွင်းခြင်းကို အကယ်၍ နှိုင်းယှဉ်
 ဆောင်သွေးသည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုအခါ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤ မိမိကိုယ်၌
 ထင်၏ သို့ သူတပါး၏ အလုံးစုံသော ကောဋ္ဌာသတို့သည် ပကတိ
 သဘောအတိုင်း ထင်သည်ရှိသော် လှည့်လည် ကုန်သော လူ
 ဇာတိရစ္ဆာန် စသောတို့သည် သတ္တဝါဟူသော အခြင်းအရာကို စွန့်၍
 ကောဋ္ဌာသ အစု၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ထင်ကုန်၏။ ထို တိရစ္ဆာန်
 စသည်တို့ စားသောက် အပ်သော အစား အသောက် အစရှိသည်
 သည်ကောဋ္ဌာသ အစု၌ တည်သကဲ့သို့ ထင်၏။ ထိုအခါ အစဉ်

လွတ်ခြင်း အစရှိသည် အစွမ်းဖြင့် ရုံရှာဘွယ်ဟု အဖန် တလဲလဲ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား အစဉ်သဖြင့် အပ္ပနာ ဖြစ်၏။

ထို့ကောဋ္ဌာသ အပေါင်း၌ ဆံပင် အစရှိသည်တို့၏ အဆင်း၊ သဏ္ဌာန်၊ အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်း အခြား၏ အစွမ်းဖြင့် ရှေးရှု ထင်လာသော အာရုံသည် ဥဂ္ဂဟ နိမိတ် မည်၏။ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စက်ဆုပ် ရုံရှာဘွယ်၏ အစွမ်းဖြင့် ထင်ခြင်း သည် ပဋိဘာဂ နိမိတ်မည်၏။ ထိုနိမိတ်ကို မှီဝဲ ပွားစေသော ယောဂီအား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း ပဌမ ဈာန်၏ အစွမ်း ဖြင့်သာလျှင် အပ္ပနာ ဖြစ်၏။ ယင်းသည် တခုသော ကောဋ္ဌာသ သာ ထင်ရှားသော တနည်း—ကောဋ္ဌာသ တခု၌ အပ္ပနာသို့ ရောက်၍ တဖန် ကောဋ္ဌာသ တပါး၌ အားထုတ်ခြင်း မပြုသော ယောဂီအား ထင်ရှား ဖြစ်၏။ များစွာသော ကောဋ္ဌာသတို့ ထင်ကုန်သော တနည်း—ကောဋ္ဌာသ တခု၌ ဈာန်သို့ ရောက်၍ တဖန် တပါးသော ကောဋ္ဌာသ၌လည်း အားထုတ်သော ယောဂီ အား ကောဋ္ဌာသ အရေအတွက်အားဖြင့် ပဌမ ဈာန်တို့ ဖြစ် ကုန်၏။

အာနာပါနဿတိ

ရဟန်းတို့ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာ လေ့လာ အပ်သော ဤထွက်သက် ဝင်သက်ကို မှတ်သားမှု အာနာပါ နဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိသည် ငြိမ်လည်းငြိမ်သက်၏။ မှန်မြတ် သည်လည်း ဖြစ်၏။ သွန်းလောင်း ထည့်စွက်အပ်သော အကြောင်း တပါး မရှိ၊ ချမ်းသာစွာလည်း နေရ၏။ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ ယုတ်မာ

လှသော အကုသိုလ် တရားတို့ကို ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက်စေ၏။
ငြိမ်းအေးစေ၏။ ရဟန်းတို့ ဤသာသနာ၌ ရဟန်းသည် တောသို့
ကပ်၍၎င်း၊ သစ်ပင်ရင်းသို့ ကပ်၍၎င်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့
ကပ်၍၎င်း ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေ၍ အထက်ဖြစ်သော ကိုယ်ကို ဖြောင့်
မတ်စွာ ထားလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှေးရှု သတိကို ထင်စေ၍
ထိုင်နေ၏။ ထိုရဟန်းသည် သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ထွက်
သက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေ၏။

၁-ရှည်စွာ ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေသော် ရှည်စွာ ထွက်သက်ကို
ဖြစ်စေ၏ဟု သိ၏။ ရှည်စွာ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေသော် ရှည်စွာ
ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေ၏ဟု သိ၏။

၂-တိုစွာ ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေသော် တိုစွာ ထွက်သက်ကို
ဖြစ်စေ၏ဟု သိ၏။ တိုစွာ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေသော် တိုစွာ ဝင်
သက်ကို ဖြစ်စေ၏ဟု သိ၏။

၃-အလုံးစုံသော ထွက်သက်၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါး
လုံးကို ထင်စေလျက် ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု
ကျင့်၏။

၄-အရှုပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ထွက်သက်ကို သာယာစွာ ရှု
ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက် ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။ အရှိုက်
ပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်ကို သာယာစွာ ရှိုက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေ
လျက် ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

ထို့ပြင်-ထွက်သက် ဝင်သက်၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါး
လုံး၌ ပီတိကို၎င်း၊ သုခကို၎င်း၊ စိတ္တသင်္ခါရကို၎င်း၊ စိတ်ကို ထင်
စေလျက်၎င်း၊ စိတ်ကို အပြားအားဖြင့် လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်
စေလျက်၎င်း၊ စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားလျက်၎င်း၊ စိတ်ကို

နိဝရဏ စသည်တို့မှ လွတ်စေလျက်၎င်း၊ အနိစ္စဟု အဖန် တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍၎င်း၊ သင်္ခါရတို့၏ ကုန်ခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍၎င်း၊ သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍၎င်း၊ စေလွှတ်ခြင်းကို အဖန် တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍၎င်း - ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

စဉ်းလဲ ကောက်ကျစ်သော နွားကလေးကို ဆုံးမ ပဲ့ပြင် လိုသူသည် ချည်တိုင်၌ ခိုင်မြဲစွာ ချည်နှောင်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူ လေလွင့်နေသော မိမိစိတ်ကို ဆုံးမ ပဲ့ပြင်လိုသူသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကောင်းစွာ မှတ်သားခြင်း သတိတည်းဟူသော ကြိုးဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံ၌ ထိုစိတ်ကို ကြပ်တည်း ခိုင်မြဲစွာ နှောင်ဖွဲ့ရာ၏။

ပဝတ္တိအခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ကာလ၌ နှာခေါင်း လေကို ဦးစွာ ပဌမ အတွင်းသို့ ရှိုက်ရှု၍ နောက်မှ အပြင်သို့ ရှုထုတ်ခြင်းကြောင့် ပြုပြင်၍ ဖြစ်သော ဖြစ်စဉ်ဖြင့် ဦးစွာ ရှိုက် သွင်းသော လေကို အဿာသ၊ ပြင်သို့ ရှုထုတ်သော လေကို ပဿာသ ဟူ၍ သုတ္တာန် အဋ္ဌကထာတို့၌ ပြောင်းပြန် ဖွင့်ကြ ကုန်၏။ ဤနည်းသည် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်တို့နှင့် ညီညွတ် သောကြောင့် အလိုရှိအပ်၏။

ဝင်သက် အဿာသ၏ အစ အလယ် အဆုံးသို့ သတိဖြင့် အစဉ်တစိုက် ရှောက်၍ လိုက်သော ယောဂီ၏ အတွင်းသို့ ပျံလွင့် သော စိတ်ကြောင့် ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်း ကုန်၏။ တုန်လှုပ် ကုန်၏။ ထွက်သက် ပဿာသ၏ အစ အလယ် အဆုံးသို့ သတိဖြင့် အစဉ် တစိုက် ရှောက်၍ လိုက်သော ယောဂီ၏ အပသို့ ပျံလွင့်သော စိတ်ကြောင့်လည်း ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်း တုန်လှုပ် ကုန်၏။

လက်ဦး အစ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသော အမျိုးကောင်းသားသည် ရှေးဦးစွာ ရေတွက်ခြင်း ဂဏနာ နည်းဖြင့် ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံး သွင်းအပ်၏။ ရေတွက်သော ယောဂီသည် ငါးကြိမ်သော ဝင်သက် ထွက်သက်တို့အောက် မတည် စေအပ်၊ ဆယ်ကြိမ်သက် အလွန်လည်းမဆောင်အပ်၊ အကြား၌ ပြတ်သည်ကိုလည်း မပြုအပ်၊ ငါးကြိမ်အောက် တည်ထားသော ယောဂီအား ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌ စိတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တုန်လှုပ်၏။ ကျဉ်းသော နွားခြံ၌ ပိတ်၍ လှောင်သော နွားကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဆယ်ကြိမ်သက် အလွန်ဆောင်သော ယောဂီ၏ စိတ်သည် ရေတွက်ခြင်းကို မှီ၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မမှီ၊ အကြား၌ ပြတ်သည်ကို ပြုသော ယောဂီသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအဆုံးသို့ ရောက်အံ့လော၊ မရောက်အံ့လောဟု စိတ် တုန်လှုပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြစ်တို့ကို ရှောင်၍ ရေတွက်အပ်၏။

ရေတွက်သော ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ နှေးနှေးရေတွက်ခြင်းငှာ စပါးခြင်သမားရေတွက်နည်းဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ စပါးတင်းခြင်သမားသည် တင်းကို ပြည့်စေ၍ တတင်းဟုဆိုပြီး လောင်း၏။ တဖန် တင်းကို ပြည့်စေပြန်သည်ရှိသော် တစုံ တခုသော အမှိုက်သရိုက်ကိုမြင်၍ အမှိုက် စွန့်ပယ်နေသော်လည်း တတင်း-တတင်း ဟုဆို၏။ ဤနည်းအတိုင်း နှစ်တင်း-နှစ်တင်း အစရှိသည်ဖြင့် ရေတွက်ခြင်းတို့၌လည်း ဆို၏။ ထို့အတူ ဤ ဝင်သက် ထွက်သက်တို့တွင် ထင်ရှားသော ဝင်သက် သို့မဟုတ် ထွက်သက်ကို ယူ၍ တစ်-တစ် အစရှိသည်ဖြင့် ဆယ်ခုတိုင်အောင် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းကို မှတ်သား ရေတွက်အပ်၏။

ဤနည်းအတိုင်း ဖြည်းဖြည်း နှေးနှေး ရေတွက်သော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်သော ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ ထင်ရှားကုန်၏။ ထို့နောက် မြန်မြန် ရေတွက်ခြင်း နွားကျောင်း သား ရေတွက်နည်းဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

လိမ္မာသော နွားကျောင်းသားသည် ကျောက်ခဲတို့ကို ခါးပိုက် ဖြင့် ဆောင်ယူ၍ ကြိုး နှင်တံ လက်စွဲလျက် နံနက်စောစော နွား ခြံသို့ သွားပြီးလျှင် နွားတို့၏ကျောကို ပုတ်ခတ်၍ တံခါးကျည်း လှည့်ရာ တိုင်ထက်ကနေလျက် ခြံတံခါးဝသို့ ရောက်လာသော နွားကို တစ်ဟုဆို၍ ကျောက်ခဲကို ပစ်၍-ပစ်၍ ရေတွက်၏။ ညဉ့် သုံးယာမ်ပတ်လုံး ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌ ဆင်းရဲစွာနေရ သော နွားအပေါင်းသည် ထွက်တိုင်း ထွက်တိုင်း အချင်းချင်း တိုးဝှေ့ထိပါး၍ လျင်သောအဟုန်ဖြင့် အစုစုဖြစ်၍ ထွက်၏။ ထိုနွားကျောင်းသားသည် အဆောတလျင် သုံး လေး ငါး တဆယ်ဟု ရေတွက်၏။

ဤအတူ ရှေးနည်းအတိုင်း ရေတွက်သော ဤယောဂီပုဂ္ဂိုလ် အား ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ ထင်ရှားသည်ဖြစ်၍ လျင်စွာ လျင် စွာ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့နောက် အဖန်တလဲလဲ ဖြစ် ကုန်၏ဟုသိ၍ အတွင်း အပ၌ မယူမ၍ နှာခေါင်းဝသို့ ရောက် တိုင်း ရောက်တိုင်းသော ဝင်သက် ထွက်သက်ကိုသာယူ၍ တစ်မူ တဆယ်တိုင်အောင် လျင်စွာ ရေတွက်အပ်၏။ ရေတွက်ခြင်းနှင့် စပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ရေတွက်ခြင်းအားဖြင့်သာလျှင် စိတ် တည် ကြည်၏။ ထိုးဝါး၏ ထောက်ခံခြင်းအစွမ်းကြောင့် ကြမ်းသော ရေအယဉ်၌ လေ့သည် ရပ်တည်နိုင်ဘိသကဲ့သို့ လျင်စွာ-လျင်စွာ ရေတွက်သော ယောဂီအား ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြတ် ဖြစ်သကဲ့သို့

ထင်၏။ ထိုနောက် မပြတ်ဖြစ်၏ဟု သိ၍ အတွင်း အပ လေကို မသိမ်းဆည်းမှု၍ ရှေးနည်း အတိုင်းသာ လျင်သော အဟုန်ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

အတွင်းသို့ဝင်သော လေနှင့်တကွ စိတ်ကို သွင်းသော ယောဂီ အား အတွင်း၌ လေတိုက်သကဲ့သို့၎င်း၊ အဆီဖြင့် ပြည့်သကဲ့သို့၎င်း ဖြစ်၏။ အပြင်သို့ ထွက်သောလေနှင့် အတူတကွ စိတ်ကို ထိခိုက်ရာ အရပ်ကိုလွှတ်၍ ထုတ်သူအား အပ၌ရှိသော အထူးထူးသော အာရုံ၌ စိတ်ပျံ့လွင့်၏။ ထိရာ-ထိရာအရပ်၌ သတိကိုထား၍ ပွားသူ အားသာလျှင် ဘာဝနာ ပြည့်စုံ၏။

အဘယ်မျှလောက်ကြာအောင် ထို ဝင်သက် ထွက်သက်လေကို ရေတွက်အပ်သနည်း ဟူမူ ရေတွက်ခြင်းနှင့် ကင်း၍ ဝင်သက် ထွက်သက်အာရုံ၌ သတိကောင်းစွာတည်သည့်တိုင်အောင် ရေတွက် အပ်၏။ အကြောင်းကား ရေတွက်ခြင်း ဂဏနာ မည်သည် အပသို့ ပျံ့လွင့်သောဝိဘက် အလျဉ်ပြတ်ခြင်းကိုပြု၍ ဝင်သက် ထွက်သက် အာရုံ၌ သတိခိုင်မြဲစွာ ထားရန်သာလျှင် ရေတွက်ခြင်းဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။

ရေတွက်ခြင်းကိုစုရုံး၍ သတိဖြင့် မပြတ် ထွက်သက် ဝင်သက်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း အနုဗန္ဓနာ နည်းဖြင့်လည်း နှလုံးသွင်း ရာ၏။

အစဉ် လိုက်ခြင်းသည်လည်း အစ အလယ် အဆုံးသို့ လိုက် ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ချက်သည် အပသို့ ထွက်သော လေ၏ အစမည်၏။ နှလုံးသည် အလယ် မည်၏။ နှာခေါင်း ဖျား သည် အဆုံး မည်၏။ နှာခေါင်းဖျားသည် အတွင်းသို့ ဝင်သော လေ၏ အစမည်၏။ နှလုံးသည် အလယ်မည်၏။ ချက်သည် အဆုံး

မည်၏။ ထိုဝင်သက် ထွက်သက်လေသို့ အစဉ်လိုက်သော ယောဂီ၏ ချုံလွင့်ခြင်းသို့ရောက်သော စိတ်သည် ပူပန်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ရန် တုန်လှုပ်ရန် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ယောဂီသည် အစ အလယ် အဆုံးသို့ အစဉ် ရှောက်လိုက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးမသွင်းအပ်။ စင်စစ်သော်ကား တွေ့ထိခြင်း ဖုသနာ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ အာရုံ၌ထားခြင်း ဌပနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ၎င်း နှလုံးသွင်းအပ်၏။

လွှာသမားသည် သစ်တုံးကို လှူဖြင့် ဖြတ်ရာ သစ်တုံး၌ ထိသော လှူသွားတို့၏အစွမ်းဖြင့် ထိုသို့၏ သတိ ထင်၏။ လာသော သွားသော လှူသွားတို့ကို နှလုံးမသွင်း၊ သို့ရာတွင် လာသော သွားသော လှူသွားတို့ မထင်သည် မဖြစ်ကုန်။ သစ်ပင် ဖြတ်ခြင်းကို ပြီးစေတတ်သော ဝီရိယသည်လည်း ထင်၏။ သစ်ပင်ကို ဖြတ်ခြင်း ပယောဂကိုလည်း ပြီးစေ၏။ ကျေးဇူး အထူးကိုလည်း ရ၏။ ဤအတူ ယောဂီသည် နှာသီးဖျား၌၎င်း၊ နှုတ်ခမ်းဖျား နိမိတ်၌ ၎င်း သတိကို ကောင်းစွာထား၍ နေ၏။ လာသော သွားသော ဝင်သက် ထွက်သက်ကို နှလုံးမသွင်း။ ထို ဝင်သက် ထွက်သက်တို့ မထင်သည်မဟုတ်။ အားထုတ်ခြင်းလည်း ထင်၏။ ကျေးဇူး အထူးကိုလည်း ရ၏။

ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအချို့အား မကြာမြင့်မီပင် ပဋိဘာဂ နိမိတ်လည်း ဖြစ်၏။ ဝိစာရစသော ကြွင်းသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝိတက်ဟု ဆိုအပ်သော ဌပနာလည်း ပြည့်စုံ၏။ အချို့သောယောဂီအား ရေတွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ကာလမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက် ထွက်သက်တို့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်၏

ပူလောင်ခြင်း ငြိမ်းလေလျှင် ကိုယ်စိတ် ပေါ့ပါး၏။ ကောင်းကင်၌ ပျံအံ့သော အခြင်းအရာကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဥပမာ ကိုယ်ပင်ပန်းခြင်းရှိသူသည် ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်၌ ထိုင်နေစဉ် ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်သည် အောက်ကို ဆွဲသဖြင့် ညွတ်၏။ ကျိတ်ကျိတ် အသံမြည်၏။ အခင်းသည် အတူနဲ့ အလိပ် ဖြစ်၏။ ကိုယ် ပင်ပန်းခြင်း မရှိသူအား ထိုင်နေစဉ် ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်သည် မညွတ်၊ အသံ မမြည်၊ အခင်း မတူနဲ့ မလိပ်၊ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်သည် လဲဝါဖြင့် ပြည့်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ အကြောင်းကား ပင်ပန်းခြင်းမရှိသော ကိုယ်သည် ပေါ့ပါးသော ကြောင့်တည်း။

ထို့အတူ ရေတွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်းသော အခါမှ စ၍ အစဉ်အတိုင်း ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်ထွက်သက်တို့ ချုပ် ငြိမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်၏ပူလောင်ခြင်း ငြိမ်းလျှင် ကိုယ် စိတ် ပေါ့ပါး၏။ ကိုယ်သည် ကောင်းကင်၌ ပျံတက် အံ့သော အခြင်းအရာကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ထိုယောဂီ၏ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်ထွက်သက် ချုပ်လျှင် သိမ်မွေ့သော ဝင်သက်ထွက်သက် နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသောစိတ်ဖြစ်၏။ ထိုစိတ်ချုပ်လျှင် အဆင့်ဆင့် ထို့ထက် အထူးသဖြင့် သိမ်မွေ့သော ဝင်သက်ထွက်သက် နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော စိတ်ဖြစ်၏။ ကြေးခွက်ကို ခေါက်သော် ရှေးဦးစွာ ကျယ်လောင်သော အသံမြည်၏။ ထိုရုန့်ရင်းသော အသံမြည်ပြီးနောက် တဆင့်ထက် ထဆင့် သိမ်မွေ့သော အသံမြည်ကာ ချုပ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

အထူးကား တပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် အထက်အထက်၌ ထင်ရှားသည် ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်

မဖြစ်၊ စင်စစ်သော်ကား အထက် အထက်၌ ပွားသောယောဂီ အား သိမ်မွေ့သော အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ယင်းခြင်းသို့မျှလည်း မရောက်၍ ထ မသွားအပ်၊ ထလျှင် အသစ် အသစ်သာ ဖြစ် မည်ကြောင့် နေမြဲတိုင်းနေ၍ ထိရာအရပ်မှ ဆောင်အပ်၏။

အမိဝမ်း၌ ကိန်းသု၊ ရေငုပ်နေသု၊ သေသု၊ သမာပတ်ဝင်စား သူတို့အား ဝင်သက်ထွက်သက် မရှိကုန်၊ မိမိသည် ထိုသူတို့ မဟုတ် ၍ ဝင်သက်ထွက်သက်ရှိ၏။ ပညာနဲ့ သောကြောင့်သာ သိမ်းဆည်း ရန် မတတ်နိုင် ဖြစ်သည်ဟု မိမိကိုယ်ကို စောဒနာပြီး ပကတိ ထိရာ ဌာန၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကိုထား၍ နှလုံး သွင်းအပ်၏။

“ရဟန်းတို့ သတိ လွတ်သူ ပညာ အဆင်ခြင် ကင်းသူအား အာနာပါနကို ငါ မဟော”-ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော် မူ၏။

အာနာပါနကား ခက်ခဲ၏၊ ခက်ခဲသော ဘာဝနာ ဖြစ်၏။ ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓာ ဘုရားသားတော် ယောက်ျားမြတ်တို့သာ နှလုံးသွင်းရာဖြစ်၏။ သိမ်သိမ် ငယ်ငယ် မဟုတ်၊ သာမန် လူစား များ နည်းနာကျကျ သဘာဝအညီ မှီဝဲနိုင်သည်မဟုတ်၊ နှလုံး သွင်းသော အတိုင်း ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့သောကြောင့် အားကြီး သော သတိပညာ အလိုရှိအပ်၏။ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အဝတ်ကို ချုပ်သောအခါ သိမ်မွေ့ ဘေးငယ်သောအပ်နှင့် ထိုထက် သိမ် မွေ့သေးငယ်သော အပ်နုဖားထွင်းသော စူးကို အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ သတိနှင့် ပညာကို အလိုရှိအပ်၏။

သတိ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူသည် ဝင်သက်ထွက်သက်ကိုကြည့်၍ ပကတိအားဖြင့် ထိုသော နေရာအရပ်ကို မရှာမှီးအပ်၊ ဥပမာ လယ်ထွန်ယောက်ျားသည် လယ်ထွန်ပြီး နွားတို့ကို ချွတ်၍ စား

ကျွန်သို့ လွှတ်လိုက်ပြီး အပန်းဖြေ နားနေ၏။ သူသည် တဖန် လယ်ထွန်ရန်အတွက် နွားတို့၏ခြေရာကို ခံ၍ နွားသွားရာနောက်သို့ မလိုက်၊ ကြိုးနှင့် နှင်တံကိုယူပြီး ရေဆိပ်မှသွား၍ စောင့်နေ၏။ တနေ့ပတ်လုံး အစာစားပြီးသော နွားတို့သည် ရေဆိပ်ဆင်းကာ ရေသောက်ပြီး ရပ်နေကြ၏။ ထိုအခါ လယ်ထွန်ယောက်ျားသည် နွားတို့ကို ကြိုးဖြင့်ချည်နှောင်၍ နှင်တံဖြင့် မောင်းနှင်လျက် ဆောင်ယူပြီး ထွန်၌ က၍ တဖန် လယ်ထွန် ပြန်လေသည်။

ထို့အတူ ယောဂီသည် သတိနှင့် ပညာကို ယူ၍ ပြုကတော့ အားဖြင့် တွေ့ထိသော အရပ်၌ စိတ်ကိုထား၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ထိုသူအား မကြာမြင့်မီပင် ဝင်သက် ထွက်သက်သို့ ထင်ကုန်၏။ ထိုနောက်မှ ယောဂီသည် နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် ယှဉ်၍ ပညာဖြင့် မောင်းနှင်၍ အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်အပ်၏။

ဤသို့ အားထုတ်သူအား မကြာမြင့်မီ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ထင်၏။ ချမ်းသာသော အတွေ့ ဖြစ်စေအပ်သည် ရှိသော် အချို့အား လဲမို့ ဗိုင်းဝါဂွမ်း လေအယဉ်ကဲ့သို့ ထင်၏။ အချို့သော သူအား သောက်ရှူးကြယ် ပတ္တမြားလုံး ပုလဲလုံး ကဲ့သို့ ထင်၏။ အချို့အား ပုံကြမ်းသော အတွေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ ဝါးရိုး၊ သစ်သား တံကျင်ကဲ့သို့ထင်၏။ အချို့အား ရှည်သောဆောက်လုံး ကြိုးမျှင် ပန်းဆိုင်၊ အခိုးညွန့်ကဲ့သို့ ထင်၏။ အချို့အား ကျယ်ပြန့်သော ပင့်ကူခြည်မျှင်၊ တိမ်တိုက်လွှာ၊ ပဒုမ္မာ ကြာပွင့်၊ ရထားလှည်းဘီး၊ လဝန်း၊ နေဝန်းကဲ့သို့ ထင်၏။ ရှေးမဆွကဖြစ်သော သညာတို့၏ အထူးထူး အထွေထွေ ဖြစ်သောကြောင့် တခုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းမှာပင် အထူးထူး အပြားပြား နိမိတ်ထင်၏။

ကောင်းသော အားထုတ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီသည် ဝင်သက် ထွက်သက်၏ အထူးထူးသော အခြင်းအရာ ထင်ရှားသည် ကိုပြုလတ်သော် ထိုနိမိတ်၌ စိတ်ကိုထား၍ အစဉ်သဖြင့် မိမိစိတ် ကို အပ္ပနာသို့ ရောက်စေ၏။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အကျိုးအာနိသင်ကို မြတ်စွာဘုရား ဤသို့ ဟောကြားတော်မူခဲ့၏—

ရဟန်းတို့ ဤ အာနာပါနဿတိ သမာဓိကို ပွားစေ အပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုအပ် သည်ရှိသော် ငြိမ်လည်း ငြိမ်သက်၏။ မြတ်လည်း မြတ်၏။

ရဟန်းတို့ အာနာပါနဿတိကို ပွားစေအပ်သည်ရှိ သော် ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုသည်ရှိသော် သတိ ပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို ပြည့်စုံစေ၏။ ယင်း သတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးတို့ကို ပြည့်စုံစေ၏။ ယင်း ဗောဇ္ဈင်ဖြင့် ဝိဇ္ဇာမဂ်၊ ဝိမုတ္တိဖိုလ်ကို ပြည့်စုံစေ၏။

ရာဟုလာ ဤနည်းအတိုင်း ပွားစေအပ်၊ ကြိမ်ဖန် များစွာ အလေ့အလာပြုအပ်သော အာနာပါနဿတိဖြင့် အဆုံးစွန်သော ဝင်သက် ထွက်သက်တို့သည် သိအပ်သည် ဖြစ်၍ ချုပ်ကုန်၏။ မသိပဲ မချုပ်ကုန်။

ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အခါ ခပ်သိမ်း နေ့ည၌ မပြတ် မမေ့ မလျော့ အားထုတ် ကြိုးစား ရ၏။

ဥပသမာ နုဿတိ

ဥပသမာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားလိုသောသူသည် ဆိတ်ငြိမ် ရာအရပ်သို့ ကပ်သည်ဖြစ်၍ အထူးထူးသော အာရုံမှ ပုန်းရှောင်

ကိန်းအောင်းပြီးလျှင် အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၏ ငြိမ်းရာဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အောက်မေ့အပ်၏။

သင်္ခတ အသင်္ခတ ဖြစ်ကုန်သော သဘောတရား ဟူသမျှတို့တွင် မာန်ထောင်လွှားခြင်း၊ ယစ်ခြင်း၏ ကင်းရာလည်းဖြစ်သော ကာမ တဏှာ အဆာအလောင်တို့၏ ကင်းရာလည်းဖြစ်သော၊ သတ္တဝါ တို့၌တူယရာ ကာမဂုဏ် ငါးပါးကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ရာလည်း ဖြစ်သော ဝဋ်သုံးပါး ဖြတ်ရာလည်းဖြစ်သော တဏှာ၏ ကုန်ရာ ပျက်ရာ ချုပ်ရာလည်းဖြစ်သော ဝါနဟု ဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်ရာလည်းဖြစ်သော၊ ကိလေသာတရားတို့၏ ကင်းရာ ချုပ်ရာ ဝိရာဂမည်သော နိဗ္ဗာန်ကို အထူးသဖြင့် မြတ်၏ဟု ဟော တော်မူ၏ဟု အထပ်ထပ် အောက်မေ့ရမည်။

ရဟန်းတို့ သင်တို့အား အသင်္ခတမည်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဟောကြားပါအံ့။ မချွတ်မယွင်း မှန်ကန်သော၊ သံသရာ၏ တဘက်ဖြစ်သော၊ အလွန် မြင်နိုင်ခဲ့သော၊ အိုခြင်းမရှိ သော၊ ခိုင်မြဲသော၊ ပပဉ္စတရားတို့၏ ကင်းရာဖြစ်သော၊ သေခြင်း ကင်းရာဖြစ်သော၊ ငြိမ်းအေးရာဖြစ်သော၊ ဘေး ဥပါဒ် ကင်းရာဖြစ်သော၊ မဖြစ်စဘူးသော အကျိုးတို့၏ ကင်းရာဖြစ်သော၊ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း လွတ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော၊ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ ကျွန်းကြီးသဖွယ် မှီခိုရာ ဖြစ်သော၊ စောင့်ရှောက် တတ်သော၊ မှီခိုရာ ဖြစ်သော တရားကို သင်တို့အား ဟောကြားပေအံ့။

ဤကား နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းဂုဏ်တို့ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အောက်မေ့အပ်၏။ ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်ကို အောက်မေ့သော အခိုက်အခါ၌ ရာဂ ဒေါသ မောဟစိတ်တို့ မဖြစ်၊ ထိုအခါ ယောဂီ၏စိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြောင့်မတ်၏။ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း နိဝရဏတို့ကို ခွာအပ်သော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ ဈာန်အင်္ဂါတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည် နက်နဲ လှသောကြောင့်၎င်း၊ အထူးထူး အထွေထွေ များပြားသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အောက်မေ့ခြင်းဖြင့် စုတ်စုတ်နစ်နစ် ဆုံးဖြတ် ယုံကြည်သောကြောင့်၎င်း၊ အပ္ပနာသို့မရောက်ပဲ ဥပစာရ ဈာန်မျှသာ ဖြစ်နိုင်လေသည်။ ထိုဈာန်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဥပသမာနုဿတိဟု ရေတွက် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အနုဿတိ ခြောက်ပါးကဲ့သို့ပင် ဤ ဥပသမာနုဿတိသည်လည်း အရိယာတို့အား ပြည့်စုံသည်သာ ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် နိဗ္ဗာန်ကို အလေးအမြတ်ပြုသောအားဖြင့် ပုထုဇဉ်တို့လည်း နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။ ကြားဘူးသည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း နိဗ္ဗာန်၌ စိတ်ကြည်လင်၏။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်သောသူသည် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏။ ချမ်းသာစွာ နိုးရ၏။ ဣန္ဒြေ ငြိမ်သက်၏။ အရှက်အကြောက်နှင့် ပြည့်စုံ၍ ကြည်ညိုဘွယ်ရှိ၏။ မှန်မြတ်သော နှလုံးသွင်းရှိ၏။ အထက်မဂ်ကို မပွားစေနိုင်သော်လည်း နတ်ရွာ သုဂတိလျှင် လားရာရှိ၏။

၉-မြဟွ ဝိဟာရ နိဒ္ဒေသ

မေတ္တာ

မေတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင် ပွားများလိုသော ယောဂီသည် ကြောင့်ကြ ကြီးငယ်တို့ကို ပယ်ဖြတ်၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်တွင် ကောင်းစွာခင်းအပ်သော နေရာ၌ ချမ်းသာစွာနေ၍ ရှေးဦးစွာ အမုက် ဒေါသထွက်ခြင်း၌ အပြစ်၊ သည်းခံခြင်း၌ အကျိုးကို ဆင်ခြင်အပ်၏။

‘အမုက်ဒေါသသည် ဖျက်ဆီးအပ်သော အမုက် ဒေါသ ဖျက်ဆီးအပ်သည်ဖြစ်၍ ပျက်စီးသော စိတ်ရှိသူသည် သူ့အသက် ကိုလည်း သတ်၏-’ ဤသို့အစရှိသော သုတ်၏အစွမ်းဖြင့် အမုက် ဒေါသ၌ အပြစ်ကို မှတ်အပ်၏။

သူတပါးကို ကဲ့ရဲ့ခြင်း အကျိုးမဲ့ကိုပြုခြင်း စသည်ကို သည်းခံနိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော မျက်မာန် ချုပ်တည်း သည်းခံခြင်းကို လွန်မြတ်သော အကျင့်ကောင်း ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားတို့ ချီးမွမ်းကြ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို အလွန် မြတ်သော တရားဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားတို့ ချီးမွမ်းကြ၏။ သည်းခံခြင်းအင်အားရှိသူကို ရဟန္တာဟု ငါ ဆို၏။ သည်းခံခြင်းထက် လွန်မြတ်သော အကျိုးမဲ့ကို တားမြစ်နိုင်၍ အကျိုးစီးပွားကိုဆောင်နိုင်သော ကိုးကွယ်ရာ မရှိ။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ဟောအပ်သော သုတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် လည်း သည်းခံခြင်း၏ အကျိုး အာနိသင်ကို သိအပ်၏။

ဤမေတ္တာကို မချစ် မနှစ်သက်အပ်သူ အလွန် ချစ်အပ်သူ အလယ် အလတ်ဖြစ်သူနှင့် ရန်သူဖြစ်သူ-ဤလေးဦးသော သူတို့၌ ရှေးဦးစွာ မေတ္တာ မပွားအပ်၊ လိင် မတူသောသူ၌ သီးခြား ဝေဘန်သောအားဖြင့် မပွားအပ်၊ သေသူ၌ အချင်း ခပ်သိမ်း မပွားအပ်။

“ငါသည် ချမ်းသာခြင်းသို့ရောက်သည် ဖြစ်ရလို၏၊ စိတ် ဒုက္ခ မရှိသည် ဖြစ်ရလို၏၊ အတွင်းရန် အပရန် မရှိသည် ဖြစ်ရလို၏၊ ဒေါမနဿ ဗျာပါဒကင်းသည် ဖြစ်ရလို၏၊ ဤမည်သော ဘေး ဥပဒ်ကင်းသည် ဖြစ်ရလို၏။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ ငါ၏ အတ္တဘောကို ဆောင်နိုင်ရလို၏-”

ဤသည်တို့တွင် တခုခုသော စကားဝါကျဖြင့် အဖန် တလဲလဲ မိမိ၌ မေတ္တာကို ပွားအပ်၏၊ ဤ မိမိ ကိုယ်ကို ပွားသည်မှာ မိမိ ကိုယ်ကို သက်သေပြု၍ တပါးသော သတ္တဝါတို့၌ စီးပွား ချမ်းသာ လိုလားခြင်းဖြစ်၏၊ မြတ်စွာဘုရားလည်း ဟောကြားတော်မူ၏-

ခပ်သိမ်းသော အရပ်တို့သို့ စိတ်ဖြင့် အစဉ် လှည့်လည်၍ အားကုန်ထုတ်ကာ ရှာသော်လည်း မိမိထက် ချစ်အပ်သော တပါးသော သတ္တဝါကို တစုံတခုသော အရပ်တွင်မျှ မရနိုင်ရာ၊ ဤသို့ အသီးသီး ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ မိမိ မိမိမှ တပါးကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် မိမိ ကိုယ်ကို ချစ်အပ်၏၊ ထို့ကြောင့် မိမိ အစီးအပွားကို လိုလားသောသူသည် တပါးသော သတ္တဝါကို အယုတ်သဖြင့် ခြပိုးရှက်သော်မျှ မညှင်းဆဲရာ။

ထို့ကြောင့် သက်သေအဖြစ်၌ ထားခြင်းအကျိုးငှာ ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာဖြင့် ဆွတ်ဖျန်း၍ ထိုနောက်မှ မေတ္တာဖြစ်လွယ်စေရန် ချစ်အပ်၊ နှလုံးကို ပွားစေတတ်၊ အလေးပြုအပ်၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ဆရာသမား၏ ချစ်ဘွယ်သော စကား အစရှိသော ချစ်နှစ်သက်ဘွယ် အကြောင်းတို့ကို၎င်း၊ အကျင့် သီလ အကြား အမြင် ဗဟုသုတ အစရှိသော အလေးပြုအပ် ချီးမွမ်း အပ်သော အကြောင်းအရာတို့ကို၎င်း အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့၍— “ဤသူတော်ကောင်းသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာပါစေ၊ ဆင်းရဲကင်းပါစေ-” ဤသို့ စသော နည်းဖြင့် မေတ္တာ ပွားအပ်၏။

ဤသို့ သဘောရှိသော ဆရာသမား စသ၌ အပ္ပနာသည် စင်စစ် ပြည့်စုံနိုင်၏။ ပြည့်စုံသော်လည်း ရောင့်ရဲခြင်း မဖြစ်မှု၍ ကန့်သတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်လိုသော ယောဂီသည် ထိုဆရာသမား စသူမှ မေတ္တာရသည်၏ အခြားမဲ့တွင် အလွန် ချစ်အပ်သူ အပေါင်း အဘော်၌ မေတ္တာ ပွားအပ်၏။ ထို့နောက် အလယ် အလတ် ဖြစ်သူ၊ ထိုနောက် ရန်သူ၌ မေတ္တာ ပွားအပ်၏။

ရန်သူ ပြုအပ်သော အပြစ်ကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့သောကြောင့် အကယ်၍ ဒေါသ ဖြစ်လျှင် ရှေးပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တစုံတယောက်၌ အဖန် တလဲလဲ မေတ္တာစျာန် ဝင်စားပြီးမှ ရန်သူကို မေတ္တာပြု၍ ဒေါသကို ဖျောက်ပယ်အပ်၏။ သို့ဖြင့် မပျောက်နိုင်သေးပါလျှင် ဤ ဆိုလတုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဆုံးမ၍ အားထုတ် အပ်၏—

အမျက်ထွက်သူကို ထုန်ပြန်၍ အမျက် ထွက်သူသည်
ရှေးဦးအမျက်ထွက်သူထက် ယုတ်မာသူ ဖြစ်၏၊ မိမိအား

အမျက်ထွက်သူကို တဖန်ပြန်၍ အမျက် မထွက်သူသည် အောင်နိုင်ခဲ့သော ဗိုလ်ထုကို အောင်သည် မည်၏။

အမျက်ဒေါသ ခြောင်းခြောင်းထသော သူတပါးကို သိ၍သတိရှိစွာ အမျက်ဒေါသ ငြိမ်းစေသူသည် မိမိနှင့် သူတပါး နှစ်ဦး သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်သည် မည်၏။

ရန်သူသည် ဆင်းရဲရန် တတ်နိုင်ကောင်းသော သင်၏ ကိုယ်၌ အကယ်၍ ဆင်းရဲ ဒုက္ခ ပြုလာလျှင် သင်သည် အဘယ်ကြောင့် သူ၏ အရာ မဟုတ်သော မိမိ စိတ်၌ ဆင်းရဲပြုရန် အလိုရှိဘိ သနည်း။

သင်သည် သီလကို စောင့်ထိန်းလျက် ထိုသီလ၏ မူလ ဖြစ်သော အရှက် အကြောက် သည်းခံခြင်း မေတ္တာ ကရုဏာတို့ကို ဖြစ်တတ်သော အမျက် ဒေါသကို ဖြား ယောင်း ချော့မော့၍ထားဘိ၏။ သင်ကဲ့သို့သော သူမိုက် ဘယ်မှာ ရှိမည်နည်း။

သူတပါးတို့က ယုတ်မာသော ပြစ်မှားမှုကို ငါ့အား ပြုလေပြီဟု သင် အမျက်ထွက်၏။ သင်သည် ထိုသူ ပြုသည် နှင့်တူသော ယုတ်မာမှုကို ကိုယ်တိုင်ပြုရန် အဘယ်ကြောင့် အလိုရှိပါ သနည်း။

ရန်သူက သင်ဒေါသ အမျက် ထွက်စေလို၍ မနှစ် သက်ဘွယ်ကို အကယ်၍ ပြုလျှင် သင်သည် ငါ့ကို ပြုလေ သည်ဟု အမျက်ဒေါသ ထွက်သဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ရန်သူ၏ အလိုဆန္ဒကို ဖြစ်စေဘိ သနည်း။

အမုက်ထွက်သော သင်သည် ရန်သူ၏ ဆင်းရဲ ဒုက္ခ
ရောက်ခြင်းကို ပြုနိုင်ကောင်း ပြုနိုင်ရာ၏။ မပြုနိုင်ပဲလည်း
ဖြစ်ရာ၏။ ကိုယ်တိုင်မူကား ယခု လက်ငင်း ချက်ချင်းပင်
အမုက်ထွက်ခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခဖြင့် နှိပ်စက်လျက် ရှိလေပြီ။

မိမိ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ဆောင်တတ်သော အမုက်
ဒေါသ လမ်းမှားသို့ အကယ်၍ ရန်သူတို့ လိုက်ကြသော်
လည်း သင်က အဘယ်ကြောင့် အတုလိုက်၍ ကျင့်ဘိ
သနည်း။

ဤသို့ စသောနည်းဖြင့် ယောဂီသည် မိမိ ကိုယ်ကို ဆုံးမရာ၏၊
သို့ဖြင့် မငြိမ်းခဲ့သော် မိမိကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိသည့် အဖြစ်ကို
ဆင်ခြင်ရာ၏။ သို့ဖြင့် မငြိမ်းခဲ့သော် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ရှေးက
ကျင့်ခဲ့ဘူးသော ခန္တီဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ရာ၏။
သို့ဖြင့် မငြိမ်းသေးမူ မေတ္တာ၏ အကျိုး အာနိသင်တို့ကို ဆင်ခြင်
အပ်၏။

မေတ္တာ ပွားသူသည် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏။ ချမ်းသာ
စွာ နိုးရ၏။ အိပ်မက်ဆိုး မမြင်မက်၊ လူတို့ ချစ်၏။ နတ်တို့
ချစ်၏။ နတ်တို့ စောင့်ရှောက်ကြ၏။ မီး အဆိပ် လက်နက်
မကပ်ရောက်နိုင်။ စိတ် တည်ကြည်၏။ အဆင်း ကြည်
လင်၏။ မတော့ဝေဘဲ သေရ၏။ ဗြဟ္မာပြည်သို့ လားရ၏။
သင်သည် ဤစိတ်ကို အကယ်၍ မငြိမ်းစေသည် ဖြစ်အံ့။
ဤမေတ္တာ၏ အကျိုးအာနိသင်တို့ကို မခံစားရဘဲ ရှိတော့
မည်။

သို့ဖြင့် ငြိမ်းစေရန် မတတ်နိုင်ပါသော် ဓာတ်ခွဲခြင်းကို ပြုအပ်၏။ သင်သည် ထိုသူအား အမျက်ထွက်ရာ၌ ဘယ်အရာကို အမျက်ထွက်သနည်း၊ ဆံပင်တို့အား အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် အမွှေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေထူ အရေပါး စသည်တို့အား အမျက် ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် ဆံပင် အစရှိသည်၌ ပထဝီဓာတ်အား အမျက် ထွက်သလော၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဓာတ်အား အမျက် ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် ခန္ဓာ၊ အာယတနတို့ကို အမျက် ထွက်သလော၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဓာတ်တို့ကိုဝေဘန်သော ယောဂီအား ပွတ်ဆောက်ဖျား၌ မုန်ညှင်းစေ၏ တည်ရာဌာန မရနိုင်သကဲ့သို့ ကောင်းကင်၌ ပန်းချီ ဆေးရေးမှု၏ တည်ရာဌာန မရနိုင်သကဲ့သို့ အမျက်ဒေါသ၏ တည်ရာဌာနကို မရနိုင်၊ အကယ်၍ ဓာတ်ခွဲရန် မစွမ်းနိုင်ပါမူ ပေးကမ်း ဝေဘန်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။

မိမိ ပစ္စည်းကို ရန်သူအား ပေးအပ်၏၊ ရန်သူ၏ ပစ္စည်းကို မိမိက လက်ခံယူအပ်၏၊ ဤသို့ ဝေဘန်ခြင်း ပြုသူအား စင်စစ် အားဖြင့် ရန်သူ၌ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း ငြိမ်း၏၊ ရန်သူလည်း အတိတ်ဘဝမှ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါလာသော အမျက် ဒေါသသည် ထိုခဏ၌ပင် ငြိမ်းလေ၏။

ပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်းသည် မယဉ်ကျေးသူကို ယဉ်ကျေးစေတတ်၏၊ အကျိုးအလုံးစုံကို ပြီးစေတတ်၏၊ ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် ၎င်း၊ ချစ်ဘွယ်သော စကားကို ပြောကြားသဖြင့်၎င်း မျက်နှာပန်းပွင့် ကြီးမြင့်တတ်၏၊ ပေးကမ်းခြင်းကို ခံသူတို့လည်း ညွတ်ကောင်း လာတတ် ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ရန်သူ၌ အမျက်ဒေါသ ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော ယောဂီအား ချစ်သူ၊ အလွန်ချစ်သူ၊ လျစ်လျူတို့၌ မေတ္တာ ဖြစ်စေသည်၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ရန်သူ၌လည်း မေတ္တာစိတ် ဖြစ်၏။ ဤလေးဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ တူမျှသော မေတ္တာစိတ် ရှိသော အဖြစ်ပြည့်စုံစေ၍ အပိုင်းအခြားကို ဖျက်ခြင်း ပြုအပ်၏။ ဖျက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် နိမိတ်ကို၎င်း၊ ဥပစာရ ဈာန်ကို၎င်း ရ၏။

ကရုဏာ

ကရုဏာပွားစေလိုသော ယောဂီသည် ညှဉ်းဆဲခြင်း အပြစ်နှင့် ကရုဏာ၏ အကျိုး အာနိသင်ကို ဆင်ခြင်၍ အားထုတ်အပ်၏။ ဤ ဘာဝနာကို အားထုတ်သူလည်း ရှေးဦးစွာ ချစ်သူ အစရှိသည်တို့၌ အားမထုတ်အပ်၊ အကြောင်းကား ချစ်သူသည် ချစ်အပ်သော အရာ၌သာ တည်၏။ အလွန် ချစ်အပ်သူသည် အလွန် ချစ်အပ်သော အပေါင်းအဖော် အရာ၌သာ တည်၏။ အလယ် အလတ် ဖြစ်သူသည် လျစ်လျူရှုအပ်သော အရာ၌သာ တည်၏။ မချစ်အပ်သူသည် မချစ်အပ်သော အရာ၌သာ တည်၏။ ရန်သူသည် ရန်သူအရာ၌သာ တည်၏။ လိင် မတူသူ၊ သေသူတို့သည် ကရုဏာပွားများရာ ခေတ်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ချစ်သူစသည်တို့၌ ရှေးဦးစွာ အားမထုတ်အပ်။

စည်းစိမ်ဥစ္စာပျက်စီး၍ ဆင်းရဲ မဲ့ဒေတသော၊ မကောင်းသော ဒုစရိုက်မှုတို့နှင့် ပြည့်စုံသူ တယောက်ကို မြင်၍ သနား ကရုဏာ ဖြစ်ရာသကဲ့သို့ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို ကရုဏာဖြင့် ပျံ့နှံ့၏ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ ကရုဏာ

ဖြစ်သင့်သော၊ ရုပ် အဆင်း ဖောက်ပြန်သော၊ အလွန်အကဲ ဆင်းရဲ ငြိုငြင်ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်သော၊ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တို့ကို ပြုကျင့်လေ့ရှိသော၊ အစာ အာဟာရ ပြတ်သော၊ ခွက်ကို ရွှေမှာထား၍ ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူတို့နေရာ စရပ်၌နေသော၊ ခြေလက်တို့မှ ယိုထွက်သော ပိုးလောက် အပေါင်းတို့ဖြင့် ကြင်နာ ပင်ပန်းသည့် အသံကိုပြုသော၊ အထီးကျန် သူဆင်းရဲ တစုံ တယောက်ကိုမြင်၍—“ဤသတ္တဝါသည် အလွန် ငြိုငြင် ဆင်းရဲ ပင်ပန်းခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ တကား၊ ဤဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ် မြောက်ပါမူကား ကောင်းလေစွာ—”ဟု သနားခြင်း ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏။

အထီးကျန်သူ ဒုက္ခကောင်ကိုမချသော ယောဂီသည် ချမ်းသာ သုခ ရှိပါလျက်လည်း မကောင်းမှု ပြုသူကို သေဒဏ် ခံရသော ရာဇဝတ်ကောင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ သနားကရုဏာ ရှိအပ်၏။ သေဒဏ် ခံရသော ရာဇဝတ်သားကို လူအများက သနား၍ စားသောက် ဘွယ်တို့ကို ပေးကြ၏။ သူသတ်ကုန်းတွင် ရာဇဝတ်သားသည် ကောင်းမွန်သော အစားအသောက်တို့ကို စားသောက် နေရာ— ‘ဤသူကား ချမ်းသာလေစွာ၊ အစားအသောက်တို့ များလှပေစွာ—’ ဟု ဘယ်သူမျှ မယူဆကြ၊ စင်စစ် ‘ဤသူသည် သနားစရာ ကောင်း၏၊ ယခုအခါ သေရပေတော့မည်၊ သူ၏ ခြေလှမ်းတို့သည် သေခြင်း၏ အနီး၌ ဖြစ်၏—’ဟု ကရုဏာ ဖြစ်ကြ၏။ ဤအတူ ပွားသော ယောဂီသည် ချမ်းသာရှိလျက် မကောင်းမှုပြုသူကို ဤသို့ သနားကရုဏာ ဖြစ်စေအပ်၏—

“ဤသူသည် သနားကြင်နာထိုက်၏၊ ယခုအခါ ချမ်းသာသည် ဖြစ်၍ ချမ်းသာကို ကောင်းစွာ ခံစားအပ်၏၊ စည်းစိမ်တို့ကို

အကယ်၍ သုံးဆောင်ရသော်လည်း ကောင်းမှုကုသိုလ် မရှိသောကြောင့် အပါယ်သို့ ကျရောက်၍ ဒုက္ခကြီး ရောက်ရပေတော့မည်—”ဟု ကရုဏာ ရှိအပ်၏။ ထို့နောက်မူ ဤနည်းအတိုင်း ချစ်သူ စသည်တို့၌ အစဉ်အတိုင်း ကရုဏာ ဖြစ်စေအပ်၏။ ရန်သူ၌ အကယ်၍ ဒေါသဖြစ်လျှင် မေတ္တာ၌ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ဒေါသကို ငြိမ်းစေအပ်၏။

ကောင်းမှုကုသိုလ် ရှိသူကိုလည်း ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်း၊ အနာရောဂါ နှိပ်စက်ခြင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်း အစရှိသည်တို့တွင် တပါးပါး ပျက်စီးသည်ကို မြင်၍ ၎င်း၊ ကြား၍ ၎င်း၊ ထိုသို့ ပျက်စီးခြင်းမရှိသော်လည်း သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲကို မလွန်နိုင်သောကြောင့်— “ဤသူသည် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်သော သူပင်တည်း။ ဤ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ပါမူကား ကောင်းလေစွ—”ဟု ကရုဏာ ဖြစ်စေအပ်၏။

ဤသို့ ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ကရုဏာကို ပွားစေ၍ မိမိ ချစ်သူ၊ လျစ်လျူ၊ ရန်သူဟု အပိုင်း အခြား မရှိခြင်းကိုပြု၍ ထိုနိမိတ်ကို ရှိသေစွာ မှီဝဲ ပွားများရာ၏။ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာ ပြုသည်ဖြစ်၍ စျာန်၏ အစွမ်းဖြင့် အပွနာကို ပွားစေအပ်၏။

မုဒိတာ

မုဒိတာ အားထုတ်လိုသော ယောဂီ သည်လည်း ရှေးဦးစွာ ချစ်သူစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အားမထုတ်အပ်၊ အကြောင်းကား ချစ်သူသည် ချစ်အပ်သော အကြောင်းမျှကြောင့်လျှင် မုဒိတာ၏ နီးစွာသော အကြောင်းမဟုတ်၊ လျစ်လျူနှင့် ရန်သူ တို့ကား

အဘယ်မှာလျှင် မုဒိတာ၏ နီးစွာသောအကြောင်း ဖြစ်ပါအံ့နည်း၊
လိင် မတူသို့၊ သေပြီးသုတို့ကား မုဒိတာပွားရန် ခေတ်မဟုတ်။

အလွန်ချစ်အပ်သော အပေါင်း အဖော်သည်ကား မုဒိတာ၏
နီးသောအကြောင်း ဖြစ်သင့်၏။ ထိုသူသည်ကား ကြည်လင် ချမ်း
မြေ့သည့် အဖြစ်ကြောင့် အလွန် ဝမ်းမြောက်သည်သာ ဖြစ်၏။
ရှေးဦးစွာ ပြုံးရယ်၍ နောက်မှ စကားပြောတတ်၏။ ထို့ကြောင့်
အလွန် ချစ်အပ်သည့်သော်လည်း ရှေးဦးစွာ မုဒိတာဖြင့် ဖျန်းဆွတ်
အပ်၏။ ချမ်းသာ သုခ ရှိသော ချမ်းသာ သုခကို ခံစားသော
ချမ်းသာခံစားရ၍ ဝမ်းမြောက်သောချစ်သူကို ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်
၍၎င်း၊ တဆင့်စကား ကြား၍၎င်း— “ဤသတ္တဝါ ချမ်းသာ
ရိပ်ငြိမ် စည်းစိမ်ခံစား၍ ဝမ်းမြောက် နှစ်သက်ရပေစွ၊ ဪ
ကောင်းပါပေ၏။ ကောင်းမြတ်ပါပေ၏—”ဟု ဝမ်းမြောက်ခြင်း
မုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။

အဘယ်သို့လျှင် မုဒိတာနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် တခုသော
အရပ်ကို နှံ့၍နေသနည်း၊ ဥပမာ-ချစ်အပ်သော နှလုံးကို ပွားစေ
ဘတ်သူ တဦးကိုမြင်၍ ဝမ်းမြောက်သကဲ့သို့ အလုံးစုံသော သတ္တ
ဝါတို့ကို မုဒိတာဖြင့် ပြန့်နှံ့၏။

အကယ်၍ ချစ်အပ်သူသည် ယခုအခါ ဥစ္စာမဲ့မဲ့ ဆင်းရဲသည်၊
စုတ်စုတ်ဖာဖာ ကြည့်မြင်စရာမကောင်း၊ အလွန် စုတ်ချာ ဆင်းရဲ
သည် ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ လွန်ခဲ့သောအခါက သူ၏ ချမ်းသာ ပြည့်စုံသည့်
အဖြစ်ကို အောက်မေ့၍— “ဤသူသည် လွန်ခဲ့သော အခါ
ကာလက ဤသို့ များသော အသုံးအဆောင်ရှိသည်၊ များသော
အခြံအရံ ရှိသည်၊ အခါခပ်သိမ်း ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ နေရ

သည် ဖြစ်ဘူးလေပြီ—”ဟု ရှေးက ဖြစ်ဘူးသော ဝမ်းမြောက်
နှစ်သက်ဖွယ် အခြင်းအရာတို့ ယူ၍ မုဒိတာ ဖြစ်စေအပ်၏။

ဤသို့သောနည်းဖြင့် ပျော်ရွှင်တတ်သော အပေါင်းအဖော်
ချစ်အပ်သည့် မုဒိတာ ဖြစ်စေပြီးနောက် လျစ်လျူ ရန်သူတို့၌
အစဉ်အတိုင်း မုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ မိမိ၊ ချစ်လူ၊ လျစ်လျူ၊
ရန်သူဟု အပိုင်းအခြား မရှိခြင်းကိုပြု၍ နိမိတ်ကို ရိုသေစွာ မှီငဲ့
ပွားများရာ၏။ အကြိမ်များစွာ အလေ့အလာပြု၍ စျာန်၏ အစွမ်း
ဖြင့် အပူနာကို ပွားအပ်ကုန်၏။

ဥပေက္ခာ

မေတ္တာ အစရှိသည်တို့၌ စျာန်ရပြီးသောဂီသည် ဥပေက္ခာကို
ပွားလိုလျှင် ကောင်းစွာ လေ့လာပြီးသော တတိယဇာန်မှ ထ၍
ရှေးဖြစ်သောစျာန်နှင့် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့၏ အပြစ်ကို
မြင်၍ ဥပေက္ခာ၏ အကျိုး အာနိသင်ကို မြင်၍ ဥပေက္ခာကို
ဖြစ်စေ၏။

ရှေးဖြစ်သော စျာန်နှင့် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့ကား
သတ္တဝါတို့၌ မြတ်နိုးသော အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့်လည်း
ယှဉ်သည်။ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း၏ အနီး၌လည်း ကျင်လည်နေသည်။
သောမနဿနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်လည်း ရနံ့ရင်းသည်။ ဤကား
ထိုစျာန်နှင့် ထိုတရားတို့၏ အပြစ်တို့ ဖြစ်၏။ ထိုနောက် ဥပေက္ခာ၏
ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသည့် အကျိုး အာနိသင်ကိုလည်း မြင်၍
သူ၏ ပကတိ သဘောအားဖြင့်ပင် လျစ်လျူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို
အသင့်အားဖြင့် ရှု၍ ဥပေက္ခာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထိုနောက်မှ
ချစ်အပ်သူ စသည်တို့၌ ဥပေက္ခာ ဖြစ်စေအပ်၏။

အဘယ်သို့လျှင် ဥပေက္ခာစိတ်ဖြင့် တခုသော အရပ်ကို နှံ့၍ နေသနည်း၊ ဥပမာ နှစ်သက်ဖွယ်လည်း မဟုတ်၊ မနှစ်သက်ဖွယ်လည်း မဟုတ်သော တစုံတယောက်ကိုမြင်၍ လျစ်လျူရှုသကဲ့သို့ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့ကို ဥပေက္ခာဖြင့် ပြန်နှံ့၏။ ဤသို့လျှင် လျစ်လျူ, ချစ်သူ, ရန်သူတို့၌၎င်း, မိမိကိုယ်၌၎င်း-အလုံးစုံသော သူတို့၌ လျစ်လျူရှုသည့် အစွမ်းဖြင့် အပိုင်း အခြား မရှိသည်ကို ပြု၍ ထိုနိမိတ်ကို မှီဝဲ ပွားများအပ်၏။ အကြိမ်များစွာ လေ့လာသော ယောဂီအား စတုတ္ထဈာန် ဖြစ်၏။

မေတ္တာ, ကရုဏာ, မုဒိတာ, ဥပေက္ခာတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဗြဟ္မဝိဟာရဟု ဆိုအပ်သနည်း၊ အဘယ်ကြောင့် လေးပါးတို့ဟူ၍ သာ ဆိုအပ်သနည်း၊ ထိုလေးပါးတို့ အစဉ်ကား အဘယ်နည်း၊ အဘိဓမ္မာ၌ အဘယ်ကြောင့် ယင်းကို အပ္ပမညာဟု ဆိုအပ်သနည်း။

မြတ်သော အနက်သဘော အပြစ် ဒေါသ မရှိသောကြောင့် ဗြဟ္မဝိဟာရမည်၏။ သတ္တဝါတို့၌ ကောင်းသောအကျင့်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုတရားတို့သည် မြတ်ကုန်၏။ ဥပပတ် ဗြဟ္မာတို့ကဲ့သို့ အပြစ်ကင်းသော မေတ္တာ အစရှိသော တရားတို့နှင့် ယှဉ်သော ယောဂီတို့သည် ဗြဟ္မာနှင့် တူသည်ဖြစ်၍ နေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် မြတ်သော အနက်သဘော အပြစ်ကင်းသည့် အဖြစ်ကြောင့် ထိုလေးပါးတို့ကို ဗြဟ္မဝိဟာရဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဗျာပါဒ သံကိလေသ စသည်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၏အစွမ်း စသည်ဖြင့် လေးပါးဖြစ်ကုန်၏။ အစီး အပွားကို ကျင့်ခြင်း စသည်

အခြင်းအရာ၏ အခွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာ စသည်တို့၏ အစဉ်သည်
 ဖြစ်၏။ ထိုမေတ္တာ အစရှိအည်တို့သည် ပမာဏကင်းသော သတ္တ
 ပညတ် ဟူသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်သောကြောင့် အပ္ပမညာဟု
 ဆိုအပ်ကုန်၏။

*

*

*

၁၀-အာရုပ္ နိဒ္ဒေသ

အာကာသာနဉ္စာယတန

အာရုပ္ပကမ္မဋ္ဌာန်း လေးပါးတို့တွင် ရှေးဦးစွာ အာကာသာ
နဉ္စာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားလို့သော ယောဂီသည်— “ရုပ်
ဟူသော အကြောင်းကြောင့် သူတပါးကို နှိပ်စက်ရန် တုတ်
လှံ ဓား စသော လက်နက်စွဲကိုင်ခြင်း၊ ခိုက်ရန် ဖြစ်ခြင်း၊ ဆန့်
ကျင်ခြင်း၊ ငြင်းခုံခြင်းတို့ ထင်ကုန်၏။ စင်စစ် ဤ ဥပဒ် ဘေးရန်
တို့သည် အခြင်းခပ်သိမ်း အရူပဘုံ၌ မရှိ—”ဟု ဆင်ခြင်၏။

ထိုယောဂီသည် ဤသို့ဆင်ခြင်၍ ရုပ်တို့ကိုသာလျှင် ခွာသော
အားဖြင့် ငြီးငွေ့ စက်ဆုပ်စေရန် ကျင့်၏ဟု ဟောတော်မူသော
ကြောင့် ထိုလက်နက် ကိုင်ဆောင်ခြင်း စသည်နှင့် အနာရောဂါ
များစွာတို့၏အစွမ်းဖြင့် ရုပ်၌ အပြစ်မြင်၍ ရုပ်ကို လွန်မြောက်ရန်
ကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ရုပ်ကို
လွန်သော်လည်း ကသိုဏ်းရုပ်သည်လည်း ထိုရုပ်နှင့် တူသည်သာ
ဖြစ်သောကြောင့် ကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း လွန်ရန် လို၏။

မြေကြောက်သူသည် တောအရပ်၌ မြေလိုက်၍ အပန်းဘ
ကြီးပြေးရာ ကြိုးခွေ၊ နွယ်ပင်၊ ပတ်ကြားအက် စသည်ကိုပင်
အဝေးမှမြင်၍ ကြောက်လန့်ကာ မကြည့်လိုသကဲ့သို့ ယောဂီသည်
ထိုကသိုဏ်း ရုပ်ကိုလည်း ကြောက်လန့်ကာ မမြင်လို၍ လွန်
မြောက်လို၏။

ယောဂီသည် စတုတ္ထဈာန်၌ ဆိုခဲပြီးသောနည်းအတိုင်း အပြစ်
မြင်၍ ငဲ့ကွက်ခြင်းတဏှာကို ကုန်စေ၏။ အာကာသာနဉ္စာယတန

ဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် အဆုံး မရှိသောအားဖြင့် နှလုံး
သွင်း၍ စကြဝဠာ ဆုံးသည်တိုင်အောင်၎င်း၊ အလိုရှိသော အရပ်
တိုင်အောင်၎င်း ကသိုဏ်းရုပ်ကို ဖြန့်၏။ ထိုရုပ်ဖြင့် တွေ့ရာအရပ်
ကို အာကာသ—အာကာသဟူ၎င်း၊ အာကာသသည် အဆုံးမရှိဟု
၎င်း နှလုံးသွင်း၍ စတုတ္ထဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်း
စသော ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာ၏။ ခွာသည်မှာ ထိုကသိုဏ်းကို မဆင်
ခြင်၊ နှလုံးမသွင်း၊ မသုံးသပ်ခြင်းပင် ဖြစ်၍ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ဖြင့်
တွေ့သောအရပ်ကို အာကာသ—အာကာသဟူ၍ နှလုံးသွင်းသော
သူအား ကသိုဏ်းကို ခွာသည် မည်၏။

ယောဂီသည် ထိုကသိုဏ်းကို ခွာကြောင်း ကောင်းကင်နိမိတ်
ကို အာကာသ—အာကာသ ဟူ၍ အဖန် ဟလဲလဲ ဆင်ခြင်၏။
အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းသူအား နိဝရဏတို့ ကွာကုန်၏။ အာကာသ
နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော သတိသည် အလွန်ထင်သည် ဖြစ်၍
ကောင်းစွာတည်၏။ စိတ်သည် ဥပစာရဈာန်ဖြင့် ကောင်းစွာ
တည်ကြည်၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်သော ယောဂီအား
ပထဝီ ကသိုဏ်းစသည်တို့၌ ရူပါဝစရစိတ်ကဲ့သို့ ကသိုဏ်းကို ခွာရာ
ကောင်းကင်အာရုံ၌ အာကာသာနုဉာယတနစိတ်သည် အပ္ပနာ၏
အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။

ဝိညာဏဉာယတန

အာကာသာနုဉာယတန သမာပတ်ကို လေ့လာအပ်ပြီးသော
ဝသီဘော်ရှိသော ယောဂီသည်— “ဤ ငါရသော အာကာသာ
နုဉာယတန သမာပတ်သည်ကား ရူပါဝစရဈာန် ဟူသော ရန်သူ
နှင်နိုး၏။ ဝိညာဏဉာယတန သမာပတ်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သည်လည်း

မဟုတ်ခဲ့—”ဟု နှလုံးသွင်း၏။ ထိုနောက် ကသိုဏ်းကိုးပါးကို ခွာ၍ရသော ကောင်းကင်ကို နှံ့၍ဖြစ်သော ထို ပဌမ အာရုပ္ပ ဝိညာဉ်ကို “ဝိညာဉ်-ဝိညာဉ်-” ဟူ၍ အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်း သုံးသပ်အပ်၏။ အဆုံးမရှိ ဟူ၍ကား နှလုံးမသွင်းအပ်။

ဤသို့ ပဌမ အာရုပ္ပ ဝိညာဉ် နိမိတ်၌ အဖန်တလဲလဲ ဘာဝ နာစိတ် ဖြစ်စေသော ယောဂီအား နိဝရဏတို့ ကွာကုန်၏။ သတိ ကောင်းစွာတည်၏။ ဥပစာရဈာန်ဖြင့် ဘာဝနာစိတ် ကောင်းစွာ တည်၏။ ဤနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် မှီဝဲပွားများ လေ့လာသော ယောဂီအား ကောင်းကင်ပညတ်ကို နှံ့၍ဖြစ်သော ပဌမ အာရုပ္ပ ဝိညာဉ်၌ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သည်အပ္ပနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။

အာကိဉ္ဇညာတယန

ဝိညာဏဉ္စာယတန သမာပတ်၌ လေ့လာအပ်ပြီးသော ဝသီ ဘော်ရှိသည်ဖြစ်၍— “ဤ ငါရသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတန သမာပတ်၌ အာကာသာနဉ္ဇာယတန ဈာန်တည်းဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏။ အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်”ဟု ထိုဈာန်၌ တပ်ခြင်း တဏှာကို ကုန်စေပြီးလျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။

မရှိ မရှိဟု၎င်း၊ ဆိတ်၏ ဆိတ်၏ဟု၎င်း၊ ကင်း၏ ကင်း၏ ဟု၎င်း ဆင်ခြင်အပ်၊ နှလုံးသွင်းအပ်၊ ရှုအပ်၏။ ဤသို့သော နည်းဖြင့် ထိုနတ္ထိဘောပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ နိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား နိဝရဏ တရားကို ကွာကုန်၏။ သတိ ကောင်းစွာတည်၏။ စိတ်သည် ဥပစာရဈာန် ဖြင့် ကောင်းစွာ တည်ကြည်၏။ ထိုနတ္ထိဘော ပညတ်နိမိတ် အာရုံ

ကို အဖန် တလဲလဲ မှီဝဲ ပွားများ လေ့လာသော ယောဂီအား ကသိုဏ်းကိုခွာရာ ကောင်းကင်ကို နှံ့၍ဖြစ်သော ထို မဟာဂုတ် ပဌမအာရုပ္ပဝိညာဉ်၏သာလျှင် ဆိတ်သည်၏အဖြစ်၊ ကင်းသည် ၏အဖြစ်၊ မရှိသည်၏အဖြစ် တည်းဟူသော နတ္ထိဘော ပညတ်၌ အာကိဉ္ဇညာယတန စိတ်သည် အပ္ပနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။

နေဝသညာ နာသညာယတန

“ဤ ငါရသော တတိယ အာရုပ္ပ သမာပတ်သည် ဝိညာဏဉာယတန သမာပတ်ဟူသော နီးသောရန်သူ ရှိ၏။ နေဝသညာ နာသညာယတန သမာပတ်ကဲ့သို့ ငြိမ်သက်သည် မဟုတ်ခဲ့—” ဟူ၍၎င်း၊ “သညာသည် ရောဂါနှင့်တူ၏။ အိုင်း အမာနှင့်တူ၏။ မြားငြောင့်နှင့် တူ၏။ နေဝသညာ နာသညာယတန စျာန်သည် ငြိမ်သက်၏။ မြတ်၏—” ဟူ၍၎င်း နှလုံးသွင်း၍ အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ်ကို “ငြိမ်သက်ပေစွ - ငြိမ်သက်ပေစွ—” ဟု အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်အပ်၊ နှလုံးသွင်းအပ်၊ ရှုကြည့်အပ်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ထိုတတိယ အာရုပ္ပ သမာပတ်၏ အာရုံနိမိတ်၌ တဖန်တလဲလဲ စိတ်ဖြစ်စေသော ယောဂီအား နိဝရဏတို့ ကွာကုန်၏။ သတိသည် ကောင်းစွာ တည်၏။ စိတ်သည် ဥပစာရ သမာဓိဖြင့် ကောင်းစွာ တည်ကြည်၏။ ထိုနိမိတ် အာရုံတို့ အဖန်ဖန်ပွားများသော ယောဂီအား အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ်ဟု ဆိုအပ်သော လေးပါးသော ခန္ဓာတို့၌ နေဝသညာ နာသညာယတန ဖြစ်၏။

၁၁-သမာဓိ နိဒ္ဒေသ

အာဟာရေ ပဋိကူလ သညာ

အာဟာရ၌ ရုံရှာစက်ဆုပ်အပ်သော အခြင်းအရာကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သညာသည် အာဟာရေ ပဋိကူလ သညာ မည်၏။ ထိုအာဟာရ၌ စက်ဆုပ် ရုံရှာဖွယ်ဟူသော အမှတ် သညာကိုပွားလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် စားအပ်သောကံအပ် ခဲ့အပ် လျက်အပ်သော အာဟာရ၌ ဆယ်ပါးသော အခြင်း အရာအားဖြင့် စက်ဆုပ် ရုံရှာဖွယ်ဟူသော အဖြစ်ကို ဆင်ခြင် အပ်ကုန်၏။

အစာရှာသွားရသောအားဖြင့်၊ ရှာမှီးခြင်း အားဖြင့်၊ သုံး ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်၊ သည်းခြေစသော တည်ရာအားဖြင့်၊ တည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့်၊ မကျက်သေးသောအားဖြင့်၊ ကျက်သော အားဖြင့်၊ အကျိုးပြီးသော အားဖြင့်၊ ထိုမှ ဤမှ ယိုစီးသော အားဖြင့်၊ အချင်းခပ်သိမ်း လိမ်းကုံးသောအားဖြင့် အာဟာရ၌ စက်ဆုပ် ရုံရှာဖွယ်ဟူသော အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။

ဤဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ရုံရှာအပ်သည့် အဖြစ်ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်သော ယောဂီအား စက်ဆုပ်အပ် သော အခြင်းအရာ၏ အစွမ်းဖြင့် အာဟာရသည် ထင်လာ၏။ ထင်လာသောနိမိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲ ပွားများ၏။ ကြိမ်ဖန် များစွာ အလေ့အလာပြု၏။ ဤသို့ အားထုတ်သော ယောဂီအား နီဝရဏတို့ ကွာကုန်၏။ အာဟာရ၏ ပရမတ္ထသဘောဖြစ်၍ နက်နဲ

သောကြောင့် အပ္ပနာသို့ မရောက်၊ ဥပစာရ သမာဓိဖြင့် စိတ် တည်ကြည်၏။

ဤ၌ စက်ဆုပ်ရွံရှာအပ်သော အခြင်းအရာကို ယူသည့်အစွမ်း ဖြင့် သညာသည် ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းကို အာဟာရေ ပဋိကူလသညာဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။

ဤသညာကို အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်သူအား အရသာကို တပ်မက်သောတဏှာမှ စိတ်သည် တုန့်၏၊ ဖဲခွာ၏၊ နှစ်၏၊ ကန္တာရ ခရီးမှ ကူးမြောက်လိုသူသည် သားငယ်၏အသားကို စားရသကဲ့သို့ မာန်ယစ်ခြင်းကင်း၍ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း အတွက်သာ အာဟာရကို သုံးဆောင် စားသောက်၏။ ထိုအခါ အာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအားဖြင့် ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်သော ရာဂကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာကို ပိုင်း ခြား၍ သိ၏။ မကျက်သေးသော အစာ အစရှိသောအားဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်အဖြစ်ကို သိမ်းဆည်းသည် အစွမ်းဖြင့် ကာယ ဂတာသတိ ဘာဝနာလည်း ပြည့်စုံ၏။ အသုဘ ဘာဝနာအား လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်သောမည်သည် ဖြစ်၏။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်း အကျင့်ကို အမှီပြု၍ မျက်မှောက်သော ကိုယ်အဖြစ်၌ အမြိုက် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အပြီးအဆုံးတိုင် အကျိုးရသည့်အဖြစ်သို့ မရောက် စေကာမူ သုဂတိဘဝသို့ လားရ၏။

စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန

ဝဝတ္ထာနဆိုသည်ကား သဘော လက္ခဏာကို မှတ်သားသော အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဓာတ်လေးပါးကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း သည် စတုဓာတု ဝဝတ္ထာန မည်၏။

ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပွားလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ ကပ်လျက် အထူးထူးသော အာရုံမှ စိတ်ကိုတားမြစ်၍ အလုံးစုံသော မိမိကိုယ်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစား နှလုံးထားရ၏။

ဤကိုယ်ကာယ၌ ခိုင်မာသည့် အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ သို့မဟုတ် ခက်မာကြမ်းတမ်းသည်ဟု ဉာဏ်အားထင်သော အခြင်း အရာသည် ပထဝီဓာတ်တည်း။ ယိုစီးသည့်အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ သို့မဟုတ် ဘုတ်ဘပါးဘို့ကို ဖျံ့ဖျံ့ မကျဲရအောင် ဖွဲ့တတ်သည့် အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်အားထင်သော အခြင်းအရာသည် အာပေါဓာတ်တည်း။ အပူငွေ့၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ သို့မဟုတ် ရင့်ကျက်စေသည့် အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်အားထင်သော အခြင်း အရာသည် တေဇောဓာတ်တည်း။ ခိုင်စေတတ် ထောက်ပံ့စေတတ် သော အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ သို့မဟုတ် ရွှေ့စေတတ် တွန်းတတ် အဟုန်နှင့်တကွ သွားတတ်သောအဖြစ်ဟု ဉာဏ်အားထင်သော အခြင်းအရာသည် ဝါယောဓာတ်တည်း။

ဤသို့လျှင် အကျဉ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို လက္ခဏာအားဖြင့် ၎င်း၊ ကိစ္စ သရ အားဖြင့်၎င်း၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားသိမ်း ဆည်း၍ အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ် ဟူ၍ ဓာတ်မျှသာ အားဖြင့် သတ္တဝါ မဟုတ်သောအားဖြင့် အသက်ဇီဝ မဟုတ်သောအား ဖြင့် အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်အပ်၏။ နှလုံးသွင်းအပ် ရှုအပ်၏။

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားအားဖြင့် ဘာဝနာ၌ ကောင်း စွာ ယှဉ်စေအပ်သော ထိုယောဂီအား မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ပထဝီ စသော ဓာတ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာ အထူးကို ထွန်းလင်းခြင်း ကိစ္စရှိသောပညာဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းဆည်း အပ်သော

သဘာဝဓမ္မလျှင် အာရုံရှိသည့်အဖြစ်ကြောင့် မဟာဂ္ဂုတ် အဖြစ်သို့ ရောက်သော ဥပစာရမျှသာ ဖြစ်သော သမာဓိ ဖြစ်၏။

မဟာဘုတ် လေးပါးတို့၏ သတ္တဝါမဟုတ်သည့် အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဤသို့ ဟောကြားတော်မူ၏—

“အရိုးကို အစွဲပြု၍၊ အရိုးတို့ကို ဖွဲ့ယှက်တတ်သော အကြောတို့ကို အစွဲပြု၍၊ အရိုးတို့ကိုပင် မှမ်းမံ လိမ်းကျံလျက်တည်သော အသားတို့ကို အစွဲပြု၍၊ တကိုယ်လုံးကို ဖုံးလွှမ်း ရစ်ပတ်၍ တည်သော အရေကို အစွဲပြု၍ အာကာသဓာတ်ဖြင့် ခြံရံအပ်သည်ကို ကိုယ်ကာယဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်၏”။

အရိုး အကြော အသား အရေ ဟူသော ကောဠာသလေးပါးတို့ကို ထိုထို ကောဠာသတို့၏ အကြားသို့ အစဉ် လျှောက်သော ဉာဏ်တည်းဟူသောလက်ဖြင့် အကြိမ်များစွာ အသီးသီး ခွဲခြမ်း၍ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ဓာတ်သဘောမျှဖြင့် သတ္တဝါ အသက်ဇီဝ မဟုတ်သောအားဖြင့် ဆင်ခြင်အပ် နှလုံးသွင်းအပ် ရှုအပ်၏။

ဤဓာတ်လေးပါးတို့ကို ဆုံးဖြတ်ရာ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဘာဝနာကို အဖန်တလဲလဲ လုံ့လပြုသော ရဟန်းသည် အတ္တမှ ဆိတ်သောအဖြစ်သို့ သက်ဝင်၏။ ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမဟူသော သတ္တဝါသညာကို နှုတ်နိုင် ဖြတ်နိုင်၏။ ထိုယောဂီသည် သတ္တသညာကို နှုတ်ပယ်အပ်ပြီးသည် အဖြစ်ကြောင့် “ဤ အကောင်တို့ကား ကျား ခြင်္သေ့ စသော သားရဲတို့တည်း၊ ဤ အကောင်တို့ကား ဘီလူး ရက်ွက်တို့တည်း—”ဟု အထူးအထွေ ခွဲဝေကြံစည်ခြင်း မပြုမူ၍ ဘေးငယ် ဘေးကြီးတို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်၏။

သမထ ဝိပဿနာ ဟူသော ကုသိုလ်တရားတို့၌ ပျော်ပိုက်ခြင်း၊
ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ ပျော်ပိုက်ခြင်းကို နှိပ်နင်းသည်လည်း ဖြစ်၏။
ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ ပေါ်လွင်ခြင်း တွန့်ရှုံ့ခြင်းသို့ မရောက်၊
ကြီးကျယ်သော ပညာရှိသည်လည်း ဖြစ်၏။ အမြိုက် နိဗ္ဗာန်လျှင်
အဆုံးရှိသည်လည်း ဖြစ်၏။ သုဂတိဘဝသို့ လားရသည်လည်း
ဖြစ်၏။

သမာဓိ

ဤဘာဝနာအရာ၌ ဥပစာရ သမာဓိနှင့် အပ္ပနာ သမာဓိကို
အလိုရှိအပ်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆယ်ပါးနှင့် အပ္ပနာ
ဈာန် ရှစ်ပါးတို့၏ ရှေးအတို့ စိတ်တို့မှ ကေဂ္ဂတာ စေတသိက်
သည် ဥပစာရ သမာဓိမည်၏။ ကြွင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်း သုံးဆယ်
တို့၌ ကေဂ္ဂတာစိတ်သည် အပ္ပနာ သမာဓိ မည်၏။

ဥပစာရ = အနီး အနား၊ အနီးဖြစ်သော အရပ်၊ အနီး၌ ကျင်
လည်ခြင်း၊ အပ္ပနာ၏ အနီးဖြစ်သော တရား၊ အနီးဖြစ်သော
ကာမာဝစရဈာန်၊ တင်စားခြင်း။

အပ္ပနာ = သွင်းခြင်း၊ ဝင်စားခြင်း၊ ဈာန်သို့ဝင်၍ တည်ခြင်း၊
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်း၊ ဝိတက်။

မျက်မှောက် ကိုယ်၏ အဖြစ်၌ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း အစရှိ
သော အကျိုးအာနိသင်သည် အပ္ပနာသမာဓိကို ပွားစေခြင်း၏
အကျိုးအာနိသင်တည်း။ အာသဝေါ ကုန်ပြီးသော ရဟန္တာတို့
သည် ဈာန်ဝင်စားကုန်၍ တည်ကြည်သောစိတ် ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍
ချမ်းသာစွာ တနေ့ပတ်လုံး နေကုန်အံ့ဟု နှလုံးသွင်း၍ အပ္ပနာ
သမာဓိကို ပွားကုန်၏။ ထိုရဟန္တာတို့၏ အပ္ပနာသမာဓိကို ပွား

ခြင်းသည် မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း အကျိုး အာနိသင် ဖြစ်၏။

“အိုစုန္ဒ ဤဈာန်တရားတို့ကို ငါ၏သာသနာ၌ ကိလေသာကို ခွာတတ် ခေါင်းပါးစေတတ်သော အကျင့်ဟု မဆိုအပ်ကုန်၊ မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌ ချမ်းသာစွာနေကြောင်း ဖြစ်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏—”ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။

သမာပတ်မှထ၍ တည်ကြည်သောစိတ်ဖြင့် ဝိပဿနာပွားကုန်အံ့ဟု နှလုံးသွင်း၍ ပွားကုန်သော သေက္ခ ပုထုဇဉ်တို့အား ဝိပဿနာ၏ နီးသော အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် အပ္ပနာသမာဓိ ဘာဝနာသည်၎င်း၊ ဥပစာရ သမာဓိကို ပွားခြင်းသည်၎င်း ဝိပဿနာဟူသော အကျိုး အာနိသင် ရှိ၏။ “ရဟန်းတို့ သမာဓိကို ပွားကြလော့၊ ရဟန်းတို့ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသူသည် ဟုတ်မှန်သောအတိုင်းသိ၏—”ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် များစွာ အကျိုး အာနိသင်ရှိသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးကို ဆေးလျော် ဖျောက်လွှင့်တတ်သော သမာဓိ ဘာဝနာကို မပြတ် လုံ့လပြုခြင်း ယောဂီအလုပ်ကို ပညာရှိသည် မမေ့ မလျော့ရာ။

*

*

*

၁၂-ဣဒ္ဓိဝိမ နိဒ္ဒေသ

တန်ခိုး အဘိညာဉ်

လောကီ အဘိညာဉ်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဤသမာဓိ ဘာဝနာကို အဘိညာဉ်ဟူသော အကျိုးရှိ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုအဘိညာဉ်ကို ပြည့်စုံစေရန် ပထဝီကသိုဏ်း စသည်တို့၌ ရအပ်ပြီးသော စတုတ္ထ ဈာန်ရှိသော ယောဂီသည် အားထုတ်အပ်၏။ ဤသို့ အားထုတ်သော ထိုယောဂီအား ထိုသမာဓိ ဘာဝနာသည် အဘိညာဉ်ဟူသော အကျိုးကိုရ၍ အလွန်မြဲမြံ ခိုင်ခန့်မည်။ သို့ဖြင့် ပညာဘာဝနာသို့ ပြည့်စုံမည်ဖြစ်၏။

ထိုယောဂီသည် ဤသို့ စိတ်တည်ပြီးသော် ထက်ဝန်းကျင်စင် ကြယ်ပြီးသော် ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်ပြီးသော် ကိလေသာ မရှိပြီးသော် ကိလေသာ ကင်းပြီးသော် နူးညံ့သောအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော် အမှူ၌ ခံပြီးသော် မြဲစွာ တည်ပြီးသော် မတုန်မလှုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော် တန်ခိုး ဖန်ဆင်းခြင်း ဣဒ္ဓိဝိမ အဘိညာဉ် အလို့ငှာ စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏။ ရှေးရှု ညွတ်၏။ ထိုယောဂီသည် အထူးထူး အပြားပြား များသော တန်ခိုး ဖန်ဆင်းခြင်း ဣဒ္ဓိဝိမ အဘိညာဉ်ကို ခံစား၏။ တယောက်ထည်းသာဖြစ်လျက် အရာ အထောင်မက များသော အပြားရှိ၏။

သတ္တဝါတို့ တိုးတက် ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်သော သဘောတရားသည် တန်ခိုး ဣဒ္ဓိမည်၏။ တန်ခိုးဣဒ္ဓိ သည်ကား ကြီးပွားတိုးတက်ကုန်၏။ လွန်ကဲ ထူးမြတ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ယင်းတန်ခိုး ဣဒ္ဓိသည် ဆယ်ပါးအပြားရှိ၏—

(၁) အဓိဋ္ဌာန ဣဒ္ဓိ—ပကတိ သဘောအားဖြင့် တယောက် တည်းဖြစ်လျက် အများကို ဖန်ဆင်း၏။ တရာ၊ တထောင်၊ တသိန်း စသည်ကို နှလုံးသွင်း၍ ကိုယ်ခန္ဓာ အများဖြစ်စေဟု အဘိညာဉ် ဉာဏ်ဖြင့် ဆောက်တည်၏။ ဤသို့ ဝေဘန်၍ ပြအပ်သော တန်ခိုး သည် ဆောက်တည်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အဓိဋ္ဌာန ဣဒ္ဓိ တန်ခိုးမည်၏။

(၂) ဝိကုဗ္ဗနာ ဣဒ္ဓိ—အဘိညာဉ် ရပြီးသူသည် မိမိ၏ ပြက တေ့သော ရုပ်ဆင်း သဏ္ဌာန်ကိုစွန့်၍ သူငယ် သဏ္ဌာန်ကိုမူလည်း ပြ၏။ နဂါးသဏ္ဌာန် ဆင်သဏ္ဌာန် စသည်၎င်း၊ အထူးထူး အပြား ပြား များသော စစ်သည် ဗိုလ်ပါ အပေါင်းကို၎င်း ပြ၏ ဟူ၍ ဤသို့လာသော တန်ခိုးသည် မိမိ၏ ပြကတေ့ ရုပ်ဆင်းကို စွန့်၍ ရုပ်ဆင်းသဏ္ဌာန် ဖောက်ပြန်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဆင်းသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်းသော ဝိကုဗ္ဗနာ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုး မည်၏။

(၃) မနောမယ ဣဒ္ဓိ—ဤသာသနာ၌ ရဟန်းသည် ဤကိုယ် ကာယမှ တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော ရုပ်ရှိသော အဘိညာဉ် စိတ်ဖြင့် ပြီးသော တပါးသောကိုယ်ကို ဖန်ဆင်း၏။ ဤနည်းဖြင့်လာသော တန်ခိုးသည် ကိုယ်တွင်း၌ သီးခြားဖြစ်သော အဘိညာဉ်စိတ်ဖြင့် ပြီးသောကိုယ်ကို ပြီးစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် အဘိညာဉ်စိတ်ဖြင့်ပြီးသော မနောမယ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုးမည်၏။

(၄) ဉာဏဝိပ္ပာရ ဣဒ္ဓိ—အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်သည်မှ ရှေး ဝိပဿနာခဏ၌၎င်း၊ ထို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ဆဲသော ခဏ၌ ၎င်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သော အထူး

သည် ဉာဏ ဝိပ္ပာရ တန်ခိုးမည်၏။ အရှင် ဗာကုလ၊ အရှင် သံကိစ္စ၊ အရှင် ဘူတပါလတို့အား ဉာဏဝိပ္ပာရ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုး ဖြစ်ကုန်၏။

(၅) သမာဓိဝိပ္ပာရ ဣဒ္ဓိ— ပဌမဈာန်စသော သမာဓိမှ ရှေး ဥပစာရ ခဏ၌၎င်း၊ နောက် သမာပတ် လေ့ကျက်သူ၏ အဆုံး၌ ၎င်း၊ ထိုသမာပတ် ဝင်စားဆဲ ခဏ၌၎င်း ထိုထိုစဉ်၌ သမာဓိ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော အထူးသည် သမာဓိ ဝိပ္ပာရ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုး မည်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်သဉ္ဇိဝ၊ အရှင် ခါဏု ကောဏ္ဍည၊ ဥတ္တရာ အမျိုးသမီး၊ သာမာဝတီတို့အား သမာဓိ ဝိပ္ပာရ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုး ဖြစ်ကုန်၏။

(၆) အရိယာ ဣဒ္ဓိ—စက်ဆုပ် ရှုံရှာဘွယ် စသော အာရုံတို့၌ စက်ဆုပ်ရှုံရှာဘွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေခြင်းစသည် ကား အရိယာ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုးမည်၏။

(၇) ကမ္မ ဝိပါကဇ ဣဒ္ဓိ— ငှက် စသည်တို့၏ ကောင်းကင်၌ ပျံသွားခြင်းစသော အဖြစ်သည် ကံ၏ အကျိုးကြောင့် ဖြစ်သော ကမ္မဝိပါကဇ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုးမည်၏။

(၈) ပုညဝတ ဣဒ္ဓိ — စကြဝတေးမင်း စသော လူတို့၏ ကောင်းကင်၌ သွားလာနိုင်ခြင်း စသော တန်ခိုးသည် ပုညဝတ ဣဒ္ဓိ ခေါ်သော ဘုန်းကံကြီးမားသော သူ၏ တန်ခိုး မည်၏။ ဘုန်းကံကြီးသူ ငါးဦးကား—မေဏ္ဍက သူဌေး၊ သူဌေးကတော် စန္ဒ ပဒုမသိရီ၊ သား ဓနုဉ္ဇယ သူဌေး၊ ချေးမ သုမနဒေဝီ၊ ကျွန် ရင်း မောင်ပုဏ္ဏတို့တည်း။

(၉) ဝိဇ္ဇာမယ ဣဒ္ဓိ-ဝိဇ္ဇာဓိရံ စသည်တို့၏ ကောင်းကင်၌ ပျံသွားခြင်း စသော တန်ခိုးသည် အတတ်ပညာကြောင့် ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာမယ ဣဒ္ဓိ တန်ခိုးမည်၏။

(၁၀) သမ္မာ ပယောဂ ပစ္စယ ဣဒ္ဓိ-ထိုသို့သောအခြင်းအရာ ဖြင့် သင့်လျော်သော အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ထိုသို့ အလိုရှိအပ် ပြီးစေအပ်သော အမှု၏ လိုတိုင်းပြည့်စုံခြင်းသည် တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂ ပစ္စယ တန်ခိုးမည်၏။

ဤသို့သဘောရှိသော တန်ခိုးဆယ်ပါးတို့တွင် ဣဒ္ဓိဝိဓ ပုဒ်၌ အဓိဋ္ဌာန် ဣဒ္ဓိ တန်ခိုးသာလော၏။ သို့ရာတွင် ဝိကုဗ္ဗနနှင့် မနောမယ တန်ခိုးတို့ကိုလည်း အလိုရှိအပ်၏။

တန်ခိုးရှင်သည် ဤလူ့ပြည်၌သာလျှင် တည်လျက် ဒိဗ္ဗ စက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့် ဗြဟ္မဒူအဆင်းကို မြင်၏။ ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ် ဖြင့် ဗြဟ္မဒူအသံကို ကြား၏။ စေတော ပရိယ အဘိညာဉ်ဖြင့် ဗြဟ္မဒူစိတ်ကို သိ၏။ ဤသို့ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ သိခြင်းကြောင့် ရူပကာယဖြင့် အလိုသို့လိုက်စေနိုင်သည် မမည်သေး၊ ထိုသူသည် ဤလူ့ပြည်၌လျှင် တည်လျက် ထိုဗြဟ္မဒူနှင့် အတူတကွ တည်မူ လည်းတည်၏။ ဟောပြောဆွေးနွေးမှု ဟောပြော ဆွေးနွေး၏။ ဤမျှဖြင့်လည်း ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည် မမည်သေး၊ ဝေးသောအရပ်၌လည်း နီးအောင် ခဏ္ဍာန်၏အစရှိသော အဓိဋ္ဌာန် ကို ပြုကာမျှကြောင့်လည်း ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည် မမည်သေး၊ ထင်ရှားသော ကိုယ်၊ မထင်ရှားသော ကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မဒူပြည်သို့ သွားနိုင်ကာမျှကြောင့်လည်း ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည် မမည်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုယောဂီသည်

မိမိကို ပြိုင်လိုသော ထိုဗြဟ္မာရှေ့၌ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကိုဖန်ဆင်း၏။ ဤသို့ အစရှိသဖြင့် ဟောတော်မူသော ပြာဋိဟာသည်သာ ရူပ ကာယဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည် မည်၏။ ဤကား အဓိဋ္ဌာန် တန်ခိုးမည်၏။

ဝိကုဗ္ဗနတန်ခိုးကို ပြုလိုသူသည် မိမိ၏ ပကတိ အဆင်းသဏ္ဌာန် ကို သူငယ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ အသုရာ၊ သိကြား၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သမုဒ္ဒရာ၊ တောင်၊ ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျား စသည်တို့ သဏ္ဌာန်ကို ပြ၏။ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား ခြေသည်မှစ၍ အထူးထူးသောစစ်သည် အပေါင်းကိုလည်း ပြ၏။ ဤသို့ ဟောတော်မူသော သူငယ် သဏ္ဌာန်စသည်တို့တွင် ထိုထို အလိုရှိသမျှ သဏ္ဌာန်ကို ခံဋ္ဌာန် အပ်၏။

ခံဋ္ဌာန်သော ယောဂီသည် ပထဝီကသိုဏ်း စသည်တို့တွင် ကသိုဏ်းတပါးပါးလျှင် အာရုံရှိသော အဘိညာဉ်၏ အခြေဖြစ် သော စတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ မိမိ၏ သူငယ် အဆင်း သဏ္ဌာန်ကို ဆင်ခြင်ပြီးမှ ပရိကံ၏အဆုံး၌ တဖန် ဈာန်ဝင်စား၍ ထပြီးလျှင် ဤသို့သဘောရှိသော သူငယ်ဖြစ်စေဟု ခံဋ္ဌာန်အပ်၏။ အဓိဋ္ဌာန် ပြုသော အဘိညာဉ်စိတ်နှင့် တကွ သူငယ်သဏ္ဌာန်ဖြစ်၏။ အရှင် ဒေဝဒတ် ကဲ့သို့တည်း။ ဤကား ဝိကုဗ္ဗန တန်ခိုးတည်း။

စိတ်တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော ကိုယ်ကို ပြုလိုသူသည် ပါဒကဈာန်မှ ထ၍ မိမိကိုယ်ကို ရှေးဦးစွာဆင်ခြင်၍ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် ဤကိုယ်သည် အခေါင်းရှိသည် ဖြစ်စေသတည်းဟု ခံဋ္ဌာန်အံ့။ အခေါင်းရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ခံဋ္ဌာန်သူ၏ကိုယ်တွင်း၌ အခြား သော မိမိဖန်ဆင်းလိုသော ကိုယ်ကို ဆင်ခြင်၍ ပရိကံပြုပြီးလျှင် အခေါင်းဖြစ်စေသတည်း စသောနည်းဖြင့် ခံဋ္ဌာန်၏။ တန်ခိုးရှင်

၏ကိုယ်တိုင်း၌ အခြားဘဝါးသော ကိုယ်ဖြစ်၏။ ထိုယောဂီသည် ထိုတန်ခိုးဖြင့် ပြီးသောကိုယ်ကို ဖြူဆံ့မြက်မှ ဖြူဆံ့ ညွှောက်ကို ထုတ်သကဲ့သို့၎င်း၊ သန်လျက်အိမ်မှ သန်လျက်ကို ထုတ်သကဲ့သို့ ၎င်း၊ မြေပခြုပ်မှ မြေကို ထုတ်သကဲ့သို့၎င်း ထုတ်၏။ ဤ မနောမယ တန်ခိုး၌ ဖြူဆံ့မြက် စသည်တို့နှင့် တူကုန်သကဲ့သို့ စိတ်တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော အဆင်းသဏ္ဌာန်သည် တန်ခိုးရှင်နှင့် တူသည် သာတည်း။

*

*

*

၁၃-အဘိညာ နိဒ္ဒေသ

ဒိဗ္ဗ သောတ

နတ်၏ နားနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒိဗ္ဗမည်၏။ နတ်တို့အား ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော ကံကြောင့် သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ သွေး၊ လေ စသည်တို့သည် မမြေးယှက် မနှိပ်စက်အပ် ကုန်သည်ဖြစ်၍ ညစ်ညူးကြောင်း အပြစ် ဒေါသ ကင်းသောကြောင့် ဝေးသောအရပ်၌ သော်လည်း အာရုံခံခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော နတ်၌ဖြစ်သော ပဿဒ သောတဓာတ်သည် ဖြစ်၏။ ယောဂီသည် ဝီရိယ ဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော ဤဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ် ဟူသော နားဓာတ်သည် ထိုနတ်တို့၏ ပဿဒသောတဓာတ်နှင့် တူသည်သာလျှင်တည်း။ ဤသို့ နတ်တို့၏သောတဓာတ်နှင့် တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗ မည်၏။

သဒ္ဓါရုံကို ယူတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်၎င်း၊ ဇီဝမဟုတ်သော အနက်သဘောကြောင့်၎င်း သောတဓာတ် မည်၏။ သောတဓာတ်၏ ကိစ္စကို ပြုခြင်းဖြင့် နတ်တို့၏ နားအကြည်ဓာတ်နှင့်တူသော အနက်သဘောကြောင့်လည်း သောတဓာတ်မည်၏။ ထိုဒိဗ္ဗ သောတဓာတ် အဘိညာဉ် ပင်တည်း။ လူတို့၏ ကျက်စားအပ်သော ကျင်လည်အပ်သော အရပ်ကိုလွန်၍ အသံကိုကြားခြင်းဖြင့် လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မံသသောတဓာတ် နားကြားခြင်းကို လွန်သော လွန်၍တည်သော နှစ်ပါးသော အသံ

တို့ကို ကြား၏။ နတ်တို့၏ အသံကိုလည်း ကြား၏။ လူတို့၏ အသံကိုလည်း ကြား၏။ ဝေးသောအသံ နီးသော အသံကိုလည်း ကြား၏။ စကြဝဠာ တပါး၌ ဖြစ်သော အသံဖြစ်စေ၊ မိမိ၌ဖြစ်သော ယုတ်စွဲအဆုံး မိမိကိုယ်ကိုမှီသော ပိုးသံကိုဖြစ်စေ ကြား၏။

ဒိဗ္ဗသောတ ရလိုသော ယောဂီသည် စထုတ္တဈာန်ကို ဝင်စား၍ ဝျာန်မှထပြီးလျှင် ပရိကံဖြစ်သော သမာဓိစိတ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပကတိ သောတပသာဒ၏ လမ်းဖြစ်သော ဝေးသော ရုန့်ရင်းသော တော၌ ခြင်္သေ့၏ အသံ၊ ကျောင်း၌ ခေါင်းလောင်းသံ၊ ကျောက်စည်သံ၊ စည်ကြီးသံ၊ ခရုသင်းသံ၊ အားကုန်ဟစ်၍ သရဇ္ဈာယ်သော သာမဏေ ရဟန်းငယ်တို့၏အသံ၊ မည်သို့ မည်ဝါ စသည်ဖြင့် ပကတိ စကားဆိုသူတို့၏ အသံ၊ ငှက်သံ၊ လေသံ၊ ခြေသံ၊ ရေနွေးဆူသံ၊ ထန်းရွက်ခြောက်သံ၊ ပိုးရွှံ့ခြံပိုးတို့၏ အသံ ဤအလုံးစုံထက် ရုန့်ရင်းသော အသံမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း သိမ်မွေ့သည်ထက် သိမ်မွေ့သော အသံ၌ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

ပရိကံဟူသော သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်အားမူကား အလွန်လျှင် ထင်ရှားကုန်၏ ဤနည်းဖြင့် သဒ္ဓနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား ယခုအခါ ဒိဗ္ဗသောတ နားဓာတ် အဘိညာဉ် ဖြစ်လိမ့်မည်။

စေတောပရိယ

ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောကြောင့် ပရိယ မည်၏။ သူတပါး၏ စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောကြောင့် စေတော ပရိယ မည်၏။ သူတပါး၏ စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောဉာဏ်သည် စေတော ပရိယဉာဏ် မည်၏။

ဤဉာဏ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခု၏ အစွမ်းဖြင့် ပြည့်စုံ၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်သည် ဤစေတောပရိယဉာဏ်၏ ဖြစ်စေခြင်း၌ ပရိကံ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စေတောပရိယဉာဏ်ကို ဖြစ်စေလိုသူသည် အလင်းကို ပွားစေ၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့် သူတပါး၏ နှလုံးသားကို မှီ၍ဖြစ် သော သွေး၏အဆင်းကို အဖန်တလဲလဲရှု၍ စိတ်ကို ရှာအပ်၏။

သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ် ဖြစ်သောအခါ နှလုံးသွေးသည် နိမြန်းသဖြင့် ပညောင်သီးမှည့်နှင့် တူ၏။ ဒေါမနဿ သဟဂုတ် စိတ် ဖြစ်သောအခါ နှလုံးသွေး မည်းသဖြင့် သပြေသီးမှည့်နှင့် တူ၏။ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ် ဖြစ်သောအခါ နှလုံးသွေး ကြည် လင်သဖြင့် ချက်ပြီးသောနှမ်းဆီနှင့် တူ၏။ ထို့ကြောင့် ယောဂီ သည် ဤရုပ်သည် သောမနဿ ဒေါမနဿ ဥပေက္ခာကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု သူတပါး၏ နှလုံးသားကို မှီ၍တည်သော သွေး အဆင်းကိုရှု၍ စိတ်ကိုရှု၍ စေတောပရိယဉာဏ်ကို မြဲမြံခိုင်ခံ့ သော အစွမ်းကို ရောက်သည့်တိုင်အောင် ပြုသင့်၏။

စေတောပရိယဉာဏ် ခိုင်ခံ့ မြဲမြံပါလျှင် အလုံးစုံသော ကာမ စိတ်၊ ရူပစိတ်၊ အရူပစိတ်တို့ကို အစဉ်သဖြင့် အထူးထူး အပြား ပြားသိ၏။ စိတ်တခုမှ စိတ်တခုသို့ ဉာဏ်ဖြင့်ပြောင်းကပ်၍ နှလုံး သား၏အဆင်းကို မြင်ခြင်းနှင့်ကင်း၍လည်း သိနိုင်၏။

အရူပဘုံ၌ သူတပါးစိတ်ကို သိလိုသူသည် အဘယ်သူ၏ နှလုံး သားကို မြင်သနည်း၊ အဘယ်သူ၏ ဣန္ဒြေ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ကြည့်သနည်း၊ တစုံတယောက်သောသူ၏ နှလုံးသွေး အဆင်းကို မမြင် မကြည့်၊ အမှတ်မရှိသောဘုံ၌ ဤစိတ်ကို ဆင်ခြင်သည်ဖြစ်၍ စိတ်ကို သိ၏။ ဤသို့သော စိတ်သည် တန်ခိုးရှိသူ၏ အရာတည်း။

ပုဗ္ဗေနိ ဝါသနုဿတိ

ပုဗ္ဗေနိ ဝါသနုဿတိကား ရှေးဘဝ၌ နေဘူး သုံးဆောင် ခံစားဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့သောသတိနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်ကို ရရန်ဖြစ်၏။ ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘဝတို့၌ မှီဝဲဘူး သုံးဆောင်ဘူး ခံစားဘူးသော ခန္ဓာတို့ပင်တည်း။ မိမိ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပြီးကုန်သော သုံးဆောင် ခံစားကုန်ပြီးသော ချုပ်ပြီးကုန် သော တရားတို့ ဖြစ်၏။

အောက်မေ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် အောက်မေ့လိုသော ကာဒိကမ္ပိက ယောဂီသည် ဆွမ်းစားပြီးနောက် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်၍ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေသော ကာလ တိုင်အောင် ဆင်ခြင်သည်ဖြစ်၍ ရှေးဘဝက စုတိ ခဏဝယ် အကြောင်းတရားတို့သည် ဖြစ်စေအပ်သော နာမ်ရုပ်ကို ဆင်ခြင် အပ်၏။ အဘိညာဉ်ဘာဝနာ၌ လေ့လာပြီးသော ပညာရှိသည် လက်ဦးဆုံး အကြိမ်ဖြင့်သာလျှင် ပဋိသန္ဓေကို ခွာလှစ်၍ စုတိ ခဏ၌ နာမ်ရုပ်ကို အာရုံပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏။

ဤဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေတိုင်အောင် အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောဉာဏ် သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်မမည်။ ထိုဉာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသ နုဿတိဉာဏ်၏ ပရိကံ အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်သော သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်မည်၏။ ဤဘဝ ပဋိသန္ဓေကိုလွန်၍ စုတိခဏ၌ ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ကို အာရုံပြု၍ မနောဒွာရဝဇ္ဇန်း ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်လျှင် ထိုနာမ်ရုပ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ ဇော လေးငါးကြိမ် စော၏။ နောက်ဆုံးဇောသည်သာ အပ္ပနာဇောစိတ် ဖြစ်၏။ ယင်း ဇော စိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော ထိုဉာဏ်သည်သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိ

ဉာဏ်မည်၏။ ထိုဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော သတိဖြင့် များသော အပြားရှိသော ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏။ တဘဝ နှစ်ဘဝမှ စ၍ ဘဝပေါင်း အရာ အထောင် အောက်မေ့နိုင်လေသည်။

စုတူပပါတ (ဒိဗ္ဗစက္ခု)

စုတူပပါတဟူသည်ကား စုတိအနီး၊ ပဋိသန္ဓေ အနီးကိုသိသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တည်း။ နတ်မျက်စိကဲ့သို့ အမြင်ရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဟူသည်မှာ စုတိ အနီး၊ ပဋိသန္ဓေ အနီးကို သိမြင်ခြင်းပင်တည်း။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်မြင်လိုသော အာဒိကမ္မိက အမျိုးကောင်းသားသည် ကသိုဏ်းရှစ်ပါးလျှင် အာရုံရှိသောအဘိညာဉ်၏ အခြေဖြစ်သည့် စတုတ္ထဈာန်ကို ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သို့ စိတ်ကို စေလွှတ်ရန် ခံသည်ကိုပြု၍ တေဇော၊ ဩဒါဒ၊ အာလောက ကသိုဏ်း သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးသော ကသိုဏ်းကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်အောင် ပြုအပ်၏။ ဥပစာရဈာန်၏ အာရုံကိုပြု၍ ပွားစေ၍ ထားအပ်၏။ ထိုပွားစေအပ်သော ကသိုဏ်းအာရုံ၌ ဈာန်အားဖြင့် မဖြစ်စေအပ်။ အကယ်၍ ဈာန်ဖြစ်စေမှုကား ပါဒကဈာန်၏ မှီရာ အာရုံဖြစ်၏။ ပရိကံ၏ မှီရာ အာရုံမဖြစ်။

ဤကသိုဏ်း သုံးပါးတို့တွင် အာလောက ကသိုဏ်းသည်သာ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းထိုက်သောကြောင့် ထိုကသိုဏ်းကို ဈာန်ဖြစ်စေ၍ ဥပစာရဈာန်၌သာ တည်၍ ပွားစေအပ်၏။ ပွားစေ

အပ်သော အရပ်အတွင်း၌တည်သော ရူပါရုံကိုသာ ရှုအပ်၏။ အပ်၌တည်သော ရူပါရုံကိုရှုလျှင် ပရိကံ ဝါရ လွန်သောကြောင့် အလင်းရောင်ကွယ်၏။ ထိုအတွင်းတည်သော ရူပါရုံလည်း မထင်၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျှင် ပါဒကဗျာန်ကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ ဝင်စား၍ ထိုချာန်မှထပြီး အလင်းကို နှံ့စေအပ်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း အလင်းရောင်သည် မြဲမြံခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤမျှသောအရပ်၌ အလင်း ဖြစ်စေသတည်းဟု ပိုင်းခြားတိုင်းသောအရပ်၌ အလင်းရောင်သည် တည်၏။ တနေ့လုံး ထိုင်၍ ရှုသူအား ရူပါရုံကို မြင်ရ၏။

ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ ပရိကံပြုရာ၌ ယောဂီ၏ မိသစက္ခုအား ထင်ခြင်းသို့ မရောက်သေးသော ဝမ်းတွင်း၌တည်သော ရူပါရုံ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီသော ရူပါရုံ၊ အောက်မြေပြင်ကို မှီသော ရူပါရုံ၊ နိရို တောင် တံတိုင်းတဘက်၌တည်သော ရူပါရုံ၊ အခြားစကြဝဠာ၌တည်သော ရူပါရုံ ဤသို့သော ရူပါရုံသည် မိသစက္ခုအား မြင်သကဲ့သို့ ဉာဏစက္ခုအား ထင်သောအခါ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြစ်၏။ ထိုရူပါရုံကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သော စိတ်တို့တွင် ထိုဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်သည်သာ ရူပါရုံကို သဘောအားဖြင့် ထင်စွာပြုရန် စွမ်းနိုင်၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်သည် ပုတုဇဉ်အား အန္တရာယ်ပြုတတ်၏။ ပုတုဇဉ်သည် အကြင်အကြင် အရပ်၌ အလင်းရောင် ဖြစ်စေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်၏။ ထိုထို မိဋ္ဌာန်အပ်သော အရပ်သည် မြေသမုဒ္ဒရာ တောတောင်တို့ကို ထုတ်ခြင်း ထွင်း၍လည်း တပြိုင်နက်

လင်း၏၊ လင်းရာအရပ်၌ ဘိလူး ရက္ခိသ် စသည်တို့၏ အဆင်းကို
 မြင်ရသော အခါ ပုထုဇဉ်အား ကြောက်ခြင်း ဖြစ်တတ်၏၊
 ကြောက်ခြင်းကြောင့် စိတ်ပျံ့လွင့်ပြီး ဗျာန်ဘာဝနာ အကြောင်း
 ရင်းဖြင့် ရူးတတ်သောကြောင့် ရူပါရုံကို မြင်ခြင်း၌ မမေ့
 မလျော့ ဖြစ်သင့်၏။

၁၄-ခန္ဓ နိဒ္ဒေသ

ပညာဘူမိ

ဘယ်အနက်ကြောင့် ပညာဟု ဆိုအပ်သနည်း၊

အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် သိခြင်းဟူသောအနက်ကြောင့် ပညာဟု ဆိုအပ်၏။ ဤ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းမည်သည်ကား သညာ၏ သိခြင်း၊ ဝိညာဉ်၏ သိခြင်းတို့ထက် လွန်က် ထူးမြတ်သည့် အထူးထူးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိခြင်းတည်း။

သညာသည် အညှိ၊ အရွှေ့ အစရှိသော အာရုံကို အမှတ် နှိမိတ်ပြု၍ သာမည သိခြင်းသာတည်း။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူသော လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။

ဝိညာဉ်သည် အညှိ၊ အရွှေ့ စသည်ဖြင့် အာရုံကိုလည်း သိ၏။ လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို ထိုးထွင်း၍လည်း သိ၏။ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် အားထုတ်၍ မဂ်သို့ရောက်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။

ပညာသည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် အာရုံကိုလည်း သိ၏။ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကိုလည်း ထိုးထွင်း၍သိ၏။ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် အားထုတ်၍ မဂ်ကိုရခြင်း အဖြစ်သို့လည်းရောက်စေနိုင်၏။

ဥပမာ ပွဲမင်း၏ ပျဉ်ချပ်ပေါ်၌ တင်ထားသော အသပြာစုကို ဝေါဟာရ၌ မလိမ္မာသေးသော ကလေးတယောက်၊ ရွာသား လူကြီးတယောက်၊ ပွဲမင်း တယောက်—ဤလူ သုံးယောက်တို့က မြင်ကြသော် အသပြာတို့၏ နှစ်သက်ဖွယ်သော အဖြစ်၊ ဆန်းကြယ်

သောအဖြစ်၊ အရှည် လေးထောင့် အဝိုင်းစသည်ကိုသာ လူငယ် ကလေးသိ၏။ အရပ်သား လူကြီးကား ထို့ပြင် လူတို့၏ အတွင်း အပ အသုံးအဆောင်ကို ရထိုက်သော ရတနာဟူ၍လည်း သိ၏။ ငွေမှုတ်သမား ဖြစ်သော ပွဲမင်းကား ဆိုခဲ့ပြီးသော ထိုထိုအခြင်း အရာ အားလုံးကိုလည်း သိ၏။ ဤအသပြာသည် အနှစ်သာရ များစွာရှိ၏။ ကြေးနီ စသည်ဖြင့်ပြီးသော အသပြာ တုဘည်း၊ ငွေသား တဝက်လောက်သာ ပါ၏ စသည်ဖြင့်လည်း ခွဲခြမ်း ဝေဘန်၍ သိ၏။ ဤမည်သော မြို့ရွာ၌ ဤမည်သောဆရာ ပြုလုပ်သော အသပြာဟုလည်း သိ၏။

ဤ ပညာမာ၌ သညာ၏ သိခြင်းသည် ဝေါဟာရ၌ မလိမ္မာ သေးသော သူငယ်၏ သိခြင်းနှင့် တူ၏။ အကြောင်းကား အညီ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အာရုံထင်တိုင်းသော အခြင်းအရာ မျက် ယူခြင်းကြောင့်တည်း။

ဝိညာဉ် သိခြင်းသည် အသပြာကိုမြင်သော အရပ်သားလူကြီး ၏သိခြင်းနှင့် တူ၏။ အကြောင်းကား ထို့ထက်အလွန် လက္ခဏာ ရေးသုံးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော ကြောင့်တည်း။

ပညာသည်ကား အသပြာကိုမြင်သော ပွဲမင်း၏ သိခြင်းနှင့် တူ၏။ အကြောင်းကား ထို့ထက် အလွန်မဂ်သို့ ရောက်စေခြင်း ကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် အထူးထူး အပြားပြားအားဖြင့် သိ ခြင်းဟူသောအနက်ကြောင့် ပညာဟုဆိုအပ်၏ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

စင်စစ် ထိုပညာသည် သညာ၊ ဝိညာဉ်တို့ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ မဖြစ်၊ ရံခါဖြစ်သော အခါ၌ကား ထိုသညာ၊ ဝိညာဉ်တို့နှင့်တသီး တခြား တကွဲတပြား မဝေဘန်တောင်း၊ မကွေ့မကွာသာ ယှဉ်၏။

သို့ရာတွင် ဤတရားကားသညာ၊ ဤတရားကားဝိညာဉ်၊ ဤတရားကား ပညာတည်းဟု ခွဲခြားဝေဘန်၍ မရနိုင် မသိနိုင် ထူးသောသဘော ရှိကုန်၏။ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ မြင်ရန်ခဲယဉ်းကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ရှင်နာဂသိန်သည် မိလိန်မင်းအား— “မြတ်သော မင်းကြီး မြတ်စွာဘုရားသည် ခဲယဉ်းသောအမှုကို ပြုတော်မူ၏-” ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။

“အဘယ်သို့ ပြုတော်မူသနည်း အရှင်”

“အိုမင်းမြတ် တခုသောအာရုံ၌ဖြစ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက် ဖြစ်ကြသည့် နာမ်တရားတို့တွင် ဤသဘောကား ဖဿ၊ ဤသဘောကားဝေဒနာ၊ ဤကား သညာ၊ ဤကား စေတနာ၊ ဤကား စိတ်တည်းဟု ဆုံးဖြတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဆုံးဖြတ်ခြင်းဟူသော ခဲယဉ်းမှုကို မြတ်စွာဘုရား ပြုတော်မူ၏”။

ပညာသည် မဖောက်မပြန် အဟုတ်အမှန် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ တရားသဘောကိုဖုံးလွှမ်းတတ်သည့် မောဟ အမှိုက် မှောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ တရားသဘော၌ မတွေ့ဝေသော အခြင်း အရာဖြင့် ယောဂီ၏ ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်ခြင်း ပစ္စုပ္ပန်ရှိ၏။ သမာဓိသည် ထိုပညာ၏ နီးစွာသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

ပညာကို ဘယ်သို့ ပွားစေအပ်သနည်း။

ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ ဣန္ဒြေ၊ သစ္စာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသည် အပြားရှိကုန်သော သဘောတရားတို့သည် ပညာ၏ မိမိတို့ လက္ခဏာ စသည်ကို မှတ်ခြင်းအစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်သော ကြောင့် ဤပညာ၏ ဘုံမည်၏။

သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ နှစ်ပါးတို့သည် တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့် ပညာ၏ အခြေအမြစ် မူလမည်၏။

ဒိဋ္ဌိ၊ ကင်္ခါဝိတရဏ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန၊ ဉာဏဒဿန-ဤဝိသုဒ္ဓိ ငါးပါးတို့သည် ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကိုယ်မည်၏။

ထို့ကြောင့် ဘုံဖြစ်ကုန်သော ထိုခန္ဓာ စသော တရားတို့၌ သင်ခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် လေ့ကျက်ခြင်းကို ပြု၍ အခြေအမြစ်ဖြစ်ကုန်သော ဝိသုဒ္ဓိနှစ်ပါးတို့ကို ပြည့်စုံစေ၍ ကိုယ်ဖြစ်သော ဝိသုဒ္ဓိငါးပါးတို့ကို လုံလောက် ပြီးမြောက်စေလျက် ပွားများစေအပ်၏။

ရူပက္ခန္ဓာ

ခန္ဓာသည် ရူပ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ ဟူ၍ ငါးပါးရှိ၏။ ထိုတွင် အေးခြင်း၊ ပူခြင်း၊ ဆာလောင်ခြင်း၊ မှတ်သိပ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရားအားလုံးကို ဉာဏ်ဖြင့် တခု တပေါင်းတည်းပြု၍ ရုပ်အစု ရူပက္ခန္ဓာဟု သိအပ်၏။

ထို ရူပက္ခန္ဓာသည် ဖောက်ပြန်တတ်သော လက္ခဏာ တပါးတည်းသာဖြစ်သော်လည်း ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ဘူတရုပ်သည် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော အားဖြင့် ဓာတ်လေးပါး အပြားရှိ၏။

(၁) ပထဝီဓာတ်သည် ကြမ်းတမ်း ခက်မာသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ သဟဇာတ် တရားတို့၏ တည်ရာ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ကိစ္စရှိ၏။ သဟဇာတ် တရား

တို့ကို ခံလင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ မိမိမှတစ်ပါး ဓာတ်သုံးပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၂) အာပေါဓာတ်သည် ယိုစီးခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သဟဇာတ် တရားတို့ကို တိုးပွားစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ သဟဇာတ်တရားတို့ကို ဖွဲ့စည်းပေါင်းရုံး၍ ယူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ မိမိမှတစ်ပါး ဓာတ်သုံးပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၃) တေဇောဓာတ်သည် ပူသည့် အဖြစ် တည်းဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ကျက်စေခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။ သဟဇာတ်တရားတို့အား နူးညံ့သောအဖြစ်ကို လျော်စွာပေးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ မိမိမှတစ်ပါး ဓာတ်သုံးပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၄) ဓါယောဓာတ်သည် သဟဇာတ်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့ခိုင်စေခြင်း မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ တွန်းကန်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဘုတ်အပေါင်းကိုဆောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ မိမိမှတစ်ပါး ဘုတ်သုံးပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဥပါဒါရုပ်သည် စက္ခုအစ ကဗဠိကာရာဟာရ အဆုံးအားဖြင့် နှစ်ဆယ့်လေးပါး အပြားရှိ၏။ ယင်း ၂၄-ပါးကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့နိုင်၏။

(၁) စက္ခုသည် ရူပါရုံ၌ ရှေးရှု ထိခတ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော မဟာဘုတ်ကို ကြည်စေခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ရူပါရုံတို့၌ ဝိညာဉ်ကို ဆွဲဆောင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ စက္ခုဝိညာဉ်၏

တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ရူပတဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိ၍ ကံကြောင့်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၂) သောတသည် သဒ္ဓါရုံ၌ ရှေးရှု ထိခတ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော မဟာဘုတ်ကို ကြည်စေခြင်း မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သဒ္ဓါရုံတို့၌ ဝိညာဉ်ကို ဆွဲဆောင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ သောတဝိညာဉ်၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်တတ်၏။ သဒ္ဓါ တဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိ၍ ကံကြောင့်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၃) သာနသသည် ဂန္ဓာရုံ၌ ရှေးရှု ထိခတ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော မဟာဘုတ်ကို ကြည်စေခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ဂန္ဓာရုံတို့၌ ဝိညာဉ်ကို ဆွဲဆောင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ သာနဝိညာဉ်၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်တတ်၏။ ဂန္ဓတဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိ၍ ကံကြောင့်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၄) ဇိဝှာသည် ရသာရုံ၌ ရှေးရှုထင်ခြင်းငှာ ထိုက်သော မဟာဘုတ်ကို ကြည်စေခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ရသာရုံတို့၌ ဝိညာဉ်ကို ဆွဲဆောင်ခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။ ဇိဝှာဝိညာဉ်၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ရသ တဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ကံကြောင့်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၅) ကာယသည် ဖောဠဗ္ဗာရုံ၌ ထိခတ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော မဟာဘုတ်ကို ကြည်စေခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ဖောဠဗ္ဗာရုံတို့၌ ဝိညာဉ်ကို ဆွဲဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ကာယဝိညာဉ်

၏တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဖောဠဗ္ဗ တဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ကံကြောင့်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၆) ရူပါရုံ သည် စက္ခုပသာဒ၌ ထိခတ်ခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏။ စက္ခုဝိညာဉ်အား အရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ထိုစက္ခု ဝိညာဉ်၏ ကျက်စားရာ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ မဟာဘုတ်လေးပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသကဲ့သို့ အလုံးစုံသော ဥပါဒါန် ရုပ်တို့သည်လည်း မဟာဘုတ် လေးပါး သာလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိကုန်၏။

(၇) သဒ္ဓါရုံ သည် သောတ ပသာဒ၌ ထိပါးခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သောတ ဝိညာဉ်အား အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ သောတ ဝိညာဉ်၏ ကျက်စားရာ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၈) ဂန္ဓာရုံ သည် ဃာန ပသာဒ၌ ထိပါးခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ဃာနဝိညာဉ်အား အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဃာနဝိညာဉ်၏ ကျက်စားရာ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၉) ရသာရုံ သည် ဇိဝှာ ပသာဒ၌ ထိပါးခြင်းမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဇိဝှာဝိညာဉ်အား အာရမ္မဏ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဇိဝှာဝိညာဉ်၏ အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၁၀) ဣတ္ထိန္ဒြေ သည် မိန်းမ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဣတ္ထိဘောလျှင် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ဤသူကား မိန်းမဟု

ပြခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဣတ္ထိလိင် နိမိတ် စသော အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၁၁) ပုရိသိန္ဒြေ သည် ယောကျ်ား၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ပုမ္မောလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဤသူကား ယောကျ်ား ဟုပြခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ပုရိသလိင်၊ နိမိတ်စသော အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၁၂) ဇီဝိတိန္ဒြေ သည် မိမိနှင့်တကွဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုသဟဇရုပ်တို့ကို မျှတညီညွတ် စေခြင်း၊ ရှင်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ထိုရုပ်တို့ကိုသာလျှင် ထားခြင်း၊ တည်စေခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ထိုသဟဇာတ် မဟာဘုတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၁၃) ဟဒယ ဝတ္ထု သည် မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏ ဓာတ်တို့၏ မှီရာအဖြစ် တည်းဟူသော မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုဓာတ်နှစ်ပါးတို့ကို သာလျှင် နိဿယ ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် လွန်စွာ ဆောင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ထိုဓာတ်နှစ်ပါးတို့ကို မိမိအပေါ် တင်၍ ထမ်းပိုးရွက်ဆောင်သကဲ့သို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၁၄) ဝါယောဓာတ် လွန်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်တို့၏ ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာ အထူးသည် ကာယဝိညာဏ် မည်၏။ လှုပ်သောသူ၏ အလိုကို သူတပါးအား ပြခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။ ကိုယ်လှုပ်ခြင်းအကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်၏။ စိတ္တဇ ဝါယောဓာတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၁၅) ပထဝီဓာတ်လွန်သော စိတ္တဇ မဟာဘုတ်တို့၏ဖောက် ပြန်သော အခြင်းအရာ အထူးသည် ဝိစီဝိညာဏ် မည်၏။ ပြောသူ၏ အလိုကို သူတပါးအား ပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ စကားသံ အကြောင်း

၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ စိတ္တ သမုဋ္ဌာန် ပထဝီ ဓာတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၁၆) အာကာသဓာတ်သည် ကလာပ် တခုခု၌ တည်သော ရုပ်တို့ကို ကလာပ် တပါးပါးတို့နှင့် မရောမရှက်စေသော အားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ရုပ်တို့၏ အပိုင်း အခြားကို ပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ရုပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားမျှဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

(၁၇) ရူပဿလဟုတောသည် စိတ်,ဥတု,အာဟာရဟူသော တိသမုဋ္ဌာနိက မဟာဘုတ် နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ မလေး မနံ့သော အဖြစ်လျှင် လက္ခဏာဖြစ်၏။ ရုပ်တို့၏ လေးနံ့သော အဖြစ်ကို ဖျောက်ပယ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ပြောင်း ရွှေ့ပြန်လှန်ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အားဖြင့် ရှေးရှုထင်၏။ ပေါ့ပါးသောရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၁၈) ရူပဿ ပုဒ္ဓတောသည် တိသမုဋ္ဌာနိက မဟာဘုတ် နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ကြမ်းတမ်းခက်တရော် မရှိခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ရုပ်တို့၏ ကြမ်းတမ်းခက်မာသော အဖြစ်ကို ဖျောက်ပယ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုအလုံးစုံ၌ မဆန့်ကျင်သည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ နူးညံ့သောရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၁၉) ရူပဿကမ္မညတောသည် ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှု ကိစ္စတို့အား လျော်သဖြင့် အမှု၌ ကောင်းသည်၏ အဖြစ်လျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ အမှု၌ မကောင်းသဖြင့် မခံသည်၏ အဖြစ်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ရုပ်တို့၏ အားမနည်းသည်

ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ အမူ၌ ကောင်းသောရုပ် ခံသော
ရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၂၀-၂၁) ရူပဿ ဥပစယ၊ ရူပဿ သန္တတိဟူသော ဤရုပ်
နှစ်ပါး၏ အမည်သည် ဇာတိရုပ်၏သာလျှင် အမည်တည်း။
သို့ရာတွင် အထူးထူး အပြားပြားဖြစ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်
၎င်း၊ ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ အလိုအားဖြင့်၎င်း ဥပစယ၊ သန္တတိ
ဟူ၍ ညွှန်ပြအပ်သော ဒေသနာကို မြတ်စွာဘုရား ပြုတော်မူ၏။
ဤရုပ် နှစ်ပါးတို့၌ သရုပ်သဘော အနက်အားဖြင့် မထူးခြား
သောကြောင့် ဤနှစ်ပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသ၌ မြတ်စွာဘုရား ဤသို့
ဟောတော်မူ၏—

အခွဲနှင့်တကွ တဆဲ တပါးသော ရုပ်အာယတနတို့၏
ဥပါဒ်ဖြစ်သော ရှေးဦးအစ အခိုက်အတန့်ကို အာစယ၊
ယင်းအာစယခေါ် ဥပါဒ်ဖြစ်သော အခိုက်အတန့်သည်ပင်
ရူပဿ ဥပစယ မည်၏။ ထို တဆဲ တပါးခွဲဖြစ်သော ရုပ်
အာယတနတို့မှသာ နောက်ထပ်ဖြစ်ကုန်သော အာယတန
တို့၏ ဥပါဒ် အခိုက်အတန့်ကို ရူပဿ ဥပစယ ခေါ်၏။
ယင်း ဥပစယ ခေါ်သော ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်
သည်ပင် သန္တတိ မည်၏။

ယင်းစကားကိုမဟာ အဋ္ဌကထာက—‘ရှေးဦးအစဖြစ်ခြင်းသည်
အာစယမည်၏။ အထက်၌ ပွားခြင်းသည် ဥပစယ မည်၏။ အစဉ်
မပြတ် စေ့စပ်ဖွဲ့ရက်လျက် ဖြစ်ခြင်းသည် သန္တတိ မည်၏—’ဟု
ဖွင့်ဆိုပြီး ဥပမာပြ၏—

မြစ်ကမ်းသဲခုံ၌တူးအပ်သော လက်ယက်တွင်းဝယ် ရေထွက်ရာ ကာလကဲ့သို့ ရုပ်တို့ဖြစ်စ အာစရကိုမှတ်အပ်၏။ တစတစ ရေပြည့် လာသကဲ့သို့ ရုပ်တို့၏ အထက်၌ပွားခြင်း ဥပစတကို မှတ်အပ်၏။ ရေလွှမ်းလျှံ၍ စီးသွားသော ကာလကဲ့သို့ အစဉ်မပြတ် စေ့စပ် ဖွဲ့ရက်လျက်ဖြစ်ခြင်း သန္တတိကို မှတ်အပ်၏။

(၂၂) ဧရတာသည် ရုပ်တို့၏ ရင့်ခြင်း အခိုက်အတန့်လျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဘင်၏အနီးသို့ဆောင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ကြမ်းတမ်းခြင်းစသော သဘောမကင်းသော်လည်း အသစ်၏ အဖြစ်ဟု သိအပ်သော ဖြစ်စမှ ကင်းခြင်း အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ရင့်ဆဲ ဟောင်းဆဲရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်း ရှိ၏။

(၂၃) ရူပဿ အနိစ္စတာသည် ရုပ်တို့၏ ထက်ဝန်းကျင် အားဖြင့် ပျက်စီးခြင်း ဘင် အခိုက်အတန့်လျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဌိသို့ရောက်ပြီးသော ရုပ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် ရုပ် တို့ကို နစ်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ရုပ်တို့၏ ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ထက်ဝန်းကျင် အားဖြင့် ပျက်ဆဲသောရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

(၂၄) ကဗဠိ ကာရာဟာရသည် ကိုယ်၏ အထောက်အပံ့ အားကို ပြုတတ်သော မျှအပ်သော အာဟာရ၏ အစေးအဆီ အနှစ်သာရဟူသော ဩဇာလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ဩဇာလျှင် ရှစ်ခုမြောက်သောရုပ်ကို ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဩဇ ဌမကရုပ်ကို ဖြစ်စေသောအားဖြင့် ရူပကာယကို ထောက်ပံ့ခိုင်စေ တတ်သော သဘောဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ အလုပ်အလေ့ ပြု၍ ဆောင်အပ်သော ဝတ္ထုလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဤသို့ ပြဆိုပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့် ဘူတရုပ်လေးခု၊ ဥပါဒါရုပ် နှစ်ဆဲ့လေးခုအားဖြင့် ရုပ်သည် နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါးမှ အပိုအလျော့ မရှိ၊ ထိုရုပ် ၂၈-ခု သည်လည်း လောဘာသော ဟိတ်မဟုတ်၊ သမ္ပယုတ်ဟိတ် မရှိ၊ ဟိတ်နှင့်မယှဉ်၊ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူသော အကြောင်းနှင့် တကွ ဖြစ်၏။ လောက၌ အကျုံးဝင်၏။ အာသဝေါတရားနှင့် တကွ ဖြစ်သည် သာလျှင်တည်း။ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် တပါးအဘို့ ရှိ၏။ အဇ္ဈတ္တိကရုပ်—ဗာဟိရရုပ်၊ သြဋ္ဌာရိကရုပ်—သုခုမရုပ်၊ ဒူရေရုပ်—သန္တိကေရုပ်၊ နိပ္ပန္နရုပ်—အနိပ္ပန္နရုပ်၊ ပဿာဒရုပ်—နပဿာဒရုပ်၊ ဣန္ဒြိယရုပ်—အနိန္ဒြိယရုပ်၊ ဥပါဒိဏ္ဍရုပ်—အနုပါဒိဏ္ဍရုပ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် နှစ်ပါးစီ အပြားရှိ၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို သိပြီးခဲ့သော် ကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာ သုံးပါးတို့ကို လွယ်လွယ်ကူကူ သိနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို လက်ဦးဆုံး ဖွင့်ပြပေအံ့။

သညာ၏ သိခြင်းထက် ထူးသော အာရုံကို ရခြင်း ယူခြင်း သိခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရား အလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တပေါင်းတည်းပြု၍ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏ဟု သိအပ်၏။

“ငါ့ရှင်တို့ သညာ၏ သိခြင်းမှ ထူးသော အခြင်းအရာအား ဖြင့် သိတတ်သောကြောင့် စိတ်ကို ဝိညာဉ်ဟု သိအပ်၏—”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဝိညာဏံ၊ စိတ္တံ၊ မနော ဟူသော ပုဒ်သုံးခုသည် အနက်သဘောအားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်၏။ ထိုဝိညာဉ်သည် သိခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့် အာရုံကိုယူခြင်း သဘောရှိသော

ကြောင့် အဘို့တပါးသာ ရှိသော်လည်း ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတဟူ၍ သုံးပါး အပြားရှိ၏။

ကုသိုလ်သည် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ကာမာဝစရကုသိုလ်, ရူပါဝစရကုသိုလ်, အရူပါဝစရကုသိုလ်, လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။ ထို့တွင် ကာမာဝစရကုသိုလ်သည် သောမနဿ, ဥပေက္ခာအပြား, ဉာဏ်အပြား, သင်္ခါရအပြား အားဖြင့် ရှစ်ပါးရှိ၏။

(၁)	သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်	အသင်္ခါရိက၊
(၂)	။	။ သသင်္ခါရိက၊
(၃)	။	ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက၊
(၄)	။	။ သသင်္ခါရိက၊
(၅)	ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်	အသင်္ခါရိက၊
(၆)	။	။ သသင်္ခါရိက၊
(၇)	။	ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက၊
(၈)	။	။ သသင်္ခါရိက၊

ရှင်လန်းစွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြုလျက် မဆုတ်မနစ်မူ၍ သူတပါးတို့ မတိုက်တွန်းဘဲ ကောင်းမှုကို ပြုသူ၏ သောမနဿ ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်သော ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်သည် မတိုက်တွန်းအပ်သော အသင်္ခါရိက မည်၏။

ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် အလွန်ရှင်လန်းသည်ဖြစ်၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြုလျက် လွတ်လွတ် စွန့်ကြဲခြင်း မရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဆုတ်နစ်၍၎င်း, သူတပါးတို့ တိုက်တွန်း၍၎င်း ကောင်းမှုပြုသူ၏ ထို သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်သည်ပင်လျှင်

သသင်္ခါရိကဖြစ်၏။ အလ္လဝတ္ထု အလ္လဝံပုဂ္ဂိုလ်၏ မပြည့်စုံခြင်းနှင့် အခြားသော သောမနဿ ဖြစ်ကြောင်း မရှိသောအခါ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ ဝိပ္ပယုတ်၊ အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိက အပြားအားဖြင့် ကာမာဝါစရ ကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးကို သိအပ်၏။

ရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ်သည်ကား ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ယှဉ်သော အားဖြင့် ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ငါးပါး ဟူသည်ကား—ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော ပဌမဈာန်စိတ်၊ ဝိတက် ကိုလွန်သော ဒုတိယဈာန်စိတ်၊ ဝိတက် ဝိစာရကိုလွန်သော တတိယဈာန်စိတ်၊ တတိယဈာန်စိတ်မှ စက်ဆုပ်အပ်သော ပီတိရှိသော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၊ ချုပ်ပြီးသော သုခရှိသော ဥပေက္ခာ၊ သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော ပဉ္စမဈာန်စိတ်—ဤသို့ငါးပါး အပြားရှိ၏။

အရူပါဝစရ ကုသိုလ်သည် ဥပေက္ခာ၊ သမာဓိဟု ဆိုအပ်သော လေးပါးကုန်သော အာရုပ္ပဈာန်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် လေးပါးရှိ၏။

၁—အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်စိတ်- ကောင်းကင်သည် အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိသောကြောင့် အာကာသာနဉ္စာမည်၏။ ယင်း အာကာသာနဉ္စာသည်ပင်လျှင် အာကာသာနဉ္စာ မည်လေသည်။ နတ်တို့၏ တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော ဤပဌမဈာန်၏ တည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့် အပိုင်းအခြားမထင် ကောင်းကင်ဟူသော တည်ရာ အာရုံရှိသောကြောင့် ထိုဈာန်သည် အာကာသာနဉ္စာယတန မည်၏။

၂-ဝိညာဏဉာယတန စျာန်စိတ် - ပဌမာရူပ ဝိညာဉ်အား အပိုင်းအခြားမရှိသောကြောင့် အနန္တမည်၏။ ယင်း အနန္တသည်ပင် အာနဉ္ဇမည်၏။ အပိုင်းအခြားမရှိသော ပဌမာရူပ ဝိညာဉ်သည် ဝိညာဏာနဉ္ဇမည်၏ဟု မဆိုမူ၍ ဝိညာဏဉာယတန တင်စား၍ခေါ်၏။ ထိုအပိုင်းအခြား မရှိသော ပဌမာရူပ ဝိညာဉ်သည် နတ်တို့၏ တည်ရာကို ဒေဝါယတန ခေါ်သကဲ့သို့ တည်ရာဟူသော အနက် ကြောင့် သမ္ပယုတ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဤ ဒုတိယစျာန်၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိညာဏဉာယတန မည်၏။

၃-အာကိဉ္ဇညာယတန စျာန်စိတ်-ပဌမာရူပ ဝိညာဉ်အား စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှ အကြွင်း အကျန် မရှိသောကြောင့် ယင်း ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည် အကိဉ္ဇနမည်၏။ ယင်းဝိညာဉ်၏ အဖြစ်သည် အာကိဉ္ဇည မည်၏။ အနည်းငယ်မျှ အကြွင်း အကျန် မရှိသော ပဌမာရူပ ဝိညာဉ်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်သည် ယင်းတတိယ အရူပစျာန်၏ တည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့် အာယတန မည်၏။ ထို့ကြောင့် အာကိဉ္ဇညာယတန မည်၏။

၄-နေဝသညာ နာသညာယတန စျာန်စိတ်-သညာသည် သညာကိစ္စကို ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နေဝသညာ မည်၏။ ရုန့်ရင်းသောသင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းသော အလွန်သိမ်မွေ့သော သင်္ခါရတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်ရှိသောကြောင့် နာသညာ မည်သည်ဖြစ်၏။ ရုန့်ရင်းသော သညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် သိမ်မွေ့သော သညာ ရှိသည် အဖြစ်ကြောင့် သမ္ပယုတ်နှင့် တကွဖြစ်သော ထိုစျာန်သည် နေဝသညာနာသညာ မည်၏။ ကြွင်းသော တရားတို့၏ တည်ရာ ဟူသော အနက်ကြောင့် အာယတနလည်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နေဝသညာ နာသညာယတန မည်၏။

လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်သည် လေးပါးသော အရိယမဂ်နှင့်
ယှဉ်သောအားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။

၄-အရဟတ္တ မဂ်၊

အကုသိုလ်စိတ်သည် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် တပါးအဘို့ရှိ၏။
ကာမာဝါစရသာတည်း။ လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူ ဟူသော
မူလအားဖြင့် သုံးပါး အပြားရှိ၏။ ထို့တွင် လောဘမူသည်
သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်၊ ဝိပုဿုတ်၊ အသင်္ခါရိက၊
သသင်္ခါရိကတို့၏ အပြားအားဖြင့် ရှစ်ပါးရှိ၏။

(၄) ။ ။ သသခါရိက၊

- ကာမဂုဏ်တို့၏ မပြည့်စုံခြင်းကိုစွဲ၍ အခြားသော သောမနဿ
ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းမရှိခြင်းကြောင့် လေးပါးသော ဝိကပ်တို့၌
သောမနဿ ကင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ မကောင်းမှုကို ပြုကုန်၏။
ထိုအခါ ဥပေက္ခာ သဟဂုဏ် လောဘမူ အကုသိုလ်စိတ် သေးပါး
တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် လောဘမူစိတ် ရှစ်ပါးကို သိအပ်၏။

ဒေါသမူစိတ်သည် ဒေါမနဿ သဟဂုတ် ပဋိသ သမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကနှင့် သသင်္ခါရိကဟူ၍ နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ဒေါသမူ အကုသိုလ်သည် သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသည်တို့၌ ထက်သော ကာလ နံ့သော ကာလတို့၌ သိအပ်၏။

မောဟမူ အကုသိုလ်သည် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ်နှင့် ဥဒ္ဓစ္စ သမ္ပယုတ်စိတ်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ အာရုံ ကို မဆုံးဖြတ်နိုင်သော ကာလ၊ ပျံ့လွင့်သော ကာလ၌ ယင်းစိတ် ၏ဖြစ်ခြင်းကို သိအပ်၏။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဤနည်းဖြင့် အကုသိုလ် ဝိညာဉ် ကဆုံးနှစ်ပါး အပြားရှိ၏။

အဗျာကတစိတ်သည် ဇာတိဘေဒအားဖြင့် ဝိပါက် အဗျာကတ၊ ကြိယာအဗျာကတ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုတွင် ဝိပါက် စိတ်သည် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ကာမာဝစရ၊ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ၊ လောကုတ္တရာဟူ၍ လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ကာမာဝစရ ဝိပါက်သည် ကုသလ၊ အကုသလ ဟူ၍ နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ကုသလ ဝိပါက်သည်လည်း အဟိတ်၊ သဟိတ်ဟု နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုတွင် အလောဘစသော ဝိပါက်ဟိတ်မှ ကင်းသော ကုသလ ဝိပါက်ဝိညာဉ်သည် အဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ဝိညာဉ် မည်၏။ ယင်းသည် စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဋ္ဌာ၊ ကာယ၊ သမ္ပဋိစ္ဆန၊ သန္တိရဏ နှစ်မျိုးအားဖြင့် ရှစ်ပါးရှိ၏။ ရှစ်ပါး အပြားရှိသော ထိုအဟိတ် ကုသလ ဝိပါက် ဝိညာဉ်သည် မြဲသော အာရုံ၊ မမြဲသော အာရုံ ရှိသည် ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ဥပေက္ခာ၊ သုခ၊ သောမနဿ ဝေဒနာ အပြားအားဖြင့် သုံးပါး ရှိ၏။ ဤသဟိတ် ဝိပါက်စိတ် ရှစ်ခုတို့၌ အသင်္ခါရ၊ သသင်္ခါရ အဖြစ်ကို အာရုံ ပစ္စယတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိအပ်၏။

သရုပ်အားဖြင့်ပြသော သမ္မယုတ်တရားတို့ အထူး မရှိသော်လည်း ကြေးမုံအပြင် စသည်တို့၌ မျက်နှာရိပ်ထင်သကဲ့သို့ ဝိပင်္ဂါန်သည် ပုထုဇဉ်တို့၏သန္တာန်၌ အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ဗျာပါရကင်း၏ ကုသိုလ်သည် ဗျာပါရရှိ၏။

အကုသလဝိပင်္ဂါန်စိတ်သည် ဟိတ်နှင့် မရော မရှက် အဟိတ်သက်သက်သာတည်း။ ထို အကုသလ ဝိပင်္ဂါန်စိတ်သည် စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဉ္ဇာ၊ ကာယ၊ သမ္ပဒိစ္ဆန၊ သန္တိရဏဟု ခုနစ်ပါးရှိ၏။ အထူးကား သဟိတ်ကုသလ ဝိပင်္ဂါန်တို့သည် ဣဋ္ဌာရုံ၊ ဣဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တာရုံ သက်သက်ကိုသာ အာရုံပြုကုန်၏။ ဤအကုသလ ဝိပင်္ဂါန်တို့သည် အနိဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တာရုံကိုသာ အာရုံပြု၏။ အဟိတ် ကုသလ ဝိပင်္ဂါန်တို့သည် ဥပေက္ခာ၊ သုခ၊ သောမနဿ အားဖြင့် သုံးပါးရှိကုန်၏။ အကုသလ ဝိပင်္ဂါန်တို့သည် ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာအားဖြင့် နှစ်ပါးရှိကုန်၏။ ဤဆိုပြီးသောနည်းဖြင့် အကုသလ ဝိပင်္ဂါန် ခုနစ်ခု၊ အဟိတ် ကုသလဝိပင်္ဂါန် ရှစ်ခု၊ သဟိတ် ကုသလဝိပင်္ဂါန် ရှစ်ခုဟူသော ကာမာဝစရဝိပင်္ဂါန် ဝိညာဉ်သည် ၂၃-ပါး ဖြစ်၏။

ရူပါဝစရဝိပင်္ဂါန် ဝိညာဉ်သည် ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကဲ့သို့ပင် ငါးပါးရှိ၏။ ယင်း ကုသိုလ် ဝိညာဉ်သည် သမာပတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဇောဝီထိ၌ဖြစ်၏။ ဤရူပါဝစရ ဝိညာဉ်သည် ဥပပတ္တိဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

အရူပါဝစရ ဝိပင်္ဂါန် ဝိညာဉ်သည်လည်း အရူပါဝစရကုသိုလ် ဝိညာဉ်ကဲ့သို့ လေးပါးရှိ၏။ ယင်းဝိညာဉ်၏ အထူး ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း ရူပါဝစရဝိညာဉ်၌ ပြဆိုပြီးသော နည်းအတိုင်းသာတည်း။

လောကုတ္တရာဝိပါက် ဝိညာဉ်သည်လည်း မဂ်လေးပါးနှင့် ယှဉ်သော ကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် လေးပါးရှိ၏။ ထိုဝိညာဉ်သည် မဂ္ဂဝီထိနှင့် သမာပတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် အလုံးစုံ ဘုံလေးပါးတို့၌ ၃၆-ပါးအပြားရှိသော ဝိပါက် ဝိညာဉ် ဖြစ်၏။

ကြိယာဝိညာဉ်သည် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ကာမ, ရူပ, အရူပ ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုတွင် ကာမာဝစရ ကြိယာသည် အဟိတ်, သဟိတ် ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ အဟိတ် ကာမာဝစရ ကြိယာသည် မနောဓာတ်, မနောဝိညာဏဓာတ် နှစ်ပါးအားဖြင့် သုံးပါး ရှိ၏။ သဟိတ် ကာမာဝစရ ကြိယာသည် သောမနဿ စသော အပြားအားဖြင့် ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ကဲ့သို့ပင် ရှစ်ပါးရှိ၏။ ဤနည်းဖြင့် ကာမာဝစရကြိယာသည် တဆဲ့တပါးရှိ၏။

ရူပါဝစရ ကြိယာသည် ရူပါဝစရကုသိုလ်ကဲ့သို့ပင် ငါးပါးရှိ၏။ အရူပါဝစရ ကြိယာသည် အရူပါဝစရ ကုသိုလ်ကဲ့သို့ပင် လေးပါးရှိ၏။ ပြဆိုပြီးသော နည်းဖြင့် ဘုံသုံးပါး၌ ကြိယာ ဝိညာဉ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ကုသိုလ် ၂၁ ပါး, အကုသိုလ် ၁၂ ပါး, ဝိပါက် ၃၆ ပါး, ကြိယာ ၂၀ အားဖြင့် ဝိညာဉ်ပေါင်း ၈၉ ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ

အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရား အလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တပေါင်း တစုတည်းပြု၍ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ မည်၏ဟု သိအပ်၏။ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားသည့်

အခြင်းအရာအားဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝေဒယိဘ လက္ခဏာ မည်သည် ဝေဒနာပင်တည်း။

“ငါ့ရှင် အာရုံကို မစဲ မငြိမ် အကြိမ်ကြိမ် ခံစားတတ်သော သတ္တိကြောင့် ဝေဒနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏—”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ထိုဝေဒနာသည်လည်း အာရုံကို ခံစားခြင်းဟူသော သဘော လက္ခဏာအားဖြင့် တပါးတည်းသာ ရှိသော်လည်း ဇာတိဘေဒ အစွမ်းအားဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဟူ၍ သုံးပါး အပြားရှိ၏။

ထိုဝေဒနာသည် သဘောတရား သက်သက် အစွမ်းအားဖြင့် သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာ ဟူ၍ ငါးပါး အပြားရှိ၏။

သညာက္ခန္ဓာ

အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း အာရုံကို ယူခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော သဘောတရား အလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တပေါင်းတည်း ပြု၍ သညာက္ခန္ဓာ မည်၏ဟု သိအပ်၏။

အညို စသည် အပြားရှိသော အာရုံကို အမှတ်ပြု သိခြင်း လက္ခဏာရှိသော တရားမည်သည် သညာပင်လျှင်တည်း။

“ငါ့ရှင် မစဲ မငြိမ် အကြိမ်ကြိမ် အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သော သတ္တိကြောင့် သညာဟူ၍ ဆိုအပ်၏—”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤသညာသည် အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းလက္ခဏာဟူသောသဘော အားဖြင့် တပါးတည်းသာ ရှိသော်လည်း ဇာတိဘေဒ အားဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ

ပြုပြင် စီရင်ခြင်း အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်ကြ ဗျာပါရသို့ ရောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရား အလုံးစုံကိုဉာဏ်ဖြင့် တပေါင်းတည်းပြု၍ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏ဟု သိအပ်၏။

ယင်းလက္ခဏာ မည်သည်ကား အပေါင်း အစု ပြုခြင်းသဘော လက္ခဏာရှိသော တရားတည်း၊ ထိုတရားသည် သင်္ခါရတရားတို့ ပင်တည်း။

“ရဟန်းတို့ အကြောင်းအား လျော်စွာ ပြီးစေအပ်သော အကျိုးတရားကို ပြုပြင် စီရင်တတ် ပြီးစေတတ် သောကြောင့် သင်္ခါရဟု ဆိုအပ်ကုန်၏—”ဟု ဟောတော်မူ၏။

သင်္ခါရတို့သည် ဇာတိဘေဒအားဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ထို့တွင် ကုသိုလ် ဝိညာဉ်တို့နှင့် တိုက်သည် အားလျော်စွာ ယှဉ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ၃၆-ပါးရှိကုန်၏။

ဗဿ=အာရုံကို တွေ့တတ်သော သဘော၊

စေတနာ=အာရုံ၌ စေ့စပ်နှိုးဆော်တတ်သော သဘော၊

ဝိတက်=အာရုံ၌ စိတ်ကို ရှေးရှု ဟင်ခြင်း ကြံခြင်း သဘော၊

ဝိစာရ=အာရုံ၌ လှည့်လည် သွားလာခြင်း သဘော၊

ပီတိ=နှစ်သက်ခြင်း၊ ကိုယ်စိတ်ကို ပွားခြင်း သဘော၊

ဝီရိယ=အားထုတ် ဆောင်ရွက်နိုင်သော အဖြစ်၊

ဇီဝိတိန္ဒြေ=သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ရှင်တတ်သော အသက်၊

သမာဓိ=အာရုံ၌ ညီမျှစွာ ထားတတ်သော သဘော၊

သဒ္ဓါ=ယုံကြည်တတ်သော သဘော၊

သတိ=အောက်မေ့တတ်၊ အောက်မေ့ခြင်းသဘော၊
 ဟိရီ=ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့မှ စက်ဆုပ်သောသဘော၊
 ဩတ္တပ္ပ=ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့မှ လန့်သောသဘော၊
 အလောဘ=မငြိ မကပ်တတ်သောသဘော၊
 အဒေါသ=ကြမ်းတမ်းသော ဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊
 အမောဟ=ထိုးထွင်းသိခြင်းသဘော၊
 ကာယပဿဒ္ဓိ=ကိုယ်၏ ပူပန်ခြင်းကို ငြိမ်းစေသောသဘော၊
 စိတ္တပဿဒ္ဓိ=စိတ်၏ ပူပန်ခြင်းကို ငြိမ်းစေသောသဘော၊
 ကာယလဟုတာ=ကိုယ်၏ ပေါ့သော အဖြစ်၊
 စိတ္တလဟုတာ=စိတ်၏ ပေါ့သော အဖြစ်၊
 ကာယမုဒုတာ=ကိုယ်၏ နူးညံ့သော အဖြစ်၊
 စိတ္တမုဒုတာ=စိတ်၏ နူးညံ့သော အဖြစ်၊
 ကာယကမ္မညတာ=ကိုယ်မှ၌ ကောင်းသော အဖြစ်၊
 စိတ္တကမ္မညတာ=စိတ်မှ၌ ကောင်းသော အဖြစ်၊
 ကာယပါဂုညတာ=ကိုယ်၏ လေ့လာစွမ်းသော အဖြစ်၊
 စိတ္တပါဂုညတာ=စိတ်၏ လေ့လာစွမ်းသော အဖြစ်၊
 ကယုဇုကတာ=ကိုယ်၏ ဖြောင့်မတ်သော အဖြစ်၊
 စိတ္တုဇုကတာ=စိတ်၏ ဖြောင့်မတ်သော အဖြစ်၊
 ဆန္ဒ=အာရုံပြုလိုသည့် အဖြစ်၊
 အဓိမောက္ခ=အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊
 မနသိကာယ=စိတ်၌ အာရုံကိုပြုခြင်း၊
 တတြမဇ္ဈတ္တတာ=အလယ်၌ တည့်မတ်စွာရှိခြင်း၊
 ကရုဏာ=ဒုက္ခိတ သတ္တဝါတို့အား သနားခြင်း၊
 မုဒိတာ=သုခိတ သတ္တဝါတို့အား ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊

ကာယဝိရတီ=ကာယဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

ဝစီဝိရတီ=ဝစီဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

မိစ္ဆာဇီဝဝိရတီ=မှားသောအသက်မွေးခြင်းမှရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

ဤသို့သော အပြားအားဖြင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် ၃၆-ပါး အပြားရှိကုန်၏။

အကုသိုလ်ဝိညာဉ်နှင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အောက်ပါအတိုင်း ၂၂-ပါး အပြားရှိကုန်၏။ ယင်းတို့မှာ ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ သမာဓိ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ မနသိကာရ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုတွင် ဖဿ စသည်တို့၏ သဘောတရားတို့ကို ကုသိုလ်သင်္ခါရ၌ ဖော်ပြပြီးဖြစ်၏။ ဤတွင် အထူးကိုသာ ဆိုပေအံ့။

အဟိရိက=မရှက်တတ်သူ၏ အဖြစ်၊

အနောတ္တပ္ပ=ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်း မရှိသည့် အဖြစ်၊

လောဘ=ငြိကပ်တတ်သော သဘော၊

ဒေါသ=ကြမ်းတမ်းသော သဘော၊

မောဟ=တွေဝေမိန်းမောခြင်း၊

ဒိဋ္ဌိ=ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသော သဘော၊

ဝိစိကိစ္ဆာ=ယုံမှားခြင်း မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း၊

အဓိမောက္ခ=ဆုံးဖြတ်တတ်သော သဘော၊

ဥဒ္ဓစ္စ=မငြိမ်မသက် တုန်လှုပ်သော သဘော၊

ဣဿာ=ငြူစူ စောင်းမြောင်းတတ်သော သဘော၊

မစ္ဆရိယ = ဝန်တို လျှို့ဝှက်တတ်သော သဘော၊

ကုက္ကုစ္စ = အလို့အလို့ စိုးရိမ်ပူပန်သော သဘော။

ဤသို့သော အပြားအားဖြင့် အကုသိုလ် သင်္ခါရတို့သည် ၂၂-ပါး အပြားရှိကုန်၏။

အဗျာကတ သင်္ခါရတို့တွင် ဝိပင်္ဂါ အဗျာကတတို့သည် အဟိတ်သဟိတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့် နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုတွင် အဟိတ် ဝိပင်္ဂါ ဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အဟိတ်ဝိပင်္ဂါ အဗျာကတတို့ မည်ကုန်၏။ သဟိတ်ဝိပင်္ဂါ ဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သဟိတ်ဝိပင်္ဂါ အဗျာကတ သင်္ခါရတို့ မည်ကုန် ၏။ သဟိတ်ကြိယာ ဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သဟိတ် ကြိယာ အဗျာကတ မည်ကုန်၏။ ဤသို့ အဗျာကတ သင်္ခါရတို့ကို လည်း သိအပ်ကုန်၏။ ခန္ဓာငါးပါး အချုပ်ကား ဤသို့တည်း—

(၁) ရုပ် ၂၈-ပါးသည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏။

(၂) ဝေဒနာစေတသိက်သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။

(၃) သညာစေတသိက်သည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။

(၄) ဝေဒနာ သညာမှတစ်ပါး စေတသိက် ငါးဆယ်သည် သင်္ခရက္ခန္ဓာ မည်၏။

(၅) စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။

အလုံးစုံရှိသမျှသော ရုပ်ကို ဖောက်ပြန်သော လက္ခဏာတခု တည်းအဖြစ်၌ ပညာဖြင့် အစုပြု၍ ရူပက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်၏။ ယင်းဖြင့် ရှိရှိသမျှ ရုပ်အားလုံးသည် ဖောက်ပြန်သော လက္ခဏာ၌ အစု၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏ဟု ပြအပ်ခြင်းပင် တည်း။ စင်စစ် ရုပ်မှတစ်ပါးသော ရူပက္ခန္ဓာမည်သည် မရှိ။

ထို့အတူ ဝေဒနာ စသည်တို့ကိုလည်း ခံစားခြင်း လက္ခဏာ စသည်တို့၌ အစု၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့ မည်ကုန်၏ဟု ပြအပ်ကုန်၏။ စင်စစ် ဝေဒနာ စသည်တို့မှ တပါးကုန်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည် မည်ကုန်သော ခန္ဓာတို့ မရှိကုန်။

ခန္ဓာတို့ကို မယုတ်မလွန် ငါးပါးတိတိသာဟောကြားခြင်းမှာ- အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့ကို တူသောအဘို့အားဖြင့် ပေါင်း စု၍ ယူခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ငါးကိုယ် ငါးဥစ္စာဟု စွဲလမ်းခြင်း အကြောင်းမှာ ထိုငါးပါးသာ ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ တပါးသော သီလက္ခန္ဓာ သမာဓိက္ခန္ဓာ စသည်တို့သည် ထိုငါးပါး၌သာ ဝင်သော ကြောင့်၎င်း ခန္ဓာငါးပါး တိတိကိုသာ ဟောခြင်းဖြစ်၏။

ရူပက္ခန္ဓာသည် သူနာပြု စရပ်(ဆေးရုံ)နှင့် တူ၏။ အဘယ် ကြောင့်နည်း-သူနာနှင့် တူသော ဝိညာဉ်တို့၏ မှီရာ တည်ရာ အာရုံတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် နေရာဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ အသုဘဟု ရှုသင့်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် အနာရောဂါနှင့်တူ၏။ အဘယ်ကြောင့် နည်း-ဆင်းရဲဒုက္ခ အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲဘတ်သော ကြောင့်တည်း။ ဒုက္ခဟု မှတ်အပ်၏။

သညာက္ခန္ဓာသည် အနာရောဂါဖြစ်ခြင်း အကြောင်းနှင့်တူ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း-ကာမသညာ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ရာဂ စသည်တို့နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ အနတ္တဟု မှတ်အပ်၏။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် မသင့်တင့် မလျောက်ပတ်သော ဥတု ဘောဇဉ် စသည်ကို မှီဝဲသည်နှင့်တူ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း-

ဝေဒနာဟူသော အနာရောဂါ၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သော
ကြောင့်တည်း။ အနတ္တပင်တည်း။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် သူနာနှင့်တူ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း—
ဝေဒနာဟူသော အနာရောဂါမှ မလွတ်သောကြောင့်တည်း။
အနိစ္စဟု ရှုအပ်၏။

တနည်း ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် နှောင်အိမ်၊ ညှင်းဆဲခြင်း၊
လွန်ကျူးသောအပြစ်၊ အာဏာသား၊ အပြစ်ကျူးလွန်သူတို့နှင့်
တူကုန်၏။ စားခွက်၊ ဘောဇဉ်၊ စဖိုသည်၊ ဟင်းလျာ၊ စားသောက်
သူတို့နှင့် တူကုန်၏။ ဤသို့ ဥပမာဖြင့် ဆုံးဖြတ်နည်းကို သိအပ်၏။

ရူပက္ခန္ဓာကို ရှေ့မြှုပ်စိုက်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ဆုပ်နယ်ခြင်းငှာ
မခံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ရေပွက်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ တခဏမျှသာ
မွေ့လျော်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

သညာက္ခန္ဓာကို တံလျှပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ချွတ်ချွတ် ယှဉ်း
ယှဉ်း ဆိုမြည် ယောင်ယမ်းစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ငှက်ပျောတုံးကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ အနှစ်သာရ
မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို မျက်လှည့်ပြသော အရုပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
လှည့်ပတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ပညာရှိ သူတော်ကောင်းသည် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို သန်လျက်
စွဲကိုင်သော ရန်သူ သူသတ်နှင့် တူခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်း
အားဖြင့် ရှုကြည့်ရာ၏။

၁၅-အာယတန ဓာတု နိဒ္ဒေသ

အာယတန

အာယတနတို့သည် စက္ခု, ရူပ, သောတ, သဒ္ဓ, ဃာန, ဂန္ဓ, ဇိဝှာ, ရသ, ကာယ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗ, မန, ဓမ္မ ဟူ၍ ၁၂-ပါး အပြား ရှိကုန်၏။

သာယာတတ်သော သဘောတရားသည် စက္ခုမည်၏။ ရူပါရုံ ကို သာယာတတ်၏။ ထင်ရှားပြတတ်ခြင်းဖြစ်၏။

ပြတတ်သောကြောင့် အဆင်းသည် ရူပမည်၏။ တပ်မက်ခြင်း အမျက်ထွက်ခြင်းစသော ကာလတို့၌ အဆင်း ဖောက်ပြန်သူ၏ နှလုံး၌ အလိုကို ထင်ရှား ပြတတ်ခြင်းဖြစ်၏။

နာယူတတ် နားထောင်တတ်သောကြောင့် သောတ မည်၏။

ရွတ်ဆိုအပ်သောကြောင့် သဒ္ဓ မည်၏။

နမ်းတတ်သောကြောင့် ဃာန မည်၏။

ပြတတ်သောကြောင့် ဂန္ဓ မည်၏။ မိမိ၏ တည်ရာဝတ္ထုကို သိအောင် ပြတတ်ခြင်းဖြစ်၏။

အာဟာရ ရသကို ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ဇိဝှာ မည်၏။

သာယာတတ် သာယာအပ်သော အာရုံသည် ရသ မည်၏။

စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့၏ တည်ရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ကာယ မည်၏။

တွေ့ထိအပ်သော အာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗ မည်၏။

သိတတ်သော သဘောတရားသည် မန မည်၏။

မိမိ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်သော သဘောတရား သည် ဓမ္မ မည်၏။

သာမညအားဖြင့်—စိတ်စေတသိက်တို့၏ မိမိတို့ ကိစ္စကို အား ထုတ်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ အားထုတ်တတ်၍ အာယ မည်သော စိတ် စေတသိက်တို့ကို ချဲ့တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ရှည်စွာသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်၎င်း အာယတန မည်၏။

တနည်း—နေရာဌာနဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း၊ ပြွမ်းရာ တည်ရာ ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း၊ စုဝေးရာ အရပ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း၊ ဖြစ်ရာ ဒေသဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း၊ အကြောင်းဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း အာယတန မည်၏ ဟူ၍ သိအပ်၏။

အကျဉ်းအားဖြင့် မနာယတနနှင့် ဓမ္မာယတနတစိတ်မှာ နာမ် အဖြစ်ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ကြွင်းသော အာယတနတို့ကို ရုပ် အဖြစ်ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် အာယတန ၁၂-ပါးတို့ သည် နာမ် ရုပ် နှစ်ပါးသာ ဖြစ်ကုန်၏။

သင်္ခတဖြစ်သော အာယတနအားလုံးတို့ကို မလာသော အား ဖြင့်၎င်း၊ ထွက်မသွားသော အားဖြင့်၎င်း ရှုမှတ်အပ် ကုန်၏။ ထိုအာယတနတို့သည် ဥပါဒ်ဓဏမ္မ ရှေး၌ တစုံတခုသော အရပ်မှ မလာကြကုန်၊ ဘင်္ဂဓဏမ္မ နောက်၌ တစုံတခုသော အရပ်သို့ သွားလည်း မသွားကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား ဥပါဒ်ဓဏရှေ့၌ မရ အပ်သောသဘော ရှိကုန်၏။ ဘင်္ဂဓဏမ္မ အထက်ဖြစ်သော နောက်၌ ပျက်သောသဘော ရှိကုန်၏။ ရှေ့အဘို့ နောက်အဘို့ တို့၏ အလယ်၌ အကြောင်းနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့်

တစုံလယောက်သောသူ၏ အလိုသို့ မလိုက်တတ်ကုန်သည် ဖြစ်၍
ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မလာသောအားဖြင့်၎င်း၊ ထွက်မသွား
သောအားဖြင့်၎င်း ရှုအပ်ကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး တုန်လှုပ်ခြင်းနှင့်တကွ အမှုအရာ အစွမ်းဖြင့် အား
ထုတ်ခြင်း ကင်းသောအားဖြင့်၎င်း၊ ကြံသောအားဖြင့် ကြောင့်
ကြ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း ရှုအပ်၏။

တနည်း အတွင်း အဇ္ဈတ္တိက အာယတန ခြောက်ပါးတို့ကို
မြဲခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ အနှစ်သာရနှင့် အတ္တ၏
အဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်သောကြောင့် လူမရှိသော ရွာပျက်ကြီးကဲ့သို့
ရှုအပ်၏။ အပြင် ဗာဟိရ အာယတန ခြောက်ပါးတို့အား အတွင်း
အာယတနတို့ကို ညဉ့်ဆဲ သတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် ရွာကို
ဖျက်တတ်သော သူခိုးထားပြတို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။

တနည်းလည်း အတွင်း အာယတနတို့ကို မြေ၊ မိကျောင်း၊
ငှက်၊ မြွေ၊ မြေခွေးနှင့် မျောက် သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။
အပြင် အာယတနတို့ကို ထိုသတ္တဝါတို့၏ မတူသော ကျက်စားရာ
ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏။ ဤပြဆိုပြီးသော နည်းအားဖြင့် အာယတန
အရာ၌ ပညာစက္ခုဖြင့် ရှုအပ်၏။

ဓာတု

ဓာတ်တို့သည် စက္ခု၊ ရူပ၊ စက္ခုဝိညာဏ၊ သောတ၊ သဒ္ဓ၊
သောတဝိညာဏ၊ သာန၊ ဂန္ဓ၊ သာနဝိညာဏ၊ ဇီဝှာ၊ ရသ၊
ဇီဝှာဝိညာဏ၊ ကာယ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ကာယဝိညာဏ၊ မနော၊ ဓမ္မနှင့်
မနောဝိညာဏ ဓာတ်အားဖြင့် ၁၈-ပါး ရှိကုန်၏။

သာမညအားဖြင့်ကား-စီရင်တတ်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏၊ ဆောင်အပ်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏၊ စီရင်ခြင်းကြောင့် ဓာတ်မည်၏၊ စက္ခုစသော သဘောအားဖြင့် စီရင်အပ် ထားအပ်သောကြောင့် ဓာတ်မည်၏။

ဓာတ်တို့သည် အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် မရောမယှက်အောင် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ရွှေငွေစသော ဓာတ်တို့သည် ရွှေငွေစသည်ကို ဖြစ်စေကုန်သကဲ့သို့ မရောမတွက်နိုင်အောင် များသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏၊ ဝန်ထမ်းသမားတို့သည် ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကုန်သကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့သည် ထမ်းဆောင်အပ်ကုန်၏။

ဤသဘောတရားတို့သည် အလိုသို့ မလိုက်တတ်သောကြောင့် ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်း မျှသာတည်း၊ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ဤဓာတ်တို့ဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်အပ်၏၊ ထိုမှတစ်ပါး ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် စီရင်အပ်ပြီးသော ထိုသံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကို စက္ခု စသော သဘောတရားတို့၌သာ ထားအပ်၏၊ ဤသို့ စက္ခု စသည်တို့တွင် တခုခုသော သဘောတရားသည် ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ စီရင်အပ် ဆောက်တည်အပ်၏၊ ဤသို့ အစရှိသော အနက်သဘောကြောင့် ဓာတ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

တိတ္ထိတို့၏ အတ္တသည် သဘောအားဖြင့် မရှိသကဲ့သို့ ဤစက္ခုစသော သဘောတရားသည် သဘာဝ ဓမ္မအားဖြင့် မရှိကုန်သည် မဟုတ်၊ ထင်ရှား ရှိကုန်၏၊ ဤသဘောတရားတို့သည် မိမိ၏ သဘောတရားကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓာတ်မည်ကုန်၏၊ လောက၌ ဆန်းကြယ်သော ဆေးဒါန်း မြင်းသီလာ စသော

ကျောက်၏အစိတ်တို့ကို ဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုစက္ခု စသည်တို့လည်း ကျောက်၏ အစိတ်ဓာတ်နှင့် တူကုန်သောကြောင့် ဓာတ်တို့ မည်ကုန်၏။ ဆန်းကြယ်သော ဤစက္ခု စသည်တို့သည် ဉာဏ် ဂေယျ တို့၏ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော ဓာတ်တို့မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဓာတ်တို့ မည်ကုန်၏။

တနည်း—ကိုယ်ဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကအပေါင်း၏ အစိတ် ဖြစ်ကုန်သော အချင်းချင်း ဝိသဘာဂ လက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြားအပ် ကုန်သော အဆီ အရည် အသွေး စသည်တို့၌ ဓာတ်ဟူသော အမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းဟုဆိုအပ်သော အတ္တ ဘော၏ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော ထိုစက္ခု စသည်တို့၌လည်း အချင်း ချင်း ဝိသဘာဂ လက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြား အပ်ကုန်သောကြောင့် ဓာတ်ဟူသောအမည်ကို သိအပ်၏။

တနည်း—ဓာတ်ဟူသော ဤစကားသည် အသက် မဟုတ် သော သဘောတရားမျှ၏ အမည်သာတည်း။

ဤဆဲရှစ်ပါးသော ဓာတ်တို့တွင် စက္ခုဓာတ်ကို စည်မျက်နှာ ပြင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။ ရူပဓာတ်ကို စည်လက်ခတ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို စည်သံကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး စက္ခု ဓာတ်ကို ကြေးမုံပြင်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ရူပဓာတ်ကို မျက်နှာကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို မျက်နှာရိပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး စက္ခုဓာတ်ကို ကြံနှမ်းတို့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ရူပဓာတ် ကို ကြံကြိတ်သောစက် နှမ်းပွတ်သော ဆီဆုံ၌ဖွဲ့သော ကျည်ပွေ့ ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို ကြံရည် နှမ်းဆီတို့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး စက္ခုဓာတ်ကို မီးပွတ်ခုံကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ ရူပဓာတ်ကို မီးပွတ်တံကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို

မီးကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။ သောတဓာတ် စသည်တို့၌လည်း ဤနည်း
ကဲ့သို့ မှတ်အပ် ရှိအပ်၏။

မနောဓာတ်ကိုကား ဖြစ်သင့်သည် အားလျော်စွာ စက္ခု
ဝိညာဏဓာတ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွားနောက်သို့က ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့
မှတ်အပ်ကုန်၏။ ဓမ္မဓာတ်၌ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မြှားငြောင့်ကဲ့သို့၎င်း၊
တံကျင်ကဲ့သို့၎င်း မှတ်အပ်၏။ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို
မြှားငြောင့် တံကျင်သဖွယ်ဖြစ်သော ရောဂါရှိသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့် တကိုယ်လုံး အနာဖြင့်ပြည့်သော ရောဂါသည်တို့ ကဲ့သို့
မှတ်အပ်ကုန်၏။

အသင်္ခါတ နိဗ္ဗာန်ကိုကား အမြိုက်ဆေးနှင့် တူသောအားဖြင့်
၎င်း၊ ပူပန်မလိမ်း ငြိမ်းသောအားဖြင့်၎င်း၊ ဘေးဥပဒ်ကင်းသော
အားဖြင့်၎င်း မှတ်အပ်ကုန်၏။ အကြောင်းကား အလုံးစုံ အကျိုးမဲ့
ကို ဖြစ်စေတတ်သည့် ရာဂစသောအဆိပ်၊ ဇာတိစသောအဆိပ်နှင့်
တူသော တရားအပေါင်းတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့်
တည်း။

မနောဝိညာဏဓာတ်ကို အာရုံတို့တွင် ဤအာရုံသည် ဤ
ဝိညာဉ်၏ အာရုံတည်းဟု အမှတ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
တောမျောက်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဆုံးမခက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အရိုး
ပေါက်အောင် ထိုးသော်လည်း မယဉ်ကျေးသော မြင်းကြမ်း
ကဲ့သို့၎င်း၊ အမှတ်မရှိသော အာရုံ ကာမဂုဏ်၌ ကျတတ်သော
ကြောင့် ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှတ်အပ်သော တုတ်ကဲ့သို့၎င်း၊ အထူး
ထူး အပြားပြားသော ကိလေသာအသွင်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့်
ကပွဲသဘင်၌ အထူးထူးသော အသွင်ကို ဆောင်တတ်သော
ကချေသည်ကဲ့သို့၎င်း မှတ်အပ်ကုန်၏။

၁၆-လူနွယ် သစ္စ နိဒ္ဒေသ

လူနွယ်

လူနွယ်တို့သည် စက္ခု၊ သေတ၊ သာန၊ ဇီဝ၊ ကာယ၊ မန၊ ဣတ္ထိ၊ ပုရိသ၊ ဇီဝိတ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ သဒ္ဓ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ အနုညာတညဿမိတိ၊ အညနှင့်အညာတာဝဟူ၍ ၂၂-ပါး အပြားရှိကုန်၏။

ထို့တွင် စက္ခု စသည်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို နောက်က ဆိုခဲ့သည့်နည်းကိုမှီး၍ သိနိုင်လောက်၏။ ဤတွင် ထူးခြားသော နောက်ဆုံးက လူနွယ် သုံးပါးကို ဆိုပါမည်။

အနုညာ တညဿာ မိတိနွယ်ကို အရိယာမဂ်၏ ရှေ့အဘို့၌ မသိဘူး မရဘူးသေးသော သေခြင်းကင်းကြောင်း ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို သိအောင်ပြုအံ့ဟု ကျင့်သူအား ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ လူနွယ်၏ အနက်သဘော ဖြစ်သင့်သောကြောင့်၎င်း ဆိုအပ်၏။

အညိနွယ်ကို ပဌမ မဂ်ဖြင့် မြင်အပ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးကို တဖန် သိခြင်းကြောင့်၎င်း၊ လူနွယ်၏ အနက်သဘောဖြစ်သင့်သော ကြောင့်၎င်း ဆိုအပ်၏။

အညာတာဝိနွယ်ကို သစ္စာလေးပါးတို့၌ သိခြင်းကိစ္စပြီးသော ရဟန္တာအား ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ လူနွယ်၏ အနက်သဘော ဖြစ်သင့်သောကြောင့်၎င်း ဆိုအပ်၏။

ဤ လူနွယ်၏ အနက်သဘောမည်သည် အဘယ်နည်း။

ဣန္ဒြေမည်သော ကံသည် ပြတတ်သည် ဟူသော သဘောနှင့် ပြတတ်သည် ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း၊ ယင်းကံသည် စီရင်အပ် ဖြစ်စေအပ်၍ စီရင်အပ် ဖြစ်စေအပ်သည် ဟူသောအနက်ကြောင့်၎င်း ဣန္ဒြေတို့ မည်ကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဣန္ဒြေမည်သော မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော ဣန္ဒြေတို့ကို ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့် ဟောကြားပြသအပ်ကုန်၏။ ထူးသော သဗ္ဗညုဘဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်လည်း သိတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ဣန္ဒြေမည်ကုန်၏။

ဣန္ဒြေမည်သော မြတ်စွာဘုရား သည်ပင်လျှင် အာရုံပြုသော အားဖြင့် မှီဝဲခြင်းဖြင့် အချို့သော ဣန္ဒြေတို့ကို ပွားစေသော အားဖြင့် မှီဝဲခြင်းဖြင့် မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဣန္ဒြေအမည်ရှိသော မြတ်စွာဘုရား မှီဝဲအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကြောင့်လည်း ဣန္ဒြေမည်ကုန်၏။

တနည်း—အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကြောင့်လည်း ထို ၂၂ ပါးတို့သည် ဣန္ဒြေမည်ကုန်၏။ ထိုစကားမှန်၏—စက္ခု ဝိညာဉ် စသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၌ ထိုစက္ခုစသည် ထက်သည်ရှိသော် ထိုစက္ခုဝိညာဉ် စသည်တို့ ထက်ကုန်၏။ နှံ့သည်ရှိသော် နှံ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက္ခုစသည်တို့၏ အစိုးရသော အဖြစ်သည် ပြီး၏။ ထို့ကြောင့် ဣန္ဒြေ မည်ကုန်၏။

သစ္စာ

သစ္စာတို့သည် ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာ၊ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ အရိယသစ္စာ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ငြိမ်းရာ

ဖြစ်သော နိရောဓ အရိယသစ္စာ၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း ဖြစ်သော မဂ္ဂ အရိယ သစ္စာဟူ၍ လေးပါးရှိကုန်၏။

နှိပ်စက် ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ ပြုပြင် စီရင်ခြင်း၊ ပူလောင်စေခြင်း၊ ဖောက်ပြန်စေခြင်း ဟူသော ဒုက္ခ၏ ဒုက္ခအဖြစ်ဟူသော သဘော တရားလေးပါးတို့သည် မှန်ကုန်၏။ မချွတ် ယွင်းကုန်၊ တပါး သောအခြင်းအရာမှ ကင်းကုန်၏။

စုဆောင်း ဆည်းပူးခြင်း၊ ပေးအပ် ဆောင်နှင်းခြင်း၊ ယှဉ် စေခြင်း၊ နှောက်ရှက် ပိတ်ပင်ခြင်းဟူသော သမုဒယ၏ အဖြစ် သဘောလေးပါးတို့သည် မှန်ကုန်၏။ မချွတ်ယွင်းကုန်၊ တပါး သော အခြင်းအရာမှ ကင်းကုန်၏။

ကျွတ်လွှတ် ထွက်မြောက်ခြင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း၊ ပြုပြင် စီရင် မှုမရှိခြင်း၊ သေခြင်း မရှိခြင်းဟူသော နိရောဓ၏ အဖြစ်သဘော တရားလေးပါးတို့သည် မှန်ကုန်၏။ မချွတ်ယွင်းကုန်၊ တပါးသော အခြင်းအရာမှ ကင်းကုန်၏။

ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်ခြင်း၊ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်ခြင်း၊ မြင်ခြင်း၊ အကြီးအမှူ ပြုခြင်း ဟူသော မဂ်၏ အဖြစ်သဘော လေးပါးတို့သည် မှန်ကုန်၏။ မချွတ်ယွင်းကုန်၊ တပါးသော အခြင်းအရာမှ ကင်းကုန်၏။

ရဟန်းတို့ အရိယသစ္စာတို့သည် လေးပါး ရှိကုန်၏။ ယင်းတို့ကား ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့တည်း။ ဤလေးပါးသော သစ္စာတို့ကို ဘုရား အစရှိသော အရိယာ အရှင်တို့ အထူးအားဖြင့် ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူကြ၏။ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာ မည်ကုန်၏။

ထို့ပြင် အရိယဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ သစ္စာတို့ဖြစ်သော ကြောင့်လည်း အရိယသစ္စာမည်၏။

ရဟန်းတို့ နတ်နှင့် တကွသော လူအပေါင်းထက် တထာဂတသည် အရိယမည်၏။ ထို့ကြောင့် အရိယ ဖြစ်သော တထာဂတ၏ သစ္စာတို့ဖြစ်သောကြောင့်လည်း အရိယသစ္စာ မည်ကုန်၏။

ထို့ပြင် ထိုးထွင်းသိ၍ အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်သောကြောင့် လည်း အရိယသစ္စာဟု ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့ အရိယသစ္စာ လေးပါးတို့ကို ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း ထိုးထွင်း၍ ကိုယ်တိုင် သိသောကြောင့် တထာဂတကို ပူဇော်ထိုက်သော သမ္မုဒ္ဓဖြစ်သော အရိယဟု ဆိုအပ်၏။

ထို့ပြင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ သိအပ်သောကြောင့်လည်း အရိယသစ္စာတို့ မည်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့ ဤအရိယသစ္စာ လေးပါးတို့သည် စင်စစ် ဟုတ်မှန်ကုန်၏။ မဖောက် မပြန်ကုန်၊ တပါးသော အခြင်း အရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဤသစ္စာလေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခသစ္စာသည် နှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ပူပန်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ပဝတ္တိဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်၏။

သမုဒယသစ္စာသည် ဒုက္ခ မပြတ်မစဲဖြစ်ကြောင်း အမှန်အစစ် ဖြစ်ကြောင်း အဖြစ်တည်းဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ဒုက္ခ မပြတ်

ဖြစ်အောင် ပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ လွတ်မြောက်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း လျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

နိရောဓသစ္စာသည် အပူကို ငြိမ်းအေးစေခြင်း သန္တိလက္ခဏာ ရှိ၏။ မရွှေ့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ ကိုယ် အထည် လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း မရကောင်းသည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

မဂ္ဂသစ္စာသည် ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ပယ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော နိမိတ်၊ သံသရာဟူသော ပဝတ္တိမှ စိတ်၏ ထကြောင်းဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သစ္စာ၏ အနက် သဘောသည် အဘယ်နည်း—

နှိပ်စက်ခြင်း၊ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း အကြောင်းရင်း၊ ငြိမ်သက် အေး ချမ်းခြင်း၊ ထွက်မြောက်ခြင်းအပြားဟု ဆိုအပ်သော မချွတ်ယွင်း သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်ပြန်သည်၏ အဖြစ်၊ ဟုတ်မှန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အရိယာတို့ ဉာဏ်ကျက်စားရာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏—

“ရဟန်းတို့ထိုဒုက္ခသည် မဖောက် မပြန် ဟုတ်မှန်၏။ မချွတ် ယွင်း၊ တပါးသော အခြင်းအရာမှ ကင်း၏”။

ထို့ပြင် ဒုက္ခသည် မနှိပ်စက်တတ်သည် မဟုတ်၊ ဒုက္ခမှတပါး နှိပ်စက်တတ်သော တရားမရှိ။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခ၌ နှိပ်စက်တတ် သောအဖြစ် မြဲသောအားဖြင့်၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ ဒုက္ခအဖြစ်မှ မြဲသောအားဖြင့် ဒုက္ခကို သစ္စာဟု သိအပ်၏။

တဏှာကိုကြည့်၍ တပါးသောအကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခ မဖြစ်၊ တဏှာကြောင့် ဒုက္ခ မဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဟေတု

အဖြစ်၏ သမုဒယ၌ မြဲသောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခ၊ ဟေတုအဖြစ်၌ သမုဒယ၏ မြဲသောအားဖြင့် တဏှာကို သစ္စာဟူ၍ သိအပ်၏။

နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါးသော ပူပန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးရာသည် မရှိ၊ နိဗ္ဗာန်သည် အေးငြိမ်းရာ မဟုတ်လည်းမဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် သန္တအဖြစ်၏ နိဗ္ဗာန်၌ မြဲအောအားဖြင့် သန္တအဖြစ်၌ နိဗ္ဗာန်၏ မြဲသောအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို သစ္စာဟူ၍ သိအပ်၏။

အရိယာမဂ်မှ တစ်ပါးသော သံသရာ နှောင်အိမ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မရှိ၊ ထိုမဂ်သည် ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်လည်း မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါးပြားသော နိယမဖြင့်လည်း မချွတ်ယွင်း၊ ဟုတ်မှန်သော ထွက်မြောက်မှု ရှိသောကြောင့် ထိုမဂ်ကို သစ္စာဟု သမုတ်အပ်၏။

“ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ တစုံတယောက်သော ရဟန်းပုဏ္ဏား လာ၍ ယင်းသည် ဒုက္ခဖြစ်သော အရိယသစ္စာ မဟုတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာသည် အခြားတစ်ပါးဖြစ်၏၊ ငါသည် ဤဒုက္ခအရိယသစ္စာမှ တစ်ပါး အခြား ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ညွှန်ပြအံ့ဟု မိမိ အယူဝါဒကို တည်စေနိုင်ရန် အကြောင်း မရှိ—”ဟု မြတ်စွာဘုရားလည်း မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သော တရား၊ ပယ်အပ်သော တရား၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရား၊ ပွားစေအပ်သော တရားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း လေးပါး၊ တဏှာ၏တည်ရာ၊ တဏှာ၊ ယင်းချုပ်ရာနှင့် ချုပ်ရာသို့ရောက်ကြောင်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း လေးပါးသာလျှင် ဟောကြားတော်မူအပ်၏။

အစဉ်အားဖြင့်လည်း ဤသစ္စာလေးပါးတို့တွင် ရှန်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ သတ္တဝါတိုင်းနှင့် ဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်

ကြောင့်၎င်း၊ သိလ္လယံသောကြောင့်၎င်း ဒုက္ခသစ္စာကို ရှေးဦးစွာ ပြ၏။ ထိုဒုက္ခသစ္စာ၏ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ ထိုနောက် သမုဒယသစ္စာကို ပြ၏။ အကြောင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ချုပ်ခြင်းကို ပြခြင်းငှာ ဆက်၍ နိရောဓသစ္စာကိုပြ၏။ ထိုနိရောဓ သစ္စာကို ရခြင်းအကြောင်းကို ပြရန် နောက်ဆုံး မဂ္ဂသစ္စာကို ပြ၏။

တနည်း—ဘဝချမ်းသာကို သာယာတပ်မက်သူတို့ ထိတ်လန့် ခြင်းဖြစ်စေရန် ရှေးဦးစွာ ဒုက္ခသစ္စာကိုပြ၏။ ထိုဒုက္ခသစ္စာသည် လောဘတဏှာကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း သိစေရန် ဒုတိယ သမုဒယ သစ္စာကို ပြ၏။ ထို့နောက် ထွက်မြောက်ရာကို ရှာသူတို့အား ထွက်မြောက်ရာကို ပြသဖြင့် သက်သာရာရစေရန် နိရောဓသစ္စာ ကို ပြ၏။ ထို့နောက် နိရောဓကို ရခြင်းငှာ နိရောဓသို့ ရောက်စေ တတ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို ပြ၏။

ဒုက္ခသစ္စာ

ဇာတိ သည် ထိုထိုခန္ဓာတို့၏ လက်မှုန်အစ ထင်ရှားခြင်း အခိုက်အတန့်၏ အမည်ဖြစ်၏။ ထိုပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာဟူသော ဇာတိ သည် ထိုထိုဘဝ၌ တခုသောဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာ အစဉ်၏ လက်မှုန်အသစ်ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ပေးအပ်ဆောင် နှင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ခန္ဓာအစဉ် ဖြစ်ပေါ် လာခြင်းဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ယင်းသည် များစွာသော ဒုက္ခတို့၏ တည်ရာအဖြစ်ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဇရာ သည် ခန္ဓာအစဉ်၌ တခုသောဘဝဝယ် အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာတို့၏ ဟောင်းမြင်းရင့်ရော်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ခန္ဓာတို့၏

ရင့်ရော်ဟောင်းမြင်းသည်၏ အဖြစ်ဟု မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏။
 သေခြင်းအနီးသို့ ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ အဆင်း အရွယ် ကောင်း
 သည်၏ အဖြစ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘောဟု ဉာဏ်အား
 ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ယင်းသည် သင်္ခါရ ဒုက္ခ၏ အဖြစ်နှင့် ဒုက္ခ
 တည်ရာ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

မရဏသည် တခုသော ဘဝ၌ အကြုံးဝင်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ
 ပြတ်ခြင်း အမှတ်ထင်ရှားသော သေခြင်း၏ အမည် သာတည်း။
 တခုသောဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်၏ ရှေ့ရှားခြင်း
 လက္ခဏာရှိ၏။ ပြည့်စုံသော ဘဝခန္ဓာတို့မှ ကင်းစေခြင်း ကိစ္စ
 ရှိ၏။ ရောက်ဆဲသော ဂတိမှ ကင်းကွာစေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်
 ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဆင်းရဲခြင်းအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်
 ဒုက္ခဟု သိအပ်၏။

သောကသည် ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်း စသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်
 အပ်သောသူ၏ စိတ်၏ ပူပန်ခြင်းဖြစ်၏။ သဘောအားဖြင့် ဒေါမ
 နဿပင်ဖြစ်သော်လည်း အတွင်း၌သာလျှင် တုန်လျက် ကြံခြင်း၊
 စိတ်၏ပူပန်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ လောင်
 ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်းဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု
 ထင်၏။ ဆင်းရဲခြင်း အကြောင်းရင်းအဖြစ်၊ ဆင်းရဲခြင်း၏ တည်
 ရာအဖြစ်ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ပရိဒေဝသည် ဉာတိဗျသန စသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သူ၏
 အချည်းနှီး ငိုကြွေးမြည်တမ်းသော အသံတည်း။ အဖန်ဖန် မြည်
 တမ်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဂုဏ်အပြစ်ကို ပြောကြားခြင်း ကိစ္စရှိ၏။

ဝေနေောက်သော အဖြစ်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ သင်္ခါရ ဒုက္ခ၏အဖြစ်၊ ဆင်းရဲခြင်း၏ တည်ရာ အကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခ မည်၏။

ဒုက္ခသည် ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းတည်း။ ကိုယ်ကာယကို နှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ပညာမဲ့တို့၏ နှလုံးမသာခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ကိုယ်၌မိသောအနာဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်၏။ ဒုက္ခ ဒုက္ခ၏အဖြစ်နှင့် စေတသိက ဒုက္ခကို ဆောင်တတ်သော ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဒေါမနဿသည် စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းတည်း။ စိတ်ကို နှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိတ်ကို ညှင်းဆဲခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ နှလုံး၌ ဖြစ်သော အနာဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဒုက္ခ ဒုက္ခ၏ အဖြစ်နှင့် ကာယိကဒုက္ခကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဥပါယာသသည် ဉာတိ ဗျသန စသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း ခံရ၍ လွန်စွာ ဆင်းရဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒေါသပင်တည်း။ စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ လောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ညည်းတူး ခြင်းကိုပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ကိုယ်စိတ် မပြန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် သော တရားဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ သင်္ခါရ ဒုက္ခအဖြစ်၊ လောင်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ကိုယ်၏ မပြန့်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

အပ္ပိယ သမ္ပယောဂသည် စိတ်နှလုံးကို မပွားစေတတ်ကုန် သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် တွေ့ကြုံပေါင်းဆုံရခြင်း ပင်တည်း။ အနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံပေါင်းဆုံခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိတ်၏ ပင် ပန်းဆင်းရဲခြင်းကို ပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အကျိုးမဲ့တို့၏ ထင်ရှား

ရှိသည်၏ အဖြစ်လျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဆင်းရဲခြင်း အကြောင်းနှင့် ဆင်းရဲခြင်း၏တည်ရာ အဖြစ်ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ပိယဝိပုဇ္ဈောကသည် စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်ကုန်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းခြင်းဖြစ်၏။ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် ကွေ့ကွင်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိုးရိမ်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်း စသည်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ စိုးရိမ်ခြင်း ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဣစ္ဆိတလဘသည် ငါတို့သည် ပဋိသန္ဓေ မနေရလျှင် ကောင်းလေစွ အစရှိကုန်သော မရကောင်းသော ဝတ္ထုတို့၌ အလိုကိုပင် ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ တောင့်တ၍ မရကောင်းသော ဝတ္ထုကို လိုချင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဝတ္ထုကို ရှာဖွေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ထိုဝတ္ထုတို့သို့ မရောက်နိုင် မရနိုင်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဆင်းရဲခြင်း အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ဘဝတဏှာဖြင့် စွဲလမ်းခြင်း အစုဖြစ်၏။ ဒုက္ခကို တပါးစီပြု၍ ဟောသော်လည်း များစွာသော ကမ္မာပတ်လုံး အကြွင်းအကျန် မရှိသောအားဖြင့် ဟောခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခရှိသမျှကို သမုဒ္ဓရာရေတစက် တပေါက်၌ အလုံးစုံသော သမုဒ္ဓရာရေ၏ အရသာကို ချုံး၍ပြသကဲ့သို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးအပေါင်း၌ အလုံးစုံသော ဒုက္ခလည်း ဤသို့ သဘောရှိသည် သာလျှင်တည်းဟု အကျဉ်းချုံးကာ စုရုံး၍ ပြခြင်းငှာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့လည်း ဒုက္ခသာတည်းဟု ဟောပြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သမုဒယ သစ္စာ

ပေါနောဗ္ဗဝိက ဟူသည် တဖန် ဘဝအသစ်ကိုဖြစ်စေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သဘော အလေ့ရှိသော တဏှာဖြစ်၏။ တဖန် အသစ်ဘဝကို ပြုခြင်းသည် ပုနောဗ္ဗဝ မည်၏။ ယင်း ဘဝ အသစ်ကို ပြုသောတဏှာသည် ပေါနောဗ္ဗဝိက မည်၏။

နန္ဒိရာဂသဟဂတဟူသည် နှစ်သက်စုံမက် တပ်စွမ်းတတ်သော လောဘနှင့် အတူတကွ သရုပ် တရားကိုယ်အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဖြစ်၏။ ယင်း လောဘ နန္ဒိရာဂနှင့် တကွ အနက်သဘော သရုပ် တရားကိုယ်အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်သို့ သာလျှင် ရောက်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

တတြတတြာဘိနန္ဒနိ ဟူသည်ကား ထိုထို အတ္တဘော ဖြစ်ရာ ဘဝ ယောနိ ဂတိ သတ္တဝါသ စသည်၌ အလွန် နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ယင်းသို့ နှစ်သက်သော တဏှာသည် အဘယ်နည်း။

(၁) ကာမတဏှာ—ရူပါရုံစသော ကာမဝတ္ထုကို တပ်သော တဏှာ၊

(၂) ဘဝ တဏှာ—သဿဘ ဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော တဏှာ၊

(၃) ဝိဘဝ တဏှာ—ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော တဏှာ၊

ဤ သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသ၌ သုံးပါး အပြားရှိသော ဤတဏှာ ကို ဒုက္ခသစ္စာကို ဖြစ်စေတတ်သောသဘောဖြင့် တခုတည်းအဖြစ် သို့ ဆောင်၍ ဒုက္ခ သမုဒယ အရိယ သစ္စာဟု ဟောလေသည်။

နိရောဓ သစ္စာ

အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး ဖြစ်သော ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်းသည်ဖြစ်၏။ သမုဒယ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခသည် ချုပ်၏။ တပါးသော အကြောင်းကြောင့် မချုပ်။

“ရေသောက်မြစ်သည် တစုံတရာ ဘေးဥပဒ် မရှိသည်ဖြစ်၍ မြဲမြံ ခိုင်ခန့်နေသည်ရှိသော် အကိုင်း အခက်တို့ကို ဖြတ်သော် လည်း သစ်ပင်သည် တဖန် ပေါက်ရောက် စည်ကားပြန် သကဲ့သို့ ဤနည်းတူ တဏှာ အနုသယကို မပယ် မဖြတ်နိုင်သေးလျှင် ဤဒုက္ခအပေါင်းသည် အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ပြန်၏-”ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား၏။

ဤသို့ သမုဒယ ချုပ်ခြင်းကြောင့်သာလျှင် ဒုက္ခ ချုပ်သော ကြောင့် ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်းကို သမုဒယ ချုပ်ခြင်းဖြင့်သာ ညွှန်ပြ ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုတဏှာ၏သာလျှင် ဆိုသည်ကား တဖန် ဘဝ သစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောဟု ဆိုပြီး၍ ကာမတဏှာ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဝေဘန်အပ်သော တဏှာ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ မဂ်ကို ဝိရာဂဟု ဆိုအပ်၏။ သမုဒယ တဏှာပြတ်ကြောင်း အရိယာ မဂ်ကြောင့် ဒုက္ခအပေါင်းမှလွတ်သည့် ဝိမုတ္တိမည်သော ဖိုလ် ဖြစ်၏။ ဝိရာဂ ဝိမုတ္တိဟု ဟော၏။ ဝိရာဂဟူသော အရိယမဂ်ဖြင့် ချုပ်ခြင်းသည် ဝိရာဂ နိရောဓမည်၏။ အနုသယကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်းကြောင့် အလုံးစုံ အကြွင်းအကျန် မရှိသော မဂ်ဖြင့် ချုပ်ခြင်းသည် အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓ မည်၏။

သရုပ် တရားကိုယ် ပရမတ္ထအားဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော ဤ ဝိရာဂေါ၊ နိရောဓော၊ စာဂေါ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ၊ မုတ္တိ၊ အနာလ

ယော ဟူသော ပုဒ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်၏ ပရိယာယ် ဝေဝုဏ် နှင်နှင် တို့တည်း။

ပရမတ္ထအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓ အရိယာသစ္စာဟု ဆိုအပ်၏။ ဆင်းရဲ၏ ချုပ်ခြင်းမျှကို မဆိုအပ်။ ထို့ကြောင့် တဏှာယ ဝိရာဂ၊ နိရောဓ စသောပုဒ်တို့သည်လည်း နိဗ္ဗာန်၏ ပရိယာယ်ချည်းသာတည်း။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော အားဖြင့် ရောက်၍ တဏှာသည် အရိယ မဂ်၏အစွမ်းဖြင့် ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်၍ ကင်းလည်း ကင်း၏။ တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့ရောက်သည် ၏အစွမ်းဖြင့် ချုပ်လည်း ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိရာဂဟု၎င်း၊ နိရောဓဟု၎င်း ဆိုအပ်၏။

ထိုနိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ ထိုတဏှာကို စွန့်ခြင်းစသည် တို့ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်း၌ ကာမဂုဏ်ဟူသော အာလယ တခုမျှ မရှိ သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို စာဂေါ၊ ပဋိနိဿဂေါ၊ မုတ္တိ၊ အနာလ ယော ဟုလည်း ဆိုအပ်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲ အပူဟူသမျှကို ငြိမ်း အေးစေခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ မရွှေ့ရှားခြင်း ဟူသော ဂုဏ်ရှိ၏။ ထို့ပြင် သံသရာ ဒုက္ခမှ ငြီးငွေ့သူအား သက်သာခြင်းကို ပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ခန္ဓာငါးပါး နိမိတ်မှ ဆိတ်သောကြောင့် ကိုယ်အထည် ဖြစ် လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း မရကောင်းသည်၏ အဖြစ်လျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

ယုန်၏ချို ဆိုသကဲ့သို့ မရအပ် မသိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန် မရှိဟု အကယ်၍ ဆိုအံ့။ နိဗ္ဗာန်သည် မရှိကား မဟုတ်။ ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ သင့်လျော်သော အကြောင်းဖြင့် အရိယာ အရှင်တို့ သိအပ်။ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ နိဗ္ဗာန်ကို

နိဗ္ဗာန်အားလျော်သော သင့်သောအကြောင်းဖြင့် သိအပ် ရအပ် ၏။ စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့် သူတပါးတို့၏ လောကုတ္တရာစိတ်ကို သိအပ် သကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် မရအပ် မသိအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော စကားကို မဆိုသင့်။ ဗာလ ပုထုဇဉ်တို့ မသိနိုင် သော နိဗ္ဗာန်ကို မရှိဟု မဆိုသင့်။

တကြောင်းလည်း—နိဗ္ဗာန်သည် မရှိဟု မဆိုအပ်။ အကြောင်း ၏ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရာ လျောက်ပတ်သော အကျင့်၏ အကျိုး မရှိ မြဲသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်ပေတည်း။ နိဗ္ဗာန် သည် မရှိခဲ့ပါသော် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှေ့သွားရှိသော အကျင့်မြတ်၏ အကျိုးမရှိပဲ မြဲသည်၏အဖြစ် ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။ ယင်း အကျင့်မြတ် သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မမြဲနိုင်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန် မရှိဟု မဆိုသင့်။

နိဗ္ဗာန်သည် အရိယမဂ် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်အပ် သော တရားသာတည်း။ ဖြစ်စေအပ်သော တရား မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အကြောင်း အမှန်အစ မရှိသည်သာတည်း။ အကြောင်း အမှန် အစ မရှိသောကြောင့် အိုခြင်း သေခြင်းလည်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည်မြဲ၏။ ရုပ်၏သဘောကိုလွန်သောကြောင့် ရုပ်မဟုတ်။ ရုပ်၏ သဘော မရှိ။ အရိယမဂ်ကို ပွားစေသဖြင့် သိအပ် ရောက်အပ်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသည်သာတည်း။

မဂ္ဂသစ္စာ

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သစ္စာကိုထိုးထွင်း၍ သိရန်ကျင့်သော ယောဂီ၏ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော အဝိဇ္ဇာနုသယကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တတ်

သော ပညာမျက်စိ ဖြစ်၏။ မဖောက် မပြန် သစ္စာကို မြင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သစ္စာကို ထင်စွာပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာ အမှိုက် မှောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် မိစ္ဆာ သင်္ကပ္ပကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ် သတ်တတ်သောစိတ်ကို နိဗ္ဗာန်အာရုံသို့ ရှေးရှုစေတတ်သော မဂ္ဂင် မည်၏။ စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်အာရုံသို့ ရှေးရှု တက်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ သွင်းခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပကို ပယ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာဝါဒသည် ဝစီဒုစရိုက်ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တတ် သတ် တတ်သော မိစ္ဆာဝါဒမှ ကြဉ်တတ်၊ ကြဉ်ခြင်း၊ ကြဉ်ကြောင်း တရားဖြစ်၏။ နာယူသုန္ဒ နှင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ မိစ္ဆာဝါဒမှ ကြဉ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာဝါဒကို ပယ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။

သမ္မာကမ္မန္တသည် မိစ္ဆာကမ္မန္တကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သော ကာယဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်တတ်၊ ကြဉ်ခြင်း၊ ကြဉ်ကြောင်းတရား ဖြစ်၏။ အပြစ်ကင်းသောကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုကို ကောင်း စွာဖြစ်စေခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ မိစ္ဆာကမ္မန္တမှ ကြဉ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာကမ္မန္တကို ပယ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်း အရာရှိ၏။

သမ္မာအာဇီဝသည် မိစ္ဆာဇီဝမှ ကြဉ်တတ်၊ ကြဉ်ခြင်း၊ ကြဉ် ကြောင်းဖြစ်သော တရားဖြစ်၏။ ကိုယ်နှုတ်တို့ကို စင်ကြယ်စေ ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ကောင်းသော အသက်မွေးခြင်းကို ဖြစ်စေ ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင် သော အခြင်းအရာရှိ၏။

သမ္မာဝါယမသည် ပျင်းရိခြင်းကိုဖြတ်တတ်သော ဝိရယာရမ္ဘ ဖြစ်၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချီးပင့်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ မဖြစ် သေးသော အကုသိုလ်တို့ကို မဖြစ်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာဝါယမမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။

သမ္မာသတိသည် မိစ္ဆာသတိကို အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးတတ်သော စိတ်၏ မမေ့မလျော့ခြင်း ဖြစ်၏။ ရှည်မြင့်စွာက ပြုလုပ် ပြောဆို ဘူးသော အာရုံသို့ကပ်၍ တည်ခြင်း၊ မဖောက်မယွင်း မှတ်နိုင် ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ကောင်းသောအာရုံကို မမေ့မလျော့ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာသတိ ပယ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။

သမ္မာသမာဓိသည် တခုတည်းသောအာရုံ၌ စိတ်၏တည်ကြည် ခြင်းဖြစ်၏။ မပျံ့လွင့်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိတ်ကို အာရုံ၌ ကောင်း စွာထားခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ မိစ္ဆာသမာဓိကို ပယ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။

သစ္စာတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောဉာဏ်သည် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန်သိသော အနုပောဓဉာဏ်နှင့် ထိုးထွင်း၍သိသော ပဋိ ဝေဓဉာဏ် ဟူ၍ နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် အနုပောဓမှာ လောကီဖြစ်၍ ကြားနာခြင်းစသည် အစွမ်းဖြင့် နိရောဓသစ္စာ၌ ၎င်း၊ မဂ္ဂသစ္စာ၌၎င်း ဖြစ်၏။ ပဋိဝေဓဉာဏ်သည် လောကုတ္တရာ ဖြစ်၍ နိရောဓသစ္စာကို အာရုံပြု၍ ပိုင်းခြား၍သိခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၊ ပွားစေခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း ကိစ္စအားဖြင့် သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိ၏။

ရဟန်းတို့ ဒုက္ခသစ္စာကိုမြင်သူသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်း
ဖြစ်သော သမုဒယ သစ္စာကိုလည်း သိမြင်၏။ ဒုက္ခ၏
ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာကိုလည်း သိမြင်၏။
ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂ
သစ္စာကိုလည်း သိမြင်၏။

ရဟန်းတို့ သစ္စာကို မသိ မမြင်သေးသူသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊
ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်
ရာ နိရောဓသစ္စာနှင့် နိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော
မဂ္ဂသစ္စာ၌ ပြင်းစွာ တွေ့ဝေ၏။

ဝန်ထုပ်ကဲ့သို့ ဒုက္ခသစ္စာကို မှတ်အပ်၏။ ဝန်ကို ယူ
ခြင်း စုရုံးခြင်းကဲ့သို့ သမုဒယသစ္စာကို မှတ်အပ်၏။ ဝန်ကို
ပစ်ချခြင်းကဲ့သို့ နိရောဓသစ္စာကို မှတ်အပ်၏။ ဝန်ကို
ပစ်ချခြင်း၏ အကြောင်းပယောဂကဲ့သို့ မဂ္ဂ သစ္စာကို
မှတ်အပ်၏။

*

*

*

၁၇-ပညာဘူမိ နိဒ္ဒေသ

ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ

အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။ ဇရာ မရဏ စသော အကျိုးတရားတို့ကို ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ တရားဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတရားဟူသည် အဘယ်နည်း။

ရဟန်းတို့ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ဖြစ် ကုန်၏။ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ် ဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်ကြောင့် အာယတနခြောက်ပါးဖြစ်၏။ အာယတန ခြောက်ပါးကြောင့် ဖဿဖြစ်၏။ ဖဿကြောင့် ဝေဒနာဖြစ်၏။ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်၏။ တဏှာကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်၏။ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘဝဖြစ်၏။ ဘဝကြောင့် ဇာတိဖြစ်၏။ ဇာတိ ကြောင့် ဇရာ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါ ယာသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချမ်းသာမဘက် ဆင်းရဲခြင်း သက် သက်ဖြစ်သော ဒုက္ခအစု၏ အကြောင်းသည် ဖြစ်၏။

ရဟန်းတို့ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကို ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ တရားတို့သည် အဘယ်နည်း။

ရဟန်းတို့ ဇရာ မရဏသည် မမြဲ၊ အညီအညွတ်ရောက်၍ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြင်အပ်၏။ ပစ္စည်းဖြစ်ထိုက်သော

အကြောင်းတရားတို့ကိုမှီ၍ တက္ခသလျှင်ဖြစ်၏။ ကုန်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ ပျက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ အဖန်တလဲလဲ ပျက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ ရဟန်းတို့ ဇာတိ၊ ဘဝ၊ ဥပါဒါန်၊ တဏှာ၊ ဝေဒနာ၊ ဖဿ၊ သဠာယတန၊ နာမ်ရုပ်၊ ဝိညာဏ်၊ သင်္ခါရတို့သည် မမြဲကုန်၊ ပြုပြင် အပ်ကုန်၏။ အကြောင်းတရားတို့ကိုမှီ၍ တက္ခသလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ကုန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ ပျက်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ အဖန် တလဲလဲ ပျက်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ ရဟန်းတို့ အဝိဇ္ဇာသည် မမြဲ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြင် အပ်၏။ ပစ္စည်းဖြစ်ထိုက်သော အကြောင်းတို့ကိုမှီ၍ တက္ခသလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ကုန်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ ပျက်ခြင်းသဘောရှိ၏။ အဖန် တလဲလဲ ပျက်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိ၏။

ရဟန်းတို့ ဤ ပဋိလောမအားဖြင့် ဇရာမရဏစသော အကျိုး တရားတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န တရားတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပာယ်အချုပ်မှာ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို ပဋိစ္စ သမုပ္ပာဒ ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။ ထိုသို့ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရစသော အကျိုး တရားတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န တရားဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။

မဖောက်မပြန် မှန်၏အစရှိသော ပရိယာယ် ဝေဝုစ်တို့ဖြင့် အကြောင်းတရားတို့ကိုသာလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဟူ၍ ဟောတော် မူအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသည် ဇရာမရဏ အစရှိ ကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန် အကျိုးတရားတို့အား ကျေးဇူး ပြုတတ် သည်၏ အဖြစ်ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ကျေးဇူး ပြုတတ်သော တရားဟူ၍ မှတ်အပ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ သံသရာ၏ အစဉ် မပြတ် မစဲဖြစ်ခြင်း တည်းဟူသော ပဝတ္တိဒုက္ခသို့ အစဉ်လိုက်စေ

ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ စက်ဆုပ်အပ်သော သံသရာခရီး၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်တတ်၏။

ထို ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒကို မယုတ်မလွန် ဖြစ်ကုန်သော ထိုထိုအကြောင်းတို့ဖြင့် ထိုထို ပစ္စယုပ္ပန္နတရားတို့၏ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် မဖောက် မပြန် မှန်သော သဘောဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြောင်းတရားတို့ အညီအညွတ် စုဝေးခြင်းသို့ ရောက်သော်တစက တမုဟုတ်မျှသည်း ထိုအကြောင်း ပစ္စည်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်သင့်ခြင်း သဘောရှိသော တရားတို့ မဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် မချွတ်မယွင်းသော သဘောဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ တပါးသော အကျိုးတရား၏ အကြောင်းတို့ဖြင့် ထိုမှ တပါးသော အကျိုးတရား မဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိမိအကြောင်းမှ တပါးသော အကြောင်းမဖြစ်သော သဘောဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ပြဆိုပြီးသော အပြားရှိသော ဇရာ မရဏတို့၏ ပစ္စည်းအဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ပစ္စည်းအပေါင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း ဤဇရာ မရဏ စသည်တို့၏ အကြောင်း အပေါင်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ထိုအကြောင်း အပေါင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရားအပေါင်း၌ ပဋိစ္စနှင့် သမုပ္ပါဒဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ထိုအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန် တရားအပေါင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဤပစ္စည်းတရား အပေါင်းကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဟု ဆိုအပ်၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား—ပညာရှိတို့ ဉာဏ်ဖြင့် ရှေ့ရှုသိ၍ ယုံကြည်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဋိစ္စမည်၏။ ယင်း တရားအပေါင်းသည် သင့်သော အကြောင်းကြောင့် တကွ ဖြစ်သောကြောင့်

သမုပ္ပါဒ် မည်၏။ ဤနှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မည်၏။

တနည်း-ပစ္စယုပ္ပန် တရားအပေါင်းသည် အကြောင်းရင်း ပစ္စည်းတရားတို့၏ ညီညွတ်ခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ပဋိစ္စမည်၏။ တပေါင်းတည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပါဒ်မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။

ထိုမှတစ်ပါး-ဆိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရား အပေါင်း၏ ဤအဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား အပေါင်းသည် ပစ္စယဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တပစ္စယ မည်၏။ သလိပ်၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဘင်္ဂလဲကို သလိပ်ဟု ဆိုသကဲ့သို့၎င်း၊ သာသနာ၌ ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘုရားပွင့်ခြင်းကို ဘုရားပွင့်ခြင်း သည် ချမ်းသာ၏ဟု ဆိုသကဲ့သို့၎င်း ထို့အတူ ဤအဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားအပေါင်းကိုလည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟူ၍သာလျှင် အကျိုး၏အမည်ဖြင့် အကြောင်း၌ တင်စား၍ ဆိုအပ်၏။

တနည်း-မျက်မှောက် ရှေ့ရှိ ရောက်အပ်သော ဤအကြောင်း တရားအပေါင်းကို ပဋိစ္စဟု ဆိုအပ်၏။ တသီးတခြား ခွဲ မထားရ၊ အတူတကွဖြစ်ကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ထိုအကြောင်းအပေါင်းကို သမုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုနှစ်ပါး သောသတ္တိကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မည်၏။

တနည်း-ဤ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်း အပေါင်းသည် အချင်းချင်း တပါးသည် တပါးကိုမှီ၍ မချီတဲပဲ အညီအညွတ် အတူတကွလည်း မိမိ၏ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို ဖြစ်စေသောကြောင့်လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ရှေ့ဖြစ်သော ပဋိစ္စဟူသောပုဒ်ဖြင့် သဿတဝါဒ စသည်တို့၏ မဖြစ်ခြင်းကိုပြ၏။ သမုပ္ပါဒဟူသော နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဥစ္ဆေဒဝါဒ စသည်ကို ဖျက်ဆီး ဖျောက်ပယ်ခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ဟူသော ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်းဖြင့် အယုတ်တရားနှင့်ပါးတို့မှ ကင်းသော မဇ္ဈိမပဋိပါဒကို ပြတော်မူ၏။

အဝိဇ္ဇာ သည် မသိခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြင်းစွာ တွေ့ဝေခြင်း၊ မိုက်မဲစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အာရုံသဘောကို ခိုးလွှမ်းတတ်သည် ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ အာသဝတရားလျှင် နီးသော အကြောင်း ရှိ၏။

သင်္ခါရ တို့သည် ပြုပြင်စီရင်ခြင်း လက္ခဏာရှိကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေ ကို ဖြစ်စေခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ဗျာပါရပြုခြင်း၊ အပေါင်း အစုဖြစ်သော ရုပ်နာမ်ဟူသော အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ စေ့ဆော်တတ်သည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ အဝိဇ္ဇာလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။

ဝိညာဉ် သည် အထူးသဖြင့် သိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ နာမ်ရုပ် တို့၏ ရှေ့သွားအဖြစ်တည်းဟူသော ကိစ္စရှိ၏။ လွန်လေပြီးသော ဘဝနှင့်တကွ စပ်တတ်သော တရားဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ သင်္ခါရဝတ္ထုအာရုံလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

နာမ် သည် အာရုံသို့ ညွတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဝိညာဉ်နှင့် တကွ၎င်း၊ အချင်းချင်း၎င်း အညီအညွတ် အတူတကွ ဖြစ်ခြင်း စသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အသီးအသီး တခုစီ မဖြစ်ခြင်း၊ မကွဲပြားခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။ ဝိညာဉ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ရုပ် သည် ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ယှဉ်ခြင်း သမ္ပယောဂ လက္ခဏာမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဖရိဖရဲကြဲခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အဗျာကတ တရားဟူ၍ အာရုံကို မယူတတ်သည်၏အဖြစ် ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏။ ဝိညာဉ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

သဠာယတန (အာယတနခြောက်ပါး) သည် အလွန်ရှည်စွာ သော သံသရာဝဋ်ကို ချဲ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သော အကြင် အကြင်သို့သော အာရုံကို ယူခြင်း တွေ့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနော ဝိညာဏဓာတ်တို့၏ ဝတ္ထုအဖြစ် ဒွာရ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ နာမ်ရုပ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဖဿ သည် အာရုံကိုတွေ့ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ အာရုံကို ပွတ် ချုပ်ထိပါးခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဝတ္ထု အာရုံ ဝိညာဉ် အကြောင်း သုံးပါးတို့၏ စုဝေးပေါင်းဆုံခြင်းဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင် တတ်၏။ သဠာယတနလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဝေဒနာ သည် အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ အာရုံ၏ အရသာကို သုံးဆောင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ သုခ ဒုက္ခ ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဖဿလျှင် နီးစွာသော အကြောင်း ရှိ၏။

တဏှာ သည် ဒုက္ခအကြောင်း၏ အပြစ်တည်း ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုထိုအာရုံ ဘုံဘဝတို့၌ အလွန် နှစ်သက်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ စိတ် သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရူပါရုံ စသည်တို့၌ မရောင့် ရဲသည်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ဝေဒနာလျှင် နီးစွာ သော အကြောင်း ရှိ၏။

ဥပါဒါန်သည် အာရုံကို အလွန်ပြင်းစွာ စွဲလန်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ အဘိနိဝေသ၏ အစွမ်းဖြင့် မလွတ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အလွန်မြဲစွာ စွဲလမ်းသော အဖြစ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ တဏှာလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဘဝသည် ကံ၏ အဖြစ်၊ ကံ၏ အကျိုးအဖြစ်လျှင် လက္ခဏာရှိ၏။ ဖြစ်စေခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ဥပါဒါန်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဇာတိသည် ထိုထိုဘဝ၌ ကခုသောဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်၏ လက်မှန် အသစ်ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ကခုသောဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်ကို သုတ္တဝါအား ပေးအပ် ဆောင်နှင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အတိတ်ဘဝမှ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ခန္ဓာအစဉ်၏ ပေါ်လာခြင်းဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဘဝလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ဇရာသည် တခုသောဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာတို့၏ ရင့်ရော် ဟောင်းမြင်းသည်၏ အဖြစ်ဟု မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သေခြင်းအနီးသို့ ဆောင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အဆင်း အရွယ် ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘောဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ဇာတိလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

မရဏသည် တခုသော ဘဝဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်၏ ရွှေရှားခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ပြည့်စုံသော ဘဝခန္ဓာတို့မှ ကင်းစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ အကြင် အကြင် ရောက်ဆဲသော ဂတိမှ

ကင်းကွာစေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
ဇရာလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

သောကသည် အတွင်း၌သာလျှင် တွန့်လျက် ကြံခြင်း၊ စိတ်၏
ပူပန်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ လောင်ခြင်း
ကိစ္စရှိ၏။ အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်းဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
မရဏလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ပရိဒေဝသည် အဖန်ဖန် မြည်တမ်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဂုဏ်
ကျေးဇူးအပြစ်ကို ပြောကြားခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ စီးပွား ရှိ-မရှိနှင့်
ရှက်ကြောက်သင့်သည်ကို မစိစစ်မူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝေနေောက်သော
အဖြစ်ဖြစ်၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ သောကလျှင် နီးစွာသော
အကြောင်းရှိ၏။

ဒုက္ခသည် ကိုယ်ကိုနှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ပညာမဲ့တို့၏
နှလုံးမသာခြင်းကို ပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ကိုယ်၌မှီသော အနာဟူ၍
ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ပရိဒေဝလျှင် နီးစွာသော အကြောင်း
ရှိ၏။

ဒေါမနဿသည် စိတ်ကိုနှိပ်စက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဗျာပါဒ
နှင့် ယှဉ်သည်၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကို ညှင်းဆဲခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ နှလုံး၌
ဖြစ်သောအနာဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဒုက္ခလျှင် နီးစွာ
သော အကြောင်းရှိ၏။

ဥပါယာသသည် စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှလောင်ခြင်း လက္ခဏာ
ရှိ၏။ ညည်းတွားခြင်းကိုပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ကိုယ်စိတ်၏ မပြန့်
ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော တရားဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်၏။
ဒေါမနဿလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။

ရဟန်းတို့ အကြားအမြင် ပညာနည်းသော ပုထုဇဉ် သည် ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာ နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍ စိုးရိမ်ရ၏၊ ပင်ပန်း၏၊ ငိုကြွေး၏၊ ရင်ကို တီး ခတ် မြည်တမ်း၏၊ ပြင်းစွာတွေ့ဝေခြင်းသို့ ရောက်၏။

သောကစသည်တို့ ဖြစ်ခြင်းရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တဖန် လည်း အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့သည် ဖြစ် ကုန်၏၊ ဤသို့ ဘဝစက်သည် အဆက်မပြတ် စပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသောက စသည်တို့၏ ဇရာ မရဏဖြင့်သာ လျှင် တခုသော အလွှာ အဘို့ကိုပြု၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂- ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

အဝိဇ္ဇာသည် သူကန်းနှင့်တူ၏၊ သူကန်းသည် ခြေချ မတော် ချော်ချွတ်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန် သော သင်္ခါရတို့ကို မှတ်အပ်ကုန်၏၊ ခြေချမှားယွင်း အနင်း အသွားမတော် ချွတ်ချော်သော သူကန်း၏ လဲပြိုကျခြင်းကဲ့သို့ သင်္ခါရကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဉ်ကို မှတ်အပ်၏။

ကမ်းပါးပြတ်၌ကျသော သူကန်းအား အိုင်းအမာကြီး ထင် ရှားဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့ ဝိညာဉ်ကြောင့်ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ကို မှတ် အပ်၏၊ အိုင်းအမာကြီး၏ များသောအပြားအားဖြင့် ကွဲပေါက် ပါသော် သွေးပုပ် ပြည်စု၍ အဖု အလုံးငယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းကဲ့သို့ နာမ်ရုပ်ကြောင့်ဖြစ်သော သဠာယတနကို မှတ်အပ်၏။

အိုင်းအမာ ကြီးငယ်တို့ ထိမိ ခိုက်မိခြင်းကဲ့သို့ သဠာယတန ကြောင့်ဖြစ်သော ဖဿကို မှတ်အပ်၏၊ ထိခိုက် ပုတ်ခတ် မိခြင်း

ကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲကဲ့သို့ ဖဿကြောင့်ဖြစ်သောဝေဒနာကို မှတ်အပ်၏။ ဆင်းရဲကို ဆေးကုခြင်းငှာ တောင့်တဘိ သကဲ့သို့ ဝေဒနာကြောင့်ဖြစ်သော တဏှာကို မှတ်အပ်၏။

ဒုက္ခဝေဒနာကို ကုစားခြင်းငှာ အလိုရှိသဖြင့် ဝေဒနာနှင့် မသင့်မလျော်သော ဆေး၊ ဥတု၊ ဘောဇဉ်ကို သင့်သည်ဟု စွဲလမ်း ယူမှားသကဲ့သို့ တဏှာကြောင့်ဖြစ်သော ဥပါဒါန်ကို မှတ်အပ်၏။ စွဲလမ်းအပ်ပြီးသော မသင့်မလျော်သော ဆေးမှားကို လိမ်းကျံခြင်း ကဲ့သို့ ဥပါဒါန်ကြောင့်ဖြစ်သော ဘဝကို မှတ် အပ်၏။

မသင့် မလျောက်ပတ်သော ဆေးမှားကို လိမ်းကျံခြင်းကြောင့် အိုင်းအမာ မန်းရောက်၍ ဖောက်ပြန်ခြင်း ထင်ရှား ဖြစ်သကဲ့သို့ ဘဝကြောင့်ဖြစ်သော ဇာတိကို မှတ်အပ်၏။ အိုင်းအမာ မန်း ရောက်၍ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် အိုင်းအမာ ကွဲပျက်ခြင်းကဲ့သို့ ဇာတိကြောင့်ဖြစ်သော ဇရာ မရဏကို မှတ်အပ်၏။

မျက်စိကို ဖုံးလွှမ်းသော တိမ်လွှာနှင့် အဝိဇ္ဇာတူ၏။

အိမ်လုပ်သောပိုးသည် အစိတ်စိတ်ဖြစ်သော အမျှင်တို့ဖြင့် မိမိ ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာသည် နှိပ်စက်အပ်သော သူမိုက် သည် တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ပိုးအိမ်အမျှင်နှင့် တူသော သင်္ခါရတို့ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ရစ်ပတ်၏။ ထို့ကြောင့် အိမ် လုပ်တတ်သောပိုးနှင့် အဝိဇ္ဇာ နှိပ်စက်သော သူမိုက်တူ၏။ ပိုးအိမ် နှင့် သင်္ခါရ တူ၏။

ခြံရံသိမ်းပိုက်၍ဆောင်တတ်သော မူးမတ်သည် ခြံရံသိမ်းပိုက် အပ်သော မင်းသား မင်းအဖြစ်ကို ရသကဲ့သို့ သင်္ခါရသည် သိမ်းဆည်းအပ်သော ဝိညာဉ်သည် လူ၊ နတ် စသည် ထွေပြား

ဂတိငါးပါး၌ တည်ရာကို ရ၏။ သင်္ခါရသည် သိမ်းပိုက်စောင့်ရှောက်သော မှူးမတ်နှင့် တူ၏။ ဝိညာဉ်သည် မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော မင်းသားနှင့် တူ၏။

ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်ဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံကို အာရုံပြုခြင်း၊ ကြံဆ၍ ယူခြင်းကြောင့် မျက်လှည့်ဆရာသည် စိန်စစ် မြစစ် မဟုတ်သည်ကို စိန်အစစ် မြအစစ် စသည် ထင်စေသော မျက်လှည့်ဝတ္ထုကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ ဝိညာဉ်သည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ နတ်၊ လူ၊ ပိုး၊ ငှက် စသော အားဖြင့် များသော အပြားရှိသော နာမ်ရုပ်ကိုဖြစ်စေ၏။ မျက်လှည့်ဆရာနှင့် ဝိညာဉ်တူ၏။ မျက်လှည့်ဝတ္ထု ပစ္စည်းနှင့် နာမ်ရုပ် တူ၏။

မြေကောင်း၌ ပေါက်ရောက် တည်ရှိသော တောအုပ်သည် ကြီးပွားစည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်သကဲ့သို့ နာမ်ရုပ်၌ တည်သော သဠာယတနသည် ကြီးပွား စည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်၏။ မြေကောင်းနှင့် နာမ်ရုပ် တူ၏။ တောအုပ်နှင့် သဠာယတန တူ၏။

ပွတ်ခုံသည် ပွတ်တံနှင့်တကွ ကြိတ်မိ ပွတ်မိခြင်းကြောင့် မီးဖြစ်သကဲ့သို့ အာရုံနှင့် အာရုံယူတတ်သော အာယတနတို့ အချင်းချင်း ရှေးရှုသည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ထိပါးခြင်းကြောင့် ဖဿဖြစ်၏။ ပွတ်ခုံ ပွတ်တံနှင့် အာယတန တူ၏။ မီးဖြစ်ခြင်းနှင့် ဖဿ တူ၏။

မီးသည် တွေ့ထိအပ်သော သူအား ပူလောင်ခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဖဿဖြင့် အာရုံကို တွေ့ထိအပ်သော သူအား ဝေဒနာ ထင်ရှား ဖြစ်၏။ ဖဿသည် မီးနှင့်တူ၏။ ဝေဒနာသည် မီးလောင်ခြင်းနှင့် တူ၏။

ဆားငန်ရေကို သောက်သောသူအား ရေမှတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်းကို တိုးပွားသကဲ့သို့ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားသောသူအား တဏှာတိုးပွား၏။ ရေဆာလောင် မှတ်သိပ်သူသည် ရေအလွန် သောက်လိုသော အာသာကို ပြုသကဲ့သို့ တဏှာဖြင့် မှတ်သိပ်၍ အာရုံခံစားလိုသူသည် ဘဝတို့၌ လိုချင်သော အာသာကို ပြု၏။

ထိုဘဝတို့၌ အလိုအာသာပြုခြင်း၊ တဏှာ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့် ဘဝကို အလွန်နှစ်သက်ခြင်း အာသာနှင့် ပြည့်စုံသူအား ဥပါဒါန် ဖြစ်၏။ အစာကို တပ်မက်ခြင်းကြောင့် ငါးသည် သံမျှားချိတ်ကို မျိုဟပ်မိသကဲ့သို့ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘဝကို ပြင်းစွာစွဲလမ်း၏။

မျိုးစေ့ရှိသော် အညွန့်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဘဝရှိသော် ဇာတိဖြစ်၏။ ဖြစ်ပေ၍ ပေါက်ရောက်ပြီးသော သစ်ပင်၏ လဲခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီးသော ခန္ဓာ၏ ရင့်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းသည် မချွတ်ကေန် အမှန် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ ပြဆိုပြီးသော ဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ထိုဘဝစက်ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သိအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသည် အကျိုးအနက်၊ အကြောင်းပါဠိ၊ ဒေသနာဉာဏ်နှင့် ထိုးထွင်း၍ သိသော ဉာဏ်အားဖြင့် နက်နဲ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူ၏—

အာနန္ဒာ ဤပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒသည် နက်လည်း နက်၏၊ နက်သော အသွင်ဖြစ်၍လည်း ထင်၏။ အာနန္ဒာ ရှုပ်ထွေးလှသော ဤ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒကို မသိ၍ ဘဝသံသရာကြီးကို မလွန်မြောက်နိုင်ကြခြင်း ဖြစ်၏။

ပညာရှိ သူတော်ကောင်းသည် ဤ သာသနာ၌ နက်နဲစွာသော ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် အထူးအပြား၌ အသိဉာဏ်၏ ထောက်တည်ရာကို ရနိုင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် သတိ ပညာ အမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေ့ညမပြတ် အခါခပ်သိမ်း အားထုတ်ကြိုးစား ရာ၏။

*

*

*

၁၈-ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိ

အမြင် စင်ကြယ်ခြင်း

နာမ်ရုပ်တို့ကို ခွဲခြမ်းဝေဘန်၍ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘောကို မြင်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကို ပြည့်စုံစေလိုသူသည် ဝိဘက်အစရှိသော စျာန်အင်္ဂါနှင့် ထိုစျာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖဿ စသော တရားတို့ကို လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်ကုန်၏။ ထို့နောက် အလုံးစုံသော ထိုတရားအပေါင်းကို အာရုံသို့ ရှေးရှု ညွှတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာရုံသို့ ရှေးရှု ညွှတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကြောင့် နာမ်မည်၏ဟု ဤသို့ မရော မယှက်သောအားဖြင့် မှတ်သားအပ်၏။

ယောက်ျားသည် အိမ်တွင်း၌ မြွေကိုမြင်၍ ထိုမြွေကို အစဉ်တစိုက်လိုက်သည်ရှိသော် မြွေအောင်းရာကို မြင်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ထိုနာမ်ကို ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ ထက်ဝန်းကျင်ရှုလတ်သော် ဤနာမ်သည် အဘယ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သနည်းဟု ထက်ဝန်းကျင်မှ ရှုလတ်သော် ထိုနာမ်၏ မှီရာဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မြင်၏။ ထို့နောက် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့၏ မှီရာဖြစ်သော မဟာဘူတတို့နှင့် ဘူတရုပ်တို့ကို မှီကုန်သော ဥပါဒါရုပ်တို့ကို မြင်၏။ ဤသို့ ရုပ်ကို သိမ်းဆည်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ထိုရုပ်တရား အပေါင်းသည် ဖောက်ပြန်တတ်သောကြောင့် ရုပ်မည်၏ဟု ဤသို့ မရောမရှက် နှလုံး၌ မှတ်သား၏။

ရုပ်ကို အသီးသီး တခြားစီ သိမ်းဆည်းပြီးနောက် နာမ်သည် အာရုံသို့ ရှေးရှုညွတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ အာရုံသို့ ရှေးရှုညွတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော တရားသည် နာမ်မည်၏။ ရုပ်သည် အအေး အပူစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ အေးပူစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရားသည် ရုပ်မည်၏ဟူ၍ ဤသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။

ဝိပဿနာယာဉ်ရှိသော ယောဂီသည် ဤ ကြမ်းတမ်းသော လက္ခဏာသည် ပထဝီဓာတ် အစရှိသဖြင့် အကျဉ်း နှလုံးသွင်းခြင်း စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် စတုဓာတ် ၀၀တ္ထာန်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတ် ၁၃-ပါးကို သိမ်းဆည်းကြောင်း လေးပါးတို့တွင် တပါးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် အကျဉ်းအားဖြင့်၎င်း၊ အကျယ်အားဖြင့်၎င်း ဓာတ်လေးပါးတို့ကို သိမ်းဆည်း၏။

ထိုထိုဓာတ် အစရှိသည်တို့ကို အကြောင်းပြုသဖြင့် ရုပ်ကို သိမ်းဆည်း၍ နာမ်ကိုသိမ်းဆည်းသော ယောဂီအား နာမ်သည် သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အကယ်၍ မထင်သည်ဖြစ်အံ့၊ လုံ့လ မလျော့မူ၍ ရုပ်တရားကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ လက္ခဏာစသော အားဖြင့် ကောင်းစွာ သုံးသပ်အပ်၏။ စိတ်၌ နှလုံးထားအပ် နှလုံးသွင်းအပ် ဆင်ခြင်အပ်၏။ ပညာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်၏။ အချင်းချင်း မရောရှက်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။

ဤသို့လျှင် သုံးသပ်ခြင်းစသော အစီအရင်ဖြင့် ရုပ်သည် ကောင်းစွာ သုတ်သင်အပ်သည်။ အချင်းချင်း ရှုပ်ထွေးခြင်း ကင်းသည်။ ထက်ဝန်းကျင်မှ အလွန်စင်ကြယ်သည်ဖြစ်၏။ ထိုသုံးသပ်

ခြင်းစသော အစီအရင်ဖြင့် ရုပ်တရားလျှင် အာရုံ၌ရှိသော နာမ်
တရားတို့သည် အလိုလိုပင် ထင်လာကုန်၏။ ဥပမာ—

မစင်ကြယ်သော ကြေးမုံ၌ ပကတိ မျက်နှာ၏ အရိပ်နိမိတ်ကို
ကြည့်သော မျက်စိအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောက်ျားအား မျက်
နှာရိပ် မထင်ရှားသဖြင့် ကြေးမုံကို မစွန့်မပစ်၊ စင်စစ် ကြေးမုံကို
အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ပွတ်သပ်၏။ ကြေးမုံ စင်ကြယ်သောအခါ
မျက်နှာရိပ် အလိုလို ထင်ရှားသကဲ့သို့တည်း။

ဆီကို အလိုရှိသူသည် နှမ်းကို ဆီပွတ်ဆံ့၌ ထည့်လောင်း၍
ရေနွေးဖြင့် ပြန့်နှံ့စေ၍ ဖြန့်၍ တကြိမ် နှစ်ကြိမ် ကြိတ်ညှစ်ကာမျှ
ဖြင့် ဆီထွက်လတ်သော် နှမ်းကို မစွန့်မပစ် ထိုနှမ်းကိုပင် အကြိမ်
ကြိမ်နယ်၍ ကြိတ်ညှစ်၏။ သို့ဖြင့် အထူးသဖြင့် ကြည်သော
နှမ်းဆီ ထွက်သကဲ့သို့တည်း။

ထို့ပြင် ရေကို ကြည်စေလိုသည် ခပေါင်း ရေကြည်စေ့ကို
ကိုင်၍ အိုးတွင်း၌ လက်ကဲ့ချ၏ တကြိမ် နှစ်ကြိမ် သွေးကာ ပွတ်
တိုက်ကာမျှဖြင့် ရေ မကြည်သည်ရှိသော် ခပေါင်းရေကြည်စေ့ကို
မစွန့်ပစ်သေး၊ စင်စစ် ခပေါင်းရေကြည်စေ့ကိုပင် အကြိမ်ကြိမ်
အဖန်ဖန် သွေး၏။ ပွတ်တိုက်၏။ သို့ဖြင့် ညွန်နစ်မြုပ်၍ ရေ
ကြည်၏။

ထို့အတူ ယောဂီသည် လုံ့လကိုမလျော့ဘဲ ရုပ်ကိုသာ အဖန်
တလဲလဲ သုံးသပ်၏။ လက္ခဏာစသော အားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။
ပညာဖြင့်ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်၏။ အချင်းချင်း မရောမရှက်သော
အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ သို့ဖြင့် ကိလေသာတို့ ငြိမ်းကုန်၏။
ညွန်၏အထက်၌ ရေကြည်လင်သကဲ့သို့ စိတ်သည် ကြည်လင်၏။

ထိုရုပ်လျှင် အာရုံရှိသော နာမ်တရားတို့သည် အလိုလိုပင် ထင်ကုန်၏။ အဘယ်သို့ထင်သနည်း။

ရှေးဦးစွာ—ပထဝီဓာတ်သည် ခက်ထန်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း ယူငင် ဆင်ခြင်သူအား အာရုံ၌ ရှေးဦးစွာ ရှေးရှုကျခြင်းကဲ့သို့ဖြစ်သော ဖဿသည် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ကပ်သည် ဖြစ်၍ ထင်၏။ ထို့နောက်မှ ယင်း ဖဿနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ မည်၏။ ဖဿနှင့်တကွ စေတနာသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏ဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုကပ်၍ ထင်၏။

ရုပ်တရားတခု နှစ်ခုကိုမျှ မထင်သေးဘဲ ရုပ်ကိုစွန့်ပယ်၍ နာမ်တရား သိမ်းဆည်းခြင်းကို အားထုတ်ပါသော် ကမ္မဋ္ဌာန်းမှ ယုတ်လျော့၏။ ကောင်းစွာစင်ကြယ်ပြီးသော ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၌ ကြီးစားအားထုတ်သော ယောဂီအား ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ကြီးပွား စည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်၏။ အလုံးစုံသော တေဘူမက သင်္ခါရတရားဟူသမျှကို သန်လျက်ဖျားဖြင့် ကြီးစွာသောပန်းကပ်ကို ဖွင့်သကဲ့သို့၎င်း၊ ထန်းဖူးညှောက်အစုံကို ခွဲဘိသကဲ့သို့၎င်း နာမ်တရားနှင့် ရုပ်တရား နှစ်ဘို့အားဖြင့် မရောမရှက် ကွက်ကွက် ထင်ရှား ပိုင်းခြားမှတ်သား၏။ နာမ်ရုပ် နှစ်ပါးကလွဲ၍ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ မရှိဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။

ဝင်ရိုး လှည်းဘီးစသော အစိတ်အပိုင်း အဆောက်အဦ ရှိသောကြောင့် လှည်းဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်သကဲ့သို့

ခန္ဓာတို့ရှိကုန်သဖြင့် သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ် ပညတ်
သမုတ်အပ်သော ဝေါဟာရရှိ၏။

ငါ့ရှင် ဥပမာ သစ်သား၊ နွယ်၊ မြေညက်၊ သက်ငယ်ကို
စွဲ၍ ယင်းတို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော ကောင်းကင်သည် အိမ်ဟု
ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်သကဲ့သို့ အရိုး၊ အကြော၊
အသားအရေကိုစွဲ၍ ယင်းတို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော ကောင်း
ကင်သည် ကိုယ်ဟူ၍သာ ခေါ်ဝေါ် ရေတွက်ခြင်းသို့
ရောက်၏။

စင်စစ် ဒုက္ခသည်သာလျှင် အကြောင်းအားလျော်စွာ
ဖြစ်၏၊ တည်၏၊ ချုပ်ပျက်မှုလည်း ချုပ်ပျက်၏၊ ဒုက္ခမှ
တပါး တစုံတခုသော တရားသဘော မဖြစ်၊ အခြား
တပါးသော တရားသဘော ချုပ်သည်လည်း မဟုတ်။

နာမ်နှင့်ရုပ် တရားနှစ်ပါး အစုံသည် တပါးသည်
တပါးကိုမှီ၍ တည်၏၊ ထို့ကြောင့် တပါးပျက်လျှင် နှစ်
ပါးလုံး ပျက်၏၊ ယင်းနှစ်ပါးပျက်ခြင်းမှာ အကြောင်း
တရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

ထိုမှတပါး လက်ဖြင့်ရိုက်ခတ်အပ်သော စည်ကိုမှီ၍ စည်သံ
ဖြစ်လတ်သော် စည်ကား တခြား၊ အသံကား တခြားတည်း၊ စည်
နှင့်အသံ မရော၊ စည်သည် အသံမှဆိတ်၏၊ အသံသည် စည်မှ
ဆိတ်၏၊ ထို့အတူ ဝတ္ထု ဒွာရ အာရုံဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်ကိုမှီ၍
နာမ်ဖြစ်လတ်သော် ရုပ်ကား တခြား၊ နာမ်ကား တခြားတည်း၊
နာမ်ရုပ်တို့ အချင်းချင်း မရောနှောကြကုန်၊ နာမ်သည် ရုပ်မှ

ဆိတ်၏။ ရုပ်သည် နာမ်မှ ဆိတ်၏။ စင်စစ် စည်ကိုစွဲ၍ အသံ ဖြစ်သကဲ့သို့ ရုပ်ကိုစွဲ၍ နာမ်ဖြစ်၏။

ဤနာမ်ရုပ် နှစ်ပါးတို့တွင် နာမ်သည် တန်ခိုး အာနုဘော် ကင်း၏။ မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ မခဲနိုင်၊ မသောက်နိုင်၊ စကား မပြောနိုင်၊ ဣရိယာ ပုတ်ကို မပြုနိုင်၊ ရုပ်သည်လည်း တန်ခိုးအာနုဘော် ကင်း၏။ မိမိ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာဖြစ်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းငှာ မတတ် နိုင်၊ ထိုရုပ်၏ ခဲလို သောက်လို စကားဆိုလိုသည်၏ အဖြစ်လည်း မရှိ၊ ဣရိယာပုတ်ကို ပြုလိုသည်၏ အဖြစ်လည်း မရှိ။

စင်စစ် နာမ်ကိုမှီ၍ ရုပ်သည် ဖြစ်၏။ ရုပ်ကိုမှီ၍ နာမ်သည် ဖြစ်၏။ နာမ်၏ စားလို သောက်လို စကားပြောဆိုလိုသည်၏ အဖြစ်ရှိသော် ရုပ်သည် စားသောက်ပြောဆို၏။ နာမ်၏ ဣရိယာ ပုတ်ကို ပြုလိုသည်၏အဖြစ်ရှိသော် ရုပ်သည် ဣရိယာပုတ်ကို ပြု၏။

သူကန်းနှင့် သူဆွံသည် အရပ်တပါးသို့ သွားလိုကုန်သည် ဖြစ်၍ သူကန်းက—“မိတ်ဆွေ ငါသည် ခြေဖြင့်ပြုအပ်သော သွား ခြင်း ပြုနိုင်ပါ၏။ မျက်စိကန်းခြင်းကြောင့် ညီညွတ်သော အရာ မညီညွတ်သော အရာတို့ကိုကား မမြင်နိုင်ပါ—”ဟု ပြောပြ၏။

ငဆွံကလည်း—“မိတ်ဆွေ ငါကား မျက်စိဖြင့်ပြုအပ်သော မြင် ခြင်းကိစ္စကို ပြုနိုင်ပါ၏။ ခြေဖြင့်ပြုအပ်သော သွားလာခြင်းအမှုကို မပြုနိုင်ပါ—”ဟု ပြောပြ၏။

သူကန်းသည် ငါတို့နှစ်ဦး ပေါင်းစပ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် လိုရာ အရပ်သို့ရောက်ခြင်း ကိစ္စ ပြီးမြောက်တော့မည်တကားဟု နှစ်သက် ရှင်လန်းစွာ ငဆွံကို ပခန်းပေါ်သို့တင်၍ ထမ်း၏။ ငဆွံသည်

သုကန်း၏ ပခုန်းပေါ်ကနေပြီး ဘယ်သို့သွားလော့ ညာသို့သွားလော့ စသည်ဖြင့် လမ်းညွှန်လေ၏။

ဤဥပမာ၌ သုကန်း သူ့ဆွံ့ နှစ်ဦးလုံးပင် အသီးသီး တန်ခိုးအာနုဘော်ကင်း၏။ အားနည်း၏။ မိမိကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်သော တန်ခိုး အာနုဘော် အစွမ်းသတ္တိဖြင့် မသွားနိုင်၊ အချင်းချင်း တယောက်သည် တယောက်ကိုမှီ၍ သွားခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဤနည်းတူစွာ နာမ်နှင့်ရုပ်လည်း အချင်းချင်း တပါးသည် တပါးကိုမှီ၍ ဖြစ်သည် တည်သည် သာလျှင်တည်း။

လူတို့သည် လျှော့တည်၍ သမုဒ္ဒရာ၌ သွားကုန် သကဲ့သို့ ဤနည်းတူစွာ ရုပ်ကိုမှီ၍ နာမကာယသည် ဖြစ်၏။ နာမ်ကိုမှီ၍ ရူပယာယသည် ဖြစ်၏။ လူနှင့်လေသည် အချင်းချင်း တပါးသည် တပါးကိုမှီ၍ သမုဒ္ဒရာ၌ သွားကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ နာမ်ရုပ် နှစ်ပါးသည် အချင်းချင်း တပါးသည် တပါးကိုမှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် နာမ်ရုပ်မျှကိုသာ ပိုင်းခြား သိမ်းဆည်းနည်းတို့ဖြင့် နာမ်ရုပ်တရားကို ပိုင်းခြား မှတ်သား ဆုံးဖြတ်သော ယောဂီ၏ မဖောက်မပြန် မှန်သော သဘောကို ကောင်းစွာ မြင်ခြင်းဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်တို့၏ မဖောက် မပြန် မှန်ကန်သော သဘောအားဖြင့် ကောင်းစွာမြင်ခြင်းကို အတ္တဟု စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင် စင်ကြယ်စေတတ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဟူ၍ သိအပ်၏။

၁၉-ကခါ ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ

ယုံမှားမှု လွန်မြောက်ခြင်း

နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းပစ္စယကို သိမ်းဆည်းသဖြင့် ကာလ သုံးပါးတို့၌ ယုံမှားခြင်းကို လွန်၍တည်သော ဉာဏ်သည် ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ယုံမှားခြင်း အညစ်အကြေးကို စင်ကြယ်စေတတ်သော ကခါ ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ ဉာဏ်မည်၏။

ယင်းဉာဏ်ကို ပြည့်စုံစေလိုသောသူသည် နာမ်ရုပ်တို့၏ ဟေတု အကြောင်းနှင့် ပစ္စယအကြောင်းကို ရှာဖွေ၏။ ဥပမာ-လိမ္မာသောဆေးဆရာသည် အနာရောဂါကိုမြင်သော် ထိုရောဂါဖြစ်ကြောင်းကို ရှာဖွေ၏။ ထို့ပြင် အစဉ်သနားတတ်သူသည် ပက်လက်အိပ်တတ်ကာမျှဖြစ်သော သူငယ်ကို ရထားလမ်းခရီးမ၌ အိပ်နေသည်ကိုမြင်၍ သူငယ်၏ မိဘကို ဆင်ခြင်ရှာဖွေ၏။ ထို့အတူ နာမ်ရုပ်၏ ဟေတုနှင့် ပစ္စယကို ရှာဖွေ၏။

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ-ဤလေးပါးသော တရားတို့သည် ရူပကာယအားဖြင့် ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်း ဟေတုမည်၏။ အာဟာရသည် ထောက်ပံ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အကြောင်း ပစ္စယ မည်၏။ ထိုတွင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်-ဤအကြောင်းတရား သုံးပါးတို့သည် ရူပကာယ၏မှီရာ ဥပနိဿယ အကြောင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အမိသည် သူငယ်၏မှီရာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ၎င်း၊ အဘသည် သားကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့၎င်း ကံသည် ရူပကာယကို ဖြစ်စေတတ်၏။ နို့ထိန်းသည် သူငယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောင်သကဲ့သို့ အာဟာရသည် ရူပကာယကို ကောင်းစွာ ဆောင်၏။

ယောဂီသည် ဤသို့ ရူပကာယ၏ အကြောင်းတရား ငါးပါးကို သိမ်းဆည်းဆင်ခြင်၍ တဖန် စက္ခု ပဿာဒနှင့် ရူပါရုံကို စွဲမှီ၍ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြစ်၏။ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် နာမကာယ၏ အကြောင်းဖြစ်သော စက္ခုပဿာဒ ရူပါရုံ စသော အကြောင်းတို့ကို သိမ်းဆည်းဆင်ခြင်၏။ ဤသို့သော အကြောင်းအားဖြင့် နာမ်ရုပ်၏ ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းကိုမြင်၍ ဤနာမ်ရုပ်သည် ယခုအစတွင် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ အတိတ်ကလည်း ဤသို့လျှင် ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ၊ နောင် အနာဂတ်ကာလ၌လည်း ဖြစ်လတံ့ဟု အဖန်တလဲလဲ အမြဲအစွဲရှိ၍ ယုံမှားခြင်း တဆဲ့ခြောက်ကို လွန်မြောက်လေသည်။

ယုံမှားခြင်း ၁၆-ပါးတို့ကား ဤသို့တည်း၊ အတိတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ် ကောဠာသကိုရည်၍ ငါသည် လွန်လေပြီးသော ကာလ၌—

၁—ဖြစ်ဘူးလေပြီလော၊

၂—မဖြစ်ဘူးလေသလော၊

၃—ဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်ဘူးလေသနည်း၊

၄—ဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ဘူးလေသနည်း၊

၅—အဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်၍ ဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်ဘူးလေသနည်း။

နောင်အနာဂတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ် ကောဠာသကို ရည်မှတ်၍ ငါသည် အနာဂတ်ဘဝ၌—

၁—ဖြစ်ရလတံ့လော၊

၂—မဖြစ်ရလတံ့လော၊

၃—ဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်ရလတံ့နည်း၊

၄-ဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ရလတုံနည်း၊

၅-အဘယ်သို့သောသူဖြစ်၍ ဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်ရလတုံနည်း။

ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ် ကောဠာသင်္ကေတရည်မှတ်၍ ယခု မျက်မှောက်ဘဝ၌လည်း ပဋိသန္ဓေအစ စုတိ အဆုံးရှိသော အလုံးစုံသော ဝတ္တမန်ကာလကိုရည်မှတ်၍ မိမိခန္ဓာ၌ယုံမှားခြင်းဖြစ်၏-

၁-ငါသည် ငါ ဟုတ်ပါ၏လော၊

၂-ငါ မဟုတ်လေသလော၊

၃-ဘယ်သို့သောသူ ဖြစ်လေသနည်း၊

၄-ဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လေသနည်း၊

၅-ဤသတ္တဝါသည် ဘယ်ဘဝမှ လာသနည်း၊

၆-ဘယ်ဘဝသို့ သွားလတုံနည်း။

ဤနာမ်ရုပ်သည် ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အတိတ်ကလည်း ဖြစ်ဘူးပြီ၊ အနာဂတ်၌လည်း ဖြစ်လတုံဟု အဖန်ဖန်ရှုသော ယောဂီအား ကာလ သုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်း ၁၆-ပါး ပျောက်၏။

အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့စသဖြင့် အနုလုံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အစွမ်းဖြင့် နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းပြုသော ယောဂီအားလည်း ယုံမှားခြင်းပျောက်၏။ သင်္ခါရသင်္ခါရတို့၏ ဇရာ မရဏ မည်သည်ကား ဇာတိ ရှိသော်သာလျှင်ဖြစ်၏၊ ဘဝမည်သည် ဥပါဒါန် ရှိသော်သာလျှင်ဖြစ်၏၊ ဥပါဒါန်သည် တဏှာရှိသော်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ တဏှာသည် ဝေဒနာရှိသော်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ ဝေဒနာသည် ဖဿ ရှိသော်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ ဖဿသည် သဠာယဘန ရှိသော်သာလျှင်

ဖြစ်၏။ သဠာယတနသည် နာမ်ရုပ်ရှိသော်သာလျှင် ဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်သည် ဝိညာဉ်ရှိသော်သာလျှင်ဖြစ်၏။ ဝိညာဉ်သည် သင်္ခါရ တို့ရှိသော်သာလျှင် ဖြစ်၏။ သင်္ခါရတို့သည် အဝိဇ္ဇာရှိသော်သာ လျှင် ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဤသို့ အပြန် ပဋိလုံ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်၏ အစွမ်း ဖြင့် နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီအား ယုံမှားခြင်း ပျောက်၏။

ရှေးဖြစ်သော ကမ္မဘဝကို ပြုအပ်သည်ရှိသော် တွေဝေခြင်း သဘောသည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ အားထုတ်ပေါင်းစည်း စုရုံးခြင်း သဘောသည် သင်္ခါရမည်၏။ တပ်မက်ခြင်းသဘောသည် တဏှာ မည်၏။ ကပ်ငြိစွဲလမ်းခြင်းသဘောသည် ဥပါဒါန်မည်၏။ စေတနာ သည် ဘဝမည်၏။ ဤတရား ငါးပါးတို့သည် ရှေးဖြစ်သော ကမ္မ ဘဝကိုပြုလျှင် ဤဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အကြောင်းတို့ ဖြစ် ကုန်၏။

ဤဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေသည် ဝိညာဉ်မည်၏။ အမိဝမ်း၌ သက်ဝင် သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် နာမ်ရုပ်မည်၏။ မဟာဘုတ်ကို ကြည်စေ တတ်သော ပဿဒငါးပါးသည် အာယတနမည်၏။ အာရုံကို တွေ့ခြင်းသဘောသည် ဖဿမည်၏။ ခံစားသော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောသည် ဝေဒနာမည်၏။ ဤသို့ ဤဘဝ၌ဖြစ်သော သဘောတရား ငါးပါးသည် ရှေးဘဝက ပြုအပ်သော ကံ၏ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။

ကံကြောင့် အကျိုး ဝိပါက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အကျိုးဝိပါက်သည် ကံဟူသော အကြောင်းရှိ၏။

ကံကြောင့် တဖန် ဘဝသစ် ဖြစ်၏။

ဤသို့ လောကသည် အဆင့်ဆင့်ဖြစ်၏။

စင်စစ် အကြောင်းတရားရှိသော် ပြုတတ်သူ ကတ္တား ဟူ၍ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသော် ခံစားတတ်သူ ဟူ၍ ပညတ်ကာမဖြစ် ပညာရှိတို့ ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏။ ကံကို ပြုတတ်သူ မရှိ၊ အကျိုး ဝိပါက်ကို ခံစားတတ်သူလည်း မရှိ၊ နာမ်ရုပ် သက်သက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့သော ဉာဏ်အမြင်သာလျှင် မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော အမြင်ဖြစ်၏။

ဝိပါက်၌ ကံမရှိ၊ ဝိပါက်သည် ကံ၌မရှိ၊ ကံနှင့်ဝိပါက်နှစ်ပါး တို့သည် အချင်းချင်း တပါးသည် တပါး၏သဘောမှ ဆိတ်ကုန် ၏။ ကံကိုကြည့်၍ အကျိုးလည်းမဖြစ်၊ နေ၌ မီးမရှိ၊ ကျောက်၌ မီးမရှိ၊ မီးသည် နေကျောက်တို့၏ အပ၌လည်း မရှိ၊ နေပူ အစ ရှိသော အကြောင်း အဆောက်အဦ တို့ကြောင့်သာလျှင် မီးဖြစ် သကဲ့သို့ ကံကိုသာလျှင် စွဲ၍ ထိုကံကြောင့် အကျိုးဖြစ်၏။ ဤ သတ္တလောက၌ သံသရာကို ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းတတ်သော နတ် ဗြဟ္မာ မရှိ၊ အကြောင်း အပေါင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ရုပ် နာမ် သက်သက်တို့သာ အဆက်ဆက် အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းသောကြောင့် ကာလ သုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်းကို ဖြတ်သောသူအား ခပ်သိမ်းသော အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် တရားတို့သည် စုတိ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ အတိတ်ဘဝ၌ ကံကြောင့်ဖြစ် သော ခန္ဓာတို့သည် ထိုအတိတ် ဘဝ၌သာလျှင် ချုပ်ကုန်ပြီ၊ အတိတ် ကံ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဤ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ အတိတ်ဘဝ ခန္ဓာမှ တပါးသောခန္ဓာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အတိတ်ဘဝမှ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ လာသော တရားတစ်ခုမျှ မရှိ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း ကံဟူသော အကြောင်းကြောင့်

ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည် အမြဲမတည် မရှည်မကြာ ချုပ်ကုန်လတံ့၊
ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ တဖန် ဘဝသစ်သို့ တခုသော တရားမျှလည်း
သွားလိမ့်မည် မဟုတ်။

စင်စစ် ဆရာခံတွင်းမှ သရဇ္ဈာယ်သံသည် တပည့်၏ခံတွင်းသို့
မဝင်၊ ဆရာ၏ သရဇ္ဈာယ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်
တပည့်၏ ခံတွင်း၌ သရဇ္ဈာယ်ခြင်း မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊
ဖြစ်သည်သာတည်း။

မျက်နှာ၌ ပြုပြင် ဆင်ယင်ထားသော တန်ဆာသည် ကြေးမုံ
စသည်တို့၌ ထင်သောမျက်နှာရိပ်သို့ မသွား၊ ထိုတန်ဆာ ဟူသော
အကြောင်းကြောင့် ကြေးမုံ စသည်တို့၌ ပြုပြင်ဆင်ယင်အပ်သော
တန်ဆာသည် မထင်သည်လည်း မဟုတ်၊ သေချာစွာ ထင်သည်
သာတည်း။

တခုသော ဆီမီးစာမှ မီးလျှံသည် အခြားတပါးသော ဆီမီး
စာသို့ မပြောင်း မရွှေ့ မလိုက် မသွား၊ ထိုမူလ ဆီမီးစာ၌ တည်
သော မီးလျှံဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုအခြားတပါးသော
ဆီမီးလျှံ မဖြစ်သည်ကား မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာတည်း။

ထို့အတူ အတိတ် ဘဝဟောင်းမှ ဤ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝသစ်သို့
တစုံတခု ခန္ဓာဟူသော တရားသည် မပြောင်း မရွှေ့ မလိုက်၊
ဤဘဝမူလည်း တဖန် အနာဂတ် ဘဝသစ်သို့ တစုံတရာ ခန္ဓာ
ဟူသော တရားသည် မပြောင်း မရွှေ့ မလိုက်။

အတိတ် ဘဝဟောင်း၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်ဟူသော
အကြောင်းကြောင့် ဤပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်
တို့သည် မဖြစ်သည်ကား မဟုတ်၊ စင်စစ်ဖြစ်၏၊ ဤဘဝ၌ မူလည်း
ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့သည် မဖြစ်သည်ကား မဟုတ်၊ စင်စစ်

ဖြစ်ကုန်သည်သာတည်း။ ဤသို့ အထူးထူး အပြားပြားအားဖြင့် သိ၏။

ကြိယာ မနောဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌ ရအပ်သော စက္ခုဝိညာဉ် သည် ကြိယာ မနောဓာတ်မှ လာသည်လည်း မဟုတ်။ အကြောင်း ကား ယင်းဓာတ်၌ လာစရာ စက္ခုဝိညာဉ် မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ယင်းဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌ ပစ္စည်း၏ ညီညွတ်ခြင်းကို ရသဖြင့် ဖြစ်၏။ ထို့အတူ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ စိတ်၏ အစဉ်ဖြစ်၏။ ရှေးဖြစ် သောစိတ်သည် ပျက်၏။ ထိုသို့ စုတိစိတ်မှ အခြားမဲ့၌ နောက် ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဖြစ်၏။ ထို စုတိ ပဋိသန္ဓေ စိတ်တို့၏ အကြား၌ ခြားဆီးခြင်း ပြုတတ်သော တစုံတခုသော တရား မရှိ။ ထိုစိတ်နှစ်ပါးတို့၏ အလယ် အကြား မရှိ။ ဤစုတိစိတ်မှ တခု တခုသော တရားသည် သွားသည်လည်း မဟုတ်။ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ်သည်ကား စုတိစိတ်မှ တပါးဖြစ်၍ သာလျှင် အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ အပြားအားဖြင့် သိအပ်၏။

နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းပစ္စည်းကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီ၏ ဉာဏ်သည် သန်မာ လျင်မြန်သော အားအစွမ်းသို့ ရောက်၏။ များစွာသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြွမ်းသော အကြောင်းပစ္စည်း ကို သိမ်းဆည်းသော အစီအရင်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ ကြောင့် မလှုပ် မကြွ ခိုင်ခန့်စွာ တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တည်း။ တဆဲ့ခြောက်ပါးသော ယုံမှားခြင်းသည် လွန်မင်းစွာ ပျောက်ကင်း၏။ ကာလသုံးပါး၌တည်သော နာမ်ရုပ် တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၌ တွေဝေခြင်း ကင်းသောကြောင့်တည်း။ ဤမျှသာ မဟုတ်သေး။ ဘုရား၌ ယုံမှားခြင်း အစရှိသော ယုံမှားခြင်း ရှစ်ပါးလည်း ပျောက်ကင်း၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူ ၆၂ တို့လည်း

စာင်းကွာကုန်၏။ ဤသို့ အထူးထူးအပြားပြား များသောနည်းတို့ဖြင့် နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ကာလသုံးပါး၌ ယုံမှားခြင်းကို ဖျောက်ပယ် ချွတ်ခွာ၍ တည်သော ဉာဏ်ကို ကင်္ခါ ဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိဟု သိအပ်၏။

ကင်္ခါ ဝိတရဏဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ၌ သက်သာရာ ထောက်ရာကို ရ၏။ မြဲသော သုဂတိရှိသည်ဖြစ်၍ စူဠသောတာပန် မည်သည် ဖြစ်၏။ ယောဂီသည် ကင်္ခါဝိတရဏဉာဏ်ကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ နေ့ည မစဲ အမြဲ မပြတ် နာမ်ရုပ်၏ ပစ္စယ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်း ဆင်ခြင်ရာ၏။

၂၀-မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ လမ်းမှန်ကို သိသောဉာဏ်

ဤ ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်သော ခရီးမှန်သွားသော ဝိပဿနာ ပညာသည် အရိယမဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ခရီးမှန် လမ်းရိုး တည်း။ ဤ သြဘာသစသည် အပြားရှိသော ဥပက္ကိလေသ ဆယ် ပါးသည် အရိယာမဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ခရီးမှန် လမ်းရိုး မဟုတ်။ ကောက်ကျစ် လွဲချော်သော ခရီးမှားတည်းဟု ဤသို့ လျှင် အရိယမဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ခရီးမှန် လမ်းရိုးကို၎င်း၊ ကောက်ကျစ် လွဲချော်သော ခရီးမှားကို၎င်း မဖောက်မပြန် ကောင်းစွာမှတ်သား၍ တည်သောဉာဏ်သည် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ခရီးမှန်ကို သိဘတ် မြင်တတ်သည် ဖြစ်၍ ကံလေသာ အပြစ် အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်သော ဉာဏ်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာကို ပြင်းထန်စွာ အားထုတ်လေ့ရှိသော အာရဒ္ဓ ဝိပဿက ယောဂီအားသာလျှင် ဝိပဿနာကို ညစ်ညူးစေတတ် သော ဝိပဿနုပက္ကိလေသ တရား ဆယ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းတရားတို့သည် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရပြီးသော အရိယာ သာဝကအားလည်း မဖြစ်၊ အကျင့်ပျက်သူအားလည်း မဖြစ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်ပယ်သူအားလည်း မဖြစ်၊ သီလနှင့် ပြည့်စုံပါလျက် ပျင်းရိသဖြင့် ဘာဝနာကို အားမထုတ်သူအားလည်း မဖြစ်၊ အကျင့် နှင့်ပြည့်စုံသော ကောင်းစွာ အားထုတ်သော အမျိုးကောင်းသား အားသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဥပက္ကိလေသ တရား ဆယ်ပါးတို့သည် အဘယ်နည်း။

၁-ဩဘာသ၊

၆-အဓိမောက္ခ၊

၂-ဉာဏ်၊

၇-ပဂ္ဂဟ၊

၃-ပီတိ၊

၈-ဥပဋ္ဌာန၊

၄-ဝဿဒ္ဓိ၊

၉-ဥပေက္ခာ၊

၅-သုခ၊

၁၀-နိကန္တိ၊

၁-ဩဘာသဟူသည်ကား ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော မိမိသန္တာန်၌ ကျရောက်သော စိတ်နှင့် ဥတု သမုဋ္ဌာန်ကြောင့် ဖြစ်သော ပြုံးပြုံးပြက်ထွက်သော အရောင်တည်း။ ယင်း ဩဘာသ ဖြစ်လတ်သော် ယောဂီသည် ငါ့အား ဤသို့သော အလင်းရောင် ရှေးအခါက မဖြစ်ဘူး၊ မချွတ်ကေန မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်လေပြီဟု မဂ်ဖိုလ်မဟုတ်သော ဩဘာသကို မဂ်ဖိုလ်ဟုယူမှားသော ယောဂီ ၏ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်သည် လွဲချော်၏။ သူသည် မိမိ၏ ဝိပဿနာ ဟူသော မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်၍ အရောင် အလင်းကိုသာ လျှင် သာယာလျက်နေ၏။

ထိုအရောင်သည် အချို့သော ယောဂီအား ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွဲ နေရာ အရပ်မျှကိုသာလျှင် ထွန်းလင်းလျက်ရှိ၏။ အချို့သော ယောဂီအား တိုက်ခန်းကို ထွန်းလင်း တောက်ပစေလျက် ဖြစ်၏။ အချို့အား တိုက်ခန်းပြင်ပကိုလည်း ထွန်းလင်းတောက်ပစေလျက် ဖြစ်၏။ အချို့အား အရာမတခုလုံး၊ တဂါဝုတ် တယူဇနာမှ မြေ အပြင်လုံးတိုင်အောင် တခဲနက် ထွန်းလင်းတောက်ပလျက် ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ အရောင်အလင်းသည်ကား စကြဝဠာတသောင်း သော လောကဓာတ်ကို တပြိုင်နက် ထွန်းလင်း တောက်စေလျက် ထင်ရှားဖြစ်၏။

စိတ္တလတောင်အထွတ် နှစ်ခုရှိသောကျောင်း၌ မထေရ်နှစ်ပါး နေကြ၏။ လက္ခယနေ့ည၌ ဖြစ်သည်။ တမိုးလုံး တိမ်ဖုံးနေ၏။ ထိုအခါ မထေရ်တပါးက—“အရှင် ယခုအခါ ငါ့အား စေတီပြင် မြတ်သောနေရာ၌ အဆင်းငါးပါးရှိသောပန်းတို့ ထင်မြင်ကုန်၏-” ဟု လျှောက်၏။ မထေရ်ကြီးက “ငါ့ရှင် အံ့ဩလောက်စရာမဟုတ် သည်ကိုဆိုတိ၏။ ငါမူကား ယခုအခါ မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ အနား ပတ်လည်အရပ်၌ ငါးလိပ်တို့ကို ထင်မြင်ကုန်၏-” ဟု ဆို၏။

ဤသည်ကိုထောက်ရှု၍ ဩဘာသ၏ နည်းသည်၏ အဖြစ်၊ ကြီးပြန့်သည်၏အဖြစ်နှင့် မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ်၏။ ဤဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း ဝိပဿနာက္ခိယလေသ သည် များသောအားဖြင့် သမထနှင့် တကွ ဝိပဿနာရှိသော ယောဂီအား ဖြစ်၏။ ထိုယောဂီသည် သမာပတ်ဖြင့်ခွာအပ်ကုန် သော ကိလေသာတို့ ဝေးကွာနေခြင်းကြောင့် ငါ ရဟန္တာဖြစ်ပြီဟု အထင်မှားခြင်း ဖြစ်၏။

ဝါဠုကံရ အရပ်၌ သီတင်းသုံးသော ဓမ္မဒိန္န မထေရ်သည် ပဋိသမ္ဘိဒါရှိသော ရဟန္တာကြီး ဖြစ်၏။ များစွာသော ရဟန်း သံဃာအား ဩဝါဒပေးသော ဆရာကြီးဖြစ်၏။ ထိုမထေရ်ကြီး သည် တနေ့သောအခါ မိမိနေသန့်ရာအရပ်၌ နေ၍ သူ့ဆရာကို ဆင်ခြင်၏။ သူ့ဆရာကား ဥစ္စဝါဠုကံ အရပ်၌ သီတင်းသုံး၏။ အမည်မှာ မဟာနာဂ ဖြစ်၏။

“အကြောင်းအဘယ်သို့နည်း၊ ငါတို့၏ဆရာကြီးသည် ရဟန်း အဖြစ်ကို ပြုသော ကိစ္စသည် အပြီး အဆုံးသို့ ရောက်ပြီလော၊ ရဟန္တာဖြစ်ပြီလော” ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းဖြစ်၏။ ကျေးဇူးရှင် မဟာ နာဂမထေရ်၏ ပုထုဇဉ်အဖြစ်ကိုသာလျှင် မြင်၍— “ငါမသွားလျှင်

ပုထုဇဉ်အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် သေရရှာတော့မည်-”ဟု ဆင်ခြင်ကာ တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ နေ့သန်းရာ နေရာ၌နေသော မဟာနာဂ မထေရ်၏အနီး၌ သက်၍ ရှိခိုးလျက် သင့်တင့်သော အရပ်၌ နေ၏။

“ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န အခါမဟုတ်ပဲ အဘယ့်ကြောင့်လာသနည်း”

“အရှင်ဘုရား ပြဿနာ မေးလို၍ လာပါသည်”

“ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န သင်မေးစေကာမူ ငါသိလျှင် ဖြေဆိုအံ့”

အခွင့်ရသောအခါ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်က ပြဿနာ တထောင်မေး၏။ မေးတိုင်းသော ပြဿနာတထောင်ကို မငြိမရှက် သွက်လက် လျှင်မြန်စွာ ဖြေဆို၍ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်က လျှောက်၏-

“အရှင်ဘုရား အရှင်ဘုရား၏ ဉာဏ်တော်သည် အလွန်ထက် မြက်ပေစွ တကား၊ အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤအရိယ မဂ်ဖြင့် လာသော ပဋိသမ္ဘိဒါတရားကို ဘယ်အခါက ရရှိပါသနည်း”

“ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န လွန်ခဲ့သော အနှစ်ခြောက်ဆယ်ကရအပ်၏”

“အရှင်ဘုရား အဘိညာဉ် သမာဓိကို သုံးဆောင်နိုင်ကုန်၏ လော”

“ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န ဤအဘိညာဉ် သမာဓိကို သုံးဆောင်ရန် ဝန်မလေးပါ၊ ယင်းသည် လွယ်ကူလှ၏”

“အရှင်ဘုရား ထိုသို့ဝန်မလေးပါမူ ဆင်ကြီးတကောင်ဖန်ဆင်း တော်မူစေချင်ပါသည်”

ထိုအခါ မဟာနာဂ မထေရ်သည် ငွေတောင်ကဲ့သို့ ကိုယ်လုံး ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသော ဆင်ကို ဖန်ဆင်း၏။

“အရှင်ဘုရား ဆင်ဖြူသည် မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက်သော နား ချက်ရှိသည် ဖြစ်၍ နားရှက် မခတ်ပဲ အမြီးထောင်လျက် နှာ

မောင်းကို ခံတွင်းသို့သွင်းပြီးလျှင် ကြောက်မက်ဘွယ် ကြိုးကြာသံ မြည်လျက် အရှင်ဘုရား၏ရှေ့ရှု မျက်မှောက်အနီးသို့ ရောက်လာသော အခြင်းအရာဖြင့် ထိုဆင်ဖြူကြီးကို ပြုတော်မူပါ”

မဟာနာဂ မထေရ်သည် တပည့်လျှောက်သည့်အတိုင်း ပြု၍ လျင်မြန်သော အဟုန်ဖြင့်လာသော ဆင်ဖြူကြီး၏ ကြောက်မက်ဖွယ်သော အမူအရာကို မြင်သဖြင့် ကြောက်လန့်သောကြောင့် ထ၍ပြေးရန် အားထုတ်၏။ ထိုအခါ ဓမ္မဒိန္န မထေရ်သည် လက်ကို ဆန့်၍ ဆရာ၏ သင်္ကန်းစွန်းကိုကိုင်လျက် လျှောက်၏—

“အရှင်ဘုရား ရဟန္တာအား ရွံရှာ တုန်လှုပ် ကြောက်လန့် စိုးရိမ်ခြင်း ဖြစ်ရသေးသလော”

“ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န သင်သည် ငါ၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်ပါလော့”

“အရှင်ဘုရား ငါသည် အရှင်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်ပါစေတော့ဟု နှလုံးပြုပြီး လာခဲ့ပါသည်။ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြတော် မမူပါလင့်—” ဟု ဆို၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေး၏။

မဟာနာဂ မထေရ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူပြီး စင်္ကြံသို့ တက်၏။ သုံးကြိမ်မြောက် ဘဝါးလှမ်း၌ မြတ်သောဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ ထိုမထေရ်ကား ဒေါသစရိုက် အားကြီးသည်ဖြစ်သတတ်၊ ဤသို့သဘောရှိသော သူတို့သည် ဝိပဿနာ အရောင်အလင်း၌ တုန်လှုပ်၏။

၂-ဉာဏ် ဟူသည်ကား ဝိပဿနာ ဉာဏ်တည်း။ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို နှိုင်းချိန် စုံစမ်းသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်စေသော ယောဂီအား ပစ်လွှတ်အပ်သော သိကြားမင်း၏ ဝဇီရစိန်ကဲ့သို့ အဟုန် မပျက်သော ထက်သော တန်ခိုးရှိသော သွေးအပ်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ထက်သော ဉာဏ်ဖြစ်သတတ်။

၃-ပီတိ ဟူသည်ကား ဝိပဿနာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ပီတိ တည်း။ ယောဂီအား ထိုအခါ ခုဒ္ဒကာပီတိ၊ ခဏိကာပီတိ၊ ဩက္ကန္တိကာပီတိ၊ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ၊ ဖရဏာဖိတိဟူ၍ ငါးပါးအပြား ရှိသော ဤပီတိသည် တကိုယ်လုံးကို ပျံ့နှံ့စေလျက် ဖြစ်သတတ်။

၄-ပဿဒ္ဓိ ဟူသည်ကား ဝိပဿနာ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ပဿဒ္ဓိ တည်း။ ညဉ့်သန်းရာ၌ဖြစ်စေ၊ နေ့သန်းရာ၌ဖြစ်စေ နေသော ယောဂီ အား ကိုယ်စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်း၊ လေးလံခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းခက်မာ ခြင်း၊ အမှု၌ မခံ့ခြင်း၊ ကျင်နာကောက်ကွေ့ခြင်း မဖြစ်၊ စင်စစ် ကိုယ်စိတ်တို့ ငြိမ်းကုန်း၏၊ ပေါ့ကုန်၏၊ နူးညံ့ကုန်၏၊ အမှု၌ ခံ့ကုန်၏၊ အလွန် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ဖြောင့်မတ်ကုန်၏။ သူသည် ဤပဿဒ္ဓိ အစရှိသည်တို့ဖြင့်ချီးမြှောက်အပ်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍ ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြစ်သော ကာလ၌ လူတို့ခံစားခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော ကာမ သုခ ရတိကို လွန်သည်ဖြစ်၍ အမာ နှုသီမည်သော မွေ့လျော်ခြင်းကို ခံစားရ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုယောဂီ အား အမာနှုသီ မည်သော ဤမွေ့လျော်ခြင်းကို ပြီးစေလျက် လဟုတာ စသည်နှင့်ယှဉ်သော ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်၏။

၅-သုခ ဟူသည်ကား ဝိပဿနာ စိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတ သိကသုခတည်း။ ထိုအခါ ယောဂီအား တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့အောင် စွတ်စိုစေလျက် အလွန်မွန်မြတ်သော ချမ်းသာသည် ဖြစ်သတတ်။

၆-အဓိမောက္ခ ဟူသည်ကား အလွန်သန့်ရှင်း ကြည်လင် သော သဒ္ဓါတရားတည်း။ ထိုသဒ္ဓါသည် ဤအရာ၌ ကံ၏အကျိုး နှင့် ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်ကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါမဟုတ်၊ စင်စစ် ကိလေသာ ချောက်ချားခြင်းကင်းသဖြင့် ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော

ယောဂီ၏ စိတ်စေတသိက်ကို လွန်စွာ ကြည်လင် စေတတ်သည် ဖြစ်၍ အားကောင်းသော သဒ္ဓါဖြစ်၏။

၇-ပဂ္ဂဟ ဟူသည်ကား ဝီရိယတည်း။ ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော ယောဂီ၏ မလျော့သော အားမထုတ်လွန်းသော ကောင်းစွာ ချီးပင့် မြှောက်တင်တတ်သော ဝီရိယသည် ဖြစ်၏။

၈-ဥပဋ္ဌာန ဟူသည်ကား သတိတည်း။ ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော ယောဂီအား သဘာဝဓမ္မကို ကောင်းစွာမှတ်သဖြင့် အာရုံ၌ မြဲစွာကပ်၍ တည်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားသည် မလှုပ်ရှားအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မြဲစွာတည်၏။ ထို့ကြောင့် ကောင်းစွာ စိုက်ထားအပ်သော ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ်၊ ထို့ကြောင့် မြင့်မိုရ်တောင်မင်းနှင့်တူသော သတိသည် ဖြစ်၏။ မိမိအား ရွှေရွှေထင်သော နာမ်ရုပ်ဟူသော အရာကို ဆင်ခြင်၏။ နှလုံးသို့ ကောင်းစွာဆောင်၏။ နှလုံး၌ထား၏။ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ သို့ဖြင့် နာမ်ရုပ်ဟူသောအရာသည် ယောဂီ၏ သတိအား သက်ဝင်၍ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်အား တမလွန်လောကသည် ထင်သကဲ့သို့ ထင်၏။

၉-ဥပေက္ခာ ဟူသည်ကား သင်္ခါရတို့ကို စိစစ်ခြင်း၌ လျစ်လျူရှုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တည်သော ဝိပဿနာ ဥပေက္ခာနှင့် အာဝဇ္ဇန ဥပေက္ခာတည်း။ ယောဂီ၏ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုသော ဝိပဿနာ ဥပေက္ခာသည်လည်း သန်မြန်သော အားရှိ၍ ဖြစ်၏။ မနောဒွံသာရ၌ အာဝဇ္ဇန ဥပေက္ခာသည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုထို ရုပ်နာမ် ဌာနကို ဆင်ခြင်သော ယောဂီအား အာဝဇ္ဇန ဥပေက္ခာသည် သိကြားမင်း ပစ်လွှတ်အပ်သော

ဝဇီရစိန်လက်နက်နှင့် ဖက်ထုပ်၌ ပြေးဝင်သော မီးရဲရဲတောက်စဉ်းသွားသကဲ့သို့ ရဲသည်၊ ထက်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်၏။

၁၈-နိကန္တိဟူသည်ကား ဝိပဿနာ၌ အလိုရှိသော ငဲ့ကွက်တပ်မက်သော နိကန္တိတည်း။ ဩဘာသ စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝိပဿနာ၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းကို ပြုလျက် သိမ်မွေ့ငြိမ်သက်သော နိကန္တိသည်ဖြစ်၏။ ယင်းကို ကံလေသာဟု သိမ်းဆည်းခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ဖြစ်၏။

အရောင်အလင်း ဖြစ်ရာ၌ကဲ့သို့ ထို့အတူ ယခင် ပြဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ဉာဏ် စသည်တို့တွင်လည်း တပါးပါး ဖြစ်လတ်သော် စင်စစ်ငါ့အား ရှေးအခါက ဤသို့သဘောရှိသော ဉာဏ်၊ (ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သုခ၊ ပဂ္ဂဟ၊ ဥပဋ္ဌာန၊ ဥပေက္ခာ၊ နိကန္တိ)သည် မဖြစ်စဘူး မချွတ်ကေန မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ဖြစ်၏ဟု မဂ်ဖိုလ်မဟုတ်သည်ကို မဂ်ဖိုလ်ဟုယူသော ယောဂီအား အစဉ်အားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိပဿနာသည် ရှောင်လွှဲ ဖဲကြဉ်သည် မည်၏။ ဝိပဿနာ အစဉ်ခရီးလမ်းရိုးမှ ဖဲကြဉ်သည် မည်၏။ ထိုသူသည် မိမိ၏ ဝိပဿနာဟူသော မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်၍ နိကန္တိကိုသာလျှင် သာယာသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

ဤဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း ဆယ်ပါးတို့တွင် ဩဘာသစသော ရှေ့ကိုးပါးတို့ကိုကား မုချအားဖြင့် ဥပက္ကိလေသဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ တဏှာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဥပက္ကိလေသဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။ အကုသိုလ်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဥပက္ကိလေသဟု မဆိုအပ်ကုန်။ နောက်ဆုံး နိကန္တိသည် ဥပက္ကိလေသမည်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဥပက္ကိလေသ၏ ဖြစ်ရာဌာန ဝတ္ထုသည်လည်း ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိစသော ဂါဟတို့ကို မသုံးသပ်မူ၍

ဂါဟတို့၏ ဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် ဥပက္ကိလေသတို့ ဆယ်ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

ဤ ဥပက္ကိလေသတို့၌ အကျိုးအပြစ် စိစစ်တတ်သော ယောဂီသည် သြဘာသ စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်လတ်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးသောဆရာက သြဘာသစသည် ဖြစ်တတ်၏ဟု မှာကြားထား၏။ ယခုအခါ ငါ့အား ဆရာမှာကြားသည့်အတိုင်း အရောင်အလင်း ဖြစ်ပြီ၊ ယင်း သြဘာသသည် မြဲသည် မဟုတ်၊ အကြောင်းတရားကိုစွဲ၍ ပြုပြင်အပ်၏၊ အကြောင်းတရားကိုစွဲ၍ ဖြစ်တတ်၏၊ ပျောက်ပျက်ခြင်း သဘောရှိ၏၊ ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ စုံစမ်း ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ထိုမှတစ်ပါး ယင်း သြဘာသ စသည်ကို အတ္တမဟုတ်သော အနတ္တနှင့် သုခ မဟုတ်သော ဒုက္ခအားဖြင့်လည်း အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုအခါ ယောဂီသည် သြဘာသ စသည်တို့ကြောင့် မတုန် မလှုပ် မချောက်ချား မယိမ်း မယိုင် ခိုင်ခန့်၏။

ယောဂီသည် ဥပက္ကိလေသ တည်းဟူသော အမြေးအရွက်ကို ကုန်စင်အောင်ဖျက်ဆီး၍ သြဘာသစသော တရားတို့သည် မဂ်မဟုတ်ကုန်၊ ယင်းတို့မှလွတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် သာလျှင် မဂ်ဖြစ်၏၊ ဖြောင့်မွန်သော ခရီးတည်းဟု ခရီးဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကိုပိုင်းခြားမှတ်သား၏၊ ဤသို့ ခရီး ဟုတ် မဟုတ်ကို သိပြီး၍ တည်သော ဉာဏ်သည် မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ မည်၏၊ အကြောင်း ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိတတ် မြင်တတ်သော ဉာဏ်၏ စင်ကြယ်ခြင်း မည်၏။

၂၁-ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ

ကြွင်းသော ဉာဏ်အမြင်

ဉာဏ်ကိုးပါးသည် ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ယင်း ဉာဏ်ကိုးပါးကား အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

(၁) ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်—တဖန် ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်၌ အားထုတ်ခြင်းသည် အနိစ္စစသော လက္ခဏာတို့ကို ကောင်းစွာ မှတ်နိုင်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။

အနိစ္စလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို နှလုံးမသွင်းခြင်း ကြောင့် သန္တတိအစဉ် ဖုံးလွှမ်း၍ ကြည်ကြည်လင်လင်ကောင်းစွာ မထင်နိုင်။ ဒုက္ခလက္ခဏာသည် အဖန်တလဲလဲ မပြတ်မလပ်နှိပ်စက် ခြင်းကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ဣရိယာပုတ်တို့ ဖုံးလွှမ်း၍ ကောင်းစွာ မထင်နိုင်။ အနုတ္တလက္ခဏာသည် ပထဝီ အာပေါ စသော အထူးထူးသောဓာတ်၊ ဖဿ ဝေဒနာစသော အထူးထူး သော သဘာဝဓမ္မကို အသီးသီးခွဲခြား ဝေဘန်ခြင်းကို နှလုံး မသွင်းခြင်းကြောင့် အစိုင်အခဲဟူသော ဃန ဖုံးလွှမ်း၍ ကောင်း စွာ မထင်နိုင်။

ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို သိမ်းဆည်း၍ သန္တတိအစဉ်ကို ဖျက် ဆီးပါလျှင် အနိစ္စလက္ခဏာသည် မဖောက်တပြန် ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့် သန့်ရှင်းကြည်လင် ကောင်းစွာထင်၏။

သိမ်းဆည်းအပ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် သင်္ခါရ တို့ မပြတ်မလပ် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ညှင်းဆဲအပ်သည်၏ အဖြစ်

ကို နှလုံးသွင်း၍ ဣယိယာပုတ်၌ ရသင့်ရထိုက်သော ဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ခွာလျှင် ဒုက္ခလက္ခဏာသည် မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘောအားဖြင့် ကောင်းစွာထင်၏။

ပထဝီဓာတ်သည် အခြားတပါး၊ အာဒမ္ပါဓာတ်သည် တခြားတပါး၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ဖဿသည် အခြားတပါး၊ ဝေဒနာသည် အခြားတပါး၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်၎င်း အသီးသီးခွဲခြမ်းဝေဘန်ခြင်းကို ပြု၍ သနက် ခွဲခြမ်းဝေဘန်ပါလျှင် အနတ္တလက္ခဏာသည် မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘောအားဖြင့် သန့်ရှင်းကြည်လင် ကောင်းစွာထင်၏။

အနိစ္စဟူသည် ဘာ၊ ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းတည်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ဖြစ်ပျက်ခြင်းမှ တပါးသော ဌီဟူသော ဇရာသဘော ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနိစ္စမည်၏။ ဖြစ်ပြီး၍ အရှည်မတည်၊ လျင်မြန်စွာ ပျက်စီးခြင်းကြောင့် အနိစ္စမည်၏။ ဖြစ်၍ ပျက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် အနိစ္စဟုမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာမည်၏။

မမြဲသော သဘောသည် ဒုက္ခမည်၏ ဆိုသောကြောင့် ထိုခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်ပင်လျှင် ဒုက္ခမည်၏။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် အဖန်တလဲလဲ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက် ညှင်းဆဲအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် အဖန်တလဲလဲ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက် ညှင်းဆဲသော အခြင်းအရာသည် ဒုက္ခဟု မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ မည်၏။

ဒုက္ခမည်သော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည် အနတ္တမည်၏ဟု ဆိုသောကြောင့် ထိုခန္ဓာ ငါးပါး အပေါင်းသည်ပင် အနတ္တမည်၏။ တစုံတယောက်သောသူ၏ အလိုသို့ မလိုက်ခြင်းကြောင့်

တည်း၊ သူတပါးအလိုသို့ မလိုက်သော အခြင်းအရာသည် အနတ္တ ဟု မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာမည်၏။

ထို အလုံးစုံ လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် မှတ်အပ်သော ခန္ဓာ ငါးပါးကိုလည်း ယောဂီသည် ဥပက္ခိလသမ္ပာယ လွှတ်သော ခရီး လမ်းမှန်သွားသော ဝိပဿနာဟူသော ဥဒယဗ္ဗယာ နုပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာ အားဖြင့် ကောင်းစွာမှတ်၏။ ဤသို့ ကောင်းစွာမှတ်၍ အဖန် တလဲလဲ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ချိန်သော စုံစမ်းသော ယောဂီ၏ ထိုဉာဏ်သည် ထက်မြက်၏။ သင်္ခါရ တရားတို့ လျင်စွာ ထင်ကုန်၏။

(၂) အင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်—ဉာဏ်သည် ထက်သည်၏ အဖြစ် သို့ဆောင်၍ သင်္ခါရတရားတို့ လျင်စွာထင်ကုန်သော် ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်သို့၎င်း၊ ဌီဟူသော ဇရာသို့၎င်း၊ ဥပါဒိဏ္ဏကဟု ဆိုအပ် သော ပဝတ္တတရားသို့၎င်း၊ သင်္ခါရတို့၏ အထည်ကိုယ် ခြပ် လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း ထင်ခြင်းမျှသို့၎င်း မရောက်၊ ခယဝယ ဘေဒဟုဆိုအပ်သော ခဏိက နိရောဓ၌သာလျှင် သတိသည် ကောင်းစွာတည်၏။ သင်္ခါရ၌ အတွင်းဝင်သော တရားအပေါင်း သည် ဤသို့ဖြစ်ပြီး၍ ဤစက်ဆုပ်ဘွယ်လိလိ ချုပ်ဘိ၏တကားဟု ရှုသော ယောဂီအား ဖြစ်ခြင်းကိုလွှတ်၍ ပျက်ခြင်းကိုသာလျှင် နှလုံးပြုရာ တခုသောဌာန၌ ဘင်ကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်မည်သော အင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ် ဖြစ်၏။

(၃) အယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်—အတိတ် သင်္ခါရတို့သည် ချုပ် ကုန်ပြီ၊ ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတို့သည် ချုပ်ဆဲ၊ အနာဂတ် သင်္ခါရတို့ လည်း ချုပ်လတ်ဟူသော ယောဂီအား ဤအရာ၌ ကြောက်မက်

ဘွယ်အားဖြင့် ထင်လာသော ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုဉာဏ်အား စင်စစ် အလုံးစုံသော ဘဝသုံးပါး၊ ယောဂီ လေးပါး၊ ဂတိငါးပါး၊ ဝိညာဏဋီတိ ခုနစ်ပါး၊ သတ္တဝါသ ကိုးပါး၌ တည်ကုန်သော သင်္ခါရတို့ အထူးထူး အပြားပြား ကြီးစွာသော အကျိုးမဲ့ပျက်ဆီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်။ ဘေးဘျမ်း ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ကြောက်ဘွယ်အားဖြင့် ထင်သောဉာဏ်ကို ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်၏။

(၄) အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်— ကြောက်တတ်သော သူသည် သားရဲရှိသော တောအုပ် စသည် အရပ်တို့သို့ ရောက်လတ်သော် ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်သော ကြက်သီးမွေးညှင်း ထသည် ဖြစ်၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ အပြစ်ကိုသာလျှင်မြင်၏။ ထို့အတူ ယောဂီသည် သင်္ခါရတို့၏ ပျက်ခြင်းကိုသာ ရှုသည်၏အစွမ်းဖြင့် အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့သည် ကြောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်ကုန်သော် ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြည့်စုံခြင်း သာယာခြင်း ကင်းသော အပြစ်ကိုသာလျှင် မြင်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အဖန်တလဲလဲ ရှုသောယောဂီအား အပြစ်ကိုသာ စိစစ်စေ့ငု ကြည့်ရှုတတ်သော အာဒိနဝါနုဉာဏ်မည်သည် ဖြစ်၏။

(၅) နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်— ရွှေဟင်္သာမင်းသည် မစင်ကြယ်သော ဒွန်းစဏ္ဍားရွာတံခါးအနီးအိုင်ငယ်၌ မမွေ့လျော်၊ ဟိမဝန္တာအိုင်ကြီးတို့၌သာ မွေ့လျော်သကဲ့သို့ ယောဂီသည်လည်း ထက်ဝန်းကျင်အပြစ်ရှိသော တေဘူမက သင်္ခါရ တရားအပေါင်း၌ မမွေ့လျော်၊ စင်စစ် ဘာဝနာဟူသော မွေ့လျော်ရာ ရှိသောကြောင့် ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်သော ပီတိနှင့်ပြည့်စုံသောကြောင့်

ခုနစ်ပါးသော အနုပဿနာ တို့၌သာ မွေ့လျော်၏။ သင်္ခါရ တို့၏ ငြိမ်းရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်၌သာလျှင် မွေ့လျော်၏။ ယင်းကို နိဗ္ဗာနီပဿနာဉာဏ်ဟု ခေါ်၏။

(၆) မုစ္ဆိတုကမ္ပတဉာဏ်—အနှောင်အဖွဲ့ခံရသော သတ္တဝါ တို့သည် အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်လိုကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ယောဂီ၏ စိတ်သည် ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရ၌ အတွင်းဝင်သော တောဘူမက တရားအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်လို၏။ ထိုအခါ ယောဂီအား မုစ္ဆိတုကမ္ပတဉာဏ် ဖြစ်၏။

(၇) ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်—သင်္ခါရ၌ အတွင်းဝင်သော တရားအပေါင်းမှ လွတ်ခြင်းငှာ တဖန် ထိုတောဘူမက သင်္ခါရ တို့ကို ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို တင်၍ သိမ်းဆည်း၏။ ယောဂီသည် လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို တင်သဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို ပတ်ပတ်မွေ့၍ အားနည်းအောင်ပြု၍ တဖန် နိစ္စ အခြင်းအရာ၊ သုခ အခြင်းအရာ၊ သုဘ အခြင်းအရာ၊ အတ္တ အခြင်းအရာဖြင့် ထင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို ရောက် စေ၍ ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ် စွန့်လွှတ်၏။ သင်္ခါရတို့၏ အနိစ္စ စသည်၏ အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ မှတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ယောဂီအား ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှား၏။

(၈) သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် — အလုံးစုံ ရှိသမျှ သင်္ခါရတို့မှ လွတ်လိုသည်ဖြစ်၍ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို သိမ်း ဆည်းထပ်ထပ် သုံးသပ်သော ယောဂီသည် ငါ့ငါ၏ ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းယူမှတ်စရာ မမြင်မူ၍ ပျက်ခြင်းဘေးကို၎င်း၊ ပြည့်စုံခြင်းကို မှီ၍ ဖြစ်လတံ့သော နှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း စွန့်ပစ် ပယ်ခွာ၍

အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ ဥဒါသိန်တမူ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၏။ ဤသို့သော နည်းဖြင့် သိ၍ရှုသော ယောဂီ၏ စိတ်သည် ဘဝသုံးပါး၌ တွန့်၏၊ ရှုံ့၏၊ နစ်၏၊ မပျံ့ပွား၊ မေ့လျော့သောအားဖြင့် မပြေးဝင်၊ ဥပေက္ခာသည်၎င်း၊ စက်ဆုပ် ရွံရှာသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း တည်၏။ ဤသို့ ယောဂီ၏ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။

(၉) သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်—တရားစောင့်သော မင်းသည် တရားဆုံးဖြတ်သော အမတ်ကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို အဂတိလိုက်စားခြင်းကို စွန့်၍ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၍ ဤအတိုင်းသာ အဆုံးအဖြတ် တည်စေဟု ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍ အမတ်ကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ်အား၎င်း၊ ရှေးမင်းတို့ ပညတ်အပ်သောအကျင့်အား၎င်း လျော်၏။ တရားစောင့်သော မင်းကဲ့သို့ အနုလောမဉာဏ်ကို မှတ်အပ်၏။ တရားမှန်ဆုံးဖြတ်သော အမတ်ကြီး ရှစ်ယောက်ကဲ့သို့ ဝိပဿနာဉာဏ် ရှစ်ပါးကို မှတ်အပ်၏။ ရှေး၌ ဖြစ်သော မင်းကျင့်တရားကဲ့သို့ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ တို့ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။

မင်းသည် ဤသို့ဖြစ်စေဟု ဆိုသည်ဖြစ်၍ အမတ်ကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ်အား၎င်း၊ ရှေးမင်းတို့ ပညတ်သော မင်းကျင့်တရားအား၎င်း လျော်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အနိစ္စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ဤဉာဏ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ် ရှစ်ပါးတို့၏ မဖောက်မပြန် မှန်သော ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်အား၎င်း၊ အထက်မဂ်ခဏ၌ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ ပါးတို့၏ မဖောက်မပြန် မှန်သောကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်အား၎င်း လျော်၏။ ထိုသို့ အောက်၌ဖြစ်သော ဝိပဿနာ ဉာဏ်တို့အား

လျော်သော အမြက်ဖြင့် အထက် ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့အား
လျော်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သာလျှင် ဤဉာဏ်ကို မဂ္ဂသစ္စာ
အားလျော်သော သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဉဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသော ဝိပဿနာဉာဏ် ရှစ်ပါးတို့၏ အစွမ်း
ဖြင့် ဝိပဿနာအကျင့်၏ အပြီး အဆုံး အထွတ် အထိတ်သို့
ရောက်သော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ကိုးခုမြောက် သစ္စာလေးပါးကို
သိခြင်း အားလျော်စွာသော သစ္စာနုလောမဉာဏ်၊ ဤဉာဏ်
ကိုးပါးသည် ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။

၂၂-ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ

ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ခြင်း

သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်—ဤလေးပါးသောမဂ်တို့၌ဖြစ်သော ဉာဏ်သည် ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။

သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ မဖောက်မထွင်းဘူးသေးသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ကို ဖောက်ထွင်း ခဲ့စိတ်လျက် ဖြစ်၏။ အစကို မသိနိုင်သော သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော သမုဒ္ဒရာရေကို ခြောက်စေ၏။ အလုံးစုံသော အပါယ်တံခါးကို ပိတ်၏။ သဒ္ဓါ၊ သီလစသော ဘူတော်ကောင်း ဥစ္စာ ခုနစ်ပါးတို့၏ မျက်မှောက်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ပြု၏။ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မိစ္ဆာမဂ်ကို စွန့်၏။ ပါဏာတိပါတစသော ငါးပါးသောရန်၊ နှစ်ဆဲ့ငါးပါးသော ဘေးကြီးတို့ကို ငြိမ်းစေ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကအဖြစ်ကို ဆောင်တတ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး အရာမက များပြားကုန်သော ရတနာသုံးပါးဂုဏ်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း စသော အကျိုး အာနိသင်တို့ကိုလည်း ရခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရာထောင်မက များစွာသော အကျိုးအာနိသင်တို့ကို ပေးတတ်သော သောတာပတ္တိ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်သည် သောတာပတ္တိမဂ်၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်မည်၏။

သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသော အရိယာသာဝကသည် အားသန်သော ကာမရာဂ ဗျာပါဒတို့ကို ခေါင်းပါးစေခြင်းငှာ နှစ်ခုမြောက် သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း ရခြင်းငှာ ဘာဝနာ

အားထုတ်ခြင်း ပယောဂကို ပြု၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊
ဗောဇ္ဈင်တို့ကို ပေါင်းစု၍ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်
အပြားရှိသော သင်္ခါရ အပေါင်းကိုလျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-
ဟူ၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို စုံစမ်းသည်၏
အစွမ်းဖြင့် သုံးသပ်၏။ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ အဖန်တလဲလဲ ဝိပဿနာ
ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနာအစဉ်သို့ သက်၏။ သို့ဖြင့် ထိုသော
တာပန် ပုဂ္ဂိုလ်အား သကဒါဂါမိမဂ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုမဂ်နှင့်
ယှဉ်သောဉာဏ်သည် သကဒါဂါမိမဂ်၌ ဖြစ်သောဉာဏ် မည်၏။

သကဒါဂါမိဖြစ်သော အရိယာသာဝကသည် သကဒါဂါမိ
မဂ်ဖြင့် ခေါင်းပါးစေအပ်ပြီးသော ကာမရာဂ သံယောဇဉ်၊
ဗျာပါဒ သံယောဇဉ်တို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ခြင်းငှာ သုံးခုမြောက်
အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းငှာ ဝိပဿနာ အားထုတ်ခြင်းကို
ပြု၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို ပေါင်းစည်း
စုရုံး၍ ထိုနာမ်ရုပ်ဖြစ်သော တေဘူမက သင်္ခါရတရား အပေါင်း
ကိုပင်လျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်၏။
ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနာအစဉ်သို့ သက်၏။
ဤသို့သော နည်းဖြင့် ကျင့်သော သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်အား
အနာဂါမိမဂ်သည်ဖြစ်၏။ ထိုမဂ်နှင့် ယှဉ်သောဉာဏ်သည် အနာ
ဂါမိမဂ်၌ဖြစ်သောဉာဏ် မည်၏။

အနာဂါမိ ဖြစ်သော အရိယာ သာဝကသည် ရူပဘုံ၌ တပ်
သော ရာဂ၊ အရူပဘုံ၌ တပ်သော ရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာဟု
ဆိုအပ်ကုန်သော ဥဒ္ဓိဘာဂိယ သံယောဇဉ် ငါးပါးတို့ကို အကြွင်း
မဲ့ ပယ်ခြင်းအကျိုးငှာ လေးခုမြောက်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ရောက်ခြင်းငှာ ဝိပဿနာအားထုတ်ခြင်းကို ပြု၏။ ထိုအနာဂါမိ

ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဣန္ဒြေဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို ပေါင်းစည်းရုံးစု၍ ထို ရုပ်နာမ်ဖြစ်သော တေဘူမက သင်္ခါရ တရားအပေါင်းကိုပင်လျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်ဖြစ်ပွားစေ၏။ ဝိပဿနာအစဉ်သို့ သက်၏။ ဤသို့သော နည်းဖြင့် ကျင့်သော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အရဟတ္တမဂ်၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်မည်၏။

ရဟန္တာ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စတုတ္ထမဂ်၏ အခြားမဲ့၌ စတုတ္ထဗိုလ်၏ ဖြစ်ခြင်းမျှဖြင့်သာလျှင် ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန္တာ မည်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ပူဇော်အပ်သော ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်ရှိသော အာသဝေါကုန်ပြီးသော အဆုံးစွန် ကိုယ်ကို ဆောင်တတ်သော ခန္ဓဝန်၊ ကိလေသာဝန်၊ အဘိသင်္ခါရဝန်ကို ချအပ်သော အစဉ်အတိုင်း အရဟတ္တဗိုလ်သို့ရောက်အပ်ပြီးသည့် အကျိုးရှိသော ဆယ်ပါးသော ဘဝသံယောဇဉ်ရှိသည့် ခန္ဓာစသည်တို့၏ သဘောကို အသင့်အားဖြင့်သိ၍ အထူးသဖြင့် လွတ်ပြီးသော နတ်နှင့်တကွသော သတ္တလောက၏ မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။

ဆီမီးသည် မရှေးမနှောင်းတပြိုင်နက် တခုသော ခဏ၌ ကိစ္စလေးပါးတို့ကို ပြု၏။ မီးစာကို လောင်စေ၏။ အမိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီး၏။ အရောင်အလင်းကို ပြု၏။ ဆီကိုကုန်စေ၏။ ထို့အတူ မဂ်ဉာဏ်သည် မရှေးမနှောင်း တခုသောခဏ၌ သစ္စာလေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်းသိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိခြင်းဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိ၏။ သမုဒယသစ္စာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်အပ်သည့် အဖြစ်ဖြင့်

ထိုးထွင်းသိ၏။ မဂ်ကို ပွားစေခြင်းဖြင့် ထိုးထွင်းသိ၏။ နိရောဓ
သစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဖြင့် ထိုးထွင်းသိ၏။ ထို့ကြောင့်
တိစ္ဆာဘုရား ဟောကြားတော်မူ၏—

အရိယမဂ်နှင့် ပြည့်စုံသူ၏ ဉာဏ်သည် ဒုက္ခ
သစ္စာ၌လည်း ဖြစ်၏။ သမုဒယ သစ္စာ၌လည်း
ဖြစ်၏။ နိရောဓသစ္စာ၌လည်း ဖြစ်၏။ မဂ္ဂသစ္စာ၌
လည်း ဖြစ်၏။

*

*

*

၂၃-ပညာ ဘာဝနာနိသံသ

ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုး

ပညာ ဘာဝနာ၏ အကျိုးကား အဘယ်နည်း။

(၁) သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ စသော များစွာသော ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂပဟာနံ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ပယ်ခြင်း ဖျက်ဆီးခြင်း၊

(၂) သောတာပတ္တိဖိုလ် စသော အရိယာ ဖိုလ်ချမ်းသာ၏ အရသာကို ခံစားရခြင်း၊

(၃) နိရောဓ သမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်၊

(၄) အာဟုနေယျ အဖြစ် စသည်၏ ပြီးခြင်း။

ဤသို့သော အကျိုးအာနိသင်ကို သိအပ်၏။ ထိုတွင် ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားသည်မှစ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အထူးထူး အထွေထွေသော ကိလေသာတို့ကိုဖျက်ဆီးခြင်းသည် လောကီဖြစ်သော ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်ဖြစ်၏။ အရိယမဂ်ခဏ၌ သံယောဇဉ်အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အထူးထူး အထွေထွေဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည် လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော ပညာဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်ဖြစ်၏။

ကြောက်မက်ဘွယ်သောအဟုန်ဖြင့် လျင်စွာကျသော မိုးကြိုးစက်သည် ကြိုးစွာသော ကျောက်တောင်ကြီးတို့ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့၎င်း၊ လေအဟုန်ဖြင့် ပြင်းစွာသော တောမီးသည်

တောကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့၎င်း၊ မိမိတန်ခိုးဖြင့် တောက်သော အရောင်အဝန်းရှိသော နေမင်းသည် အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့၎င်း၊ ထို့အတူ ကြာမြင့်စွာသောကာလပတ်လုံး ကျရောက်သော အလုံးစုံ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို စီရင်တတ်သော ကိလေသာကွန်ရက်ကိုပွားစေအပ်သော ပညာသည် ဖျက်ဆီး၏။ ထို့ကြောင့် မျက်မှောက်ထင်ထင် သိမြင်နိုင်သော အကျိုးအာနိ သင်တို့ကို သိရာ၏။

အရိယမဂ်၏ ဖိုလ်အရသာကို ခံစားခြင်းသည်လည်း ပညာ ဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်ပေတည်း။ သောတာပတ္တိဖိုလ် အစရှိသော အရိယမဂ်၏ ဖိုလ်ကို အရိယဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်၏။ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော အရိယဖိုလ်၏ မဂ္ဂဝီထိ၌၎င်း၊ ဖလသမာ ပတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၌၎င်း—ဤနှစ်ပါးသော အခြင်း အရာတို့ဖြင့် ဝိမုတ္တိသုခ ဟူသော အရသာထူး အရသာမြတ်ကို ခံစားရခြင်းသည် ဖြစ်၏။

အဘယ်သို့လျှင် အရိယမဂ် ဟူသော ပယောဂကြောင့်ဖြစ် သော ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းခြင်း၌ဖြစ်သော ပညာသည် ဖိုလ်၌ ဖြစ်သောဉာဏ်မည်သနည်း—

သောတာပတ္တိ မဂ်ခဏ၌ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သော သဘောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ ထ၏။ ထိုသို့ အစဉ်လိုက်သော ကိလေ သာနှင့် ခန္ဓာတို့မှ ထ၏။ အပဖြစ်ကုန်သော အလုံးစုံသော နိမိတ် တို့မှလည်း ထ၏။ ထိုပယောဂ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ် ၏။ ယင်းသည် မဂ်၏ အကျိုးမည်၏။

ထိုမှတစ်ပါး အရိယပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဖလသမာ ပတ်၌ ဤသို့ အမေးအဖြေဖြင့် သိအပ်၏။

ဖလသမာပတ် ဟူသည် အဘယ်နည်း—

အရိယဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စုံ့ာန်၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌ ဖြစ်သော အပ္ပနာသည် ဖလသမာပတ် မည်၏။

ထိုသမာပတ်ကို ဘယ်သူတို့ ဝင်စားနိုင်ကြသနည်း—

အရိယာအရှင် ဟူသမျှ အားလုံး ဝင်စားနိုင်ကြ၏။ အကြောင်း ကား သူတို့သည် ဖလသမာပတ်ကို ရအပ်ပြီးသောကြောင့်တည်း။ သို့ရာတွင် မိမိ၏ဖိုလ်ကိုသာလျှင် ဝင်စားနိုင်ကြ၏။

အဘယ်ကြောင့် သမာပတ် ဝင်စားကြသနည်း—

မပျက်မှောက်ဖြစ်သော ကိုယ်၏ အဖြစ်၌ ချမ်းသာစွာ နေခြင်း အကျိုးငှာ သမာပတ်ကို ဝင်စားကြကုန်၏။

အဘယ်သို့လျှင် ဝင်စားကြသနည်း—

အကြောင်းနှစ်ပါးဖြင့် ဝင်စားခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းနှစ်ပါးမှာ နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး အခြားအာရုံကို နှလုံးမသွင်း ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၎င်း— ဤအကြောင်း အခြင်း အရာ နှစ်ပါးတို့ဖြင့် သမာပတ်ကို ဝင်စားကြခြင်းဖြစ်၏။

ငါ့ရှင် နိမိတ်ကင်းသော နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော စေတော ဝိမုတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ဖလ သမာပတ်ကို ဝင်စားရန် အကြောင်း နှစ်ပါးတည်း။ အလုံးစုံသော သင်္ခါရ နိမိတ်တို့ကို အပြစ်မြင်၍ စွန့်လွှတ်အပ်သောကြောင့် မဆင်ခြင် နှလုံးမသွင်းခြင်းနှင့်အနိမိတ္တ မည်သော အသင်္ခတဓာတ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားလိုသော အရိယာ သာဝကသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ကပ်လျက် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို ရှုအပ်၏။ ဝိပဿနာ အစဉ်အတိုင်းရှိသော အရိယာ သာဝက၏ သင်္ခါရသာလျှင် အာရုံရှိသော ဝေဒါန်ဟု အမည်ရ

သောဂေါတြဘူဉာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ ဖလသမာပတ်၏ အစွမ်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ စိတ်သည် အပ္ပနာဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။ ယင်း အရိယာသာဝကအား ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်သော မဂ်ကို အကယ်၍ ရသည်ဖြစ်အံ့၊ ဖိုလ်သည် ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်သည်သာ ဖြစ်၏။ ဒုတိယဈာန် စသည်တို့တွင် တပါးပါးသောဈာန်နှင့် ယှဉ်သော မဂ်ကို ရသည် အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဒုတိယဈာန် စသည်တို့တွင် တပါးပါးသောဈာန်နှင့် ယှဉ်သည်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရှေးဦးစွာ ဖလသမာပတ်ကို ပင်စားခြင်းသည် ဖြစ်၏။

အဘယ်သို့လျှင် သမာပတ် တည်ခြင်း ဖြစ်သနည်း—

ငါ့ရှင် အနိမိတ္တလျှင် အာရုံရှိသော စေတောဝိမုတ္တိ (ဖလ သမာပတ်) ၏ တည်ခြင်းအကြောင်း သုံးပါးတည်း၊ အလုံးစုံသော နိမိတ်တို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ အနိမိတ္တမည်သော အသင်္ခတ ဓာတ်ကို နှလုံးမမြင်းနှင့် ရွှေအဘို့၌ စိတ်ကို ပြုပြင်ခြင်းဖြစ်၏။

ရွှေအဘို့၌ စိတ်ကို ပြုပြင်ခြင်းကား သမာပတ်ဝင်စားသည်မှ ရွှေအဘို့၌ အချိန်ကာလကို ပိုင်းခြားခြင်းပင်တည်း၊ ဤမည်သော ကာလ၌ ထအံ့ဟု ပိုင်းခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုဖလ သမာပတ်၏ ပိုင်းခြားအပ်သောကာလ မရောက်သေးသမျှတည်၏။

အဘယ်သို့လျှင် သမာပတ်မှ ထသနည်း—

ငါ့ရှင် အနိမိတ္တမည်သော စေတောဝိမုတ္တိမှ ထခြင်းအကြောင်း နှစ်ပါးတည်း၊ နိမိတ်အလုံးစုံကို နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် အနိမိတ္တမည် သော အသင်္ခတဓာတ်ကို နှလုံးမသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ဖိုလ်၏အခြားမဲ့၌ အဘယ်တရားတို့ ဖြစ်သနည်း—

ရှေးရှေးသော ဖိုလ်၏အခြားမဲ့၌ နောက်နောက်သော ဖိုလ်သည်သလျင်မူလည်း ဖြစ်၏။ အလုံးစုံတို့၏ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဖိုလ်၏အခြားမဲ့၌ ဘဝင်သည်မူလည်း ဖြစ်၏။

နိရောဓ သမာပတ်သည် အဘယ်နည်း—

သင်္ခါရသုံးပါးတို့၏ အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ် စေတသိက်ဖြစ်သော တရားတို့၏ ပိုင်းခြားတိုင်းသော ကာလပတ်လုံး မဖြစ်ခြင်းသည် နိရောဓသမာပတ် မည်၏။

အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ယင်းသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်သနည်း—

သမာပတ် ရှင်ပါးရသော အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာတို့သာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်ကြသည်။

အဘယ်ဘုံ၌ ဝင်စားနိုင်ကြသနည်း—

ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ဝင်စားနိုင်ကြသည်။ အကြောင်းကား ယင်းဘုံ၌သာ အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားအပ်သော သမာပတ်ရှိသောကြောင့်တည်း။

အဘယ်ကြောင့် အဘယ်အကျိုးငှာ ဝင်စားသနည်း—

သင်္ခတတရားတို့၏ ခဏခဏဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း၌ ငြီးငွေ့၍ မျက်မှောက်ဘဝ ပစ္စက္ခ အတ္တဘော၌ စိတ်စေတသိက် မရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ သညာ ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ချမ်းသာစွာ နေကုန်အံ့ဟု နှလုံးသွင်းသောကြောင့် ဝင်စားကြ၏။

အဘယ်သို့ ဝင်စားခြင်း ဖြစ်သနည်း—

အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော သမထ ဝိပဿနာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် အလွန်အကဲသို့ ရောက်၍ နေဝသညာ နာသညာယတနုဈာန် သို့မဟုတ် အနုလောမဉာဏ်

တိုင်အောင် မနစ် မဆုတ် အားထုတ်၍ ပုဗ္ဗကိစ္စကိုပြု၏။ ထို့နောက် ယင်းစျာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားချုပ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ တစုံတရာ စိတ်စေတသိက်တို့ မဖြစ်စေသဖြင့် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားခြင်း ဖြစ်၏။

ဤတွင် ပုဗ္ဗကိစ္စမှာ လေးပါးရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ အသီးအခြား ဖြစ်၍ မိမိကိုယ်နှင့်မစပ်သော ပရိက္ခရာတို့ မပျက်စီးရန် ခိဋ္ဌာန် ခြင်း၊ သံဃာတော်၏ ငုံ့မျှော်လင့်သည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ မြတ်စွာ ဘုရားခေါ်သည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းနှင့် အသက် အပိုင်းအခြားကို ဆင်ခြင်ခြင်း ဖြစ်၏။

အဘယ်မျှသော အကြောင်းဖြင့် တည်သနည်း—

နိရောဓသမာပတ်၏ ကာလ အပိုင်းအခြား၏ အစွမ်း၊ ကာလ အပိုင်းအခြား၏ အကြား၌ အသက်ကုန်ခြင်း၊ သံဃာတို့ ငုံ့လင့် ခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားခေါ်တော်မူခြင်း မရှိခြင်းတို့ကြောင့် တည် ခြင်းဖြစ်၏။

အဘယ်မျှသော အကြောင်းဖြင့် ထခြင်း ဖြစ်သနည်း—

အနာဂါမ်အား အနာဂါမိဖိုလ် ဖြစ်ခြင်းဖြင့် ရဟန္တာအား အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်ခြင်းဖြင့် ထခြင်းဖြစ်၏။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် အဘယ် သို့ ညွတ်သနည်း—

နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်၏။ မှန်၏—

ငါ့ရှင် သညာဝေဒနာတို့ ချုပ်ရာဖြစ်သော နိရောဓသမာ ပတ်မှထသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ရှေးမဆွကပင် သင်္ခါရမှ မျက်နှာလွှဲသောကြောင့်၎င်း၊ ဖိုလ်စိတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း နိဿရဏ ဝိဝေကသို့ ညွတ်၏။ ကိုင်းရှိုင်း၏။

သေသုန္ဒ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသူ ဘယ်သို့ထူးသနည်း—

ငါ့ရှင် သေသော သတ္တဝါအား ကာယသင်္ခါရတို့ ချုပ်ငြိမ်း
ကုန်၏၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရတို့ ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏၊ အသက်
ကုန်လေပြီ၊ အပူဓာတ်ငြိမ်း၏၊ ဣန္ဒြေတို့ ပျက်ကုန်၏၊ သညာ၊
ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသော ရဟန်း၏
လည်း ကာယ၊ ဝစီ၊ စိတ္တသင်္ခါရတို့ ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏၊ အသက်ကား
မကုန်သေး၊ အပူဓာတ် မငြိမ်းသေး၊ ဣန္ဒြေတို့လည်း မပျက်ကုန်၊
ဤသည်လျှင် အထူးတည်း။

နိရောဓသမာပတ်သည် သင်္ခတလော၊ အသင်္ခတလော—

သင်္ခတဟု၎င်း၊ အသင်္ခတဟု၎င်း၊ လောကီဟု၎င်း၊ လောကုတ္တ
ရာဟု၎င်း မဆိုသင့်၊ အကြောင်းကား ဝရမက္ခ သဘောတရား
အားဖြင့် မရှိသောကြောင့်တည်း။

ပညာဘာဝနာ၏အကျိုးသည် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား
ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ရုံ သက်သက်မျှသာ မဟုတ်သေး၊ စင်စစ် အာဟု
နေယျအဖြစ် စသည်တို့၏ ပြီးခြင်းကိုလည်း ဤလောကုတ္တရာပညာ
ကို ပွားစေခြင်းဖြစ်၏၊ ပွားစေအပ်သော လောကုတ္တရာပညာ၏
အကျိုးဟူ၍ သိအပ်၏။

ပွားစေအပ်သော လောကုတ္တရာပညာရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
သည် လောက၏ အဝေးမှသော်လည်း ဆောင်ယူ၍ လာအပ်သော
အလ္လဝတ္ထုကို ခံခြင်းငှာထိုက်၏၊ အာဂန္တုကအား ရည်မှတ်အပ်
သော အလ္လဝတ္ထုကို ခံခြင်းငှာ ထိုက်၏၊ တမလွန် လောကကို
ယုံကြည်၍ လူအပ်သော အလ္လဝတ္ထုကို ခံထိုက်၏၊ လက်အုပ်ချီ
ခြင်းကို ခံထိုက်၏၊ လူအပေါင်း၏ အတုမရှိ မြတ်လှစွာသော
ကုသိုလ်လယ်မြေလည်း ဖြစ်၏။

ဤအရိယာမဂ်တို့တွင် ပဌမမဂ် ပညာကို မထက်လွန်းသဖြင့် နံ့သော ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်ပွားစေ၍ သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်သော အရိယာသခင်သည် နံ့သော သဒ္ဓာစသော ဣန္ဒြေ ရှိသည်ဖြစ်သော်လည်း ခုနစ်ကြိမ် အတိုင်းအရှည် အတ္တဘောကို ယူခြင်းဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိသော သောတာပန် ဖြစ်၏။ ခုနစ်ကြိမ်တိုင်အောင် သုဂတိဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေနေသည်၏ အစွမ်း ဖြင့် တပြောင်းပြန်ပြန်ကျင်လည်၍ ဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်း၏ အဆုံး ကို ပြုနိုင်၏။

ဒုတိယမဂ်ပညာကိုပွားစေ၍ သကဒါဂါမ် မည်သည်ဖြစ်၏။ ဤလူ့ဘုံသို့ တကြိမ်သာလျှင် ပဋိသန္ဓေအစွမ်းဖြင့် လာ၍ ဝဋ် ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြု၏။

တတိယမဂ်ပညာကိုပွားစေ၍ အနာဂါမ်ဖြစ်၏။ ဤကာမဘုံသို့ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် မလာသောကြောင့် အနာဂါမ်မည်သည်ဖြစ်၏။

စတုတ္ထမဂ်ပညာကိုပွားစေ၍ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ သူသည် အရဟတ္တ မဂ်ခဏ၌ တဏှာ အမြေး အရှက်တို့ကို ဖျက်ဆီး ဖြေ ရှင်းပြီးဖြစ်၍ လောက၏ မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။

ဤသို့ အရိယမဂ်ပညာကို ပွားစေခြင်းသည် များစွာ အကျိုး ရှိသောကြောင့် အကျိုးအကြောင်းကို ရှုမျှော်နိုင်သူသည် အရိယ မဂ်ပညာကို ပွားခြင်း၌ မွေ့လျော်ခြင်းကို ပြုရာ၏။

ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော သဒ္ဓါ အနက် အစဉ်ဖြင့် သီလ ပတိဋ္ဌာယ အစရှိသော ဂါထာ၌ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို အမှူး ပြုသဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အကျိုးအာနိသင်နှင့်

တကွသော ပညာဘာဝနာကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြဆိုအပ်ပြီးသည် ဖြစ်၏။

ဤသို့သော စကားအစီအစဉ်ဖြင့် သူတော်ကောင်းတို့နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ ပြုစီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၏ အကျဉ်းချုပ်ကို နိဂုံးအုပ်လိုက်ပါသတည်း။

သော်ဇင်

၃၁-၇-၆၈

ဓမ္မပဒ

ဦးသော်ဇင်

ပိဋကသုံးပုံထဲမှ စာအုပ်တစ်အုပ်၏ အမည်ကို ပြောစမ်းပါ
ဟုဆိုလျှင် အထစ်အခေါ် မရှိဘဲ ဓမ္မပဒကို ညွှန်လိုက်ပါမည်။
အကြောင်းကား ယင်းသည် စာပေလောကတွင် တခုတည်း
သော အကောင်းဆုံး စာအုပ်ဖြစ်၍ အကျွန်ုပ်အား အထူး
ကျေးဇူးများသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်
ကျော်အတွင်း ကံမကောင်း၊ အကြောင်းမသင့်၍ စိတ်နှလုံး
ပူပန် ဆင်းရဲခြင်းဖြစ်သည့် အခါတိုင်း သူသည် အကျွန်ုပ်အား
သစ္စာရှိသော မိတ်ဆွေကောင်း တယောက်အဖြစ်ဖြင့် ဖြေဖျော်
ခဲ့ပါသည်။ မနှိုင်းယှဉ်နိုင်လောက်အောင် လှပသော ဂါထာတို့
သည် အကြံဉာဏ် ပေးရန်အတွက် ဖြစ်စေ၊ အမျိုးမျိုးသော
ဆင်းရဲဒုက္ခတို့မှ လျော့ပါး သက်သာရန်ဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်သတင်း
ပျံ့သင်း ကျော်စောရန် ဖြစ်စေ၊ ဘယ်ဘက်ကမှ အချည်းနှီး
သက်သက် မဖြစ်ချေ၊ တခုခုအတွက် အကျိုးသက်ရောက်သည်
သာတည်း။

ဒေါက်တာ ကသိယပ် အေပရဲရာ

ကမ္ဘာ့ ဘာသာကြီးတို့တွင် ဘာသာပြန်လျက် ယဉ်ကျေး
သော လူတိုင်း လက်ကိုင်ပြုသော ဓမ္မပဒ ဖြစ်၏။ မြန်မာ
ပြန်ကား ထိုဘာသာပြန်တို့ထက် သာလွန် မှန်ကန်သည်။
ဤစာအုပ်ကုန်နေသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်၍ ရှေ့လတွင် ပြန်လည်
ထုတ်ဝေမည်။

ဗုဒ္ဓစရိတ

မြောက်ပိုင်း သက္ကတ ဗုဒ္ဓစာပေလောကတွင် စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ၊ ပြဇာတ်ဆရာ၊ အဘိဓမ္မာဆရာ အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားလှသော အရှင်အဿဃောသ၏ ဗုဒ္ဓစရိတ အမည်ရှိသော မဟာကဗျာကို ဆရာဦးသော်ဇင်က မြန်မာ ဗုဒ္ဓဝါဒီတို့၏ အတွေးအခေါ် အယူအဆတို့ဖြန် တန်ဆာဆင်၍ အတိအကျပြန်ဆိုသော စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာတို့ တွေ့မြင်နေကျဖြစ်သော တောင်ပိုင်း ပါဠိ ဗုဒ္ဓစာပေမှ ဗုဒ္ဓဝင်တို့နှင့် အဆင်မတူ တသွင် ထူးခြားသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယတွင် နာမည်ကြီးလှသော ဝေဒ၊ ဥပနိသျှဒ်၊ ဒဿန စသည်တို့၏ အနှစ်သာရကို ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် နှိုင်းယှဉ် သတ်သင်သွားသည်။ ကဗျာအလှနှင့် ပတ်သက်၍ကား ကမ္ဘာကျော် ကာလိဒါသပင် ဆရာတင်ရသည်။

ပုံနှိပ်ရန်အသင့်ဖြစ်၍ မကြာမီ ဖြန့်ချိပါမည်။

ရှင်ဗုဒ္ဓစောသသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို သံဃာတော်များအား ပြသနေပုံ
(သီဟိုဠ်ကျွန်း ကလျာဏီဘုရားကျောင်းပန်းချီ)